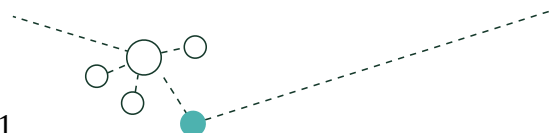
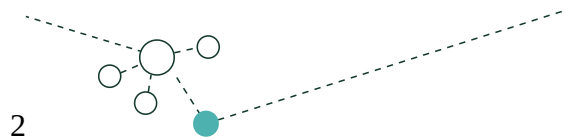
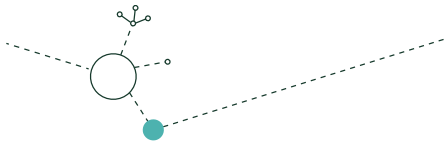

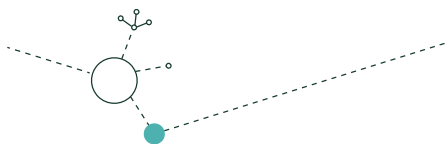
**Af projektmedarbejder cand.theol. Karen Margrethe Trolle Viholm
i samarbejde med cand.mag. Sanne A. Hansen**

Forord af biskop over Aarhus Stift, Henrik Wigh-Poulsen

Projektleder på Kirken i Byen er provst Esben Thusgård

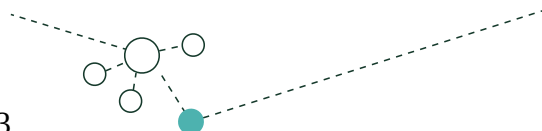

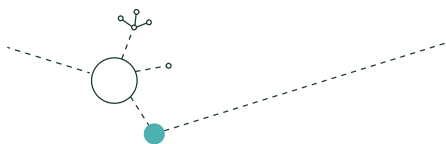

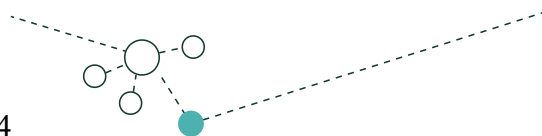
INDHOLDSFORTEGNELSE

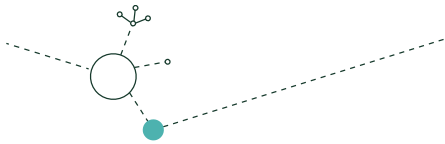
OM RAPPORTEN	5
FORORD	6
NYSGERRIG FOLKEKIRKE	8
INDLEDNING	13
1. HVORDAN ER VI NYSGERRIGE - METODE OG UNDERSØGELSESDSIGN	16
Sparring og følgegruppe	16
Valg af undersøgelsesdesign	16
Udvælgelse af geografisk afgrænsede undersøgelsesområder	17
Udvælgelsen af sogne	18
De udvalgte	19
Metodevalg og undersøgelsesdesign	21
Udvælgelse og rekruttering af informanter	23
Netværksorienteret rekruttering	24
Interviewform	25
Interviewguide	26
2. LOKALSAMFUND OG BYER I BYEN – GENERELLE BETRAGTNINGER	26
Den urbane landsby – Elev sogn	27
Bynære Parcelhuse – Åby sogn	30
Forstad og boligblokke – Ravnsbjerg sogn	33
Midtbyen – Vor Frue sogn	37
Unge indbyggere	40
Åbninger og muligheder	42

3. HVAD SVARER DE, NÅR VI SPØRGER – SOGNEANALYSER	48
Læsevejledning	48
Elev sogn – Den urbane landsby	50
Spørgsmål – Den urbane landsby	74
Åby sogn - Bynære parcelhuse	75
Spørgsmål – Bynære parcelhuse	94
Ravnsbjerg sogn – Forstad og boligblokke	95
Spørgsmål – Forstad og boligblokke	114
Vor Frue sogn – Midtbyen	115
Spørgsmål – Midtbyen	134
Unge - Midtbyen	135
Spørgsmål – Midtbyen, unge	151
KONKLUSION	152
TAK	156
Bilag	157

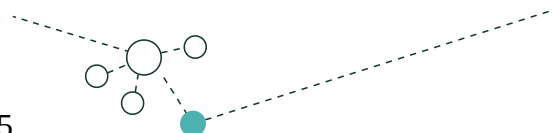
Om rapporten

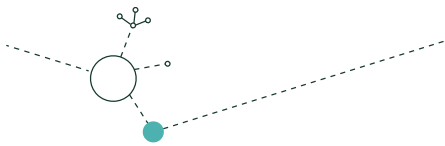
Nærværende undersøgelse er udarbejdet og skrevet i et samarbejde mellem projektmedarbejder cand.teol. Karen Margrethe Trolle Viholm i samarbejde med cand.mag. Sanne A. Hansen.

Sanne Andersen Hansen har i perioden medio 2017 til primo 2019 udtænkt undersøgelsesdesign, indsamlet data, udført og skrevet indledningsvise sogneanalyser samt gennemtænkt overordnede linjer i hoveddelen - Lokalsamfund og byer i byen – Generelle betragtninger. Karen M. Trolle Viholm har efterfølgende - i perioden medio 2019 til medio 2020 - samlet op på undersøgelsens resultater, afholdt afrapporteringer i de udvalgte sogne, videretænkt rapportens formål og struktur og færdiggjort det skriftlige materiale.

Projektleder og løbende sparringspartner på undersøgelsen har været provst, Esben Thusgård. Materialet er redigeret af kommunikationskonsulent i Aarhus Stift, Karen Karmark. Korrekturlæser er cand.mag. Rie Bangsgaard Vestergaard.

Desuden indeholder rapporten forord af biskop over Aarhus Stift, Henrik Wigh-Poulsen og projektleder og provst Esben Thusgård.

Forord

Af biskop over Aarhus Stift, Henrik Wigh-Poulsen

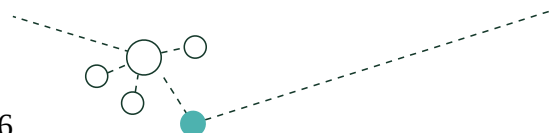
Hvad tænker folket i folkekirken om deres kirke? Vi tror måske, vi ved det, men jeg tror ikke, vi ved det særligt godt. Selvfølgelig kender vi så nogenlunde dem, der kommer i kirken og i sognegården. Men i betragtning af at folkekirkens medlemstal er ret højt - 75% sådan cirka - så er der altså en del, som vi sjældent ser og heller ikke ved så meget om. Så hvem er de? Hvad tænker de? Hvad synes de om deres lokale kirke og deres folkekirke?

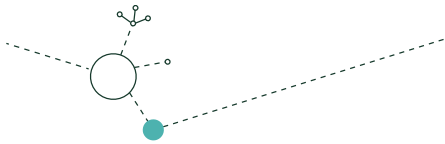
Det er da interessant at vide, når vi har noget vigtigt at byde på, som vi gerne vil fortælle om, bringe videre og delagtiggøre flere i. Derfor denne udgivelse, som er planlagt og udført under Aarhus Stifts projekt *Kirken i Byen*, og som bygger på en ordentlig bunke interviewundersøgelser. Selvom vi kun har spurgt folk i og omkring Aarhus, er det mit gæt, at svarene vil være nogenlunde de samme i Horsens såvel som i Maribo, Slagelse og Hillerød.

En ting, der under gennemlæsningen blev tydelig for mig, er, at selvom der er mange meninger og synspunkter i spil, så vil de interviewede gerne deres kirke. Mange af dem føler sig nok lidt på distancen. De synes måske ikke selv, at de hører til. Men de vil gerne tættere på. De vil gerne finde indgangen, fordi de mener at finde noget vigtigt og dyrebart derinde.

At der er nogle, der kalder på os, er uden for enhver tvivl. Det oplever vi også i en masse andre sammenhænge, fordi vi har noget vigtigt at byde ind med, som rigtig mange har brug for og måske savner. Om det så handler om skoler, universiteter, sygehuse, ældreforsorgen, hjemmeplejen, teatre, festivaler, så kaldes der. Og når nogle kalder, skylder man at lytte og svare.

Det er jo på alle måder en enestående situation og en tillidserklæring til os som folkekirke. Men det betyder også, at vi, præster og menighedsråd, hele tiden er nødt til at tænke os om og blive bedre til at prioritere og planlægge vores arbejde og samarbejde. Og det betyder også, at provster og biskopper må stå klar til at diskutere de nye perspektiver og behov, som samtalerne kan føre med sig.

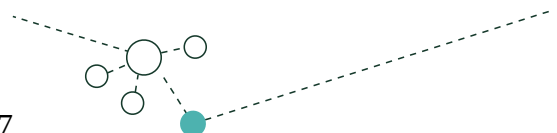

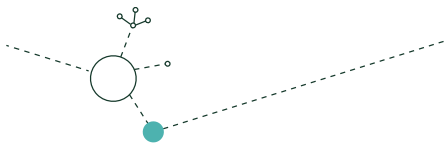
På den ene side er det jo afgørende, at vi bliver ved med at gøre det, vi nu engang skal gøre på en både nærværende og professionel måde. Børnene skal døbes, de døde begravnes, konfirmanderne undervises, og samtalerne skal passes. På den anden side er der de mange andre, der kalder, og som vi gerne vil gå nye og anderledes veje for at komme i møde.

Hvordan vi får det til at hænge sammen, er der ikke en samlet opskrift på. Det må I rundt omkring tale med hinanden om. Måske vi skal lidt mere ud af sognegården. Måske vi skal blive bedre til at fordele opgaverne indbyrdes, sognene imellem og med betjening og frivillige og andre samarbejdspartnere.

Vi håber, at den her samling af interviews kan være med til at få samtalen i gang og inspirere jer til at føre den på et endnu mere oplyst grundlag. Det er sådan, I skal betragte nærværende udgivelse: ikke som et stressfremkaldende pålæg, men som en kilde til inspiration til at få endnu større viden om jeres sogn og jeres sted og de mange forskellige mennesker, der bor der.

Hvordan møder vi dem og får givet det videre, vi skylder at give videre på de bedst mulige måder? Det er spørgsmålet, der altid står tilbage. Men først og fremmest: hvilket privilegium, at så mange vil os, kalder på os og venter os!

Nysgerrig folkekirke

Af Esben Thusgård, provst og projektleder for Kirken i Byen

Folkekirken skal svare, når mennesker spørger, og den skal byde ind, når mennesker søger. Med andre ord: Folkekirken skal være i dialog og dermed responsiv. Sådan skaber folkekirken værdi, og sådan lever den op til sin opgave i omverdenen.

Responsivitet er sammenhængen, som evangeliet og forkyndelsen hviler på: Skabningen sukker efter forløsning – Gud svarer og sender sin søn!

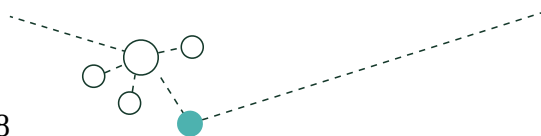
Af samme grund må det derfor ligge dybt i kirkens virke at være nysgerrig. Det er forudsætningen for, at den kan svare, eller rettere fortolke og give former for en forkyndelse, hvor folk oplever at blive mødt af ord, som svarer til det, de længes efter.

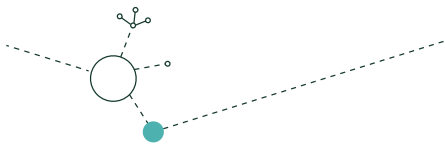
Skal kirke og forkyndelse have noget at sige og være relevant for folk, skal folkekirken tage de spørgsmål, som folk stiller, alvorligt.

En nysgerrig og responsiv folkekirke reagerer. Den lytter, overvejer og responderer på spørgsmål, fordi den er i samtale med samtiden. Det vil også sige, at den ikke bevidstløs bare gentager, hvad den sagde i går eller efterligner former, som man ifølge traditionen fandt rigtige. Den opfinder omvendt heller ikke alt forfra, fordi alle, der har med folkekirken at gøre, ved, at vi står på skuldrene af de erfaringer, som generationerne før os har gjort.

Som responsiv forholder folkekirken sig til den kontekst, den er indfældet i. Des mere vi er opmærksomme på den stadigt hastigere forandrende kultur, jo stærkere er behovet for nysgerrigt at udforske hvad, der ligger hjerterne nærmest. Herfra udfordres folkekirken som organisation, dens bygninger og forkyndelse, for svarer den måde, vi som kirke har indrettet os i dag, på morgendagens spørgsmål? Det er der sådan set ikke noget nyt i. Afgørende er, at de, der har deres daglige gang i folkekirken, er sig det bevidst og er opmærksomme på balancen mellem positivt at være i bevægelse og nysgerrig og samtidig fastholde sin identitet som kristen kirke.

På denne måde er folkekirken ikke undtaget den ubønhørlige udvikling. Folkekirken er ikke en helle, hvor de omskiftelige vinde ikke blæser. Derfor er situationen for folkekirken meget lig, hvad andre organisationer har oplevet de seneste årtier.

Tre eksempler skal kort nævnes.

I erhvervslivet siger man: ”Kunden har altid ret.” Lytter man ikke efter, hvad kunderne vil og interesserer sig for, er markedet nådesløst. Derfor må enhver, der driver forretning være opmærksom. Ellers lukker butikken af sig selv.

Man har kunnet høre noget lignende fra skiftende regeringer siden 1980'erne: ”Borgeren skal i centrum”. Ingen skulle være i tvivl om, hvorfor man drev hospitalsvæsenet, statsbanerne, postvæsenet etc. Det var ikke for skrankepavernes eller bureaukratiets skyld, men netop for dem der havde et behov. Den værdi, som det offentlige skaber, er for nogen, for borgerne og samfundet.

Kommunerne arbejder på den samme bevægelse. I Aarhus hedder det i *Kommune forfra*: ”Vi har bilstet os selv ind, at vi fra kommunen alene kan vide, hvad aarhusianerne har brug for. Det er vi i gang med at holde op med. Nu skal vi som kommune træde et skridt tilbage og lade borgerne komme til”. I denne sammenhæng taler man om at engagere, involvere og delagtiggøre borgerne i at skabe de bedste velfærds løsninger sammen.

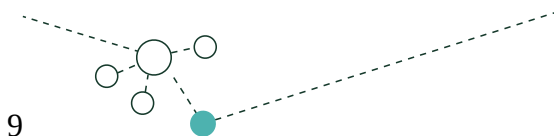
Tilsammen taler de tre eksempler positivt om en generel vending væk fra hierarkiet og institutionen og mod os, det hele handler om, borgeren eller helt enkelt din og min hverdag.

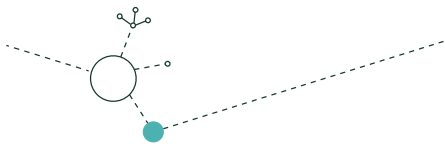
Hvis erhvervsliv, stat og kommuner ikke reagerer på borgernes behov, efterlades de alene som bedrevindende. Behovet for dem svinder, og til sidst lukkes og slukkes de. Folk (du og jeg) vil høres, involveres og engageres.

Der er meget at lære af disse strømninger, som under alle omstændigheder efterlader os alle med forventningen om at blive hørt, når det handler om vores sundhed, børnenes skolegang og forhold, der angår os i det daglige.

Hvor meget mere skulle det ikke også gælde i en folkekirkelig sammenhæng, hvor det handler om de spørgsmål, der angår os mest og rammer os dybest?

Egentlig taler vi ikke om noget nyt. For på denne måde har præster været opmærksomme lyttere i forbindelse med begravelsen og brylluppet. Organister, kirketjenere og gravere har gjort deres for at være imødekommende og lyttende og brugervenlige i forbindelse med de kirkelige handlinger.

Den løbende udskiftning af menighedsrådsmedlemmer sikrer på samme måde, at samtalen om folks forventninger kan forløbe i hvad, der er tænkt som en løbende demokratisk samtale.

Hvad ved vi dybest set om folkets forventninger? Der er grund til at systematisere og lade os (der er optaget af folkekirkens fremtid og udtryk) udfordre, ikke mindst af dem, som vi ikke møder på jævnlig basis hverken i kirkedøren eller over køledisken i det lokale supermarked.

Når vi i nærværende undersøgelse spørger, er det ikke fordi, vi i udgangspunktet forventer, at folk er eksperter i folkekirkelige spørgsmål. Slet ikke. Det er også deres grundlæggende forventning, at frivillige og ansatte i folkekirken ved bedre om mangt og meget, der har med kirke og tro at gøre. Men deltagerne er først og sidst eksperter i, hvordan de ser, hører og oplever mødet med folkekirken.

Vi spørger altså ikke folk og forventer, at de har det færdigt formulerede og grydeklare koncept, der kan fikse de folkekirkelige udfordringer med medlemstal og dåbsprocenter. For slet ikke at tale om liturgi og forkyndelsens indhold. Det forventer de, at folkekirken er eksperter på. Ansvar for ligger hos de ansvarlige, som også må tage en række beslutninger. Men skal kirken have mulighed for at gøre det ansvarligt og responsivt, skal der lyttes.

Vi (der har FOLKEkirken som hjertesag) kan blive klogere.

Hvad hører de?

Hvad lytter de efter?

Hvad forventer de at møde?

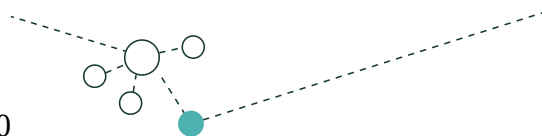
Hvad ønsker de at møde?

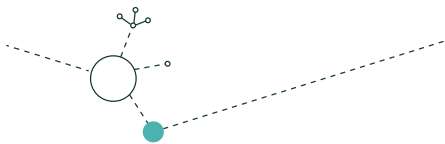
Vi skal sætte os nærmere ind i, hvad folk spørger efter, og hvordan de oplever, der bliver responderet.

Det lyder bøvlet og tidskrævende. Men erfaringer fra sammenlignelige steder viser det modsatte.

En måde at gribe det an på kunne være at bruge en antropologisk metode. Det er at lade sig indlægge en dag på hospitalet for at opleve, hvordan der bliver talt om og til en, og hvad man får at spise. Det er at gå i et vuggestuebarns fodspor en dag for at opleve, hvad de oplever.

Det er, når man undersøger og spørger.

Med undersøgelsen her i fire sogne i Aarhus kommune forsøger vi at sætte os i helt almindelige menneskers sted, opleve verden med deres øjne. Det foregår i fokusgrupper med åbne spørgsmål for at lade en samtale forløbe om det sted, de bor og om deres oplevelse af deres lokale kirke.

Vi tager deres oplevelser alvorligt og har spurgt et mindre udsnit af eksperter i midtbyliv, livet i landsbyen og det forstadsliv, hvor de fleste bor.

Deres spørgsmål til hinanden om folkekirken er det afgørende at være nysgerrig på. Det næste for os, der er engageret og ansvarlige i den folkekirkelige hverdag, bliver at spørge hinanden: Hvad kan konsekvensen af deres signalement af folkekirken blive her hos os? Hvilke nye beslutninger skal vi tage i menighedsråd, provstier og stift, hvis vi lytter til brugerne (og de potentielle)?

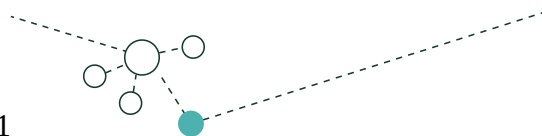
I rapporten har vi sammen med respektive menighedsråd været nysgerrige og rejst en række spørgsmål. Det er vores håb, at mange andre menighedsråd og præster vil kunne undre sig sammen med os over den ekspertviden, vi her præsenteres for. Deres anmeldelser kan give stof til ikke alene eftertanke, men også til at korrigere vanetænkningen.

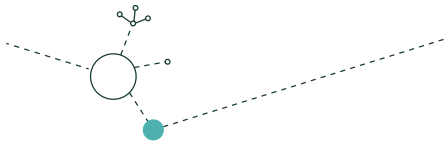
Med undersøgelsen her gives et bud på, hvordan man kan være nysgerrig, og denne undersøgelse kan meget enkelt gentages overalt i hele landet.

Der er i rapporten, som hermed fremlægges, ikke noget der tyder på, at mennesker anno 2020 er mindre optaget af eksistentielle spørgsmål som mening, død, liv end tidligere. Tværtimod! De er generelt optaget af at møde folkekirken og dens ressourcer, ikke alene i kirken men midt i deres hverdag.

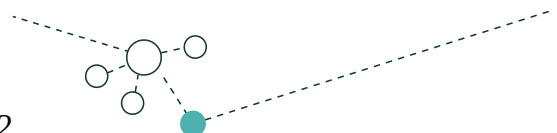
Afslutningsvis skal spørgsmålet rejses, om folkekirken kan foretage det samme skifte i perspektiv, som kommunerne har gjort? Hvad sker der, hvis vi i citatet fra Aarhus kommune erstatter kommune med folkekirke? Så lyder det: ”Vi har bildt os selv ind, at vi fra folkekirken alene kan vide, hvad medlemmerne har brug for. Det er vi i gang med at holde op med. Nu skal vi som folkekirke træde et skridt tilbage og lade medlemmerne komme til”.

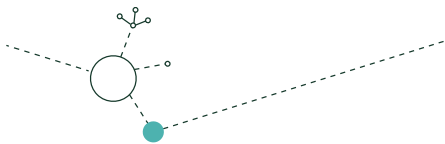
Jeg vil hævde, at det ikke er en fremmed tanke eller tilgang for en kirke med luthersk som fortegn. Hvis det reformatoriske opgør kan koges ned til at handle om at nedbryde det, der står mellem Gud og det enkelte menneske, synes det oplagt at lytte godt efter netop i samtalen.

Eller mere direkte, hvis ikke det skal blive ved skåltalernes ubestridelige rigtige ord om det almene præstedømme, kirken som bygget af levende stene, eller at det vigtigste embede i folkekirken er kirkebænkeembedet, så skal der skabes rum for, at det myndige lægfolk får muligheden for at give respons, og at vi andre kan høre den, agere herefter og tage beslutninger om noget nyt.

Indledning

Udviklingen, udbygningen, udstykningen fylder i landskabet. Det gør den både i centrum af den store by, i landsbyen tæt på den store by, i forstaden såvel som i byområdet med boligblokke, hvor der ofte også er et kommunalt fokus. Den store by vokser, nye byer skyder frem på bar mark, vokser måske sammen med små landsbyer. Forstadssogne, der før var selvstændige byer bliver en naturlig forlængelse af den store by.

Og folk bevæger sig med hastig fart rundt i de forskellige typer af byer, drevet af deres ønsker, søgen og længsel; handler, tager til koncerter, arrangementer, søger aktiviteter, udlever hverdagens trummerum, bor i eller i nærheden af den store by.

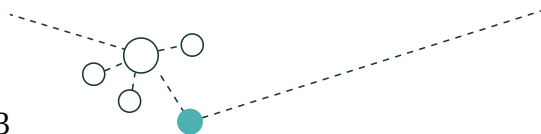
Spørgsmålet er, hvor folkekirken placerer sig i folks bevidsthed? Hvor er folkekirken dér midt imellem kraner, nye højhuse, villaer, byer og vældet af muligheder og tilbud? Hvordan formår folkekirken at tale og samtale ind i den hverdag, som folk har i og omkring den store by?

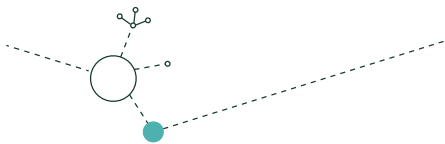
Komikeren Jan Gintberg udtaler sig i tv-programmet *Gintberg på kanten* om folkekirken: ”Det er som at betale til et fitnesscenter, man aldrig kommer i”. Og citatet beskriver rammende den tid, vi lever i. Kirken og fitnesscenteret er bare to af de mange tilbud, som skyder op i takt med nye bebyggelser, områder og mennesker, der flytter til og fra byen.

Og her ligger både udfordringer og muligheder, for folkekirken må finde sin plads i byen: I den store by med dens pulserende liv, muligheder og tilbud rundt om hjørnet såvel som i den lille landsby, der ligger nær den store by - der hvor både byrum og borgere er i konstant forandring og bevægelse. Folkekirken må til stadighed være i stand til nysgerrigt at bevæge sig med i menneskers hverdag dér i livet mellem husene.

...

Kirken i Byen er et projekt, der er igangsat af biskop over Aarhus Stift, Henrik Wigh-Poulsen, med provst Esben Thusgård som projektleder. Det er et tværorganisatorisk projekt mellem Aarhus Stift, provstier og menighedsråd i Aarhus Kommune og rummer samarbejdspartnere fra både Aarhus Universitet, Aarhus Kommune, byplanlæggere, arkitekter og entreprenører. Denne undersøgelse er en del af projektet *Kirken i Byen*.

Undersøgelsens overordnede sigte er at undersøge, hvilke religiøse og kulturelle værdier der er gældende for befolkningen i de udvalgte by-typer for på den måde at kunne tegne et bredt billede af, hvad befolkningen tænker om folkekirken i eller nær den større by. Hvilke forskelle og hvilke sammenhænge gør sig gældende? Tanken er, at folkekirken - biskopper, provster, præster og menighedsråd m.fl. - får et afsæt til at reagere, agere og forsøge at tænke folkekirken meningsfuldt ind i menneskers hverdag i livet i byen.

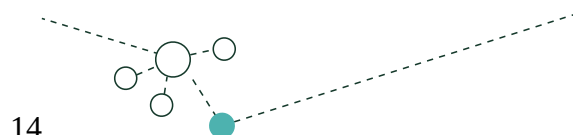
Det ligger dermed som et immanent ønske i undersøgelsen at forsøge at styrke samtalen mellem beboere i de forskellige by-typer og folkekirken for derved at styrke folkekirkens rolle i samfundet som kritisk med- og modspiller.

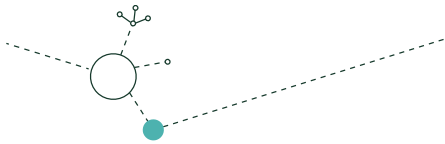
Tanken er, at hvis folkekirken tager udgangspunkt i antropologien - det, som folk tænker, deres spørgsmål, deres tanker og deres svar - så kan folkekirken meningsfuldt svare med teologien - reagere, agere og forsøge at tænke sig ind i menneskers hverdag i livet i byen.

Rapportens sigte er derfor heller ikke at komme med færdige svar, idékataloger og grydeklare versioner af, hvordan kirken i byen skal definere sig selv. Rapporten foreslår heller ikke nye tiltag, der skal udarbejdes eller bud på arrangementer og aktiviteter, der skal sættes i søen. Det arbejde er op til det enkelte sogn, menighedsråd, provsti og stift.

Undersøgelsen har først og fremmest en eksplorativ fremgangsmåde: Ønsket er at gå forrest med en åben nysgerrighed og dermed sætte fokus på, at folk svarer, når vi spørger dem. Netop dét - og de svar, der kommer - kan sætte tanker i gang, der kan anspore præster, menighedsråd, provster, biskopper m.fl. til konstruktivt at fortsætte arbejdet med folkekirkens ønske om at svare på menneskers søgen og længsel. Vigtigheden af ikke at fryse fast i folks udsagn, forslag og citater, men blive ved med nysgerrigt at forholde sig og spørge til, hvad det er, folk siger, og hvilke spørgsmål det vækker, er et redskab igennem hele undersøgelsen.

Arbejdet med rapporten og formidlingen af resultaterne ønsker at ægge nysgerrigheden blandt dem, der arbejder i og med folkekirken. Undersøgelsen skal inspirere til åbent at spørge og inddrage dem, der bor i og omkring byerne for på den måde bedre at kunne forholde sig til udviklingen og det, som folk tænker og gør.

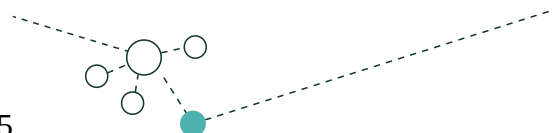
Rapporten er inddelt i tre hoveddele.

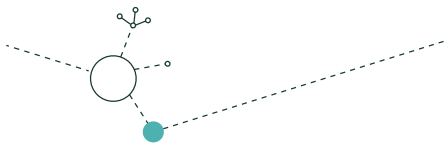
Hvordan er vi nysgerrige - Metode og undersøgelsesdesign er en introduktion til, hvordan undersøgelsen er designet. Denne del indeholder beskrivelser af, hvilke valg der er foretaget for bedst at belyse de fire udvalgte typer af byer og de adspurgtes svar på, hvad de tænker om folkekirken.

Lokalsamfund og byer i byen – generelle betragtninger er en overordnet karakteristik og beskrivelse af by-typerne. I denne del er der fremhævet opmærksomhedspunkter for de enkelte typer af byer samt opsummerende betragtninger. Pointerne fra denne anden hoveddel bygger på analyserne af undersøgelsens udvalgte sogne og er udformet som generelle beskrivelser af byerne og deres indbyggere. Ønsket er, at en bred beskrivelse af de by-typer, man finder i og omkring byen, og hvilke spørgsmål man kan arbejde videre med, kan være til inspiration for interesserede rundt i landet.

Ønsker man at dykke yderligere ned i en af by-typerne og blive klogere på mere specifikke svar, temaer og citater fra de tilhørende fokusgrupper, kan dette gøres ved at læse analyserne i tredje hoveddel: *Hvad svarer de, når vi spørger – sogneanalyser*.

Rapportens tre dele kan læses uafhængigt af hinanden, dog kan der opstå spørgsmål i gennemgangen af analysen, som der kan findes svar på i de to andre hoveddele.

1. Hvordan er vi nysgerrige - Metode og undersøgelsesdesign

Sparring og følgegruppe

Projektet nedsatte i den indledende fase en følgegruppe. Ønsket med gruppen var at udvide mængden af sparrings- og samarbejdspartnere, bidrage med indsigter og sparring på konkrete metodiske valg og fremgangsmåder og med generel sparring på projektets fokus og mål. Hensigten med gruppen har været at sikre gensidig refleksion over projektets kvalitet, metode og design.

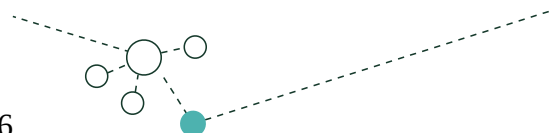
Følgegruppen har primært fulgt projektet i opstartsfasen og er sammensat af personer med stor faglig viden om folkekirken og det moderne samfund. Følgegruppen bestod af:

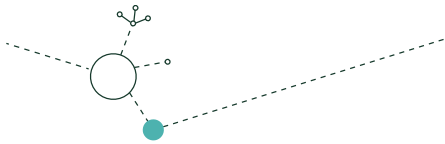
- Kirstine Helboe Johansen, Lektor v. Institut for Kultur og Samfund – Kirkehistorie og praktisk teologi v. Aarhus Universitet
- Annette Bennedsgaard, Provst i Horsens Provsti
- Jesper Kurdahl Larsen, Sekretariatschef v. Det Boligsociale Fællessekretariat (Udtrådt grundet jobskifte)
- Kirsten Donskov Felter, Teologisk vidensmedarbejder v. Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter

Valg af undersøgelsesdesign

Første led i projektet var at tilrette undersøgelsesdesignet for denne empiriske del. Med baggrund i teoretisk viden om kvalitativ og kvantitativ forskning har det været ønsket at arbejde med en blanding af disse samt drage nytte af et bredt generaliserbart niveau og et mere uddybende interviewformat.

Forskellen på kvalitativ og kvantitativ forskning er, at den kvalitative metode beskæftiger sig med ord i stedet for tal. Et forenklet eksempel til at beskrive forskellen kunne være, at man ønsker at undersøge, om danskerne tror på Gud. En klassisk kvantitativ metode kunne fx være at lave et spørgeskema, hvor man beder et repræsentativt udsnit af befolkningen svare ”ja” eller ”nej” på spørgsmålet om, hvorvidt de tror på Gud eller ej. De data, en kvantitativ metode med basis i en spørgeskemaundersøgelse giver, er tal på, hvor mange mennesker af de adspurgte, der har svaret

henholdsvis ”ja” eller ”nej”. Herefter vil man typisk kunne konkludere, hvor mange procent af den danske befolkning, der i dette tilfælde tror på Gud.

I denne type undersøgelse er der dog ikke mulighed for at klarlægge deltagernes forståelse og fortolkning af spørgsmålet, hvad de mener, når de svarer henholdsvis ”ja” eller ”nej” til, om de tror på Gud.

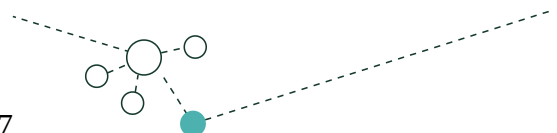
I den kvalitative forskning derimod ville man i den undersøgelse, som eksemplet tager udgangspunkt i, forsøge at afdække, om danskerne tror på Gud ved at foretage interviews. Samme spørgsmål vil blive stillet til interviewdeltageren som i den kvantitative spørgeskemaundersøgelse, men i den kvalitative vil der modsat være mulighed for, at både interviewer og interviewede både kan stille uddybende spørgsmål og give uddybende svar. Dermed opnås en bredere og dybere forståelse for fx, hvordan man kan tro på Gud.

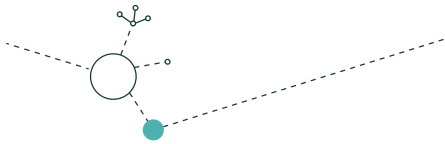
I samråd med den nedsatte følgegruppe er det besluttet at undlade at inkorporere spørgeskemaundersøgelser til dataindsamling. Beslutningen baserer sig på ønsket om at udforme en kvalitativ undersøgelse, der går i dybden med menneskers tanker og overvejelser for deres ageren frem for en kvantitativ undersøgelse, der baserer sig på tal for hvor meget og hvor mange. De to undersøgelsesmetoder har hver deres forcer, dog giver det i denne sammenhæng, hvor ønsket er at undersøge og indsamle empiri af menneskers forhold til og tanker omkring deres lokalområde, kirkebrug og folkekirken, mest mening at gøre brug af den kvalitative undersøgelse.

Udvælgelse af geografisk afgrænsede undersøgelsesområder

Undersøgelsens udgangspunkt er Aarhus kommune som case. Byen har grundlæggende været en motivationsfaktor i projektet fra dets begyndelse, og byens mange forandringer har således skabt et naturligt udgangspunkt for at gentænke kirkernes rolle i og omkring byen og dermed at forsøge at være nysgerrig på hvilke svar, der er at finde på, hvordan kirken kan være en del af et bysamfund og en bykultur.

Undersøgelsen har til sigte samtidig at være en genkendelig og anvendelig case for en lang række danske byer, som oplever lignende udviklingstendenser. Derfor er en del af kravet til det empiriske

arbejde også, at det er i stand til at forholde sig på et generelt niveau i undersøgelsen og dermed bidrage med relevant viden for andre byer og interessenter.

I Aarhus Kommune er kommunegrænsen sammenfaldende med de fire Aarhus provstier: Aarhus Nordre, Aarhus Dom, Aarhus Vestre og Aarhus Søndre. Det betyder, at man ved at fokusere på Aarhus Kommune får et geografisk område, som er håndterbart internt i kirkerne og eksternt udenfor kirkelivet. Dog er en yderligere geografisk afgrænsning nødvendig pga. størrelsen på Aarhus Kommune (samlet indbyggertal i Aarhus Kommune 2017 340.275), og derfor har projektet udvalgt en række sogne, der skal indgå i den empiriske undersøgelse.

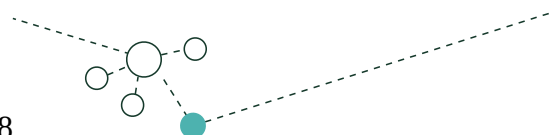
I projektet er der bevidsthed og opmærksomhed på det faktum, at det er de færreste indbyggere i byerne, der forholder sig til sogne og sognegrænser. Udgangspunktet i konkrete sogne giver dog en række metodiske fordele, herunder muligheden for at lokalisere og engagere relevante lokale organisationer og aktører i samarbejde med sognets kirkelige aktører. Endvidere bidrager samarbejdet med sognene med forhåndsviden om områderne og de lokale netværk, som er en vigtig ressource til rekruttering af informanter.

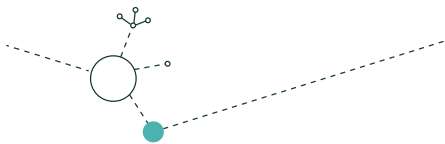
Udvælgelsen af sogne

I udvælgelsen af repræsentantsogne har det været vigtigt at få dækket et bredt demografisk udsnit af byen. Parametre som boligtype, afstand til centrum, udviklingsplaner og typer af personer, som forventes at bo i de forskellige boligtyper, har været afgørende for udvælgelsen. De indledende parametre har dog været baseret på skøn, men er senere blevet underbygget gennem demografiske analyser og kvalitative undersøgelser. Disse skøn bygger desuden på input fra provsterne i de førortalte Aarhus-provstier, som har været involveret i udvælgelsesprocessen.

Endvidere har det været et kriterium, at alle fire provstier så vidt muligt er repræsenteret i sogneudvælgelsen. Ønsket har været at engagere og involvere kirkelige aktører tidligt i projektet for derved at skabe bredt fundament for udviklingsarbejdet, som sognene (og folkekirken i øvrigt) står over for.

Det lykkedes at finde minimum et sogn i hvert af provstierne og samtidig sikre en bred repræsentation af boligområder og personer i Aarhus Kommune.

De udvalgte

Tanken bag udvælgelsen af repræsentantsogne er at få belyst ”byen” ud fra et bredt udsnit af byer og byer i byen med et ønske om, at de samlet vil udgøre et fyldestgørende billede af Aarhus samt, at andre byer kan genkende de forskellige områder og by-typer i og omkring byen.

For overblik over de valgte sogne samt overvejelser, der ligger bag udvælgelsen se foruden:

- **Elev sogn** (Aarhus Nordre Provsti)¹
- **Åby sogn** (Aarhus Vestre Provsti)
- **Ravnsbjerg sogn** (Aarhus Søndre Provsti)
- **Vor Frue sogn** (Aarhus Domprovsti)²

Den urbane landsby - Elev sogn

Elev sogn er en mindre landsby tæt på Aarhus. Landsbyen havde pr. 1. januar 2018 1.453 indbyggere, hvilket betyder, at sognet i løbet af de sidste 10 år har fordoblet sit indbyggertal.³ Over 50% af husstandene i sognet er par med børn.⁴ Elev repræsenterer de små lokalområder, der er nær byerne, som oplever stor vækst, og som er præget af mange børnefamilier.

I Elev foreligger der desuden planer fra Tækker Group om at udstykke 115 hektar i nærheden af Elev – en ny bydel bliver til med navnet Nye, der også skal være en del af Elev sogn. Forventningen er, at Nye på sigt bliver en by med et indbyggertal på mellem 15.000-20.000 og med et letbanestop i nærheden. Dermed får landsbyen Elev på sigt karakter af at komme tættere på byen dog med fastholdelsen af de landlige omgivelser. Området Nye lanceres med Täckers særlige ideologi herunder bl.a. under slogan som ”Nye – Variation, Balance, Liv” og ”Nye drømme om natur, fællesskab og boliger”.⁵

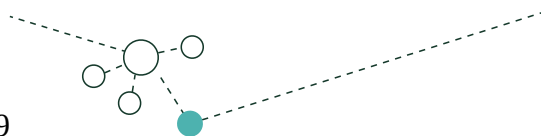
¹ Arbejdet i Elev sogn har fungeret som pilotprojekt med afprøvning og tilrettelæggelse undervejs.

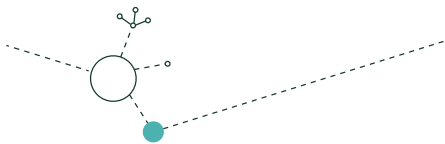
² Et andet oplagt fokus i en undersøgelse som denne kunne være Aarhus Ø og udviklingen her. FUV varetager dog sideløbende med denne undersøgelse en selvstændig undersøgelse af området: <https://www.fkuv.dk/undersogelser-og-viden/projekter-undersogelser-og-rapporter/kirken-i-den-nye-by-kirken-paa-oe>

³ 86,5% stigning i indbyggertal fra 1/1 2007 til 1/1 2017. Kilde: Danmarks statistik

⁴ Kilde: Kirkestatistik

⁵ Se www.nye.dk

Bynære parcelhuse - Åby sogn

Åby sogn har pr. 1. januar 2018 et samlet indbyggertal på 11.505 indbyggere. Sognet repræsenterer et boligområde med en stor demografisk bredde, som dog i høj grad er præget af parcelhuse. Derudover er det karakteriseret ved, at sognet ligger i cykelafstand til Aarhus centrum og repræsenterer derved også et urbant miljø. Sognet udgør i grove træk byområdet Åbyhøj, som tidligere har været en selvstændig kommune. Det medfører, at Åbyhøj af nogle tænkes som et boligområde, der ikke bare er en del af Aarhus, men er en selvstændig by i byen. Spørgsmålet er, om det også er et perspektiv, der kan aflæses i analysen af sognet? Sognet består desuden af en større mængde industriområder, hvor bl.a. Aarhus Kommune har fremlagt plan om at ændre industriområderne til en del af *Brokvarteret*.⁶

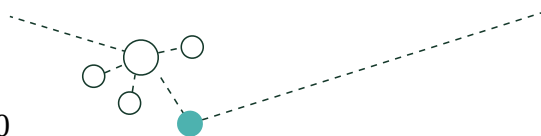
Midtbyen – Vor Frue sogn

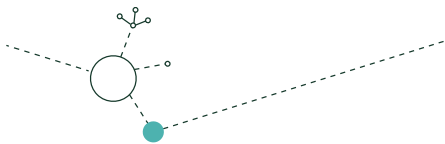
Vor Frue sogn er placeret i Aarhus centrum og repræsenterer storbyens dynamik og bevægelse. Sognet er præget af en stor andel unge mennesker, som ikke i samme grad er en del af de foregående repræsentantsogne. For at afdække den store andel af unge i aldersgruppen 20-29 år - en aldersgruppe, der udgør over 62% af befolkningen i Vor Frue sogn sammenlignet med, at aldersgruppen udgør 13% af befolkningen på landsplan⁷ - er det besluttet at nedsætte endnu flere fokusgrupper i denne aldersgruppe for i endnu højere grad at afspejle de befolkningsgrupper, der lever, bor og gør brug af byens centrum. Det betyder, at analysen af Vor Frue sogn har to dele. Én, der svarer til de grupper, der er interviewet i de andre sogne og én, der alene fokuserer på unge mellem 18 og 29 år.

I Aarhus centrum er der planer om at udnytte det gamle godsbaneareal til en ny bydel, som på nuværende tidspunkt har tilnavnet Aarhus K. Dette område kommer til at være en del af Vor Frue sogn og dermed også til at betyde store ændringer for sognet. Dette sker i tillæg til en række andre projekter, såsom omdannelsen af det gamle Ceres Bryggeri med ca. 1.200 indbyggere samt en række studie- og arbejdspladser. Sognets placering i centrum af byen vil naturligt blive præget af udviklingen og ændringerne i og omkring sognet. Det ses bl.a. ved at udviklingsprojektet omkring

⁶ <https://www.aarhus.dk/da/omkommunen/nyheder/2016/November/Det-nye-brokvarter-naermer-sig.aspx>

⁷ Danmarks Statistik pr. 1/1 2017

Aarhus K ikke kun er tænkt for områdets beboere, men også inkluderer andre, som har gøremål i området og bidrager til, at ”Aarhus K skal summe af liv”.⁸

Forstad og boligblokke - Ravnsbjerg sogn

Sognet repræsenterer et byområde med mange flerfamiliehuse⁹ og er samtidig et sogn, hvor kommunen har vurderet, at der er behov for tiltag, der kan ændre den nuværende beboersammensætning, da der forekommer sociale problemer og risiko for at udvikle isolerede parallelsamfund.¹⁰ Derfor har kommunen lagt en helhedsplan for udvalgte boligområder i sognet.

I sognet er der en lav medlemsprocent¹¹, som primært skyldes en høj andel af indvandrere og efterkommere, der ikke er medlemmer af den danske folkekirke. Dette i kombination med boligområder, som kan betragtes som ressourcesvage og socialt belastede, betyder, at Ravnsbjerg sogn har en anden profil end de andre udvalgte sogne.

Metodevalg og undersøgelsesdesign

Indledningsvist er der foretaget en kortlægning af de demografiske forhold i de udvalgte områder for at validere områdernes karakteristika som beskrevet indledningsvis. Følgende data er hentet og brugt for at udføre beregninger og for at skabe et overordnet billede af de udvalgte sogne:

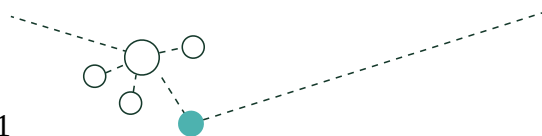
- Folketal
- Aldersfordeling
- Husstandstyper (kirkestatistik 2014)
- Husstandstyper fordelt i indkomstgrupper (kirkestatistik 2014)
- Uddannelsesbaggrund
- Folketal og herkomst

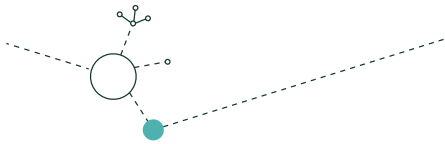
⁸ <http://lokalplanerweb.aarhuskommune.dk/GetDokument.aspx?id=2345> s3

⁹ 77,6% pr 1/1 2014. Kilde: Kirkestatistik

¹⁰ <https://www.aarhus.dk/~media/Dokumenter/Borgmesterens-Afdeling/Kommunikation/Viby-Syd/Byraadsindstilling-for-Viby-Syd.pdf>

¹¹ Pr 1/1 2019 var der 4.111 medlemmer ud af 9.021 indbyggere

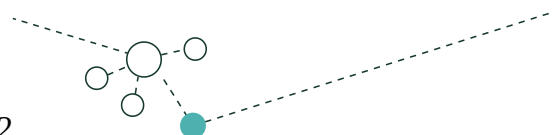
Denne viden suppleres herefter med kvalitative undersøgelser med fokus på tre hovedområder:

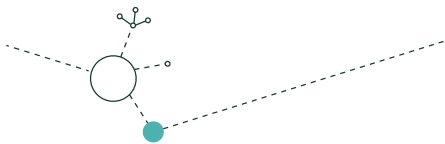
1. Om lokalområdet
2. Hvad er og kan folkekirken
3. Kirken og byen

I disse kategorier er en række emner, som er svære at kvantificere, og som ofte har gavn af den kvalitative fremgangsmåde, hvor der er mulighed for at uddybe informanternes besvarelser og stille afklarende spørgsmål undervejs. Det vurderes endvidere, at gruppeinterviews og fokusgrupper i særlig grad er velegnede metoder til den empiriske undersøgelse. Metoden giver mulighed for at arbejde med redskaber, som kan hjælpe informanterne med at italesætte emner, der ellers kan være svære at forholde sig til. Derudover får man belyst, hvordan personer forholder sig til disse forestillinger i relation til andre, og hvordan personer agerer ud fra disse holdninger (deres praksis). Samtidig er det også nødvendigt at belyse personernes ikke-praksis for ikke at overse et evt. handlingspotentiale. Ved kun at fokusere på personers handlingsmønstre og vaner, kan man overse situationer med plads til udvikling og sparring i tilknytningen til kirkerne i byen.

Det er værd at understrege, at en undersøgelse som denne, der primært har et kvalitativt fokus, ikke er kvantitativ repræsentativ. De perspektiver, der fremhæves er ikke nødvendigvis udsagn, der er dækkende for hele gruppen eller for alle beboere i området, dog er de med til at give et bredt udsnit af, hvad man tænker på det tidspunkt, man bliver spurgt, og den kan give et signalement samt være et springbræt for at arbejde med, hvilke spørgsmål og refleksioner det kan medføre hos fx menighedsråd og præster

Undersøgelsen har også fokus på byudvikling og kirken. Hvad tænker befolkningen om disse? Hænger de sammen? Bør de hænge sammen? Er kirken et udtryk for tradition og bevarelse, eller kan det tænkes ind i byfornyelser og udvikling? Hvordan er kirken en del af et samfund og en moderne kultur?

Udvælgelse og rekruttering af informanter

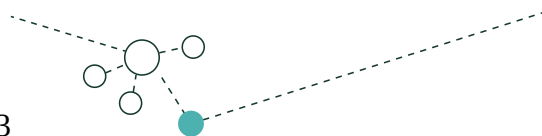
Som beskrevet er hvert repræsentantsogn udvalgt med henblik på at repræsentere særlige områdetyper og afspejle diversiteten i byen. Områderne bærer på overordnede fællestræk, og samtidigt har de hver deres karakteristika – det indebærer fx at visse demografiske befolkningsgrupper er mere udbredte end andre.

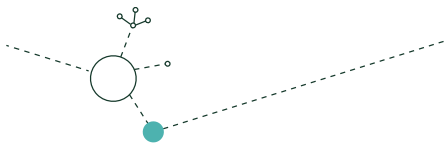
Derfor er der udarbejdet demografiske oversigter over befolkningen i de forskellige områder, og disse har været brugt som retningslinjer for udvælgelsen af informanter. Det gælder statistikker for aldersfordeling og husstandstyper. Da rapporten baserer sig på kvalitative interviews, har det ikke været målet at tale med et præcist statistisk repræsentativt udsnit af befolkningen, men så vidt som muligt at få de fleste demografiske grupper repræsenteret blandt informanterne. Antallet og fordelingen er dog ikke at sammenligne med beboersammensætningen.

Det har været et bevidst valg at forsøge at tage udgangspunkt i deltagere, der ikke allerede er til stede ved fx kirkelige arrangementer for derved at fokusere på informanter, der ikke har en umiddelbar tilknytning til kirkerne og deres aktiviteter. Ønsket har været at involvere både medlemmer og ikke-medlemmer på lige fod for dermed at opnå et bredt demografisk udsnit af befolkningen for hvert område.

I forlængelse heraf giver det mening at gøre brug af en netværksorienteret udvælgelse af informanter. Dette har praktiske årsager, men også en erkendelse af, at mennesker primært agerer i netværk og fællesskaber. Man kan dermed antage, at dette også gør sig gældende, når/hvis man vælger at benytte kirkerne i byen. Der er desuden muligheden for at disse netværk evt. kan komme til at spille en rolle i det videre udviklingsarbejde i sognene.

Det er et generelt vilkår for de kvalitative undersøgelsesdesign, at informanterne kan tilhøre en fast kerne i lokalområdet. Det kan have betydning for hvor repræsentative, man kan betragte udtalelserne, dog er der i høj grad positive aspekter ved at komme i kontakt med netop grupper som disse, da det oftest er personer med et særligt kendskab samt engagement i lokalsamfundet.

Netværksorienteret rekruttering

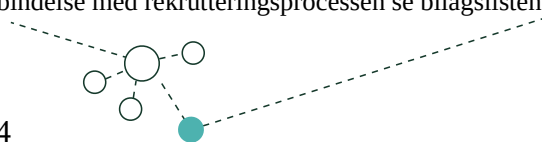
I samarbejde med følgegruppen blev det besluttet at arbejde med en netværksorienteret tilgang til udvælgelse af informanter. Umiddelbart er det en atypisk tilgang i kombination med fokusgruppeinterviews. Fokusgrupper består ellers typisk af personer, der ikke kender hinanden. Men med et undersøgelsesområde, der bl.a. handler om deltagernes forhold til folkekirken, præster og til dels deres religiøse tilhørsforhold, er vurderingen, at deltagernes eventuelle indbyrdes forhold ikke vil kompromittere deres udtalelser, men tværtimod bidrage til at skabe en tryk og rummelig samtalekontekst.

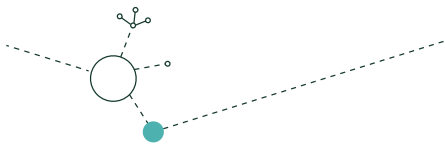
Det har været gavnligt at justere fremgangsmåden undervejs med baggrund i de erfaringer, som er gjort løbende - herunder særligt med rekrutteringen i det første sogn. Vilkaarne for rekrutteringen har været de samme i alle udvalgte sogne, dog har det vist sig, at der har været stor forskel på at rekruttere i de forskellige sogne og grupper.

Indledningsvist blev der afholdt møde med præster og menighedsrådet i de pågældende sogne, hvor området og indblikket i hvilke foreninger og konkrete personer, der kunne være relevante at rette henvendelse til, var på dagsordenen. I denne proces har menighedsrådsmedlemmerne og præsterne fungeret som eksperter og en stor hjælp. Der har efterfølgende været rettet henvendelse til en lang række netværk.¹² Ønsket har - som nævnt - været at finde en række ikke-kirkevante borgere, der kender til kirkerne, men ikke er hyppige brugere. Der er rettet henvendelse til babysalmesang, da en stor del af disse deltagere på trods af deres tilknytning til kirkens tilbud gennem babysalmesang, repræsenterer en bred kreds af medlemmer og ikke medlemmer. Gruppen er en fast del af rekrutteringen i sognene.

Derudover er der også rettet henvendelse til en række foreninger, som låner sognegårdens lokaler. Det vurderes med baggrund i oplevelserne fra babysalmesang, at disse dermed også kunne indgå i undersøgelsen. En fordel ved at rette henvendelse til denne type foreninger er, at de ikke er fremmede i forhold til at gøre brug af de lokale kirker og dermed nærer en åbenhed for at deltage i projektet, og de lader sig ikke umiddelbart afskrække af, at projektet handler om folkekirken.

¹² For nærmere info over netværk, der har været taget kontakt til i forbindelse med rekrutteringsprocessen se bilagslisten.

I første omgang er der arbejdet med skriftlige henvendelser til kontaktpersoner, formænd og andre i lokale foreninger og bestyrelser. Disse er fundet gennem google-søgninger, input fra menighedsråd og de lokale præster, og der er her trukket på deres viden om lokalområderne og private netværk.

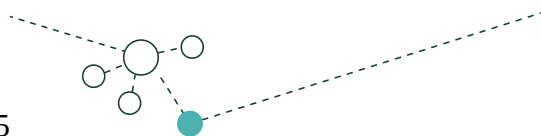
Den skriftlige henvendelsesform er valgt, da det vurderes, at denne form virker mindst intimiderende – hermed kan modtageren forholde sig til henvendelsen, når vedkommende har tid. I tilfælde af at henvendelsen ikke er besvaret efter ca. en uge, er der sendt endnu en skriftlig henvendelse med påmindelse.¹³ Her har kontaktformen været både på e-mail, kontaktformularer, på hjemmesider og via facebooksider og facebookgrupper.

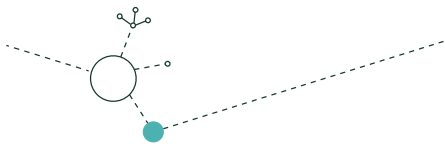
Mængden af inddragelse af menighedsrådsmedlemmer som informanter veksler i de forskellige områder. Alle steder er menighedsrådene blevet inviteret til en samtale, der tager udgangspunkt i de samme spørgsmål, som fokusgrupperne er blevet præsenteret for, for på den måde at præsentere dem for interview-formen og desuden for at sikre engagement og deltagelse i projektet samt med den eventuelle mulighed at inddrage menighedsrådsmedlemmerne også i kraft af deres rolle som beboere og som informanter i området med en særlig indsigt i kirkelivet i lokalområdet. I nogle tilfælde har flere medlemmer af menighedsrådet været engageret i flere sammenhænge, og det er derfor blevet vurderet, om det har været bedst at invitere dem til at deltage i en anden sammenhæng. Det har dog også medført udfordringer, da deltagere i en fokusgruppe, som tilmed er aktive i den lokale kirke, hurtigt kan risikere at få/indtage en position, hvor de ønsker at forsvare kirken og dens arrangementer og tiltag. Dette har der således også været rettet særlig opmærksomhed på i analysen af materialet.

Interviewform

Interviewformen er i udgangspunktet fokusgruppeinterview, der er en metode, der er sat sammen af elementer fra to metoder: Dels fra gruppeinterview, hvor flere mennesker taler om en række emner

¹³ Se eksempel på henvendelse i bilagslisten

og dels fra det fokuserede interview, hvor deltagerne er udvalgt, fordi de er en del af en særlig situation. Her er deltagernes rolle, som beboere i de forskellige byområder, der er i fokus.¹⁴

Det endelige antal af fokusgruppe-deltagere varierer fra gruppe til gruppe. Erfaringen er, at grupper på omkring fire deltagere har fungeret bedst. Dog har projektet næret et ønske om at ville tale med så mange mennesker som muligt, og derfor har det ikke været aktuelt at give interesserede deltagere afslag – ej heller selvom gruppen måske overstiger det optimale tal på fire. I de tilfælde er interviewformen blevet tilrettelagt efter gruppens størrelse og interviewsammenhængen. Overordnet er der derfor tale om fokusgruppeinterview i en bred fortolkning.

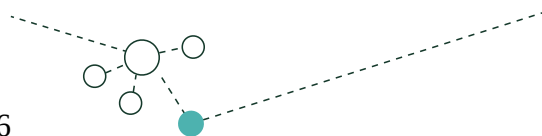
Interviewguide

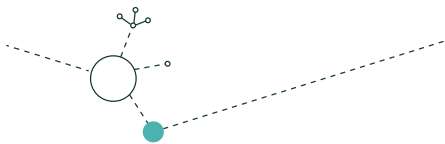
Interviewguiden er tilpasset en semistruktureret interviewform. Det betyder, at guiden blev brugt som en retningslinje i samtalerne – her forelå muligheden for at stille de spørgsmål, der var nødvendige for undersøgelsen samt for at lade sig inspirere og styre af den konkrete samtale. Gennem analyserne af interviewene bliver denne fremgangsmåde også tydelig, da der kan være emner nogle grupper berører, mens andre diskuterer andet. Overordnet er interviewguiden udformet inden for emnerne: Lokalområdet, kirkebrug samt forestillinger og forventninger til folkekirken hertil opsummerende om kirken og byen. Spørgsmålene er tænkt at bevæge sig fra det konkrete til det abstrakte som fx udfordringerne for samfundet og kirken i dag.

2. Lokalsamfund og byer i byen – Generelle betragtninger

I det følgende kan du læse om fire typer af byer – måske kan du finde én, der ligner det sted, hvor du bor, eller måske giver det mening at kombinere to eller flere forskellige by-typer for at finde det sted, der ligner din by mest.

¹⁴ Det kan være svært at skelne mellem gruppeinterviews og fokusgrupper. Det er dog ikke en definition, undersøgelsen ønsker at opholde sig yderligere ved.

De anvendte generaliseringer baserer sig på de fokusgruppeinterviews¹⁵, der er foretaget i de fire Aarhus-provstier, som blev præsenteret i indledningen.

Hvis du ønsker yderligere information om de enkelte by-typer, fx eksempler eller citater, der fortæller, hvad folk siger, kan du dykke yderligere ned i de enkelte analyser af sognene.

Den urbane landsby – Elev sogn

Karakteristik

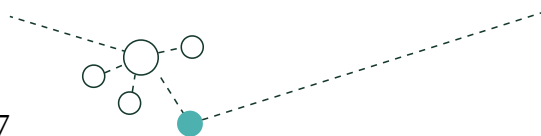
Den urbane landsby er typisk en selvstændig by, der ligger i udkanten af en større by. Det er i udgangspunktet et landsbysamfund, der de sidste ca. 10-15 år har oplevet en kraftig befolkningstilvækst, som ofte skyldes den tætte placering på en større by.¹⁶ I den urbane landsby er man typisk omgivet af skov, marker, natur, og samtidig har man byens mange muligheder inden for rækkevidde. Byen består primært af enfamiliehuse, og der er ofte ingen former for almene boliger. Områdets boligpriser er markant lavere end inde i byen (men i stigning).

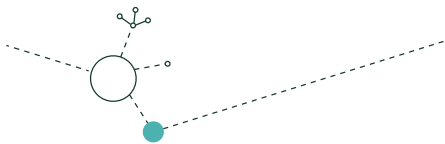
Da der ikke er mange arbejdspladser i den urbane landsby, måske højst en enkelt dagligvare-forretning, drager beboerne oftest ud af byen for at tage på arbejde. Det samme er ofte også tilfældet, når det gælder fritidsaktiviteter. I den urbane landsby kan der være få lokale foreninger, men udbuddet er ikke stort. Ofte er der dog andre landsbyer i nærheden, hvis faciliteter beboerne også gør brug af, ligesom man er bevidst om, at der skal en relativt kort køretur til, før man er inde i den store handelsby, hvor der er masser af muligheder. Den urbane landsby har dermed ikke nødvendigvis et stort udvalg af aktiviteter og arrangementer, men ønsket om at bakke op omkring dem, der er, er ofte stort.

Indbyggerne beskriver byen som tryk, social og som et hyggeligt samfund. Landsbystemningen mærkes i indbyggernes relationer til hinanden fx ved, at man hilser på alle, man møder på gaden.

¹⁵ For en nærmere beskrivelse af, hvordan fokusgruppeinterviewene i denne sammenhæng er opbygget se afsnittet ”interviewform” under kapitlet ”Hvordan er vi nysgerrige – Metode og undersøgelsesdesign”.

¹⁶ Der er tale om relativt små sogne/byer i en by-kontekst. I omegnen af 1.500-2.000 indbygger ca., men i stigning. Det undersøgte område har nogle år oplevet en tilvækst på 150 personer på et år, hvilket er et lille antal i en stor by, men for et område af denne størrelse en stor procentvis tilgang.

Lokalsamfundet opleves som charmerende og rigt på traditioner og historie, og man er tæt på de andre beboere, dog ikke i for høj grad - hvilket betragtes som positivt.

Indbyggere

Områder som den urbane landsby vil i store træk være relativt monokulturelle. I dette område bor primært to typer: Først og fremmest er der børnefamilierne, der udgør den største del af befolkningen. Det er ofte unge børnefamilier, der måske kommer fra en lejlighed inde i byen og er flyttet, fordi de trænger til mere plads og udendørsarealer. Den anden del af befolkningen er husstande med personer over 65 uden hjemmeboende børn. De har sandsynligvis boet i området i flere år – ofte helt op til 40 år. Denne gruppe af beboere har udvist en særlig pionerånd, for da de bosatte sig i området, var oplevelsen af byen, at den var længere væk fra den store by, end det er tilfældet i dag. Derfor har denne gruppe ud fra ønsket om et lokalt liv været med til at grundlægge en række lokale foreninger.

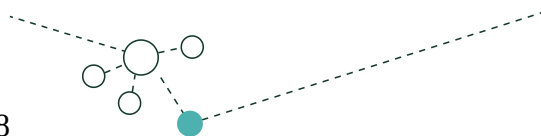
Huspriserne i området indikerer, at der primært bor indbyggere med en mellemindkomst.

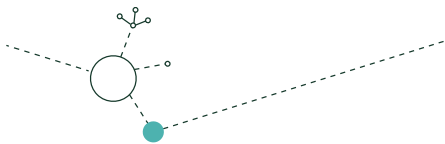
I en by som denne er der blandt beboerne et ønske om at styrke det sociale liv ved bakke op om de relativt få lokale arrangementer, der er. Fællesskabet i den urbane landsby opleves som stærkere end i de større byer, og det vil beboerne gerne understøtte og bevare.

I takt med at den urbane landsby vokser, vil der komme tilflyttere, som er mere orienterede mod og ønsker at bevare tilknytningen til den nærmeste store by. Dog tyder det på, at jo længere tid, man bor i området, desto større distance lægger man til den store by, fordi man på sigt flytter fokus hen mod fællesskabet i lokalmiljøet.

Forholdet til folkekirken

Mange af byens aktiviteter er centreret om den lokale kirke. Kirken og evt. sognehuset fungerer som (for)samlingshus i byen, da der ofte ikke er andre steder med plads til mange mennesker, og for mange vil deres deltagelse og opbakning til den lokale kirke være udtryk for en generel opbakning til lokalområdet. Folkekirken kommer på den måde til at fungere som en slags socialt samlingssted.

I den urbane landsby slår kirken sig ofte sammen med andre foreninger om aktiviteter i byen, og derved fremstår kirken også udadtil som en generel aktør i lokalsamfundet.

Selvom kirken på den måde har betydning i lokalmiljøet, betyder det ikke, at indbyggerne i højere grad end andre steder søger kirkelige aktiviteter. Her er beboerne, som folk er flest (særligt børnefamilier). De er først og fremmest glade for kirken i forbindelse med traditioner, højtider og ikke mindst som ramme om lokale traditioner såsom Sankt Hans o. lign. Beboerne har en generel fornemmelse af, at der er mange gode arrangementer, men de har også svært ved at komme afsted til dem i hverdagen.

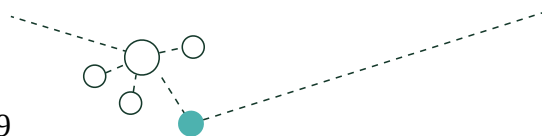
Indbyggerne kan godt lide at få informationer fra den lokale kirke, og det tyder på, at de også er opmærksomme på arrangementer i de omkringliggende småbyer, da de er vant til at færdes her. De søger dog ikke på samme måde mod kirkelige arrangementer i den større by, der ligger et stykke væk fra den urbane landsby.

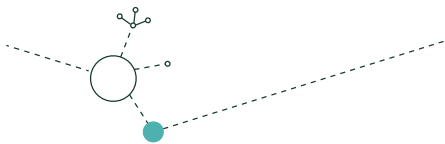
Den lokale kirke beskrives med mange af de samme ord, som indbyggerne bruger til at beskrive byen: charmerende, lille, med en særlig stemning, og når man er til arrangementer, er der mulighed for at være social - uden at være alt for social, hvilket også er et særkende for byens fællesskabsfølelse.

Opmærksomhedspunkter

Der er flere elementer i landsbysamfundet, der afspejler befolkningens forhold til kirken. Beboerne er glade for det lokale, og de ser gerne, at folkekirken er en katalysator for arrangementer og liv i byen - også uden for kirkerummet. Det kan være ved fx at stille lokaler til rådighed, stå for eller bidrage til lokale traditioner såsom sportsturneringer, Sankt Hans, Fastelavn eller lign. Hvis den lokale kirke ikke tager del i de lokale tiltag, kan den risikere at blive isoleret og distanceret fra landsbyens hverdagsliv.

Samtidigt er det værd at bemærke, at beboerne har en særlig tilknytning til livet i den større by i nærheden og det moderne. Der er desuden en generel orientering mod omkringliggende landsbyer, som gør det oplagt at indgå samarbejde med lokalområder og kirker i nærheden til gavn for livet i de små samfund omkring den urbane landsby.

Desuden er denne type by i markant vækst. Flere og flere flytter til, og huspriserne stiger, hvilket stiller højere krav til tilflytternes økonomi. På trods af væksten har den urbane landsby dog oftest formået at bibeholde landsby-fornemmelsen, da en by-type som denne stadig er relativt lille målt i indbyggertal.

Spørgsmål, der kunne være interessante at arbejde med for beboere i områder, der ligner den urbane landsby, kunne være:

- Hvordan kan kirken fortsat være et mødested, når den urbane landsby fortættes og udbygges?
- Hvordan kan kirkens nuværende position fastholdes og udbygges, så kirken ikke blot servicerer, men også fungerer som et naturligt samlingspunkt for de mange og for de lokale foreninger?

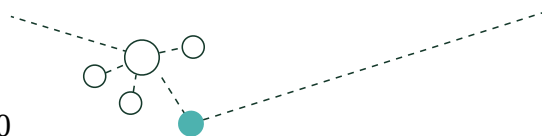
Bynære Parcelhuse – Åby sogn

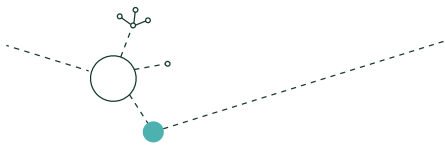
Karakteristik

Som overskriften antyder, er her tale om en bydel, der ligger tæt på centrum af en større by og i høj grad er defineret af store arealer med villaer. Overskriften er dog ikke fuldt dækkende, da der også er et mindre antal lejligheder og almene boliger. Bydele, der går under denne betegnelse, vil ofte være store forstadsogne med et indbyggertal i omegnen af 8.000-11.000 indbyggere.¹⁷

Placeringen i forhold til centrum betyder meget for indbyggerne, fordi der er en frihed i at have byens mange muligheder, arbejdspladser og pendlermuligheder tæt på - man er fx ikke afhængig af en bil, for at få hverdagen til at hænge sammen - og det er et vilkår, der er meget attraktivt for de familier, der flytter til området. Samtidigt betragter indbyggerne det som en fordel, at det også fungerer som en selvstændig by, heraf udtrykket ”en by-i-byen”. Området med bynære parcelhuse har ikke den samme befolkningstæthed som i centrum af den større by, men er trods alt en del af den større by.

¹⁷ I en by på størrelse med Aarhus. Andre mindre byer vil det måske være mindre, men der er tale om et af de store sogne i området omkring/i byen.

Områder som disse kan være blevet udstykket for mange år siden og fungerer derfor ofte som veletablerede med en stærk lokalhistorie. Nogle vil måske endda have været selvstændige byer eller kommuner, som med tiden er vokset sammen med den store by.

Området med bynære parcelhuse ligger ikke umiddelbart i nærheden af naturskønne omgivelser, som beboerne kan gøre brug af. Det er i højere grad parker og private haver, der tiltrækker beboerne. De mange villaveje betyder, at området er roligt i forhold til livet i byen, og disse boligområder er meget attraktive, som man også ser i de høje boligpriser.

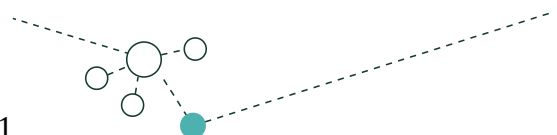
Indbyggerne

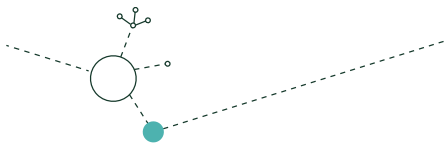
Beboersammensætningen er relativt jævnt fordelt dog umiddelbart med en højere andel af ressourcestærke familier med lange uddannelser og høj indkomst. De høje boligpriser er også medvirkende til, at det i disse år særligt er denne gruppe, som flytter til.

Samtidigt er der beboere, der har boet i området hele deres liv og har etableret sig med hus og have, inden boligpriserne er steget. Overordnet betyder det, at områdets befolkning ofte består af både en gammel arbejderkultur og yngre akademikere. Arbejderkulturen repræsenterer typisk den ældre del af befolkningen, som i fremtiden sandsynligvis vil sælge villaerne til unge børnefamilier med høj indkomst.

Umiddelbart kan området fremstå ensformigt, men der er også lejeboliger, hvor beboersammensætningen ser anderledes ud.

I Aarhus Kommune inkluderer man børn fra mere belastede områder i skolerne i et område som dette, hvilket giver større diversitet i skoleklasserne. Selvom der er en tendens til at sende børn ud af sognet til privatskoler inde i byen, vil langt de fleste se positivt på den øgede diversitet blandt indbyggerne, da der er bevidsthed om, at området ellers kan blive meget monokulturelt og ensformigt.

Forholdet til folkekirken

Beboerne kender til kirken, og de orienterer sig om dens arrangementer, som de i udgangspunktet finder interessante. De fleste synes, at kirken har nogle fine tilbud, men prioriterer ikke nødvendigvis at deltage i dem. Nogle kommer, når kalenderen tillader det, men der er ikke meget, der tyder på, at indbyggerne har behov for at bakke op om kirken som lokal institution. Til gengæld orienterer indbyggerne sig bredere end blot i deres lokalsamfund og synes, at de har let adgang til mange tilbud. Det betyder, at kirken er i konkurrence med ikke blot lokalsamfundet, men også den større bys arrangementer og tilbud.

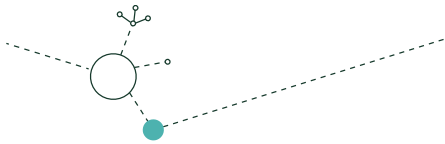
For den ældre del af befolkningen ses oftere en relation til kirken på grund af deres mangeårige tilknytning til lokalområdet. Det betyder dog ikke, at det nødvendigvis kan aflæses i deres kirkegang. De kommer i samme grad som de andre beboere, hvis kalenderne tillader det.

Det har betydning for kirken og for beboernes forhold til kirken, at indbyggerne typisk bosætter sig for en længere periode. Ofte vælger man sognekirken til dåb og konfirmation, og hvis forældrene ikke derigennem får en relation til kirken, vil deres børn ofte få det. Den lokale kirke i områder som dette er dog ofte en aktiv kirke med en pæn søgning. Generelt skyldes det, at det bynære parcelhusområde som sagt ofte dækker over et stort sogn, og at indbyggerne bakker op om kirkens traditioner og er åbne for den eftertænkksomhed, de kan finde i kirken. Den ressourcestærke del af boligområdet har en forventning om, at folkekirken kan skabe rammerne for et åndehul i en ellers meget travl hverdag.

Opmærksomhedspunkter

De bynære parcelhuse ligger ofte i et stort sogn, og derfor er det på den ene side ikke muligt for præsterne og kirkelige aktører at skabe en én til én relation til alle indbyggerne, og det er svært at blive en fremtrædende del af lokalsamfundet ved evt. samarbejder med andre foreninger og organisationer. På den anden side har denne by-type den fordel, at udskiftningen blandt indbyggerne er forholdsvis lav, og det betyder, at der alligevel er et potentiale for at positionere sig som kirke i lokalsamfundet i indbyggernes bevidsthed.

Spørgsmålet er, hvorfor mange af beboerne ikke prioriterer de arrangementer i kirken, som de ellers umiddelbart finder interessante? Det kan skyldes flere faktorer - bl.a. familielivet - og derfor kunne det være gavnligt at fokusere på en bredere tilstedeværelse som folkekirke i de fællesskaber og kontekster, hvor indbyggerne allerede er. Det kræver, at man ikke blot forholder sig til sognegården og kirkerummet, men indgår samarbejde med de velfungerende fællesskaber, der allerede er til stede i lokalsamfundet. Det kan fx være med de lokale skoler eller andre konstruktive samarbejder, hvor man bidrager til lokalsamfundet og drager nytte af de mange ressourcestærke kræfter, som denne type byområde byder på.

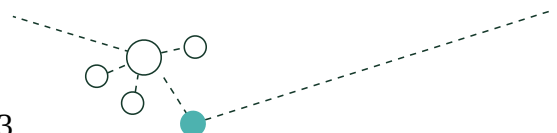
Spørgsmål, der kan være relevante at arbejde med for beboere i denne type by:

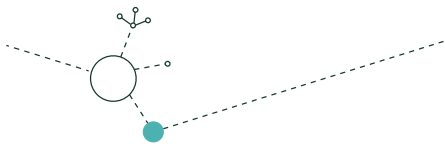
- Den økonomisk stærke befolkningsgruppe vil i højere grad bladde musikhusets katalog igennem frem for sognebladet, og det kan være svært for kirken at skulle være et kulturelt modtilbud i den sammenhæng. Dog kunne man arbejde med spørgsmålet om, hvad kirken særligt kan bidrage med?
- Området er præget af flere moderne ressourcestærke mennesker. Spørgsmålet er, hvordan folkekirken kan være et rum, der kan udfordre i hverdagslivet og ikke være bange for at sætte de store og svære spørgsmål på spil?
- Rent geografisk ligger området på grænsen til midtbyen, og derfor vil mange naturligt orientere sig mod de arrangementer og aktiviteter, der er der. Hvordan kan man i højere grad blive en del af den bevægelse, der foregår fra denne by-type og mod centrum af den store by?

Forstad og boligblokke – Ravnsbjerg sogn

Karakteristik

Den type område, som her har overskriften: "Forstad og boligblokke" er præget af boligblokke med forholdsvis billige almene boliger, Kommunen har derfor ofte særligt fokus på disse områder i

forhold til, om de opfylder de politisk opstillede retningslinjer for ghettoer.¹⁸ Vurderingen vil typisk være, at der er behov for tiltag - såsom at udarbejde en helhedsplan for området - der kan ændre den nuværende beboersammensætning, da der forekommer sociale problemer og risiko for at udvikle isolerede parallelsamfund.

Området med kommunal fokus vil typisk ligge i nærheden af villaer og mindre lejlighedskomplekser og dermed være en del af et blandet område. Geografisk ligger det i yderkanten af byen uden dog at være helt ude ved de bynære landsbyer.

Indbyggere beskriver området som roligt og dejligt med mange blandede kulturer, der har lidt af det hele. Samtidig kan der også være stor ulighed i området, hvor både belastede boligområder og store millionvillaer ligger side om side. Der kan tidligere have været industri og store arbejdspladser, men gennem de sidste 30-40 år er der sket en øget by-fortætning, der betyder, at disse industrielle forstæder i dag betragtes som en del af den større by i nærheden. Placeringen lidt uden for denne større by medfører, at beboerne ikke oplever let tilgængelighed til centrum og synes, at det kan være besværligt at benytte offentlig transport i det daglige. Derimod sætter de pris på at bo tæt på dyreliv og natur.

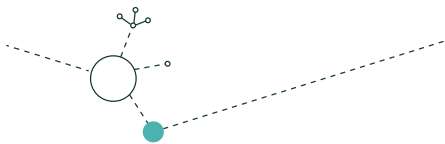
Der er ofte knyttet negative fortællinger til områder som dette, og indbyggere, der har boet i boligblokkene i mange år fortæller, at selvom de ikke kan genkende billedet og er glade for at bo der, kan det være svært at fortælle andre, hvor de bor. Mange har aktivt *valgt* at blive boende og tilkendegiver, at der er "mange fremmede", men at de er søde og venlige.

På grund af det kommunale fokus er der ofte en række boligsociale tiltag for beboerne med tilbud om klubber og andre fællesskaber. De ældre beboere i området benytter disse tilbud, og det styrker det sociale fællesskab og forholdet til naboerne.

Samlet set kan man konstatere, at områder som dette pga. den dårlige omtale ikke virker så attraktive på mulige tilflyttere, men dem, der bor der, udtrykker stor glæde ved området.

¹⁸ Ghettobetegelse vurderes ud fra parametrene: Andel indvandrere og efterkommere, andel beskæftigede, indkomstgrupper, uddannelsesmæssige baggrund og kriminalitet (Transport-, Bygnings- og Boligministeriet).

Indbyggerne

Overordnet set er der en større andel af beboerne, der har en indkomst under landsgennemsnittet, og det samme vil gøre sig gældende for uddannelsesniveau og beskæftigelse. Der er ofte en meget lav medlemsprocent af folkekirken - væsentligt lavere end for resten af landet - og der er en større andel indvandrere og efterkommere samt flere arbejdsløse.¹⁹

Den ældre generation er kendetegnet ved, at de har boet i området i mange år og nu er flyttet i seniorboliger i lokalområdet, da hus og have er blevet for svært for dem at holde. Unge børnefamilier overtager villaerne eller bosætter sig i nybyggede områder. Man kan forestille sig, at der i disse nybyggede områder også kan opstå fællesskaber hyppigst blandt de demografisk ensartede børnefamilier på vejen.

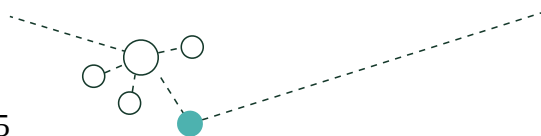
Forholdet til folkekirken

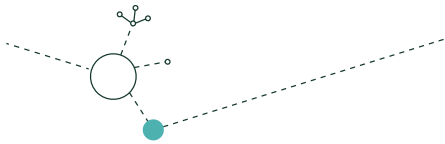
En stor del af indbyggerne benytter ikke kirken, men der kan være migrantmenigheder, som benytter kirkens lokaler. Derudover vil der ikke være en umiddelbar tilknytning imellem kirken og de indvandrere og efterkommere, der bor i området.

Forholdet til kirken er blandet. En lang række vil definere sig som kristne²⁰, og forholdet til folkekirken og den lokale kirke er - som i mange andre forstæder i landet - præget af en oplevelse af, at kirken ikke er en synlig aktør i lokalsamfundet eller i hverdagen. Kirken er nærmere et sted, man kommer ved højtider mv. Når den bliver valgt til, er det primært placeringen, der spiller ind. Et område med så stor diversitet som dette dækker ofte over et relativt stort geografisk område, og det kan være besværligt at bevæge sig rundt i sognet uden bil/cykel. Flere har dog også oplevelsen af, at den lokale kirke er den, der ligger lige rundt om hjørnet.

¹⁹ Læs evt. "Folkekirken har dårligt fat i de arbejdsløse". Artikel af Nikolaj Krak i Kristeligt Dagblad d. 4/12/17.

²⁰ I nærværende rapport dækker ordet "kristen" bredt. Flere vil måske definere sig selv som "kulturkristen", men betegnelsen bliver i nærværende rapport dog kun brugt af fokusgruppemedlemmerne selv. Dette skyldes, at med ordet "kulturkristen" og lignende betegnelser, kan det signalere, at man som "kulturkristen" enten er mere eller mindre kristen, end andre. Og det er svært at måle og veje på ens trosforhold.

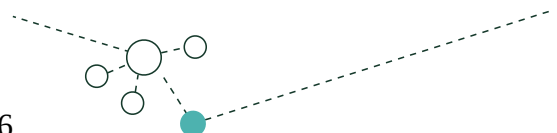
Det ældre segment sidestiller ofte kirken og dens lokaler med beboerhuset hos fx boligforeningen eller lokalcenteret – som et sted, hvor man samles. Forholdet til kirken varierer også i det ældre segment. Nogle kommer jævnligt til forskellige arrangementer og til gudstjenester, er på fornavn med præsten, kender koret, andre ansatte og kirkegængere. De kommer i kirken, fordi det føles trygt og hyggeligt og håber på et par bevingede ord fra præsten. Samtidig er der også en del, der ser sig selv som mere ”lunkne” kristne. Måske kommer de til kirken, når et barnebarn skal konfirmeres, men generelt føler de sig ikke hjemme i gudstjenesten. De har i stedet stor glæde af sociale aktiviteter såsom loppemarked, madklub, kaffe-komsammen-arrangementer, fordi det giver dem noget socialt uden nødvendigvis at handle om kristendom og kirkeliv.

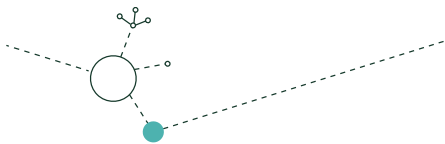
Opmærksomhedspunkter

I boligområdet ”forstad og boligblokke” er der flere parametre at forholde sig til også for folkekirken.

Det er på flere måder et traditionelt forstadskvarter, og beboerne søger nogle af de samme tilbud som i andre forstæder, herunder både babysalmesang, spaghettigudstjenester, traditioner og traditionelle tilbud til særligt familier og seniorer. Samtidig er der en stor gruppe, der ikke har et forhold til folkekirken, der ikke er medlemmer, og som oftest har et andet religiøst og kulturelt tilhørsforhold. Denne differentiering i beboersammensætningen kan give anledning til at dyrke mangfoldigheden og diversiteten, som beboerne i området også giver udtryk for, at de sætter pris på.

- Spørgsmålet er, hvordan folkekirken som religiøs institution kan bidrage i denne sammenhæng?
- Derudover er der som regel en lang række kommunale initiativer og boligsociale tiltag, som er til for at løfte sociale opgaver hos belastede familier. En overvejelse for en kirke i et område som dette kunne være, hvordan man kan være en aktiv deltager i sådanne opgaver? Hvem i det lokale kunne det være relevant at tage kontakt til?

Midtbyen – Vor Frue sogn

Karakteristik

Sognet i centrum af en større by har et højt indbyggertal og et urbant miljø, hvor beboerne primært bor i lejligheder. Der er en stor andel lejeboliger, en mindre andel almene boliger og en lang række ejerboliger.

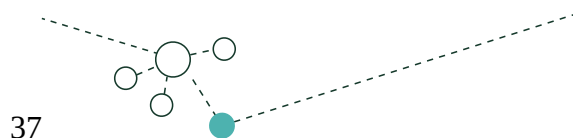
Som beboer i byen er man nærmest konstant omgivet af liv og muligheder. Der er mange forskellige butikker og kulturelle tilbud, og alt er tæt på. Man behøver derfor ikke i samme omfang som fx i den urbane landsby at være aktivt opsøgende i byen. Her er der - på grund af de korte afstande - plads til spontanitet. I centrum er man altid en del af byens liv.

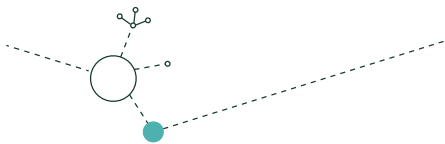
Det store udbud medfører, at indbyggerne kan forekomme kræsne i forhold til hvilke tilbud, de vælger. Og hvis der er et tilbud, de ikke bryder sig om, tager de bare det næste i rækken. Samtidigt er der mange mennesker om buddene, og man skal være hurtig, hvis der er noget, man gerne vil, for det er ikke kun indbyggerne i centrum, der benytter sig af byens tilbud. Folk fra hele oplandet søger ligeledes ind mod byen for få oplevelser af forskellig art.

Livet i midten af større byer bliver beskrevet med ord som frihed og lethed på grund af tilgængeligheden til alt. Man kan gå på arbejde, og børnene kan ofte selv gå til og fra skole. Man er ikke afhængig af en bil for at få hverdagens logistik til at gå op. Det kan dog også virke som et hektisk område på grund af de mange mennesker og det høje aktivitetsniveau. Der er unægteligt mere larm i området omkring midtbyen, og selvom byen tilbyder (grønne) oaser, er der her også mange mennesker.

I byen giver indbyggerne ofte udtryk for, at det kan være svært at skille sig ud blandt de mange. Der er dog mange fællesskaber af forskellig karakter. Fælles for disse er for det meste, at de kræver, man selv er opsøgende.

Når man bor i centrum findes der dog også små lokalsamfund, som beboerne samles om – det kan fx være en vej-, ejer- eller andelsforening eller et bestemt kvarter i byen.

Indbyggerne

Området i centrum af byen er primært karakteriseret ved, at der bor mange unge mennesker. Her er en relativt stor andel af indbyggerne i aldersgruppen 20-29 år (afsnittet ”Unge” fokuserer særligt på denne målgruppe). De unge flytter hyppigt rundt i byen og til tider også ud af byen, og derfor er der også stor udskiftning blandt indbyggerne.

I centrum bor også unge børnefamilier, men mange flytter ud til en større bolig i oplandet, når de fx har fået det første barn. Det skyldes ofte pladsmangel, økonomi og en praktisk placering ift. familie og job.

Midtbyen rummer naturligvis også grupper af mennesker, som har taget et aktivt valg om at slå sig ned i byen med børn og familie. Derudover er der dem, der ikke har stiftet familie samt en gruppe af seniorer, der sætter pris på at bo i gåafstand til det meste.

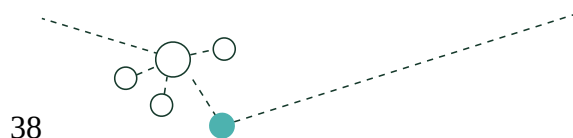
Samlet set består beboergruppen i centrum primært af unge mennesker og en resterende gruppe sammensat af en bred vifte af mennesker både i aldersspredning, livssituation og indkomstniveau.

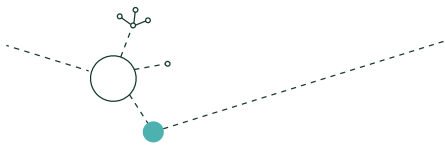
Forholdet til folkekirken

I centrum af en større by kan begrebet om en lokal kirke virke fjern for beboerne. Flere ved, at der ligger mange kirker i det, de vil betegne som deres lokalområde, men få har en forankring i det, som er deres sognekirke.

Der kan være indbyggere, der gennem årene har oparbejdet en relation til én af byens kirker, men hvorvidt det er deres sognekirke, er ikke af betydning for dem. De vælger og shopper mellem kirkens tilbud såvel som mellem byens. For de indbyggere, der har boet samme sted i en længere periode og måske har fået børn, kan der være opstået en relation til en af byens kirker eller præster.

Det kan også have betydning for relationen til den lokale kirke, at en del af de børn, der går på midtbyens skoler – herunder særligt privatskolerne – er børn fra forstæderne (jf. fx analysen af Åby sogn). Det betyder, at flere elever og konfirmander, tager hjem hver dag og ikke som sådan er en del af midtbyens lokalsamfund.

En stor del af indbyggerne i midtbyen beskriver deres forhold til folkekirken med ord, der hænger sammen med tradition og historie. Den særlige stemning og ro, som man kan finde i kirkerummet bør i manges opfattelse derfor danne ramme om en række arrangementer. En anden gruppe – særligt børnefamilier – er usikre på, hvordan man opfører sig ”rigtigt” i kirkens rum, og det kan medføre en vis utilpashed i mødet med kirken.

Indbyggerne i midtbyen giver udtryk for, at i modsætning til byens andre tilbud skal man selv aktivt opsøge oplysninger om arrangementer i kirken.

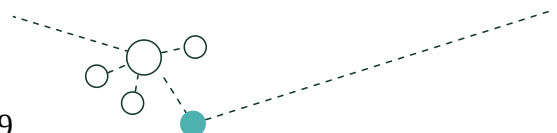
Opmærksomhedspunkter

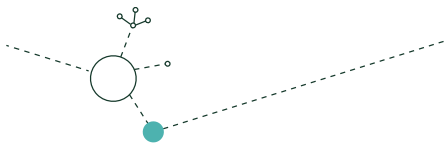
Blandt indbyggerne i centrum er der ikke så stort fokus på hvilken sognekirke, man tilhører. Der er flere kirker i relativt kort afstand fra hinanden, og derfor vælger man bredt mellem de arrangementer, som man har størst interesse for.

I byen er opfattelsen, at kirkerne er og bliver mere end blot et forsamlingshus. De ressourcestærke indbyggere, der har valgt at bosætte sig i midtbyen, søger udfordringer og gerne oplevelser ud over det sædvanlige og er også åbne for det, som folkekirken har at byde på: Tro, eksistens, ro, fordybelse og historie. Forventningen er, at man ikke skal være bange for det utraditionelle, så længe man bliver inden for de rammer, som de historiske kirkerum kan rumme. Ud over koncerter kan det være arrangementer/aktiviteter, der er meningsfulde at holde i et kirkerum evt. med medvirken fra en præst.

Spørgsmålet er, hvordan en kirke i midtbyen arbejder i spændingsfeltet mellem at afholde arrangementer med kvalitet og en særlig dybde og samtidig afspejler, at det er et folkekirkeligt arrangement?

- Når folks opfattelse af byen ændrer sig, og sognenes grænser ikke længere er kendte af byens beboere, hvilken betydning vil det da få for den enkelte sognekirke – for dens beslutninger og aktiviteter?
- Skal alle kirker kunne det hele, eller kunne man fokusere på forskellige elementer og på den måde løfte opgaven om at være kirke i byen blandt virvaret af tilbud?

Unge indbyggere

Karakteristik

I centrum af de større byer, er der ofte en stor andel af unge i aldersgruppen 20-29 år. Der er mange studerende på videregående uddannelser, nogle bor fx på kollegier og i bofællesskaber, andre i forældre-købte ejerlejligheder. Gruppen af unge er kendetegnet ved en høj flyttefrekvens, og deres tilknytning til lokalområdet – derunder sognet – er derfor ikke så stærk.

Forholdet til folkekirken

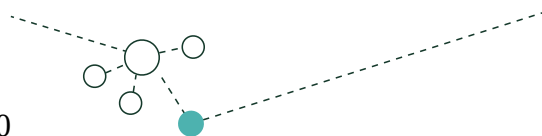
Det er en relativt lille gruppe af de unge, der er bosat i centrum, der har tilknytning til folkekirken, og dermed heller ikke til byens kirker. Det skyldes overvejende deres hyppige flyttefrekvens.

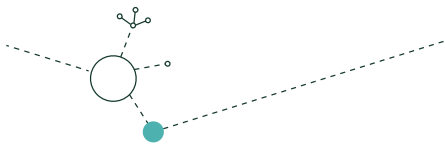
De unge forbinder primært folkekirken med højtidere og familiebegivenheder, men der er en lille tendens til, at de unge, der er mere kulturelt orienterede, gør brug af nogle af kirkens tilbud.

Selvom de fleste i denne gruppe ikke har en relation til byens præster, vil flere henvende sig til studenterpræsterne, hvis de skulle i kontakt med en præst. De unge betragter nærmere studenterpræsterne som vejledere og ikke så meget som præster med præstekjoler og traditionelle gudstjenester, som i de unges bevidsthed ofte forbindes med en måde at tro på, som de har svært ved at identificere sig med. De unge opfatter i den forbindelse folkekirken som støvet og kedelig – og med en forventning om, at man skal praktisere sin tro på ”den rigtige” måde. Flere unge i centrum af en større by betegner sig selv som ikke-troende, og de opfatter ikke sig selv som en del af den målgruppe, folkekirken primært henvender sig til.

Der er dog en dobbelthed at spore hos de unge i byen: På den ene side tager de afstand fra det, de ikke kan identificere sig med, og på den anden side holder de fast i, at det er nødvendigt at bevare traditionerne i folkekirken – ikke nødvendigvis, fordi de selv sætter pris på dem, men fordi de ved, at de kan betyde noget for andre.

De unge er bevidste om folkekirkens - og i det hele taget religionens - evne til at stille og arbejde med eksistentielle spørgsmål, og netop det element kan de unge relatere sig til og ønsker at få inddraget i deres eget liv og egen hverdag.

De unge i midtbyen er med andre ord optagede af, hvordan folkekirken kan være noget for alle og ikke blot for de få.

I forlængelse heraf lyder opfordringen fra en af de unge til, at man tager ”kirken” ud af folkekirken ved fx at kalde det ”folkeK” for at sætte større fokus på det folkelige i folkekirken. Spørgsmålet er da, hvad dette kan sætte i gang af overvejelser og handlemuligheder hos menighedsråd i sogne i midtbyen? Hvad vil der ske, hvis man tænker folkekirken med fokus på ”folke” fremfor ”kirken” – vil det være en vej ind til også at få den store andel af unge i alderen 20-29 i tale?

Opmærksomhedspunkter

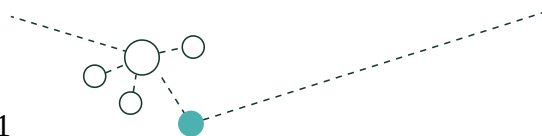
Blandt de unge er tilknytningen til kirkerne eller folkekirken generelt ikke så stærk. Derfor kunne det være værd at kigge nærmere på, hvor de unge finder deres forankring i dagligdagen?

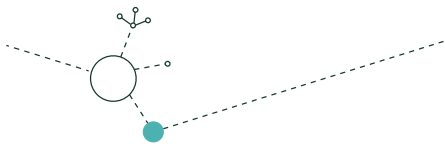
For rigtig mange unge er holdepunktet deres studie, og det er også i den forbindelse, de kommer i kontakt med folkekirken – fx gennem studenterpræsterne. Det er dog relevant at overveje, om studielivet er det eneste, der kan være holdepunkt for en gruppe unge mennesker i centrum af byen, eller om folkekirken har en opgave her?

- Spørgsmålet er, om det giver mening, at tænke de 20-29-årige som en fast del af sognene rundt om i byen, når de ikke selv definerer sig på denne måde?
- Hvad ville der ske, hvis man tænkte de unge i midtbyen som et segment for folkekirke, hvilke mødesteder/tilbud kunne da være relevante?

De unge har måske en forforståelse af, at folkekirken kræver, at man skal tro på en bestemt måde eller med en bestemt grad af tro for at deltage i kirkens tilbud. Samtidig ønsker de tilbud, hvor de svære sider af livet bliver berørt – arrangementer og samtaler om eksistentielle temaer, som folkekirken er i stand til at tilbyde de unge.

- Spørgsmålet er, hvordan man oplyser de unge om, at folkekirken rummer mere end de fordomme og forventninger, de umiddelbart har til kirken?
- Hvordan får man for eksempel tydeliggjort, at den optagethed og samtale om eksistens, de efterspørger, også er at finde i kirken?

- Hvordan kan folkekirken arbejde med at nå en balance mellem det element af historie og alvor, som kirkerummene kan tilbyde kombineret med det populære såsom litteratur og musik, som de unge også er optaget af.²¹

Åbninger og muligheder

Der er således – ud fra dels samtalerne i fokusgrupperne og ovenstående generelle analyse – flere åbninger og muligheder for at drive folkekirken i armene på folk og omvendt. Nedenstående overskrifter rummer betragtninger, konkrete konstateringer samt spørgsmål, der viser nødvendigheden af, at folkekirken nysgerrigt må lytte sig ind på, hvad det er folk ønsker og søger.

Stafetkirken

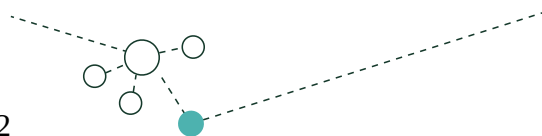
Skal arbejdet i folkekirken primært tage udgangspunkt i livet i sognet, eller bør man anlægge et bredere perspektiv?

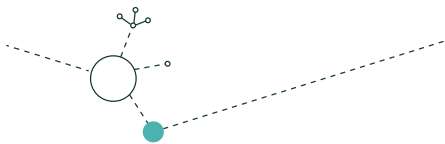
Umiddelbart er der mange fordele ved at arbejde ud fra en geografisk afgrænsning – fx inden for sognegrænserne. Dog tyder det på, at beboere særligt i og omkring byerne ikke blot orienterer sig i deres bopæls sogn, men at livet også strækker sig ud over disse grænser.

Den store by, i dette tilfælde Aarhus, rummer et utal af muligheder. Og den store gruppe af studerende og unge, der statistisk set udgør en stor del af befolkningen, forholder sig til *hele* Aarhus og har måske endda opfattelsen af, at de egentlig er forankret i deres forældres hjem i Vestjylland, eller det kan være studielivet, fodboldklubben eller den politiske ungdomsorganisation, der skaber basen for de unge.

Denne gruppe har fællesskaber på tværs af byens grænser, og det stiller krav til, hvordan man som folkekirke henvender sig til og er kirke for dem. Generelt kan man konstatere, at det er som om, at mennesker bevæger sig som en depeche mellem landets kirker – i løbet af et helt liv er der flere

²¹ For info om kategorien: Nyt urbant boligområde, se FUV's undersøgelse af Aarhus Ø: <https://www.fkuv.dk/undersogelser-og-viden/projekter-undersogelser-og-rapporter/kirken-i-den-nye-by-kirken-paa-oe>

steder, hvor depechen samles op og gives videre. Børn, der er opvokset ét sted, flytter væk, slår rødder et andet sted, men vender måske tilbage til ”barndomskirken” for at blive gift og holde festen i forældrenes have i stedet for at gøre brug af deres lokale sognekirke. Denne måde at bevæge sig på kunne give anledning til, at man som folkekirke også kan arbejde på tværs. I stedet for blot at fokusere på at skabe relationer til de mennesker, der bor i sognet, kan man forsøge at tænke mere helhedsorienteret og med andre ord arbejde ud fra en slags solidaritets-strategi mellem sognene. Fokus kan på den måde være at forsøge at skabe relationer mellem mennesker og folkekirken frem for blot relationer mellem mennesker og den lokale sognekirke. Og spørgsmålet kunne da være: ”Hvad er vigtigst for folkekirken – at servicere medlemmer eller at være optaget af, hvordan folkekirken kan være til gavn i et bredere perspektiv? ”

Åbenhed

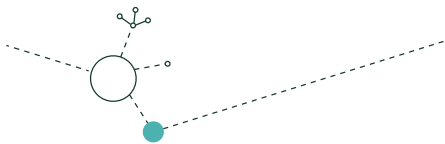
Undersøgelsen peger på, at det er nødvendigt for sognene at forholde sig åbne udadtil - til lokalsamfundet, lokale foreninger og fx til kommunen eller andre aktører for på den måde at arbejde sammen om tiltag, der gavner livet i området. Det fordrer også, at sognene må forholde sig åbent overfor projekter og samarbejder internt i folkekirken og på tværs af sognegrænser.

Arbejdet med at være en ”åben kirke” kan komme til udtryk på flere forskellige måder. Nogle sogne vil opleve det som en naturlig forlængelse af tiltag, de allerede har sat i gang, og i andre sogne vil opfordringen være en ny måde at arbejde på for præst, kordegn, organist, kirketjener o. lign. I forlængelse heraf kan spørgsmål som: ”Hvordan den lokale kirke kan bidrage til det fælles? ” trænge sig på.

Synlighed og kommunikation

Spørgsmålet om, hvordan folkekirken kommunikerer til det moderne menneske er også værd at se nærmere på. Bliver modtageren præsenteret for relevant information, uanset om man interesserer sig for, hvad der sker i folkekirken, eller om man er én af dem, der ikke aktivt søger denne viden?

Finder man det i et sogneblad, der dumper i postkassen med jævne mellemrum, og som ikke nødvendigvis svarer på det, man søger, og som man måske heller ikke finder helt tidssvarende? Og måske er afsenderen endda en kirke, man slet ikke forbinder med ens "egen" kirke?

Der er samlet set et kæmpe antal arrangementer og tilbud i de danske kirker, men hvordan formidles de bedst? I sognebladet? I lokalavisen? På Facebook?

Kunne man samle alle arrangementer over kirkerne i byen – nærmest som på Netflix, hvor man shopper blandt tv-serier og film – og på samme måde tilbyde mennesker at kunne shoppe mellem prædikener, traditionelle højmesser, koncerter og andre former for gudstjenester for derved at synliggøre kirkernes mangfoldighed for folk?

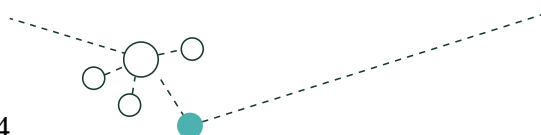
Der er folk, der gerne vil bruge kirkerne i byen mere. Men hvordan når man dem?

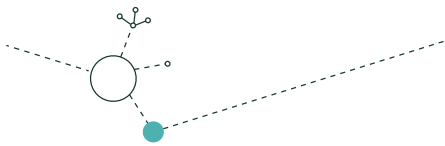
Den gemte, gode vin

Der er ingen tvivl om, at folkekirken kan noget særligt - noget "som ingen andre kan". Dog er der også noget, der tyder på, at der opstår en divergens mellem folkekirkens ønske om at være kirke for alle og folks oplevelse af, hvordan kirken rent faktisk fremstår.

For som flere bemærker (jf. analyserne af udvalgte sogne tredje hoveddel), må man i folkekirken selv opsøge det, man gerne vil have. Det betyder også, at man skal vide og have indsigt i, hvad det egentlig er, som folkekirken kan tilbyde til ens liv og hverdag.

Folkekirken opfattes generelt som et sted, der burde være stort, rummeligt og mangfoldigt, men det ender ofte modsat med at være et sted, som de samme mennesker opsøger igen og igen. Og dem, der ikke kommer så ofte, ved ikke noget om, hvad kirken egentlig kan og har svært ved at finde ud af det. Som nogle af fokusgruppedeltagerne forklarer det, så er folkekirken lidt ligesom en restaurant, der har en lidt jævn vin til overpris på bordet. Men den rigtig gode vin - den som gør hele måltidet til noget særligt - er gemt bag baren. Og du skal på forhånd vide, at vinkortet med de gode vine, findes et sted.

Så hvordan får folkekirken stillet "den gode vin" frem til skue og til brug for alle - ikke blot for dem, der vover sig over dørtærsklen ind i kirken, men også til dem på den anden side af kirkedøren – ude i byens gader, i livet mellem husene?

Lokkeduer

Flere af fokusgruppedeltagerne kommer i løbet af samtalerne med forslag og eksempler, når de taler om folkekirken og dens behov for at forny sig. Dog oplever de ofte ikke sig selv som en del af den målgruppe, folkekirken skal arbejde på at komme i kontakt med. Der er en forholdsvis god bevidsthed blandt deltagerne om, at folkekirken må gøre noget, dog er det kendetegnende, at deltagerne ikke oplever, at de selv hører til dem, der fx skal "hives" eller "lokkes" ind folkekirken.

Folkekirken skal med andre ord også stille sig selv det spørgsmål om, hvad der skal til for at få mennesker til at tænke sig som en del af den målgruppe, som folkekirken henvender sig til?

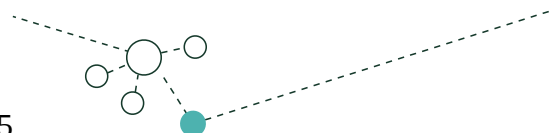
Og er dette konsekvensen af, at folkekirken alt for længe har forsøgt at gætte sig til folks behov fremfor rent faktisk at spørge folk, hvordan de ønsker at bruge folkekirken?

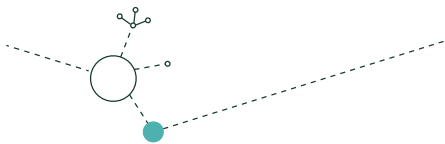
Det sociale og det lokale

Et andet træk, som denne undersøgelse har tydeliggjort, er deltagernes meget forskellige oplevelse af i hvor høj grad det lokale betyder noget for dem. Generelt kan man sige, at deltagerne ønsker at bakke op om det lokale liv, der er fx i den urbane landsby eller i forstaden til Aarhus. De er dog samtidigt bevidste om de muligheder, de har omkring sig. Den bevidsthed om byens tilgængelighed bliver naturligt tydeligere, jo tættere man kommer på centrum.

En gennemgående faktor for nærmest alle områderne er, at det sociale element har stor betydning for beboerne, når de skal vælge eller fravælge en aktivitet. Det sociale, det fælles – mødestedet – betyder mere i de fleste henseender end fx behovet for at komme til gudstjeneste.

Så hvordan kan man som folkekirke blive en del af det, som indbyggerne oplever som lokalmiljøet?

Tilgængelighed

Tilgængelighed viser sig gennem undersøgelsen at have stor betydning. De arrangementer og aktiviteter, folk ønsker at gøre brug af, skal være umiddelbart tilgængelige. Om det er i midtbyen, landsbyen, parcelhusene nær byen eller i et område som forstaden med boligblokke, er det vigtigt at være til stede dér, hvor mennesker er – lever og bor.

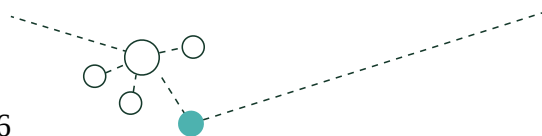
Det kan selvfølgelig stille folkekirken i den situation, at man synes, man bør tilbyde alt til alle og derved dække fra vugge til grav med arrangementer og aktiviteter.

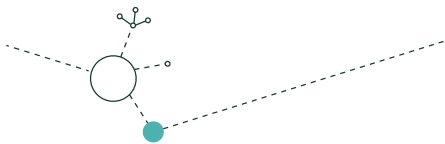
Det er dog en ressourcekrævende løsning på udfordringen og spørgsmålet er, om man i højere grad kan arbejde på tværs kirker imellem – og på den måde svare på menneskers ønske om, at tilbud i folkekirken skal være tilgængelige. For behøver alle kirker at tilbyde de samme arrangementer og aktiviteter, eller kunne man i højere grad pege på hinanden?

Spørgsmålene er især, hvad det betyder for folkekirken - generelt såvel som for forskellige byområder - at være ”tilgængelig” for mennesker? Hvilke aktiviteter kræver det? Hvilke handlemuligheder er der?

Traditioner og fornyelse

Uanset om det er den urbane landsby eller beboere i centrum af den store by, eksisterer der en spænding i forholdet mellem tradition og fornyelse. Hvordan forholder folkekirken sig hertil og arbejder i dette spænd? Spørgsmålet står i og for sig ubesvaret efter undersøgelsen. Når alle grupperne fremhæver, at de oplever en spænding – en uløselig spænding – i forholdet mellem traditioner og fornyelse, er det samtidig op til folkekirken at forholde sig til spørgsmålet. Ikke nødvendigvis for at forsøge at redegøre for og forholde sig til det én gang for alle, men for fortsat at være nysgerrig på, hvilke traditioner, der binder mennesker sammen i de pågældende områder. Hvilke traditioner er der behov for, at kirken er ramme om? Og hvornår giver det mening at gentænke, nytænke og medtænke kirkens arrangementer og aktiviteter ind i nye sammenhænge?

De fleste fokusgruppedeltagere har, som nævnt, typisk en oplevelse af, at folkekirken er nødt til at blive ved med at forsøge at tale ind i udviklingen. Den er nødt til at forny sig for ikke at afvikle sig selv. Samtidig er det sparsomme konkrete løsningsforslag, deltagerne giver på, hvordan folkekirken bedst navigerer i dette felt mellem tradition og fornyelse. Dog må det også være en opgave for folkekirken indadtil – for menighedsråd, præster, provster og biskopper at lytte og herefter arbejde med, hvordan teologien skal forholde sig til det? Hvad kan folkekirken give afkald på, og hvad kan den ikke give afkald på? Hvor går grænsen for folkekirkens arbejde med at tale ind i nutiden og fornyelsen, og hvor går grænsen for, hvor traditionel folkekirken kan ”tillade” sig at være?

Er folkekirken folkelig?

Den danske folkekirke er af flere beskrevet som et sted, hvor der er plads til alle. Flere steder i undersøgelsen – særligt i analysernes restaurantspørgsmål – sammenligner mange af deltagerne folkekirken med en restaurant for alle - kroen, folkekøkkenet etc. Dog er det opsigtsvækkende, at der er forskel mellem det, unge-grupperne gør opmærksom på i forhold til den generelle oplevelse af, hvad de andre fokusgruppedeltagere svarer.

Unge-grupperne fokuserer på spørgsmålet om, hvorvidt folkekirken i virkeligheden er så folkelig, som den selv tænker sig som.

Er der virkelig plads til alle i folkekirken?

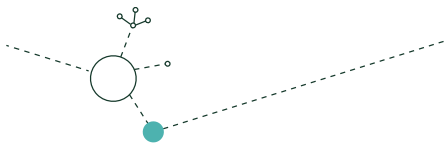
Eller er der et loft for, hvornår man ikke længere hører til i kirken?

Taler kirken kun til visse segmenter i samfundet, og har den svært ved at se, hvordan den kommer ud til ”folket” i alle lokalsamfund.

Der hersker ingen tvivl om, at ungegrupperne oplever, at folkekirken ikke er til for dem – men snarere synes, at den nærmest har glemt dem og ikke taler ind i deres liv og hverdag. Hvordan stiller det folkekirkens folkelighed? Hvad ville det betyde, hvis folkekirken satte fokus på ordet ”folke” i folkekirke?²² Er der en grænse for, hvor folkelig den danske folkekirke må være?

²² Et spørgsmål, som en af fokusgruppedeltagerne fra gruppen Studerende, midtbyen, stiller.

3. Hvad svarer de, når vi spørger – sogneanalyser

Læsevejledning

I alle fire sogne er der afholdt interviews med beboere, der fordeler sig over tre fokusgrupper. Grupperne er i alle sognene inddelt under overskrifterne ”babysalmesang”, ”mellemgruppe” og ”seniorgruppe”.²³

Babysalmesangsgrupperne er den yngre del af fokusgruppedeltagerne og er i alderen 24-39 år. Deltagerne i grupperne har boet i deres lokalområde i alt fra et halvt år til 13 år.

Mellemgruppen repræsenterer alderstrinnet over babysalmesangsgruppen og er i alderen 28-49. Deltagerne fra disse grupper har boet i deres lokalområde i alt fra ét år til 31 år.

Sidstnævnte gruppe, seniorgruppen, er den ældste af de adspurgte grupper. Her fordeler deltagerne sig i alderen 60 og 84 år, og de har boet i deres lokalområde i alt fra tre år til 48 år.

En mere specifik aldersfordeling i grupperne fra det enkelte sogn fremgår i indledningerne til analyserne af hvert sogn.

I Vor Frue Sogn skiller samtalerne med unge-gruppen sig dog ud, da der ud over de tre ovennævnte grupper tilmed er nedsat fire unge-fokusgrupper med betegnelserne: ”Studerende”, ”Unge 1”, ”Unge 2” og ”Unge 3”. De interviewede i disse grupper er mellem 18-26 år og har været bosat i området i alt fra én dag til hele deres liv – 19 år.

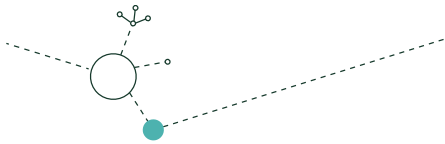
Nærmere beskrivelse af aldersfordelingen kommenteres i unge-analysens indledende afsnit.

I analyserne citeres både enkeltpersoner og brudstykker af samtaler i grupperne. Af hensyn til deltagernes anonymisering fremgår citaterne dog ikke med deltagernes rigtige navne, køn og alder, derimod er der valgt vilkårlige bogstaver til at repræsentere dem for dermed at kunne skelne mellem hvem, der taler hvornår. Intervieweren er i alle interviewene markeret med ”I”.

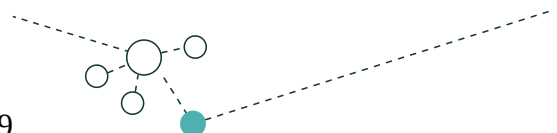
Undersøgelsens mål er at lade den viden, som deltagerne bidrager med være stof til indsigt og eftertanke – og dermed ikke være jagten på konkrete svar og løsninger. Derfor afsluttes hver

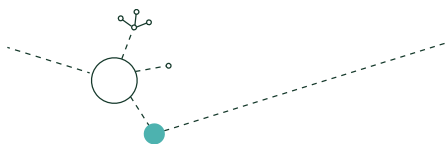
²³ For nærmere info om rekrutteringen se kapitlet: ” Hvordan er vi nysgerrige - Metode og undersøgelsesdesign”, afsnittet ”Udvælgelse og rekruttering af informanter” samt afsnittet ”netværksorienteret rekruttering”

sogneanalyse med spørgsmål, som forsøger at åbne yderligere for, hvilke perspektiver og muligheder, analysen kan tilføre. Spørgsmålene er tænkt som en hjælp til at fortsætte snakken om, hvad man kan undre sig over og arbejde videre med – en hjælp til og en spæd begyndelse på de spørgsmål og diskussioner som en sådan analyse kan medføre.

Elev sogn – Den urbane landsby

Indledning²⁴

Der er afholdt tre fokusgrupper med beboere i Elev sogn med henholdsvis syv, tre og fire deltagere. Deltagerne i babysalmesangsgruppen har været bosat i området i knap et år og op til to år. Aldersspredningen i denne gruppe er mellem 26 og 36 år.

I mellemgruppen har deltagerne været bosat i Elev-området mellem to og 20 år. Aldersfordelingen i denne gruppe er mellem 35 og 49 år.

Seniorgruppen består af personer, der har været bosat i området i 40-47 år, og de befinder sig aldersmæssigt mellem 64 og 72 år.

Det ligger naturligt i forlængelse af analysen af Elev at inddrage perspektiver, samtaler og spørgsmål, der angår tilblivelsen af den nye by, Nye. Derfor er der også et særligt afsnit, der behandler de aspekter, der kan være relevante i forhold til den store forandring, som den nye by nødvendigvis må medføre.

Analysen er inddelt i fem hovedafsnit: Lokalområdet, Tilløb til Ny Elev – Nye, Kirkebrug, Den lokale kirke, og Folkekirken.

Lokalområdet

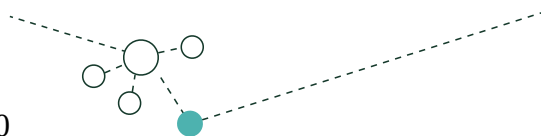
Deltagerne i alle grupperne er blevet bedt om at sætte ord på og forholde sig til de karakteristika, de mener, der er særlige for deres område, Elev. Deltagernes svar på spørgsmålet om, hvordan de vil definere deres lokalområde, fordeler sig under følgende overskrifter: *Byens særkende*, *Landsbyen tæt på byen* - Aarhus og *Pionerånden*.

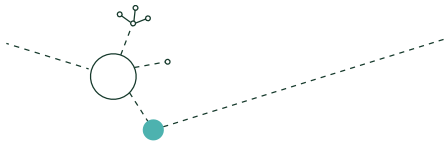
Fakta om Elev sogn *

Elev er en landsby, der ligger ca. 15 km. fra Aarhus C. Indbyggertallet er 1.611, hvoraf 1.314 er medlemmer af folkekirken.

*Tallene er hentet fra sogn.dk og er de nyeste gældende tal fra 1/1 2019. Det vil sige, der kan være en mindre forskydning i indbyggertal samt folkekirkemedlemmer i forhold til, hvornår fx fokusgruppeinterviews er foretaget.

²⁴ Det anbefales at læse det indledende afsnit inden sogneanalyserne: "læsevejledning" for herved at lette læsningen og forståelsen af sogneanalyserne

Byens særkende

Gennemgående for gruppernes beskrivelse af byen er, at de betragter den som hyggelig med et godt sammenhold og en vilje til at gå hinanden i møde med et åbent sind. De yngre deltagere eksemplificerer dette yderligere ved, at i Elev hilser alle på hinanden – også på dem, man ikke kender, og at dette er noget særligt i modsætning til fx Aarhus:

CH: ”Det jeg godt kan lide ved Elev, det er, at man hilser på hinanden”

LT: ”Jeg tager mig selv i, at når jeg skal ind til byen, så hilser jeg nærmest på Gud og hver mand.”

Flere griner

LT: ”Men nåh nej, men det er jo faktisk et sted, hvor man ikke lige siger hej til alle. Det kan jeg godt lide, at man gør herude.”

LO: ”Jeg tænkte på forleden, da jeg var ude at gå tur med xxx, at så kom der en dreng, som var måske 10-11 år, og så var han sådan: ”Hej” ”.

Flere: ”Ja”

CH: ”Det er bare en god værdi at få med sig herude.”

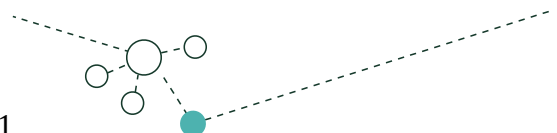
LO: ”Så er han også opdraget til, at man bare siger hej. Det er måske ikke den alder, hvor man mest vil henvende sig... ” (babysalmesang, Elev).

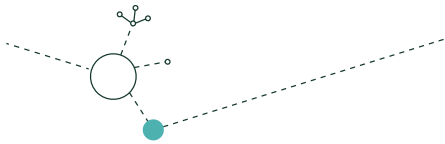
Deltagerne betragter det som et positivt element og som udtryk for den charme, som mange beskriver området med. Elev er en by, hvor det sociale og sammenholdet er et gennemgående træk:

”[...] Socialt og sammenhold. Jeg kommer inde fra Aarhus, så jeg synes, at det er skønt så mange arrangementer, der er for alle mennesker, der er i Elev”.

CH: ”Jeg vil også helt klart sige social. Dét, at alle folk hilser på hinanden og sådan noget. Man har følelsen af, at folk gerne vil hinanden og er engageret på en helt anden måde” (mellemgruppe, Elev).

Der er bred enighed om, at byen fungerer som en mindre landsby med nærhed og tæt fællesskab, men at der også er plads til, at man kan være sig selv: ”[...] at man er tæt uden at være tæt” (babysalmesang, Elev), at ”det er en social by uden at være omklamrende.” (seniorgruppe, Elev).

Seniorgruppen lægger vægt på områdets sammenhold og gør samtidig opmærksom på, at det kræver noget af dem selv og ikke mindst af de nytilkomne, hvis fællesskabsfølelsen fortsat skal være en integreret del af landsbyen:

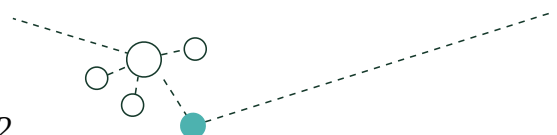
”Altså i starten da vi boede herude, der var nogen på vejen, som var så flinke at lave en kortklub fx, så hver vinter er vi blevet ved med at spille kort. Men nu er det jo så desværre sådan, at nogen af dem fra kortklubben, de har jo så måtte flytte fra byen. Så der er faktisk kun tre på vores lille stikvej, der har boet i husene fra start, eller hvad man skal sige – eller næsten start. Jeg synes stadig, at vi prøver at få de unge med på vores lille stikvej. At vi ved hvem hinanden er. Jeg har så haft nogle år, hvor jeg synes, at der var riiigeligt med udflytning, fordi de flyttede næsten hvert eller hvert andet år. Nu er det lidt som om, der er kommet lidt stabilitet, så man lærer dem måske at kende.” (seniorgruppe, Elev).

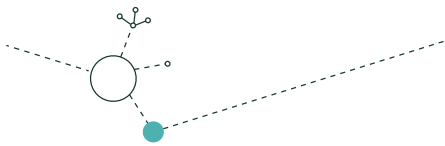
De interviewede giver udtryk for, at det har stor betydning for byens evne til at videregive traditioner og historie, at byen rummer en blanding af unge tilflyttere og ældre beboere, der har boet i området længe, fordi det skaber en positiv synergi blandt byens indbyggere:

”Men en fantastisk tid i lokalsamfundet, og I kan se de unge, som kommer herude og er glade for at være her, og når man så siger: ”Ved I hvad, der har været en gård her?” - ”Har der været en gård?”, siger de. Så sammen med jer kan jeg kigge helt tilbage på, hvad der var her og gården, som lå herude. Vi startede den her grundejerforening på gården. Der holdt vi møde en gang om måneden, fordi vi kunne godt lide spegepølse. Så det har været fantastisk, og det er det stadigvæk. Så nu ser jeg det lidt på afstand, når jeg i øvrigt sidder og kigger ud over Aarhusbugten, og så nyder vi det.” (seniorgruppe, Elev).

Gruppen, der repræsenterer de unge børnefamilier, definerer byen som ”børnefamiliernes by” (babysalmesang, Elev). Tilflytterne til Elev er særligt børnefamilier eller kommende børnefamilier, og flere i babysalmesangs- og mellemgruppen bekræfter da også, at de primært er flyttet til området fra lejligheder i byen, da de begyndte at planlægge et liv med børn:

”Jeg bor sammen med min kæreste og min søn på 6 måneder. Jeg er 35 meget snart, og vi flyttede herud for næsten 2 år siden. Købte hus og kommer inde fra byen – fra lejlighed - og begyndte at planlægge børn, og det var måske på tide at komme lidt ud.” (mellemgruppe, Elev).

Landsbyen tæt på byen - Aarhus

Det fremgår tydeligt, at deltagerne betragter Elev som en landsby. "[...] en landsby uden for byen" (mellemgruppe, Elev), og byens beboere nyder godt af, at dette landsby-islæt er bevaret. Samtidigt er den korte afstand til Aarhus og de øvrige byer i nærheden (fx Lystrup) en gevinst for Elev. En deltager fortæller, at i 1999, hvor deltageren og familien flyttede til byen, var Elev blot en by, der lå dér på den anden side af pløjemarken, men det er som om, at Aarhus nu er kommet tættere på (anno 2018):

"Da jeg flyttede herud [1999], synes jeg, at det var en by, som kom efter pløjemarken. Det er det ikke længere. Altså den er kommet tæt på Aarhus lige pludselig, tænker jeg." (mellemgruppe, Elev).

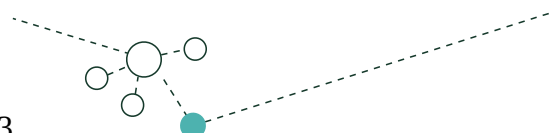
De fleste aktiviteter, der foregår i Elev, er centreret omkring kirken – herunder også babysalmesang. Sport, byliv, cafémiljø o. lign. er inden for rækkevidde, men man skal selv opsøge det ved at tage ind til en af de omkringliggende byer (bus, bil: 10 min.; cykel uden etableret separat cykelsti: 15 min.). Skolen går til og med 6. klasse, hvorfor børn i udskolingens også er nødt til at drage ud af byen hver morgen.

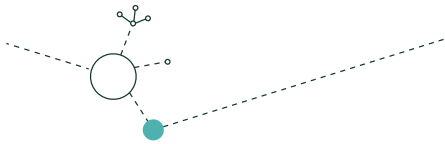
Deltagerne giver samlet udtryk for, at kvaliteten ved Elev er, at den ligger i naturskønne omgivelser og nærmest fremstår anonym: "Ingen ved, hvor Elev ligger, og det har vi faktisk nydt godt af" (senior, Elev), og samtidigt er her mange tilbud inden for rækkevidde:

"Jeg har faktisk nok ikke lige tænkt sådan på det, men det er faktisk en af fordelene ved at bo her. Vi føler, at vi bor på landet, vi har det hyggeligt, og så har vi alt det andet lige inden for rækkevidde. Det gælder både indkøb, kulturelle oplevelser og sådan. Aros og sådan. Vi har da abonnement på Aros. Vi har det hele." (seniorgruppe, Elev).

Monokultur

Befolkningen i Elev fremstår relativt ens og består primært af middelklasseborgere. Byen er således præget af en monokultur, et tema, som samtalerne i fokusgrupperne også berører. Mødrene i babysalmesangsgruppen er optaget af, at denne monokultur har betydning for dem og deres børns opvækst. Der mangler - for dem at se - en etnisk og kulturel diversitet i byen, og de mener, at det er vigtigt, at deres børn får viden om andre kulturer og religioner. Diversiteten efterspørges og savnes i livet i Elev:

M: "Der er ikke så mange andre kulturer."

T: "Det kommer vi nok også til at savne lidt."

LO: "Det er heller ikke sikkert, at det lige kommer i Nye."

T: "Nej, det tror jeg nemlig heller ikke."

LO: "Nu snakkede vi bare om det med mangfoldighed sidst, og jeg ser ingen synlige muslimer herude for eksempel."

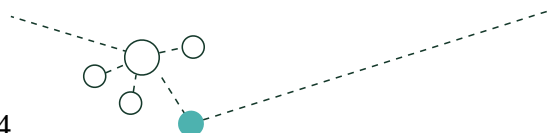
M: "Det ville jeg synes var vigtigt, at han vidste noget omkring islam og noget omkring buddhisme" (babysalmesang, Elev)

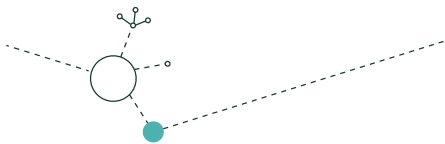
I forhold til det at bo i et monokulturelt samfund er der her et sammenfald mellem de interviewede babysalmesangsdeltagere fra Åbyhøj og Elev. Selvom der på flere måder er forskel på de to områders særkende, næres der i begge grupper et ønske om, at børnenes opvækst beriges med oplevelsen af et lokalområde, der rummer etnisk og kulturel diversitet (jf. analysen af Åbyhøj afsnittet "En blandet by").

Pionerånden

Elev opleves og beskrives som en landsby, men en deltager fra seniorgruppen beskriver også byen som "en soveby". Ønsker man, at der sker noget, er man selv nødt til at være med til at arrangere de aktiviteter, man ønsker. Det fremgår af samtalerne – særligt med seniorgruppen - at det er en oplevelse, de fleste i gruppen deler. Da deres børn fx manglede en ungdomsklub, måtte de selv oprette en:

"Det er jo en soveby på den måde. Der er jo i og for sig ikke nogle aktiviteter udover det, vi selv går og laver. Der er jo ikke noget, vi får tilført. Vi skal selv arbejde for det. Nu snakker vi også om... da mine børn kom i den alder, at de skulle i ungdomsklub, så manglede de jo så en leder deroppe. Så var jeg det i tre år. Bagefter så overtager andre det. Det, synes jeg også, er en god ting, men det kræver også... det som sker herude, det skal vi selv arrangere. Det er det, jeg mener med soveby på den måde." (seniorgruppe, Elev).

Der kan altså komme noget positivt ud af at bo i en soveby, fordi det er med til at skabe en pionerånd. Der eksisterer en vilje og lyst til at ville gøre noget, og den ånd lever videre i dag, hvor der er flere forskellige foreninger og aktiviteter, herunder en nyere startet idrætsforening.

Byens beboere vil gerne støtte op om det lokale og herunder også være medskabere og fastholdere af pionerånden. Det kommer fx også til udtryk hos babysalmesangsdeltagerne, hvor netop det, at det er et lokalt arrangement, har stor betydning for deres deltagelse. Det er både praktisk, at aktiviteten foregår tæt på hjemmet, og det ligger dem på sinde at bakke op om de lokale initiativer:

”Jeg gik her også lige, da jeg flyttede hertil for to år siden med min store, og så synes jeg, at det var rigtigt fint også, at det er lokalt. Det, synes jeg, er dejligt.” (babysalmesang, Elev).

Lokalområdet – opsummering

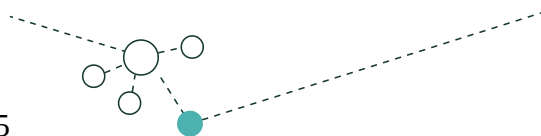
Det er tydeligt, at Elev er en landsby med alt, hvad det indebærer af positive elementer såsom et tæt fællesskab, en evne og vilje til at videregive traditioner og historie. Samtidig skinner det igennem, at byen er præget af at være en landsby tæt på Aarhus – den store by. Man drager ud af byen for at få de oplevelser, der ikke er i landsbyen og for at give sine børn et andet perspektiv – fx en øget fornemmelse for etnisk og kulturel diversitet. Og man er også opmærksom på internt i byen at dække de behov, der opstår for at styrke og udvikle lokalmiljøet.

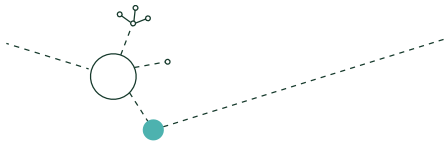
Tilløb til Ny Elev – Nye

Som det fremgår af det foregående er Elev et område, der allerede har gennemgået en betragtelig vækst i indbyggertallet. Derudover står Elev over for den udvikling, at der skyder en ny by frem i nabolandskabet.

Området er delvist ejet af Tækker Group, som har udtænkt konceptet for byens miljø og særkende.²⁵ Tanken er, at der skal opføres en helt ny bæredygtig by, hvor ambitionen er at have mellem 10.000 og 15.000 indbyggere. Området skal iflg. Tækker Group:

²⁵ Læs mere om planerne for byen Nye på følgende links: <http://taekker.dk/composite-989.htm> <https://www.nye.dk/>

” [...] bygges efter byøkologiske principper. Der skal tænkes nye løsninger inden for ressourceforbrug, miljøbelastning, transportforhold og natur. Samtidig skal der skabes nye varianter af boligtyper, som for eksempel ”den tætte villaby”, hvor villaer og klyngehuse blandes med plads til mange forskellige familietyper, aldersgrupper og indkomstgrupper.” (læs mere på www.taekker.dk)

Tilblivelsen af den nye by, Nye, fylder i Elev-beboernes bevidsthed, og indbyggerne er optaget af, hvilken betydning det får for den lille landsby, Elev, at en ny by skyder op, og indbyggertallet i området står til at skulle stige med flere tusinde indenfor forholdsvis kort tid. Gennem samtalerne bliver både forestillinger, forventninger og bekymringer for fremtiden sat i spil.

Fra landsby til by

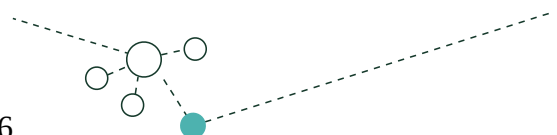
Særligt i to af grupperne er deltagerne bekymrede for, at Elev vil miste sin landsbyidyl, når den nye by kommer, og at fællesskabet ikke vil fremstå nær så stærkt, når byen vokser:

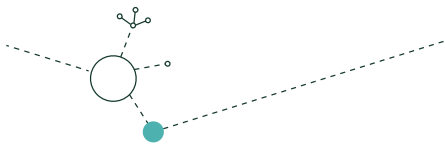
”Men det er jo selvfølgelig med fare for at miste den der med, at alle siger ”hej” - på sigt, når det bliver virkelig stort, hvis den ender med at vokse sammen med Lisbjerg og Lystrup og det hele. Det synes jeg ville være ærgerligt. Men det er sådan både og, for jeg synes også, at det er rart, at der kommer indkøbsmuligheder [...]” (mellemlgruppe, Elev).

Som det fremgår af ovenstående lægger de adspurgte dog også vægt på positive elementer ved, at Nye kommer til. Det betyder blandt andet lettere adgang til flere faciliteter og tilbud og kortere afstand til Aarhus med letbanen. Etableringen af det nye boligområde har også været med i overvejelserne hos nye tilflyttere. Dog har de højere priser for boligerne i Nye samt manglende udearealer til de enkelte huse medført, at valget faldt på Elev fremfor Nye:

MI: ”Jeg synes da, at det er meget tiltalende. Vi havde da også overvejet, om vi skulle have købt i Nye, men priserne var lidt anderledes.”

CH: ”Vi kiggede også på hus dernede, men grunden til, at vi valgte det fra, var fordi... når man går ind af døren, så ejer du kun dit hus, og du ejer ikke mere. Det er ikke, fordi vi er nogen, som ikke vil sige hej til folk, men det er da også rart lige at kunne have en have. Det er rart lige at kunne have en garage, hvor du lige stiller din bil. Nu har vi en hund, og det kunne være rart lige at kunne lukke ham ud. Det, synes vi ikke, var særlig optimalt for os i hvert fald. Derfor valgte vi – helt sikkert også priserne, det kan man ikke komme omkring - men det var også en af grundene. Men vi kiggede også derned.” (babysalmesang, Elev).

Deltagerne udtrykker en vis dobbelthed i samtalen om etableringen af Nye. På den ene side er der positive forventninger til, hvordan det kan berige området med fx nye og flere faciliteter, og på den anden side er der en bekymring for, hvad forandringen kan betyde for det nære fællesskab, som er af stor betydning for beboerne i Elev. Og ligesom deltagerne ønsker, at der skal blive bedre forbindelser til områderne omkring Elev, så frygter de samtidig, at Elev betragtes som et yderområde og derfor ikke bliver prioriteret i fx busruterne. Et spørgsmål for flere er, om Elev vil lide under, at Nye bliver et trækplaster, og at de kommunale ressourcer vil blive lagt der:

CH: "Jeg tror, at det vil gøre noget ved fællesskabet på en eller anden måde. Når du bor bare der, og du bor bare der."

LO: "Jeg tænker også, at nu bliver der ligesom satset dernede. Der kommer nok ikke nogen cykelsti til Lisbjerg, nej. Busserne heroppe fra bliver dårlige, fordi nu er det dernede, det skal ske. Man bliver marginaliseret som "det gamle."

CH: "Det kan man i hvert fald blive bange for."

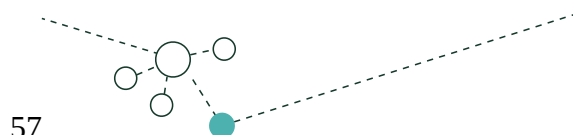
T: "Som "pensionistområdet" selvom vi egentlig er ret mange tilflyttere, som jo har børn."
(babysalmesang, Elev).

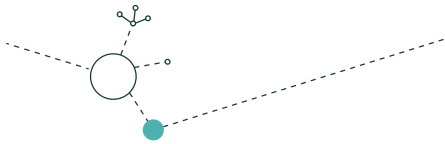
Fremtidens fællesskab

I samtalerne kommer det også frem, at der er fokus på at få skabt et fællesskab med tilflytterne i Nye for at fastholde fornemmelsen af nærhed. Gruppen med babysalmesangsdeltagerne ønsker at etablere et fællesskab med tilflytterne til Nye gennem fælles traditioner fx i forbindelsen med den kommende skole og daginstitution og på den måde bygge videre på den historie og tradition, der allerede er i Elev:

"Det kunne i hvert fald være fint, hvis der var fælles ting, hvor de også kom op, og at der var Sankt Hans. At det var fælles for os, og man mødte dem fra Nye, og de mødte os fra Elev. For ellers hvis de har deres dernede, og vi har vores heroppe, så kommer vi jo aldrig til at se hinanden rigtigt. Så er det jo først, hvis vi skal til at begynde på deres skole med vores børn." (babysalmesang, Elev).

Der er særligt i mellem- og seniorgruppen en afventende holdning til, hvordan den nye bydel udvikler sig, og hvordan dens forhold til Elev bliver. Den afventende holdning kan skyldes, at netop

disse grupper ad flere omgange er blevet præsenteret for en række planer bl.a. om indkøbsmuligheder, der aldrig er blevet realiseret, så ”man har også klaret sig uden” (seniorgruppe, Elev).

Den ældste adspurgte gruppe forventer desuden, at Nye bliver et helt nyt samfund med en helt ny dagsorden, og at man i Elev skal indstille sig på, at ”der kommer en helt ny tid og helt nye dimensioner.” (seniorgruppe, Elev).

Kirkebrug

Deltagernes tilknytning til kirken

Deltagere fra babysalmesangsgruppen bruger primært kirken i forbindelse med denne aktivitet.

Generelt er de enige om, at de går til salmesang, fordi det er hyggeligt, arrangementet er gratis, man får mulighed for at synge, lære nogen at kende, og så sætter de pris på at bakke om det lokale liv:²⁶

MI: ”Jeg har boet i Elev siden maj og startede, fordi jeg havde hørt godt om det fra en anden, som har været til det i Elev kirke. Så synes jeg egentligt også, at det er blevet sagt. Det med at støtte op om det lokale og så selvfølgelig, fordi han [barnet] godt kan lide det.”

LT: ”Jeg har boet i Elev i knap 2 år. Jeg hørte godt om babysalmesang fra Lo og en anden veninde, som har gået til det med deres første. Så er jeg så også glad for musik, så det, tænkte jeg, kunne være ret hyggeligt, og jeg synes også, at det er fedt, at det er lokalt.” (babysalmesang, Elev).

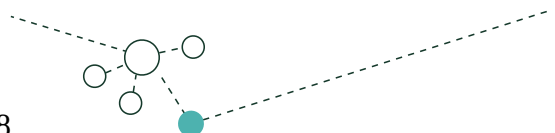
Enkelte i gruppen henviser til spaghettigudstjenester som et hyggeligt og socialt arrangement, men de giver også udtryk for, at det kan være svært at få det til at hænge sammen med hverdagen:

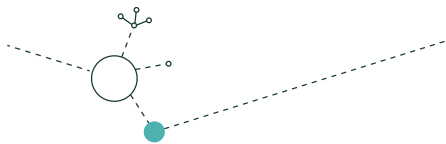
ST: ”Der er spaghettigudstjenester herude, som der kommer rigtig mange til. Både folk, som normalt går i kirke og alle mulige andre. På min gade er der én af pensionisterne, som laver [gæt: maden], og det er virkelig et socialt arrangement.”

CH: ”Jeg tror, at da vi var heroppe, der var der fuldt hus. Altså vi kunne næsten ikke sidde ned.”

I: ”Så to af jer har været til spaghettigudstjeneste?”

²⁶ Det er ikke tilfældet fx i Åbyhøj, her vægter den overvejelse øjensynligt ikke, når deltagerne skal tage stilling til i hvilke sammenhænge og hvorfor, de gør brug af kirken.

Begge: ”Ja, men det var lige, da vi var flyttet ind [altså for noget tid siden].”

CH: ”Ja, og jeg vil gøre det igen. Det var vildt hyggeligt, men det harmonerer bare ikke lige helt med sovetider. Så det er kun derfor, faktisk. Jeg kunne godt finde på at gøre det igen.” (babysalmesang, Elev).

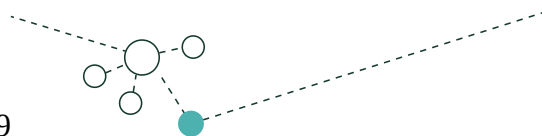
I mellemgruppen gør alle deltagerne brug af kirken af og til – det er dog forskellige arrangementer, de går til. Én er med til børne- /spaghettigudstjenester, en anden meditationsgudstjenester og en tredje er kommet i kirken i forbindelse med et barns konfirmationsforberedelse. Også denne gruppe italesætter kvaliteten ved, at arrangementet er lokalt funderet, at der er en klar social gevinst, og at det foregår på børnenes og familiens præmisser.

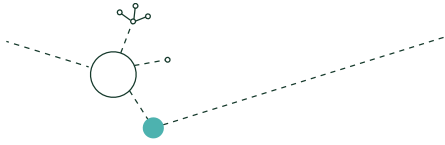
CH: ”Jeg synes, at det [spaghettigudstjenester] giver mine piger noget socialt, fordi de møder dem fra skoler og børnehaver og sådan noget. Det, synes de, er fedt. Det er også det, som gør, at de gerne vil. De synes, at det er fedt, at komme til de der spaghettigudstjenester. Jeg tror også, at hvis jeg havde boet et andet sted end i Elev, så tror jeg ikke, vi var taget til arrangementet. Jeg tror simpelthen, at det er fordi, at det også giver noget mere end bare at komme til den der gudstjeneste. At det sociale er vigtigt også.”

I: ”Så det er ikke så meget gudstjenesten, som trækker?”

CH: ”Nej, det er mere det hele. Også gudstjenesten og det, at vi skal ned og have pasta og kødsovs bagefter. At de møder nogen fra skole og børnehave.” (mellemgruppe, Elev).

Fælles for seniorgruppen er, at ingen af dem jævnligt deltager i gudstjenester eller arrangementer i den lokale kirke. Én har ikke været i kirke siden sin søns konfirmation, en anden var til meditationsgudstjeneste for et år siden, imens en tredje kommer indimellem (vedkommende har i øvrigt dårlig samvittighed over ikke at komme oftere). Seniorgruppen synes, som børnefamilierne, at det kan være svært at få kirkens arrangementer til at passe ind i kalenderen og en travl hverdag. En deltager understreger herudover, at incitamentet for at deltage ikke nødvendigvis bygger på en selvopfattelse som troende, men nærmere en tradition og ønsket om at vise støtte til bevarelse af de gamle bygninger:

”[...] jeg er jo ikke sådan troende, troende, troende. Jeg har et forhold til kirken. Det er en tradition. Det er nogle leveregler, som jeg synes, er gode at lytte på og... ja, det er meget det der traditionsbundne. Så vil jeg gerne være med til at støtte, at man vedligeholder de gamle kirker.”
(seniorgruppe, Elev).

Selvom seniorerne ikke umiddelbart har et nært forhold til deres lokale kirke og gør brug af aktiviteterne dér, så har flere af dem børn, der har gjort brug af kirken i forbindelse med vielser. Det tyder på, at tilknytningen og dermed brugen af kirken trods alt er bygget op og vedligeholdt gennem forældrenes tilhørsforhold til stedet.

På trods af at seniorgruppen ikke definerer sig selv som faste kirkegængere, har de dog en forestilling om, hvad kirken skal bidrage med i deres og andres hverdag. Gruppen ønsker oplevelser og stunder, der rækker ud over hverdagen og dog samtidig skal være praktisk håndterbart og ikke mindst relatere sig til hverdagslivet – ord som menneskelig dannelse og eftertænkksomhed går igen:

T: ”Praktisk håndterbart.”

LJ: ”Noget mere ud over det, vi plejer af en eller anden slags.”

PJ: ”Håndterbart.”

I: ”Plejer inden for kirken eller i hverdagen?”

LJ: ”Den almindelige kirkegang med gudstjeneste og prædiken... noget andet og mere end dét, vi plejer. Udvikle traditioner og komme ud over rampen.”

ST: ”Nu fx alt det her med fake news – at læse, at vi bliver klar over, at vi skal tænke os om i samfundet. Den der med, at vi må også godt forholde os kritisk til det, vi hele tiden bliver bombarderet med. Ikke bare være medløbere... nu er der: ”Har I hørt det der?” Men man siger, at det kan jo ikke passe. Altså. Slap nu af. Alle går ind og klikker.”

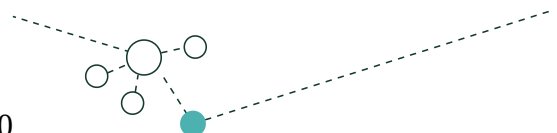
LJ: ”Vi løber efter det første får.”

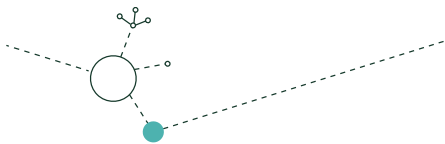
ST: ”Ja. Der tror jeg godt at præsten kan være med til...”

I: ”Noget menneskelig dannelse.”

ST: ”Ja.”

KK: ”og noget eftertænkksomhed.” (seniorgruppe, Elev)

Det er værd at bemærke, at kirken for netop denne gruppe er indbegrebet af traditioner, og at gruppen samtidig ser et behov for at udvikle traditionerne. De ser et behov for ”at hive folk ind” (seniorgruppe, Elev). Der følger i gruppen løbende forslag til aktiviteter og forandringer i folkekirken, der drejer sig om at ”få flere kunder i butikken” (seniorgruppe, Elev). Forslagene til at ”hive folk ind” og ”få flere kunder i butikken” strækker sig fra at flytte tidspunktet for gudstjenesten søndag morgen, gå-samtaler rundt om Engsøen med præsten, åben kontortid med mulighed for at droppe ind for at tale med præsten til forslag om gudstjenester med oplæg fra lægfolk om noget samfundsrelevant.

Om tidspunktet for søndagsgudstjenesten bliver der af flere tilføjet, at den ligger for tidligt: ”For os, min kone og jeg, der synes vi, at det er tidligt. Det kunne godt lige ligge på et andet tidspunkt nogle gange (seniorgruppe, Elev). Eller: ”Når vi endelig har fri der søndag, så kunne vi godt tænke os at sove længe” (seniorgruppe, Elev). Deltageren oplever ikke udfordringer i fx at flytte tidspunktet for højmessens med argumentet, at ”Den kirkelige handling det er den samme, og det er den, jeg mener, at det er traditionen” (seniorgruppe, Elev).

Derudover diskuterer samme gruppe forslaget om lægmandsbesøg i gudstjenesten:

”Så skulle det være fordi, det var anderledes, end det almindelige. Det anderledes det kunne jo eks. være, at efter, at han har holdt prædikenen, så kunne man godt supplere somme tider med, at en lægmand kommer ind og fortæller om...”

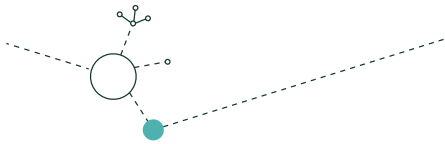
LJ: ”Ja, noget samfundsrelevant.”

PJ: ”Med det der emne, som har gjort det... lidt mere åndeligt. Af en lægmand som kommer ind i selve gudstjenesten og fortæller noget i 10 minutter. Der er jo mange dygtige universitetsfolk, som kan komme... vi har en lektor herude, og han kunne godt komme og fortælle et eller andet. Det er ikke sådan underholdning, jeg tænker på. Det er sådan et eller andet relevant. Det kan være et dødsforløb, hvordan han har oplevet noget.” (seniorgruppe, Elev).

Dørtærsklen

I babysalmesangsgruppen bliver det tydeligt, at de deltagere, der ikke bruger kirken ofte, har forestillinger, der skal overvindes for at kunne træde ind i kirken. Spørgsmål, som ”hvad går man ind til?” - ”Er der nu også plads til os, selvom vi ikke plejer at være med?” fylder for dem. Måske

er der nogen, der forventer, at hvis man kommer én gang, så kommer man til det hele? Ikke mindst fylder frygten for at blive ”set skævt til”, hvis de deltager i arrangementer i kirken. En del af denne frygt understreges af, at samfundet er et lille lokalsamfund, hvor man vil blive lagt mærke til på en anden måde, end hvis det fx var inde i byen:

CH: ”Jeg synes også, at det betyder noget, at man har nogen at tage af sted med. Jeg tror ikke lige, at jeg sådan har mod på at gøre det alene. Nej...”

ST: ”Man skal ligesom afsted, før man finder ud af, at det er okay ikke at vide så meget på forhånd. Ikke at kunne sangene.”

I: ”Ville det være en hjælp, hvis man fokuserede mere på det, når man henvender sig? At det er okay.”

T: ”Ja, at der er plads til alle.”

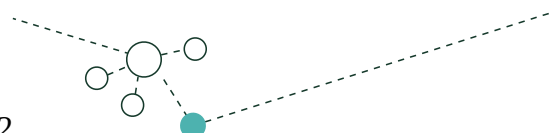
I: ”At man ikke forventer, at de kan en hel masse.”

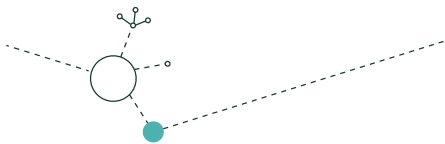
T: ”Ja, det tror jeg. Rigtig meget. Når man kommer til sådan et lille lokalsamfund, som det her jo egentlig er, og man kommer fx inde fra byen. Så tror jeg, at det betyder meget, at man kan få af vide, at man godt må komme, selvom man netop ikke bliver testet og får et afkrydsningsskema, når man går ud: kan du huske, at præsten sagde det.” (babysalmesang, Elev)

Det er dog også deltagerne oplevelse, at når har de været i kirke, har det ikke været, som de frygtede:

”For mig var det helt klart min nabo, som sagde, at det skal du altså ikke tænke på. Det er smadderhyggeligt. Tag du bare med. Syng så højt du kan, også selvom du synger falsk. Okay? Jamen så gør jeg det. Det er fordi, jeg har et godt forhold til hende jo. Altså det er jo igen det der med ens nærområde. At der er enormt hyggeligt i Elev. Vi flyttede ind på en vej, og vi kendte ikke nogen, og nu kender vi dem enormt godt og snakker med dem, og de er så søde og rare. Det gjorde jo så netop også, at jeg stolede på, at hun ikke bildte mig noget ind, som ikke passede.” (babysalmesang, Elev).

Livsfasernes betydning for hvornår man gør brug af kirken og dens tilbud kommer også op i samtalen. Kirken er det, som man kan trække på og gøre brug af, hvis der er noget i livet, der presser sig på, og samtidig ved man, at den står der og bliver der, også selvom man ikke gør brug af

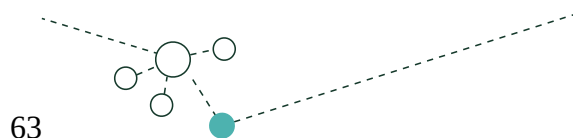
de tilbud, den giver. Deltageren her sammenligner kirken med en god veninde. Én, der er der lige meget hvad:

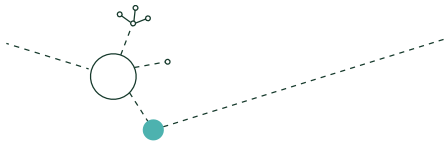
”Jeg tror bare tit, at du er forskellige perioder i dit liv. Nogle perioder har du ligesom brug for kirken og brug for det nærvær og den rummelighed, fordi der måske er noget i familielivet, som presser lidt på den anden side. Så andre tider så kører det egentlig bare derud af, og så er det sådan ligesom... du ved, den er der. Den står og venter, hvis du skal bruge den. Ligesom en god veninde. Du ved, de bare altid er der. Jeg tror, at jeg har det sådan lidt med kirken. Altså lige for tiden, der har jeg ikke det store behov for den. Men jeg synes, at jeg brugte den jo meget i konfirmationen og op til. Så tog vi med ham i kirke. De skal jo afsted de der ti gange. Der synes jeg jo egentligt, at det var meget hyggeligt og meget sådan afslappende. Også lige så meget, at man gjorde nogle ting sammen. Det kan så være, at der går et år, hvor jeg ikke bruger kirken, men så kan det måske være igen, at man synes, at nu er det lige.” (mellemgruppe, Elev).

Umiddelbart er det svært at vurdere, om deltagernes forbehold og bekymringer ved at deltage i et kirkeligt arrangement eller en gudstjeneste ligger som en immanent udfordring for folkekirken eller er et udtryk for det fælles menneskelige vilkår; at mennesker frygter og nærer forbehold for det fremmede og uvante. For at mestre dette vilkår bedst muligt trives vi bedst, når vi har én at gå med, én, der guider og siger: ”Det her, det er godt nok”. Om det derved er en særlig kirkelig eller en særlig menneskelig udfordring giver samtalen ikke svar på, men det er et tema, som er vigtigt at have in mente, når gudstjenester og arrangementer sættes i værk, og når man gerne vil have folk i tale, som ikke kommer ofte i kirken.

Børnefamilier

Det er afgørende for de yngre deltagere med børn, særligt babysalmesangs- og mellemgruppen, at præsten giver udtryk for, at der er plads til børnene i kirken. En gudstjeneste, hvor man har børn med, kan for forældrene (blandt deltagerne i interviewet) nærmest opleves som at være fanget i en højtidelig stemning, man er nødt til at værne om. Derfor kommer en gudstjeneste let til at gå ud på at holde børnene beskæftigede, så de ikke larmer for meget. En af mødrene beskriver det på følgende måde:

”Jeg har ingen anelse om, hvad der er foregået til sådan en barnedåb der, for jeg bruger tid på at forsøge at få mine to børn til arte sig, og så lige pludselig, så er den der time bare gået. Puha, så kan man trække vejret ... De andre, de siger: ”Nå, det var en god prædiken, han holdt”. Jeg har ingen anelse om, hvad han har sagt. Jeg har kylet vindruer i hovedet på min datter og forsøgt at få hende til at tie stille og skruet ned for iPad ‘en. Så er det altså fedt, at der er noget til børnefamilierne, så man føler, at man også får en ro i også at sidde der.” (babysalmesang, Elev).

De andre deltagere kan genkende oplevelsen, og flere siger, at det er ekstremt positivt, når præsten tilkendegiver, at der naturligvis er plads til børnene. Der er dog også blandt deltagerne en bekymring for at forstyrre de andre kirkegængere:

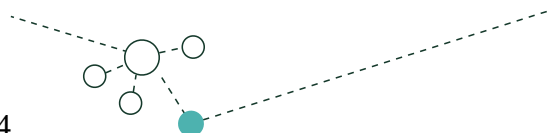
”Nu ved jeg ikke... det var så før jeg selv fik børn. Men da jeg var til en barnedåb nede i domkirken, hvor jeg jo faktisk gerne ville høre, hvad præsten sagde... Det var bare umuligt. Der var børn, som legede fangeleg i den ene ende af kirken, og der var forældre, som sad og læste højt for deres børn på bænken foran. Så tænker jeg også lidt, hvad de kommer for? Når børn får en vis alder, så må man da kunne sige til dem, at nu skal du sidde stille, og så skal du prøve at se, om du kan følge med.” (babysalmesang, Elev).

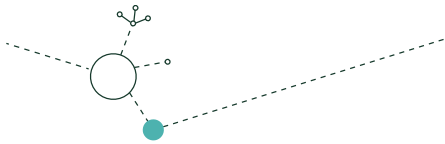
Alle reagerer positivt på muligheden for et separat legerum i forbindelse med kirken, hvor børnene kan være under prædiken. De ser det ikke som en afvisning af deres barn, men som en mulighed for at give plads til alle. Dog skal der være plads til, hvis man som børnefamilie ønsker at blive i kirken og lære børnene at sidde stille. Deltagerne er alle enige om, at man må forsøge at imødegå en form for balance:

M: ”Der skal være plads til børnefamilierne, ja. Men der skal også være plads til dem, som bare kommer for at høre og for at få lidt ro, for det synes jeg også meget er det, som kirken repræsenterer for mig i hvert fald, det er også den der ro og fordybelse. Det kan være meget svært, hvis der sommetider er folk, som hopper i den anden side af lokalet.”

LO: ”Det er sådan lidt en balance, ik’.”

M: ”Det er det nemlig. Der skal være plads til alle. Der skal være plads til begge dele.” (babysalmesang, Elev).

Kirkebrug - opsummering

Overordnet er det tydeligt, at deltagernes brug af kirken er defineret af, hvor de befinder sig i livet, og hvordan kirkens arrangementer og gudstjenester passer ind i hverdagen. Samtidig vægter det højt for disse grupper (modsat fx Åby sogn), at man støtter det lokale, når man bruger kirken og dens tilbud.

Deltagerne tænker sig om, inden de gør brug af kirken – de overvejer, hvad der skal til for at træde over dørrinnet til rummet. Måske er det én at følges med? Måske er det visheden om, at det, man kommer med, er godt nok, eller måske er det spørgsmålet, om der er plads til én og ens familie, selvom den består af børn, der kan skabe uro og en anderledes højtidelighed, end den, man forestiller sig, der bliver forventet.

Den lokale kirke

Der hersker en generel tendens til, at deltagerne i fokusgrupperne i Elev vægter det lokale engagement, og fællesskab højt. Det kommer særligt til udtryk, når samtalen drejer sig om, hvornår og hvorfor man vælger at gøre brug af kirkens arrangementer, for her er det ”det lokale”, der validerer arrangementet. Derfor sporer man heller ingen umiddelbar interesse for at opsøge lignende arrangementer i andre kirker uden for lokalmiljøet:

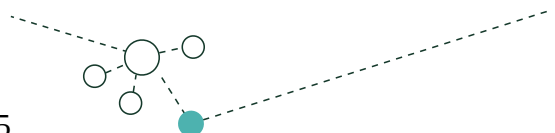
AM: ”Det er ikke synligt på samme måde.”

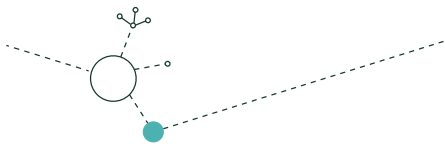
CH: ”Jeg tror heller ikke, at det er en del af et fællesskab på samme måde. Altså her føler du ligesom... man kender også mange, som kommer, og så snakker man med dem.”

AM: ”Jeg synes altid, at man kender nogen, når man er i kirken.”

HE: ”Det er det. Her får man det i postkassen. De rækker ud. Hvor jeg synes, at i byen, der har jeg aldrig fået nogen information. Der har jeg selv skulle finde ud af, om der var noget arrangement eller et eller andet. Det er som om, at her bliver man inviteret. Det betyder i hvert fald noget for mig.” (mellemsgruppe, Elev).

Den lokale kirke i Elev spiller en rolle for livet i byen, og der er et stort ønske om at bakke op om de lokale arrangementer og tiltag. Selvom byen tidligere er beskrevet som en ”soveby”, har deltagerne fra babysalmesang, som har boet i byen i kortest tid, ikke fornemmelsen af, at Elev er en

soveby. De føler, at der sker meget i Elev – i kirken og i sognehuset – og at arrangementerne er tilpasset dem og byens andre indbyggere:

I: ”Så det lyder ikke som om, I har en fornemmelse af, at byen og kirken er en soveby og en sovekirke.”

LT: ”Overhovedet ikke!”

I: ”Selvom det er en lille by og en lille landsby...”

T: ”Nej, tværtimod.” (babysalmesang, Elev).

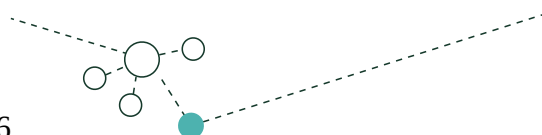
I forlængelse heraf giver det mening at tilføje, at deltagerne fra gruppen betragter kirken som ”et socialt samlingspunkt” (babysalmesang, Elev).

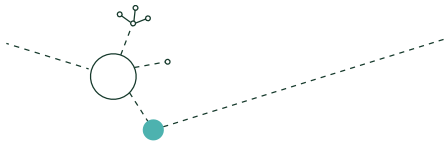
At byen er som et lille lokalsamfund, hvor fællesskabet vægtes højt, underbygges iflg. deltagerne også af, at den lokale kirke fremstår som en aktør i lokalsamfundet.

HE: ”Jamen den der seddel, som kommer rundt en gang om måneden, det er i hvert fald det, som får mig op af sofaen og afsted. Da jeg flyttede herud, havde jeg lyst til at tage til det hele. Alt det, som stod på den seddel der, og jeg synes, at det var så vildt, at der var så mange arrangementer heroppe. Man føler, at man er velkommen, når man får den der. De skriver også, at alle er velkomne. Jeg har aldrig... jeg har gået i kirke juleaften og til konfirmationer, bryllupper og dåb. Ellers så har jeg aldrig været i kirke, fordi jeg har følt, at det ikke var noget, jeg var en del af. Her føler jeg ligesom, at jeg er inkluderet i det og velkommen, selvom jeg ikke nødvendigvis sidder der hver søndag og er troende, og alt det der.”

CH: ”Det er jeg også enig med dig i. Som jeg sagde, så tror jeg ikke, at jeg ville have brugt den på samme måde, hvis jeg havde boet et andet sted.” (mellemgruppe, Elev).

De ord, der bliver brugt om kirken, er på flere måder de samme, som blev brugt, da grupperne skulle beskrive deres lokalområde: Den lokale kirke er charmerende, lille og med en særlig stemning. Og når man er til arrangementer, er der mulighed for at være social - uden at være alt for social. Den gamle kirkes faciliteter passer dog ikke altid til det moderne liv, hvilket ikke er så praktisk. Seniorgruppen fortæller, at før sognehuset blev indviet i foråret 2015, blev skolens lokaler brugt som samlingssted for større aktiviteter i byen.

Når der i Elev er forholdsmeæssigt stort fokus på at prioritere det lokale i valget af arrangementer, giver det mening at kigge nærmere på, hvordan deltagerne i øvrigt orienterer sig i forhold til brugen af kirker og kirkelige handlinger.

Seniorgruppen beretter om, at de ofte opsøger kirker i ind- og udland i forbindelse med rejser. Her giver et kirkebesøg rum for en pause og flere fortæller, at de tænder et lys og blot nyder rummet og historien:

ST: ”Der gør vi jo netop det, når vi kommer i en fremmed kirke, så sætter vi os bare ned og kigger.

Så sidder vi lige så stille.”

LJ: ”Også her.”

ST: ”Sidder bare lige så stille og så bare...”

LJ: ”Sådan en slags mindfulness i Vestjylland eller Bogense.” (seniorgruppe, Elev).

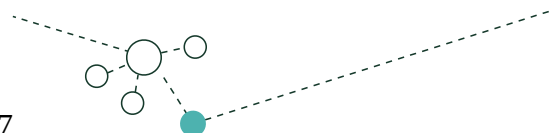
Der er en tilknytning til de omkringliggende kirker, fordi de har deltaget i kirkelige handlinger, som dåb og begravelser. En enkelt fra samme gruppe (seniorgruppen) har tidligere haft en tradition med at tage i Domkirken juleaften, fordi det er stemningsfyldt, og den lokale kirke ofte hurtigt bliver fyldt:

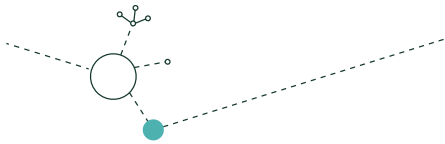
”Vi kan godt, også mens børnene var mindre, tage til julegudstjeneste inde i domkirken. Det kunne jo lige så godt være her henne, men der var meget overfyldt, og alt det der.” (seniorgruppe, Elev).

Brugen af domkirken som alternativ til fx den lokale kirke minder således om den oplevelse, deltagerne søger, når de som turister går ind i en kirke for at få en pause, imponeres over kirkerummet og dets historie. Tilknytningen til de omkringliggende kirker må man dog antage for at være forholdsvis svag i forhold til det, de har til den lokale kirke.

Folkekirken

For mange mennesker er det at skulle forholde sig til folkekirken et stort og abstrakt emne. For at tilføre nye perspektiver, formuleringer og ikke mindst uddybe forståelser og oplevelser hos de adspurgte, er de i interviewene blevet bedt om at sammenligne folkekirken med en restaurant: ”Hvis

folkekirken var en restaurant, hvilken restaurant ville den i så fald være?” Nedenfor svarer fokusgruppedeltagerne på deres oplevelse af folkekirken under overskrifterne: ”Folkekirken som restaurant” og ”Folkekirken generelt”.

Folkekirken som restaurant

Grupperne fra Elev-området svarer relativt ens – uanset alder og tilknytning til området:

Folkekirken ville være et sted, der serverer traditionel mad, ikke være en dyr restaurant, derimod et sted for alle. Her ved man, hvad man får, og der er ikke noget ved stedet, der overrasker:

”Det behøver ikke at være højtbelagt smørrebrød, men det skal være, så alle kan være med.”
(seniorgruppe, Elev).

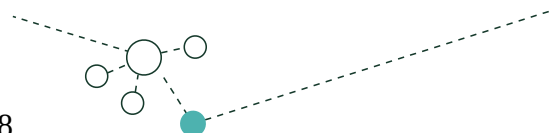
”Jeg ved ikke... sådan noget traditionel dansk mad, man kan få. Man ved, hvad det er, og man ved, hvad man går ind til.” (mellemgruppe, Elev).

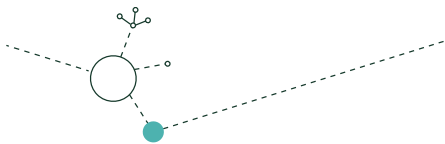
”God og gedigen mad.” (babysalmesang, Elev).

”Man ved, hvad man får, og der er ikke nogen overraskelse over det.” (babysalmesang, Elev.)

Flere fremhæver, at man kan betragte folkekirken som en kro, der serverer traditionel dansk mad i hyggelige omgivelser, men også lidt gammeldags. Seniorgruppen bruger betegnelsen ”folkekøkken”, dog åbner samtalen for diskussionen om, hvorvidt folkekirken *er* som et folkekøkken, eller blot ”burde” være det (seniorgruppe, Elev):

Ud fra disse svar kan man udlede, at folkekirken - på samme måde som en typisk dansk kro - hænger sammen med dansk kultur og tradition. Der er ikke nogle negative holdninger til restauranten/folkekirken, og det er et sted, man går hen år efter år for at opleve det, man er vant til. Med andre ord: her kender man menukortet og kommer for at indtage wienerschnitzlen eller den gode tartelet. Det er et sted, man kun besøger af og til – og med en hvis nostalgisk følelse, når det sker - god mad til en god pris, og alle føler sig velkomne. Deltagerne mener desuden ikke, at der er tale om en gourmetrestaurant, da det associeres med noget ekskluderende og som et sted, hvor flere ikke ville føle sig tilpas og afslappede.

Folkekirken generelt

I babysalmesangsgruppen udtrykker deltagerne opfattelsen af, at der er stor forskel på, hvordan folkekirken griber tiden og udviklingen an – for nogle fremstår kirken nærmest fastfrosset. Dog bliver det samtidig pointeret, at ”nogle [kirker] er bedre til at udvikle sig - til ligesom at være lidt mere oppe på beatet [...]” (babysalmesang, Elev). Samme gruppe refererer ligeledes til, at de i medierne læser historier om en folkekirke i afvikling, hvor de ser initiativer som spaghettigudstjenester o. lign. som initiativer, der prøver at holde liv i ”butikken”:

H: ”Men jeg synes også, at man hører meget i medierne om folkekirken under afvikling, og man kan da også se det derfra, hvor jeg kommer, at sognene bliver slået sammen og altså... der er ikke gudstjenester i alle kirker hver søndag mere.”

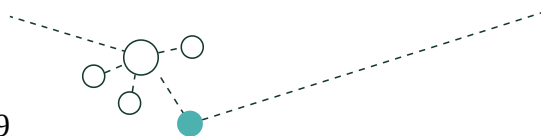
ST: ”Men jeg synes også, at man hører, at der er sådan lidt en reformation på vej. At de laver nogle forskellige ting. Det synes jeg ikke, at der var, dengang jeg var barn. Spaghettigudstjenester, det tror jeg da ikke eksisterede dengang.” (babysalmesang, Elev).

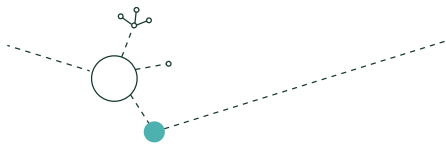
Det bliver endvidere tydeligt, at deltagerne synes, at kirkerne forsøger at forny sig, men de føler sig ikke selv som målgruppen for fornyelsen. Samtidig er babysalmesangsdeltagerne ærlige om, at der, ifølge dem, er for stor forskel mellem kirkens søndagsstille ro ved gudstjenesten og de behov, som en børnefamilie har en søndag formiddag: ”Så vil vi hellere i svømmehallen med børnene” (babysalmesang, Elev). I svømmehallen er det på børnenes præmisser modsat søndagsgudstjenesten, som betragtes som alvorlig, reflekterende, seriøs og tung. Man vælger familieaktiviteterne til, selvom man godt kan finde roen og eftertænksomheden i gudstjenesten tiltalende:

”Men det er også fordi, det er mere børnevenligt, for dér har man glade børn. Det kan godt være, at man egentlig ville nyde at sidde dér i stilhed og ro i en time, men det gør man jo ikke med små børn.” (babysalmesang, Elev)

Der er også en række forestillinger om kirken og søndagsgudstjenesten, som modvirkes og påvirkes af oplevelserne til babysalmesang.

”Hvis der så er nogle tiltag, hvor der er noget med børnekirke og spaghettigudstjeneste, så kan man godt gøre det med sine børn, for der er netop en ro og en tryghed i en kirke, som der måske ikke

lige er så mange andre steder, som man gerne ville benytte, men som man måske ikke lige gør så meget. Jeg ser måske kirken lidt som støvet på en eller anden måde. Altså sådan lidt gammeldags. Det er kun fordi, jeg er begyndt til babysalmesang, at jeg har fået øjnene op for, at kirken ikke er så støvet, som man går og tror, den er. At man godt må sidde ovre i kirken og grine og måske komme til at sige noget, som ikke passer så godt ind. Altså, jeg kan huske første gang, vi gik til babysalmesang, der kom dem fra min mødregruppe til at sige: ”For fanden da!” fordi at hendes ”den borte” lavede bæ i bleen. Så sad man der ”åh, det må man ikke sige”. Men altså der sker jo ikke noget. Man får jo ikke skæld ud og bliver smidt ud. Det tror jeg lidt, at... sådan ser jeg det i hvert fald eller har gjort. De er lidt støvet og lidt gammeldags.” (babysalmesang, Elev).

”Jeg synes også, at man kommer ind i kirken med en anden sindsstemning, når man skal til babysalmesang, end hvis man skal til gudstjeneste.” (babysalmesang, Elev)

Det er tydeligt, at det afgørende for en positiv oplevelse for denne (mål)gruppe er, at de føler sig velkomne, og at der er en uformel stemning. De skal kunne føle sig afslappede nok til at tage småbørn med, og umiddelbart ser de ikke den traditionelle gudstjeneste som en situation, hvor disse rammer er tilstede.

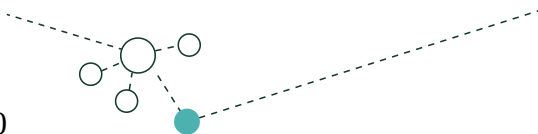
I mellemgruppen fortæller en deltager, at hun i en samtale med sin søn om konfirmationen lagde vægt på, at for hende er konfirmationen ikke bare et spørgsmål om at tro på Gud eller ej:

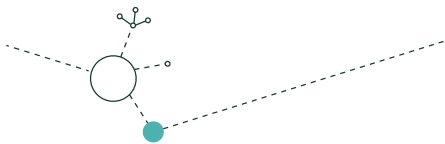
”Ja. Det er så lige et sidespring. Vi havde jo diskussionen derhjemme, at det behøves ikke være ”Tror du på Gud: Ja eller nej?”. Men bare det, at der er en rummelighed og noget, der kan favne dig. Noget, der er hvis... en del af dit liv. Der er jo nogle gange nogle spørgsmål, du ikke selv kan svare på. Der personligt så synes jeg, at kirken den rummer dine spørgsmål. Uanset om du får svar eller ej. Der er noget over dig, der er uforståeligt også. Der tror jeg også, at han, i og med at han tog alle de der... som jeg sagde til ham ”Forhold dig til alt det her når du har taget undervisningen”. For det er ikke bare det der: Jeg tror på gud – Ja eller nej? Men det er en del af Danmark og en del af danskere. Mange kulturer og mange spørgsmål som kommer derfra.” (mellemgruppe, Elev).

Noget tyder altså på, at deltagerne forbinder folkekirken med dansk kultur, historie og traditioner og med plads til både den stille eftertænksomhed og de store spørgsmål i livet. Folkekirken er en institution, der samler folk:

AM: ”Altså jeg tænker, at man samler folk om noget fælles. Alle er lige, alle er... ja, alle kommer for det samme på en eller anden måde.”

HE: ”Det er for mig også en tradition, som binder os sammen. Dét at alle er velkomne.”

CH: ”JA, at man føler, man er velkommen.” (mellemgruppe, Elev).

På trods af dette overordnede syn på folkekirken, fortæller deltagerne, at de primært benytter kirkens tilbud i forbindelse med de traditionelle begivenheder som dåb, konfirmation, bryllup og begravelse.

Deltagerne i mellemgruppen er på flere måder tilfredse med folkekirken i sin nuværende form: ”Jeg tror også nogle gange at det er godt at have et sted, man hele tiden kan falde tilbage til og vide, hvad er. Noget at holde fast i” (mellemgruppe, Elev). Gruppen diskuterer, at der er et behov for, at folkekirken bevæger sig i takt med udviklingen, dog er der bred enighed om, at den ikke skal gå forrest:

”For mig at se der skal kirken udvikle sig med samfundet, men måske bare lige et skridt bagud.

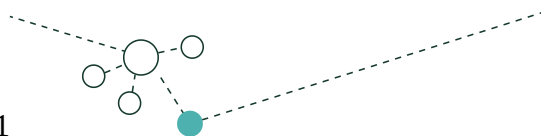
Bagefter. Fordi de skal have alle med og skal på ingen måde komme foran i udviklingen, for så ville det ikke være en kirke for mig. De skal lige holde lidt igen.” (mellemgruppe, Elev).

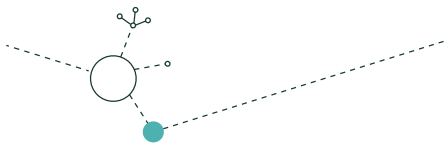
For gruppen med de ældste deltagere er opfattelsen, at folkekirken har udviklet sig langsomt med tiden. De fordømmende præster og meget højtidelige kirker, de husker tilbage på, findes ikke længere i samme grad, og det er, iflg. gruppen, en positiv udvikling. Derfor understreges det af flere, hvor vigtigt det er, at folkekirken ”følger med tiden”:

”Kirken er jo en forankret institution lovgivningsmæssigt i samfundet. Det er den. Den skal man værne om. Jo flere der smutter ud, så kan der ske noget politisk i den anden ende, stille og roligt.” (seniorgruppe, Elev).

”Der kan man sige, at kirken den har da også... den skal have stadig det rigtige budskab, men den skal følge med tiden. Det er det med at hive folk ind.” (seniorgruppe, Elev).

Det sidste citat er et eksempel på, at gruppen her også ofte bruger en terminologi om at ”hive folk ind”. En del af kirkens overlevelse er, ifølge flere, at sørge for at få flere perifere medlemmer til at komme tættere ind i folkekirken. De mener ikke, at det er godt nok, hvis det kun er en lille procentdel af medlemmerne, der benytter kirkens tilbud til dagligt, og derfor er det nødvendigt for kirkerne at følge med tiden og finde ud af, hvad der interesserer særligt unge mennesker i dag.

Seniorgruppen opfatter også folkekirken som et sted, der kan tilbyde uerstattelige rammer for omsorg og plads til livets store spørgsmål. Det er et sted, hvor man kan opleve nærhed og intimitet og noget at være fælles om – også på tværs af generationer. De understreger i højere grad end de andre grupper, at folkekirken har noget helt særligt at tilbyde i en samfundsmæssig sammenhæng.

”I det lokale, der har kommuner og kirker mere samarbejde, end vi lige umiddelbart går og tror. Hvem der gør hvad. Her har kirken en kæmpe fordel, fordi de på forhånd har nogle ting – kvalifikationer - kan vi kalde det og nogle systemer, som ud i det menneskelige opsamler alt sådan noget. Der har kirken nogle værktøjer til rådighed ... Psykologen i kommunen har ikke de værktøjer og den baggrund. Du kan gå ind til præsten gratis. Hos en psykolog er du nummer 20 i køen, eller du kan komme til næste år til januar. Det skal man bare være opmærksom på. Det er medmenneskelighed, så det vil noget.” (seniorgruppe, Elev).

”Altså, hvis man skal sidde og sørge eller gå lidt dybere i nogle ting, jamen, så skal man altså ikke sidde på en pub. Det hjælper ikke. Der skal man ind i et kirkerum og mærke den atmosfære, som er derinde.” (seniorgruppe, Elev).

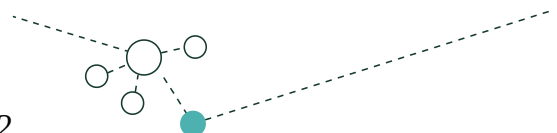
Folkekirken, opsummering

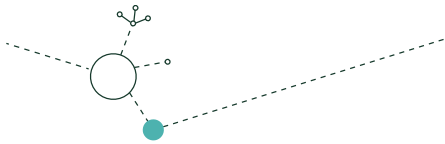
Overordnet er grupperne enige om, at folkekirken er for alle, hvilket især kommer til udtryk i deres beskrivelse af, hvilken restaurant folkekirken kan sammenlignes med. Der er en forventning om, at folkekirken skal være der, og man skal kunne gøre brug af kirken, når det er nødvendigt.

Deltagerne er ligeledes optagede af, hvordan folkekirken griber udviklingen an, og hvordan den blander sig i udviklingen. Det varierer i grupperne, om de mener, at folkekirken er fastfrosset eller formår at forny sig og bevæge sig med udviklingen.

Samtidig er det tydeligt – især i babysalmesang – at folkekirken er udfordret af de alle de andre tilbud, der er til stede for fx børnefamilier.

I alle interviews fremgår det, at kultur, historie og tradition er vigtige elementer kombineret med kirkens evne til at kunne tilbyde rum for den stille eftertænksomhed og være et sted, man mødes. Særligt fremtoner det i løbet af samtalerne, at deltagerne ikke nødvendigvis ser sig som dem, der skal gøre brug af kirkens aktiviteter ej heller, at kirkens fornyende tiltag er skabt for at imødegå deres behov - det er nogle andre end dem selv, der skal ”hives ind” og skabes arrangementer for.

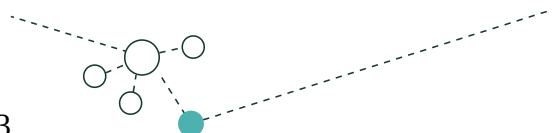
Konkluderende overvejelser

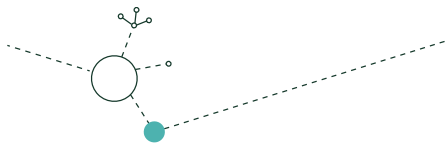
Elev er kendetegnet ved, at indbyggerne har en fornemmelse af at bo i en landsby, og at der er stærk lokal forankring. Samtidig er den typisk i sin udvikling som en lille by, der kommer nærmere på den store by og på selv at blive en større by. Livet kommer til at strække sig ud over landsbyfornemmelsen og gør det i øvrigt allerede. De børn, som er vokset op i Elev, flytter væk, men vender måske tilbage – bliver gift i deres barndomskirke og slår sig ned i deres barndomsby.

Spørgsmålet er: Handler et aktivt kirkeliv og en velfungerende sognekirke kun om at bidrage til livet i sognet?

Der er noget, der tyder på, at når en by vokser og dermed kommer ”tættere” på den store by og dens muligheder, så orienterer folk sig ikke på samme måde som tidligere indadtil i lokalsamfundet.

Hvilken betydning har det for en by som Elev, i og med at den står over for en stor vækstfremgang?

Spørgsmål – Den urbane landsby

Sogneanalysen for Elev slutter foreløbigt her – ikke med svar, men med spørgsmål, som melder sig under læsningen. Der kan være andre og flere. Det afgørende er, hvordan I lokalt beslutter at arbejde videre, hvilke andre spørgsmål det vækker, og hvem det kunne give mening fortsat at invitere ind i samtalen om kirke og tro.

Lokalområdet

Hvordan formår landsbyen at holde fast i sit sociale særpræg, der også værner om traditioner og historie, når byen vokser?

Hvilke fællesskaber kunne der vokse ud mellem de to byer?

Hvordan arbejder kirken i spændet mellem landsbyen og tilblivelsen af en ny by/bydel?

Flere mennesker skaber flere fællesskaber og foreninger. Hvilken betydning kan det få for kirken?

Kirkebrug

Hvilken betydning kan beboernes stærke lokalfølelse få for kirkens arbejde?

Skal kirken være en del af hverdagen? Eller skal den være et afbræk?

Den lokale kirke

Hvad er den lokale kirkes sogne- og kerneopgaver?

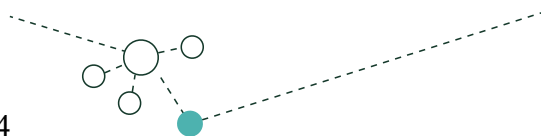
Hvor og hvornår kan kirken bidrage?

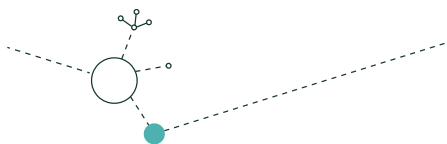
Hvordan kommunikerer den lokale kirke bedst? Er det sognebladet, en flyer eller andet?

Folkekirken

Hvilken fortælling ønsker vi, folk har om folkekirken?

Hvem har gavn af folkekirken?

Åby sogn²⁷ - Bynære parcelhuse

Indledning²⁸

Fokusgrupperne for babysalmesang, mellemgruppe og seniorgruppe har henholdsvis fire, fire og seks deltagere.

Aldersfordelingen i babysalmesangsgruppen er mellem 28 og 34 år. Deltagerne har været bosat i området fra et halvt til to år. Mellemgruppen består af deltagere i alderen 28 år til 55 år og har boet i området i alt fra et til 31 år. I seniorgruppen er deltagere mellem 68 og 84 år gamle, og deltagere har boet i området i 43 - 58 år.

Nærværende analyse er inddelt i fire hovedafsnit: Lokalområdet, Kirkebrug, Den lokale kirke og Folkekirken.

Fakta om Åby sogn*

Åby ligger ca. 5 km fra Aarhus C.. Sognet har et indbyggertal på 12.087, hvoraf 8.543 er medlemmer af folkekirken.

Sognet rummer to kirker – Gammel Åby Kirke og Åbyhøj Kirke. Fokusgruppedeltagerne omtaler kirkerne i flæng.

*Tallene er hentet fra sogn.dk og er de nyeste gældende tal fra 1/1 2019. Det vil sige, der kan være en mindre forskydning i indbyggertal samt folkekirkemedlemmer i forhold til, hvornår fx fokusgruppeinterviews er foretaget.

Lokalområdet

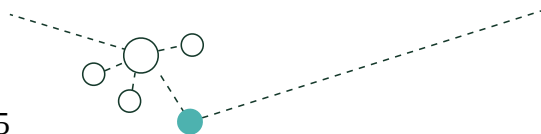
Deltagerne i alle grupperne er blevet bedt om at sætte ord på de karakteristika, der er særlige for deres område, Åbyhøj, og de bliver behandlet under overskrifterne: *Byen-i-byen*, *En blandet by* og *Byens DNA*.

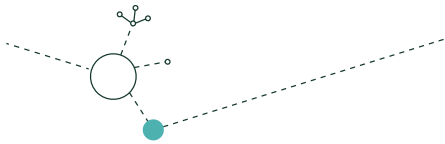
Byen-i-byen

Generelt fremgår det, at bydelens geografiske placering i forhold til Aarhus har stor betydning for deltagere i fokusgrupperne fra Åby sogn:

²⁷ Sognet Åby omtales løbende i rapporten både som Åby, Gammel Åby og Åbyhøj. De mange navne dækker over den udvikling sognet har undergået. Historisk har det heddet Åby sogn og er senere kendt under navnet Åbyhøj. Gammel Åby henviser ofte til den ene af de to kirker, der ligger i sognet, eller er en henvisning, som særligt lokale bruger. Generelt bruger de fleste betegnelsen Åbyhøj om området, men de andre beskrivelser Åby og Gammel Åby dækker i bund og grund over det samme område.

²⁸ Det anbefales at læse det indledende afsnit inden sogneanalyserne: "læsevejledning" for herved at lette læsningen og forståelsen af sogneanalyserne

JO: ”Det er jo centralt. Der er jo ikke langt til centrum, til skov.”

PR: ”Nej, 4 km ind til centrum.”

TH: ”Det er da en væsentlig del af forklaringen på, at det er attraktivt. Det er den korte afstand til centrum.” (seniorgruppe, Åbyhøj).

Den nære afstand til Aarhus C og Åbyhøjs egne faciliteter (områdets skoler, parker, kirker og ikke mindst torvet) giver fokusgruppe-deltagerne en oplevelse af at bo i en by-i-byen. Det betyder, at beboerne kan nyde de fordele, der er ved at bo i Åbyhøj og gøre brug af det, der sker i nærområdet. Samtidigt bor de tæt på Aarhus C., og den store bys faciliteter er let tilgængelige.

Deltagerne beskriver også Åbyhøj som en landsby - herunder en gammel by med megen historie:

”Nåh ja, men hvis du vil prøve at se en landsby, så kan du tage ned til Gammel Åby. Så er du 100 år tilbage. Det er ligesom at gå med uldsokker” (seniorgruppe, Åbyhøj).

At Åbyhøj også er en selvstændig by – en by i byen – kan skyldes, at en del af Åbyhøjs fortælling er, at byen tidligere har fungeret som en selvstændig sognekommune og først i 1970 blev lagt ind under Aarhus Kommune.

Deltagerne beskriver derudover Åbyhøj som en fredelig og hyggelig by.

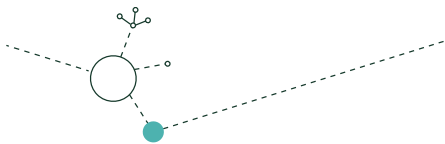
En blandet by

Det fremgår tydeligt i samtalerne med fokusgrupperne, at Åbyhøj er en blandet by. Åbyhøj er det postnummer med den højeste gennemsnitlige kvadratmeterpris i Jylland²⁹, samtidigt bærer området præg af at være et gammelt arbejderkvarter. Deltagerne beskriver den forandring, som området har undergået og konstaterer, at det stadig befinder sig i en slags overgangsfase:

”Det er en blanding af gammelt arbejderkvarter og akademikere. Der er et sjovt mix. Når man tager eksempelvis *torvedagene* - Det er et gammelt arbejderkoncept med Sussi og Leo-agtig musik, fadøl og dit og dat. Det er i større og større grad en anden type borgere, der bor her, så der er et mismask, og så det er jo et spørgsmål om, hvor lang tid det bliver ved. Jeg har boet her i 31 år. Jeg boede i engparken, og det er relativt små lejligheder med gamle uflaglærte. Det er jo nærmest en by i byen. Der er det der sjove mix, som er i et eller andet sjovt vadedsted lige nu.” (mellemgruppe, Åbyhøj)

²⁹ <https://stiften.dk/nyheder/Aarhus-goer-rent-bord-Her-er-Jyllands-5-dyreste-postnumre/artikel/377069>

Deltagernes profiler afspejler også denne blanding af arbejderklasse og akademikere, og begge disse grupper oplever også tendensen til, at den ældre generation, arbejderklassen, fraflytter området, og de unge akademikerfamilier med børn overtager.

AN: ”Men der er også mange ligesindede her. Det er et typisk up-coming-kvarter for akademikerfamilier med børn.”

LI: ”Det må man sige. Men det vil jeg sige, at det vidste vi altså ikke... jeg kendte som sagt overhovedet ikke området. Så for os, var det helt klart afstanden ind til centrum. Men når det så er sagt, så har AN fuldstændig ret i at det er da rigtig, at alle, som flytter herind, minder om en selv. Det gør godt nok tingene nemt.” (babysalmesang, Åbyhøj)

...

”Der er nogle ældre, som flytter, og der er sket en... fra jeg boede her først i 2003 og så indtil nu, så er der sket en udskiftning på de der år i en forholdsvis stor grad.” (babysalmesang, Åbyhøj)

...

PR: ”Der er rigtig mange børnefamilier, som flytter ind. Der sker en kraftig udskiftning nu”.

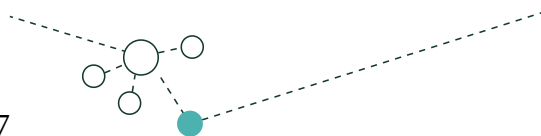
JO: ”Det er jo også fordi, at dem, som bor her, de står jo af. Da vi flyttede ind på vejen, der var vi de unge, som kom, og dem på den anden side var pensionister. Nu er det jo omvendt. Nu er det os, som står på kanten.”

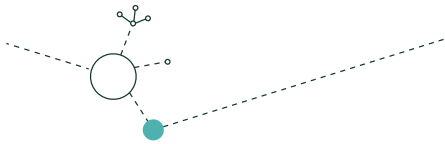
ER: ”Da jeg flyttede ind var det et sølvbryllupskvarter, og da jeg flyttede derfra var det guldbrillupskvarter ... Men man kan da kun tage det som et plus, at der kommer børn til. Det er jo et tegn på, at de gerne vil bo her.” (seniorgruppe, Åbyhøj)

Udover denne udvikling er området præget af de omkringliggende udsatte boligområder, særligt Gellerup og Bispehaven. Deltagerne selv betragter det dog ikke som noget negativt, og det har ikke bekymret dem i deres tilvalg af området.

”Der skiller det her område sig nok lidt ud fra det, man typisk kalder Åbyhøj, fordi der ligger Gellerup og Bispehaven så tæt på. Det var der da en del som spurgte til, da vi købte det her, om vi havde tænkt over, at Gellerup lå lige herude og, at Bispehaven ligger lige omme i baghaven, og sådan noget. Det havde vi ikke tænkt på, men vi havde det også sådan begge to, at det gik nok. Altså, så kunne det vel heller ikke være værre.” (babysalmesang, Åbyhøj)

Alle deltagerne er enige om, at der er en skarp opdeling mellem Åbyhøj og de omkringliggende udsatte områder. Særligt babysalmesangsgruppen oplever nærmest ingen diversitet i deres hverdag:

LIN: ”Jo, altså man bemærker det i den forstand, at når man går den vej ud, er det næsten skræmmende at se, at når man går på de her veje, så er alle børnene lyshårede, som løber og leger. Lige så snart du krydser vejen deroppe, så har de alle sammen mørkt hår. Altså det er simpelthen så tydeligt, at det er helt skræmmende.”

Flere udtrykker enighed.

SI: ”Det er meget opdelt.”

LIN: ”At det er så opdelt ad én vej. Men det er ikke noget, som jeg har nogle negative erfaringer med, at Bispehaven ligger lige deromme fx. Men jeg ved, at det kan skræmme nogen, for det blev vi jo som sagt spurgt om, da vi købte det.”

AN: ”Men der er også sådan en typisk os og dem-tankegang længere nede i Åbyhøj. Nede ved ringvejen og Søren Frichs vej hvor jeg bor. Lige ovre på den anden side af ringvejen der ligger Åbyhøjgård, og det er også nogle helt andre typer og en helt anden demografi, som er der. Men det var da heller ikke noget, jeg tænkte over overhovedet. Jeg kan godt lide det, vil jeg sige, men jeg har så også boet længere ude ved siden af Bispehaven.” (babysalmesang, Åbyhøj)

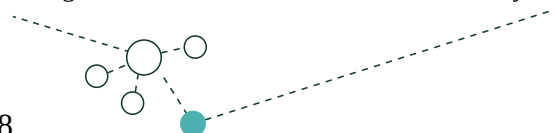
I mellemgruppen er oplevelsen dog, at man i højere grad mærker diversiteten, særligt i de lokale skoler:

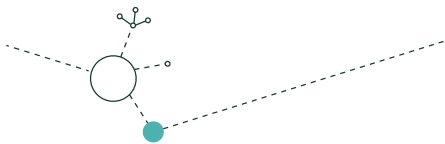
R: ”Jeg kommer lige til at tænke på, at det er meget hvidt samfund herude. Der er ikke meget etnicitet. Gellerup er så også lige ude ved siden af, og der er ligesom en forsamling og et sted, hvor folk har søgt hen af både ydre og indre parametre og grund til, at de har gjort det.”

K: ”Men sådan er skolerne så ikke. Der er rigtig mange etniske børn. Min datter har faktisk gået i en klasse - her i 9. klasse, hvor der kun var piger af anden etnisk baggrund og så min datter.” (mellemgruppe, Åbyhøj).

Endvidere tilføjer deltagerne, at mange betragter Åbyhøj som et ”smørhul” mellem disse udsatte områder som Gellerup og Bispehaven:

”Man kan godt undre sig lidt over, eller det er i hvert fald typisk at nogen siger, at det ligger som et smørhul imellem nogle problemområder. Gellerup, Bispehaven og omegn. Hvorfor gør det det? Det har måske noget at gøre med, at det var mere eller mindre udbygget og på en måde, så der både var og er lejligheder og villaer. Altså den forskellige sammensætning, som man nu snakker om – at man vil bryde

ghettoerne op, og alt det der. Når man bor herude, så føler man det lidt underligt, at der ikke er flere problemer.” (seniorgruppe Åbyhøj).

Det er vigtigt at understrege, at alle deltagerne betragter beliggenheden tæt på de udsatte boligområder og dermed muligheden for den følgende demografiske diversitet og mangfoldighed som et positivt element. Særligt de yngre fokusgruppedeltagere overvejer at vælge institution i et område, hvor diversiteten i højere grad er repræsenteret for derved at styrke deres børns oplevelse af mangfoldighed i hverdagen: ”Vi synes at det kunne være rigtig fint, at man har lidt af begge dele måske. Både sådan det der forstad, og at det er lidt blandet, så alle ikke er helt ens.” (babysalmesang, Åbyhøj).

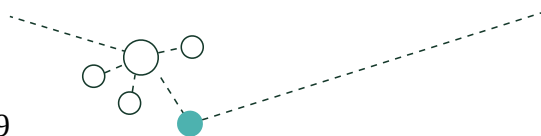
Byens DNA

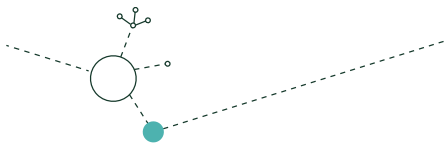
Åbyhøj er et område, hvor man bor i mange år og derfor får en stor tilknytning til. Bydelen har et aktivt lokalt foreningsliv. Der er en række foreninger og bestyrelser, hvor beboerne har samlet sig og sammen løftet store opgaver, herunder for år tilbage bevarelsen af det lokale bibliotek, hvor en stor gruppe borgere blandt andet gik i fakkeltog for at vise deres opbakning. Det lykkedes at holde det lokale bibliotek åbent, og initiativet er resulteret i ”Bibliotekets venner” - en aktiv kulturforening.

Selvom en del af de interviewede ikke fremhæver områdets aktive foreningsliv, er det tydeligt, at der er en fornemmelse af en særlig identitet i Åbyhøj, som kommer til udtryk gennem beskrivelser som ”en hyggelig bydel” og ”en god fornemmelse i Åbyhøj” samt omtalen af en særlig ”Åbyhøj-ånd”.

I: ”Er der en særlig ånd i Åbyhøj?”

SI: ”Det synes jeg. Vi skulle også have noget som var tæt på, fordi vi har ikke bil, og min mand har ikke kørekort, så vi har gået rundt i de kvarterer, som ligger i det lag der, og der synes jeg, at der var en rigtig god fornemmelse i Åbyhøj. Vi har ikke nogen tilknytning til det ud over det. Det bare en hyggelig bydel. Det var derfor, vi valgt det her. Vi kiggede også kun i Åbyhøj, faktisk.” (babysalmesang, Åbyhøj).

En anden deltager beskriver således Åbyhøj, som har den sin egen DNA:

”Åbyhøj har sin egen DNA, tænker jeg, og det skal man passe på ... Det består af aktive Åby-folk: Åbyhøj kulturoprustning, Åby-hej, viljen til at løfte den her opgave med Elværket fx, som har haft kæmpe betydning for fællesskabet. Bibliotekets-venner.” (mellemgruppe, Åbyhøj).

Lokalområdet - opsummering

Åbyhøj er et attraktivt område for mange, og i øjeblikket tiltrækkes særligt unge veluddannede børnefamilier med høj indkomst. De vigtige parametre her er særligt den korte afstand til Aarhus centrum, så man derved ikke er afhængig af offentlig transport eller bil for at komme ind til midtbyen. Men selvom man er tæt på centrum, er der her en anden ro, som giver fornemmelsen af en by-i-byen.

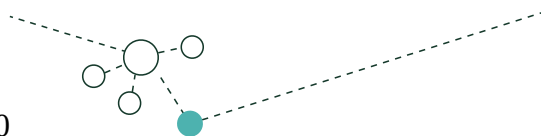
Åbyhøj er et blandet område, der for tiden er i en overgangsfase, hvor den ældre generation af arbejderfamilier flytter væk. For den yngste gruppe, der ikke har børn i skolealderen og har boet i området i relativ kort tid, er opfattelsen, at der er en meget ensartet beboersammensætning.

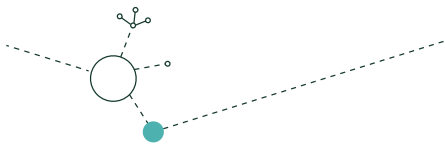
Selvom Åbyhøj er ét af Jyllands dyreste postnumre, er der også almene boliger i området, og flere af deltagerne er optagede af, hvordan diversiteten kommer til udtryk i hverdagen. Især deltagere med skolebørn fortæller, at de møder mangfoldighed, hvorimod den yngre gruppe, babysalmesangsgruppen, giver udtryk for, at der er en ”os-og-dem”- kultur, som de ønsker at komme ud over fx ved valg af børneinstitution.

Der bor en stor gruppe af aktive og engagerede borgere, som går op i de lokale forhold, og som er med til at værne om det, der blandt deltagerne kaldes for byens DNA.

Kirkebrug

Ét af formålene med fokusgruppeinterviewene er at undersøge, hvordan deltagerne bruger kirken, og om den lever op til de forventninger, de har.

Generel tilknytning til kirken

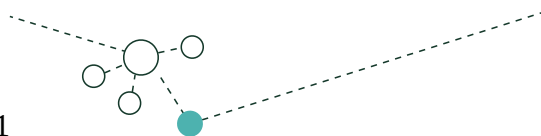
De interviewede grupper har forskellig tilknytning til folkekirken og den lokale kirke. Det er meget forskelligt både internt i grupperne og grupperne imellem, om de føler en tilknytning til kirken, gør brug af den, og om den er en del af deres hverdag. Nærmest alle i grupperne har dog brugt kirken i forbindelse med dødsfald ved bisættelser/begravelser samt ved barnedåb.

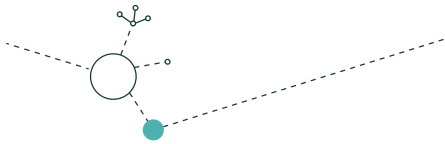
I babysalmesangsgruppen er der overvejende en tendens til, at man bruger kirken, fordi det passer ind i hverdagen og i ens liv i øvrigt. Kirken og dens aktiviteter bliver ikke prioriteret, hvis det ikke passer. Det afspejles også i deres engagement i babysalmesang, hvor deltagerne er tilfredse med, at aktiviteten ligger på et godt tidspunkt, og at det er tæt på, hvor de bor. Det tyder dog umiddelbart ikke på, at de deltager i arrangementet for at skabe et tilhørsforhold til den lokale kirke eller støtte det lokale miljø.

Samtidig fortæller en deltager fra mellemgruppen, at vedkommende ikke benytter folkekirken, men aktivt shopper rundt blandt forskellige trossamfund og bruger de dele, der giver mening i vedkommendes liv. Dog afskriver deltageren ikke folkekirken, men det er særligt kirkebygningen og folkekirkens traditioner, der er tiltalende:

”I forhold til min brug af folkekirken og kirkerne generelt, som kirkerum og sådan noget, så kan jeg godt lide at traditionerne bliver ved det gamle. Men jeg er heller ikke særlig hyppig bruger af kirkerne. Jeg kan godt lide det med de gamle traditioner, så jeg shopper lidt ... Men jeg kan godt lide at traditionerne er, hvad de er ... Jeg synes ikke så meget om babygudstjenester, spaghetti og alt sådan noget. Jeg kan godt lide det historiske aspekt. Alt det du har nævnt, om hvordan kirken har båret os igennem, og der har den selvfølgelig også udviklet sig i takt med samfundet osv. Men jeg kan også godt lide, at det står for noget.” (mellemgruppen, Åbyhøj).

En anden deltager giver udtryk for en tilsvarende holdning, men at hun gennem sine børn har fået et forhold til den lokale kirke, fordi børnene er døbt i kirken. Deltageren kalder det en ”børneromantisk” forestilling om kirken. En forestilling, der også vil spille ind, når børnene når konfirmationsalderen, da der heller ingen tvivl hersker om, at de *skal* konfirmeres, og *hvor* de skal konfirmeres. Med andre ord har den lokale kirke betydning i kraft af de traditioner og ritualer, som den danner ramme om i familiens fortælling:

” [...] Men jeg kan jo mærke, at det der med børn, der er vilde med traditioner, og mine er jo drenge, og når de endelig bliver vilde med noget, så bliver man også en lille smule til falds for det som mor. Men det der med, de er jo mega børneromantiske: (Om sine drenge) ”Ej, det er jo dér, jeg er blevet døbt mor, og se lige det der billede!” Du ved, så deres romantik omkring det gør, at så kan jeg jo ikke begynde på noget.” (mellemgruppe, Åbyhøj).

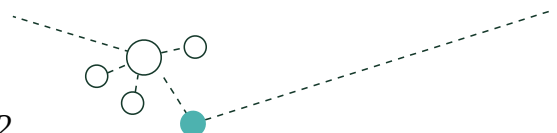
I en tredje af grupperne (seniorgruppe) fremgår det, at de ikke ser sig selv som faste kirkegængere. Deres brug af kirken varierer fra at komme, når kalenderen tillader det, til at nogle har fået øjnene op for, hvad kirken kan tilbyde efter et dødsfald i den nære familie:

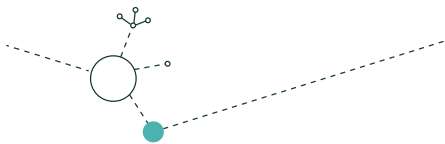
”Folk er sig selv nok. Joh, det er de. Jeg har også været mig selv nok i mange, mange år. Absolut. Jeg synes ikke, at kirken sagde mig noget til at begynde med. Vi fik dåb, konfirmation og alt muligt andet. Det var i orden. Men resten af kirken sagde mig ikke noget. Det sagde mig faktisk først noget, da min kone hun døde.” (seniorgruppe, Åbyhøj).

Generelt har seniorgruppen en forestilling om, at det primært er babyer og ”voksne mennesker som os”, der kommer i kirken. Samtidigt er de usikre på, hvordan andre kunne gøre brug af kirken: ”Jeg ved ikke hvordan almindelige mennesker kommer i kirken?” (seniorgruppe, Åbyhøj). Citatet er interessant, fordi det rejser spørgsmålet: Hvordan henvender kirken sig bedst muligt til ”almindelige” mennesker? Til dem, der normalt ikke bruger kirken?

Det virker til, at deltagerne har svært ved yderligere at definere, hvad man kunne tænke sig af folkekirken i dag, men der er en bevidsthed om, at folkekirken må gøre en indsats for at ”lokke” andre befolkningsgrupper til, så det ikke altid er de samme personer, der møder op til søndagsgudstjenesten (seniorgruppe, Åbyhøj). Én mener, at folkekirken bør skabe tilbud til de mindste og på den måde indlede kontakten til de ældre generationer: ” [...] starte med de små, så kommer forældrene, så kommer bedsteforældrene. Det er rigtigt, man skal få dem indenfor.” (seniorgruppe, Åbyhøj).

Overordnet vidner deltagernes kirkebrug om, at de bakker op om traditionerne i folkekirken og er åbne for de eftertænksomme og filosofiske elementer, som også kan opstå i rummet. Det er både et håb og til tider en overraskelse for deltagerne, at de får et nyt perspektiv på hverdagen, når de kommer i kirken – dette bliver uddybet i følgende afsnit om ”Rummet”.

Rummet

Der er bred enighed på tværs af grupperne om, at kirkerne tilbyder et andet rum end andre steder. Et rum, der kan skabe og favne refleksion og eftertænksomhed, være et sted, der i kraft af sin historie og tradition, tiltrækker deltagerne og et rum, man benytter i forbindelse med musik og koncerter. En deltager giver udtryk for, at kirkerummene i højere grad burde være alment tilgængelige for lokalsamfundet:

”Det er jo samfundsøkonomisk spild, at der står sådan en bygning, der ikke bliver brugt. Der kunne man jo have et forum inde eller en debataften. Der kunne foregå alt muligt i en kirke, som kunne være til glæde for folk i Åbyhøj. Man kunne spise en frokost derinde eller stående buffet, og det kunne man sagtens gøre uden at træde religionen over tærne.” (mellemgruppe, Åbyhøj).

En deltager fra mellemgruppen fremhæver, at eftertænksomheden og den filosofiske eftertanke, som kirken/præsten kan være med til at åbne, til tider er et fantastisk og overraskende element:

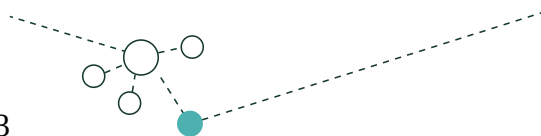
”Jeg kan også godt lide den der med eftertænksomhed. Her er der en ro til at stå af ræset og sige ”hvem er jeg og hvorfor?” Den, synes jeg, faktisk også er god. Hvordan man så skal gøre det, det ved jeg ikke. Jeg går meget lidt i kirke, men hvis jeg står med en præst, der er sådan næsten filosofisk, og hvor man bagefter siger: ”Der var sgu en pointe!” Hvor der bliver sat et eller andet i gang, det, synes jeg, er fantastisk! Ja, hvor man siger: ”Den der havde jeg ikke lige set!” Den eftertænksomhed!” (mellemgruppe, Åbyhøj).

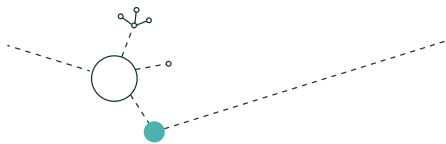
Og det behøver ikke at være højtravende filosofi, men kan handle om hverdagsting, der giver stof til eftertanke:

”Jeg synes at det er rart, at man får snakket om noget, hvor man bagefter tænker lidt videre over det, faktisk. Det behøver ikke at være så højtravende. Tit så er det, man tænker over bagefter, det er sådan nogle hverdagsting. Fx når der er blevet snakket om et eller andet som sådan ligesom sår et lille frø til, at man tænker videre [...]” (babysalmesang, Åbyhøj).

Kirkerummet kan også fungere som et sted, hvor der er plads til at tanke op. I Åby Kirke har man ”Optanke-rummet”:

”Der er mange måder at se på kirken på. Når jeg kigger på selve kirkerummet, og hvorfor jeg kommer i kirke, så er det måske den årlige gudstjeneste, vi leverer med koret. Det er den ene del. Den anden det

er de her "Optanke-rum", som der er i Åby kirke, hvor der bliver spillet musik, og man kan bruge tid til refleksion." (mellemgruppe, Åbyhøj).

Deltagerne fra babysalmesangsgruppen diskuterer, hvorvidt rummet har værdi i sig selv, eller om man kan trække nogle aktiviteter ud af kirken. Er det vigtigt, at man bliver fanget, dér, hvor man står - altså midt i hverdagen - eller er rummet afgørende, fordi det i kraft af dets tradition og historie tilfører endnu et perspektiv?:

"[...] det behøver heller ikke at foregå inde i kirken, for min skyld. Det kan sagtens være ude... på strøget eller... det virker lige så fint, og måske endda bedre på nogle måder. Der er det mere... det kan måske blive lidt mere intimt og vedkommende, når man bare lige bliver fanget der, hvor vi alligevel står til hverdag."

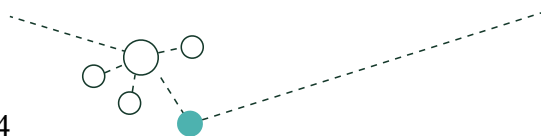
LIN: "Jeg tror faktisk, jeg har det lidt anderledes, fordi jeg ikke er medlem af folkekirken, og jeg er ikke som sådan troende. Så jeg synes også, at en del af det at komme i kirken, det er også det med rummet. Det er sådan et flot sted at komme, og der er en speciel stemning, som jeg ikke synes, at man tager med, hvis man tager andre steder hen. Men det er jo nok fordi, jeg også kommer fra den del af det, og ikke kun for det kirkelige og det troende." (babysalmesang, Åbyhøj).

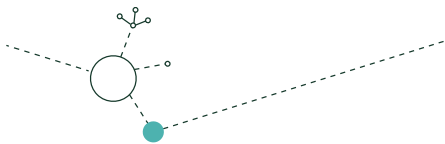
Diskussionen er central, fordi den peger på overvejelsen af, om man skal bygge flere kirker i et sogn med stor befolkningstilvækst, eller om det vil være bedre at trække aktiviteter ud af kirkens rum og til et andet rum - et andet samarbejde (jf. fx domkirkens projekt med at leje sig ind i badehusene på Aarhus Ø³⁰). Det kan yderligere åbne blikket for, hvilke kvaliteter og hvilken betydning kirkens rum har for brugerne.

En deltager gør opmærksom på den styrke, der ligger i, at kirken kan være med til at italesætte emner, der ikke ville kunne fungere i andre sammenhænge, fx i skolens:

"L: [...] Min søn har lige været ude og blive vist rundt af en hjemløs, de var ved at skide en sprællemænd, hold kæft, de var bange mand! Han har næsten ikke kunne snakke om det, for han synes simpelthen bare: "Mor, han har slået nogen ihjel" og pyyyha han syntes, det var voldsomt! Men skidegodt, så det er da en vigtig ting, tænker jeg. Og det, tænker jeg, netop, at hvem kunne ellers have båret det? Det skulle en folkeskolelærer ikke bære, det skal være præsten, der skal give den empati og det møde det er, at verden er mere kompleks, så det synes jeg giver rigtig god mening." (mellemgruppe, Åbyhøj).

³⁰ Se nærmere info om undersøgelsen på Aarhus Ø på: <https://www.fkuv.dk/undersogelser-og-viden/projekter-undersogelser-og-rapporter/kirken-i-den-nye-by-kirken-paa-oe>

Det er tydeligt, at her er kirken – præsten – i stand til at tilbyde et rum for samtale om verdens og lokalsamfundets kompleksitet og mangfoldighed. Spørgsmålet er, hvilke muligheder ”dette rum” åbner for folkekirken?

Deltagelse, kirkeblad og arrangementer

Det er forskelligt for deltagerne i fokusgrupperne, hvordan de orienterer sig i forhold til de aktiviteter og gudstjenester, som kirkerne tilbyder. En af deltagerne beskriver, hvordan hun kort har orienteret sig i sognebladet og synes, at der var meget, der lød spændende og relevant. Dog betyder interessen ikke, at deltagerne gør brug af arrangementet:

SI: ”Jeg har da lige skimmet kirkebladet eller det der sogneblad, hvor vi snakkede om, at så var der også det, men jeg har jo ikke været til det. Så ja, jeg orienterer mig, men jeg har ikke brugt det til andet end babysalmesang.”

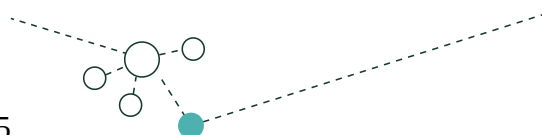
LIN: ”Det kan jeg godt tilslutte mig. Jeg orienterer mig, og så konstaterer jeg egentlig, at jeg synes, de laver rigtig mange fine ting og tænker: ”Gud, et fedt initiativ, ej det kunne også være”. Men så bliver det aldrig...”

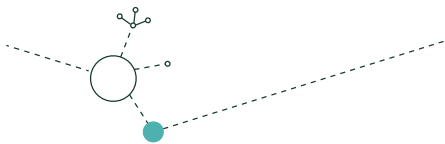
SI: ”Jeg synes fx også det XX fortalte om, med de der børneting, som foregår. Spaghettigudstjeneste og sådan noget. Det lyder ret fedt. Så jeg tænker, at det måske bliver noget, vi kommer til at bruge mere. Jeg er da også lidt ærgerlig over, at jeg ikke kan komme med til babysalmesang mere. Når hun får den alder, at hun kan komme med til det der, *de små synger* – hed det det? Så tror jeg da, at jeg vil med igen.” (babysalmesang, Åbyhøj).

Afstanden til kirken har betydning, og hvis de orienterer sig mod andre kirker, er det mere naturligt at kigge mod centrum, da det er i overensstemmelse med den måde, deltagerne generelt orienterer sig på i hverdagen:

LIN: ”Jeg ved heller ikke, hvordan jeg skulle finde ud af, hvordan der var et eller andet arrangement i de andre kirker. Jeg ville aldrig søge på det, og man går heller ikke forbi og ser en plakat. Det gør man jo nede ved Domkirken f.eks.”

AN: ”Jeg bliver også bare træt, bare ved tanken om at skulle finde ud af hvordan jeg kom helt derud med en barnevogn og tilbage igen. Nej puha. Det tror jeg alligevel ikke... Så har man alligevel også oftere ærinder inde i byen. At man kunne mødes med nogen som også har lige så let ved at komme derind.” (babysalmesang, Åby).

En deltager fra seniorgruppen giver udtryk for samme oplevelse, at selvom der er mange interessante tilbud, er der ikke tilstrækkelig oplysning om dem: ” [...] men jeg kan jo lide det, som sker heroppe i dag. Men jeg er bare ikke blevet oplyst om det.” (seniorgruppe, Åbyhøj).

Kirkebrug - opsummering

Når man spørger deltagerne, hvordan de bruger kirken, og hvad de forventer af kirken, vidner deres svar om, at det afhænger af, hvor man er i livet.

På tværs af kirkebrug, der tager udgangspunkt i livsfaserne, ligger den betragtning, at kirkens rum har en værdi som refleksionsrum eller et overraskende perspektiv på hverdagen. Dog er tendensen også her i Åbyhøj, at det ikke altid er ”nok” til at få deltagerne til at prioritere et kirkeligt arrangement fremfor en anden aktivitet.

Generelt tyder det ikke på, at deltagerne er optagede af, om et arrangement er lokalt eller ej, når de vælger aktivitet (særlig babysalmesang).³¹ Her er der i højere grad fokus på, om det passer med kalenderen og ligger i nærheden.

Den lokale kirke

Analysen af deltagernes forhold til den lokale kirke fordeler sig under følgende overskrifter: Åbyhøj kirke – dengang og nu samt Kirken og lokalsamfundet.

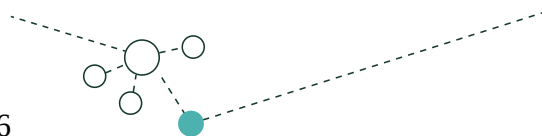
Åbyhøj Kirke - dengang og nu

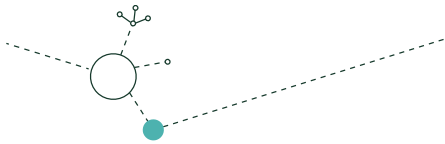
Overordnet er der forskel på, hvordan deltagerne taler om den lokale kirke. Seniorgruppen kender kirken fra tidligere, og dette holdes op i mod, hvordan de oplever kirken i dag.

Åbyhøj kirke før i tiden bliver beskrevet med ord som ”fordømmende og gammeldags”:

”I starten da jeg boede her i Åbyhøj, jeg boede her i 18 år, altså der var det edder’ma’me pinligt at komme her [i kirken] som menneske og som grundtvigianer. At komme i sådan en sort kirke, som

³¹ Dette er dog tilfældet i Elev (kilde og henvisning)

det var for 20 år siden. Jeg har krummet tæer, og jeg har også fået døbt et barn, hvor jeg tænkte ”hvad fanden er nu det her for noget? ” Vi er tre kilometer fra Aarhus midtby. Åbyhøj har været langt fra techno-gudstjenester, vil jeg bare lige sige, rent kirkeligt.” (mellemgruppe, Åbyhøj).

Dog er oplevelsen nu den, at kirken i højere grad læner sig op ad det moderne, og at forandringerne er kommet for at blive: ”Jeg synes, at vi har nogle meget moderne og fremadseende præster” (seniorgruppe, Åbyhøj). Det er samtidigt værd at bemærke, at de deltagere, der har oplevet denne - for dem - fremmedgørende og gammeldags kirkeform, ikke har taget afstand fra folkekirken generelt. I stedet er der en bevidsthed om diversiteten inden for folkekirken, og at én, for dem, ”dårlig præst” ikke er det samme som en ”dårlig folkekirke”.

Deltagerne fra babysalmesang beskriver kirken som børnevenlig, og de føler, den har tilpasset sig det faktum, at der er mange børnefamilier i området, som man også skal være kirke for.

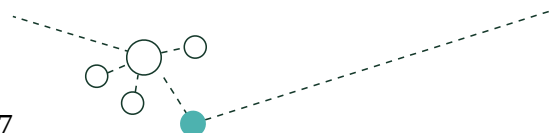
Kirken og lokalsamfundet

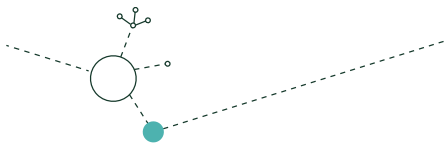
Det ser ikke ud til, at kirken i Åbyhøj har samme plads i beboernes bevidsthed, som den lokale kirke fx har i Elev. Det kan der være flere grunde til.

Åbyhøj ligger fx tættere på Aarhus Centrum, den store by, hvorfor deltagerne i højere grad orienterer sig derind og dermed også har en bredere palet af arrangementer og aktiviteter inden for rækkevidde. Det betyder også, at for deltagerne, strækker ”det lokale liv” og dermed ”den lokale kirke” sig over et større område - ud over bygrænsen - end det fx gør i en mindre by som Elev.

Det er vigtigt at fremhæve, at enkelte fortæller (seniorgruppe), at kirken arbejder på at blive en større del af lokalsamfundet ved fx at afholde koordineringsmøde med andre lokale foreninger i området. Deltagerne mener, at det bør være en naturlig udvikling for kirken og dens frivillige/ansatte:

”I forskellig grad, hvis man snakker om den indholdsmæssige involvering. Men der er jo mange kirker, som har gjort sig til en del af lokalsamfundet, ligesom man i høj grad har gjort her, og er ved at gøre endnu mere med det der mødekoordinering. Jo, det var naturligt, at kirken skulle med i det der. Det var naturligt at kirken var en del af det, eller at menighedsrådet var.” (seniorgruppe, Åbyhøj).

Den lokale kirke - opsummering

Når man taler om ”den lokale kirke” er der også i Åbyhøj bevidsthed om den udvikling, som kirken har været igennem de sidste år: Præsterne anses for at være mere fremsynede og moderne, end oplevelsen har været tidligere. Kirken er mere tilgængelig og det faktum, at den tager tilløb til at få en større plads som aktør i lokalsamfundet, bemærker deltagerne.

Det tyder på både internt i kirken og hos dem, der står udenfor, at den lokale kirke i Åbyhøj står overfor at skulle placere sig midt i de bevægelser, der findes mellem den store by, Aarhus C., og den lille by, Åbyhøj. Og måske også de potentielle bevægelser der kan være i forhold til de omkringliggende områder, Bispehaven og Gellerup.

Folkekirken

Fokusgruppedeltagerne er blevet bedt om at forholde sig til, hvad de forbinder folkekirken med. For mange mennesker er det at skulle forholde sig til folkekirken et stort og abstrakt emne. For at tilføre nye perspektiver, formuleringer og ikke mindst uddybe forståelser og oplevelser hos de adspurgte, er de i interviewene blevet bedt om at sammenligne folkekirken med en restaurant: ”Hvis folkekirken var en restaurant, hvilken restaurant ville den i så fald være?”

Nedenstående er en analyse af de svar, deltagerne giver. Derudover behandles deltagernes oplevelse af folkekirken under overskriften *Folkekirken – mellem tradition og fornyelse*.

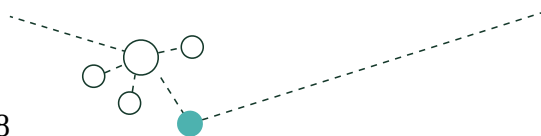
Folkekirken som restaurant

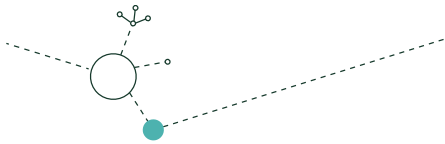
I interviewene er der en grundlæggende forestilling om, at folkekirken ikke er en ”gourmetagtig” restaurant. I stedet betragter deltagerne nærmere folkekirken som et folkekøkken eller en familierestaurant. Her er priserne så lave, at de er tilgængelige for alle, og der er en rummelighed, der giver plads til alle:

SV: ”Det skulle være et folkekøkken. Selvfølgelig skal det være et folkekøkken.”

...

ER: ”Det skal kunne trække folk til. Ganske almindelig og dagligdags. Det skal ikke være gourmetmad med så og så mange stjerner.”

PR: "Familiarestaurant."

SV: "Selvfølgelig skal det være gratis – men når det selvfølgelig ikke kan det, så må det koste et minimum. Så at selv dem med små indtægter, at det ikke kommer til at koste dem særligt meget at komme i folkekirken." (seniorgruppe, Åbyhøj).

Folkekirken kan ifølge deltagerne også sammenlignes med et cafeteria, fordi man dér - som i folkekirken - forsøger at dække alt, nærmest fra vugge til grav. Cafeteriet har lidt af hvert på menuen, men det er ikke nødvendigvis de konkrete retter, der gør, at man gør brug af cafeteriaet:

SI: "En slags kantine af en art. Cafeteriaagtigt?"

AN: Det kunne måske godt være. Sådan prøve at brede sig ud over mange forskellige retter... Der er måske nogen, som rammer plet for nogen, men ikke for så mange." (babysalmesang, Åbyhøj)

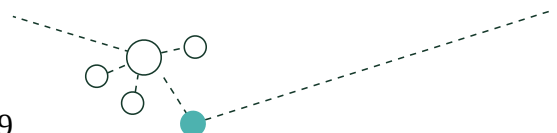
I beskrivelserne af folkekirken som restaurant står det traditionelle som et stærkt fundament. Dog er ønsket, at der godt må være andet end det traditionelle på menuen, men det skal gøres ordentligt og ikke være det primære tilbud fra folkekirken.

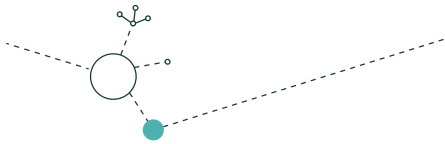
En deltager sammenligner folkekirken med det ikoniske aarhusianske værtshus "Teaterbodegaen", da den er en nutidig version af krostuen og dyrker traditionerne samtidigt med at tilbyde rammer for et uforpligtende og hyggeligt fællesskab (mellemsgruppe, Åbyhøj).

En restaurant, der serverer traditionel dansk mad må, ifølge de interviewede, gerne kombineres med, at der fx én gang om ugen er et fusionskøkken - muligheden for at koble det, der serveres i restauranten til "alt muligt andet" (seniorgruppe, Åbyhøj). Herunder opstår også tanken om en "take-away"-restaurant. Et sted, hvor man har mulighed for: "[...] at bringe de her fantastiske værdier ud." (seniorgruppe, Åbyhøj).

I samtalerne kommer det også frem, at folkekirken til tider fremstår som et umage miks af arrangementer, som kan efterlade et indtryk af, at man med ønsket om at tiltrække folk glemmer at stå inde for det, folkekirken er.

"Jeg forestiller mig mere sådan en som servere gammel dansk mad, og så laver de også lige en pizza, for også lige at forsøge en gang imellem ... Nogle gange virker de nye tiltag rigtig godt, men andre gange så efterlader det lidt en følelse af, at man tænker... måske skal I bare stå inde for det, I er, i stedet for, og så tiltrække folk på det." (babysalmesang, Åbyhøj).

Hvad folkekirken ”er” defineres ikke yderligere i denne samtale, dog er det et centralt tema at opholde sig ved. Formår folkekirken at holde fast i sin identitet i ræset om at tilføre nye arrangementer, gudstjenesteformer til nye og flere målgrupper? Eller giver folkekirken afkald på noget vigtigt i jagten på at dække ”fra vugge til grav”?

Folkekirken – mellem tradition og fornyelse

Temaet om, hvordan balancen skal være mellem tradition og fornyelse, bliver løbende taget op i fokusgrupperne. Det er en udfordring for folkekirken at ”få serveret nogle budskaber på en lidt mere spiselig måde” (babysalmesang, Åbyhøj), og samtidigt skal budskaberne heller ikke sælges for enhver pris:

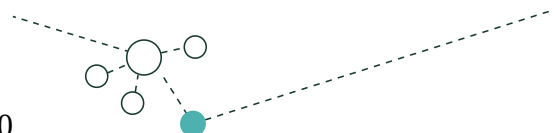
”Man kunne godt tænke sig, at det bare skulle blive mere moderne, og så skal man have folk ind, fordi det er mere moderne. Men hvis man så går i kirke, og det er for moderne, så er det sgu også forkert. Det er godt nok meget svært at ramme en eller anden balance, hvor det ikke bliver for fjollet.” (babysalmesang, Åbyhøj).

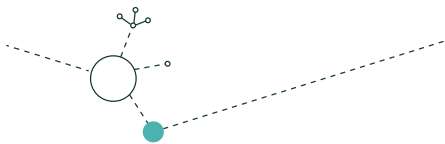
...

”Man skal ikke bare gøre de moderne ting, fordi de er moderne. Det er klart. Men altså, hvis man gerne vil have noget ud fra fx Johannes Åbenbaring, så er man nok nødt til at ændre sproget en lille smule, ellers så står folk af. Det er jo ikke sådan, vi taler til hinanden i dag. Det kunne være noget med sproget bare.” (babysalmesang, Åbyhøj).

Særligt mellemgruppen diskuterer i samme forbindelse i hvor høj grad, *alt* behøver at udvikles: ”Jeg synes ikke, at alt nødvendigvis behøver at udvikles. Det skal i hvert fald udvikles på den rigtige måde” (mellemgruppe, Åbyhøj). Og gruppen understreger, at fornyelsen for folkekirken må være, at kirken kan, må og skal involvere sig i byen, i lokalområdet:

”Jeg tror måske lidt, at jeg er enig med dig, i at jeg heller ikke sidder og tænker, at den skal forny sig. Jeg sidder ikke og tænker, at vi mangler noget, men jeg tænker, at den der involveringsdel, den giver mega god mening inde i mit hoved. [...] jeg tænker, hvis involveringen af kirken i byen, ligesom vil åbnes, så vil det se anderledes ud, tænker jeg i mit hoved” (mellemgruppe, Åbyhøj).

Det særlige ved folkekirken er iflg. deltagerne, at den er et bredt samlingspunkt, hvor der samtidigt er plads til fusionen, som det er tilfældet i Gellerup, hvor man arbejder særligt med religions- og kulturmøder i kirken (mellemgruppe, Åbyhøj). Også seniorgruppen har det synspunkt, at det ikke handler om at modernisere for moderniserings skyld. Det er vigtigt at forholde sig til, at kirken både repræsenterer en tradition, som de mener, skal bevares, og samtidig skal den være i stand til at rumme fornyelse. Gennem samtalen bliver det dog tydeligt, at det i forhold til at komme med konkrete forslag til arrangementer, er balancen mellem tradition og fornyelse i folkekirken også for dem svær at definere:

PR: ”Her har vi haft store diskussioner, om vi skulle have rockkoncerter, og hvad ved jeg. Jeg synes ikke, at det er kirkeligt regi. Det kan godt være, at jeg er gammeldags, men det synes jeg ikke. Jeg kan ikke forestille mig, at der står en eller anden og råber og skriger nede i kirken.”

SV: ”Det er de unge mennesker, de vil have fat i.”

ER: ”Du kan da godt lave en kirkekoncert med moderne musik, uden det bliver støjende. Det er jo det støjende, som skræmmer os, så man hverken kan høre hoved eller hale i det hele.”

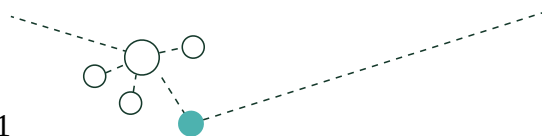
SV: ”Det er ikke det støjende, som skræmmer de unge mennesker.”

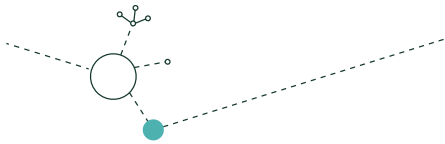
I: ”Hvis man erstattede orglet til gudstjenester med klaver og et jazzorkester, giver det så mening at gøre det?”

TH: ”For mig ville det give mening. Jeg har... det er virkelig næsten forbudt at sige i kirken... men jeg bryder mig ikke om de der gamle salmer, som vi knap forstår teksten af, og så er jeg heller ikke den store ynder af orgelspil. Jeg kan ikke forstå, hvorfor man ikke i gudstjenesten har nogle mere tidssvarende instrumenter og ord.” (seniorgruppe Åbyhøj).

Ovenstående dialog udtrykker en forestilling om, at ”de unge” vil noget, der er uforeneligt med det, seniorgruppen selv foretrækker. Rockkoncerter er bl.a. et tiltag rettet mod ”de unge” og er for seniorgruppen måske blot et forsøg på at modernisere for moderniseringens skyld. Samtidigt udtrykker en af deltagerne, at han ikke bryder sig om traditionelle salmer og orgelmusik og gerne ser det erstattet af andet.

Diskussionen går igen i mellemgruppen, hvor en deltager beskriver dét, hun synes, folkekirken bidrager med i hendes liv, og hvorfor fornyelsen kan betyde, at hun finder det pjattet og ikke længere svarer til hendes behov:

”Det er dét, kirken for mig skal kunne. At kunne håndtere nogle større ting, hvor man følelsesmæssigt påvirkes. Den kan hjælpe med at sige farvel til nogen, fordi det er et storslået rum og mere eller mindre fast om, hvordan man gør det, og det er der noget ro og sikkerhed i. Samtidig er der de her traditioner med det højtidelige og rituelle, som også gør noget følelsesmæssigt. Det er dét kirken gør, og som jeg bruger den til og godt kan lide. At den er bygget som noget storslået, hvor man kan sætte sig ind og reflektere og tænke: hold da op, hvor er jeg lille og hvor er det her stort. Det synes jeg er noget fantastisk ved kirken. Men jeg synes, at det bliver fjollet og larmende, hvis folk skal komme og drikke øl og sidde og få en sludder for en sladder. Men igen, det er jo hvad jeg bruger den til, fordi jeg får alt mit sociale og innovative alle mulige andre steder fra. Så jeg kan godt lide, at der er noget, der bare er traditionsbundet til de store livsting.” (mellemgruppe, Åbyhøj).

I forlængelse af disse diskussioner opstår spørgsmålene: Hvordan defineres folkekirken kerne?

Hvad er det u-opgivelige i gudstjenesten, i folkekirken og i den lokale kirke?

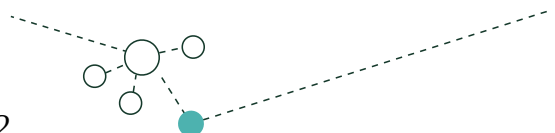
”Spørgsmålet er, om ikke vi skal gå den vej og spørge: ”Kan vi blive for moderne?” ”Hvorfor er antallet af medlemmer i folkekirken faldende?”. ”Er det fordi vi ikke er moderne nok, eller er det fordi vi ikke holder fast i vores tradition? Jeg ved det ikke.” (seniorgruppe, Åbyhøj).

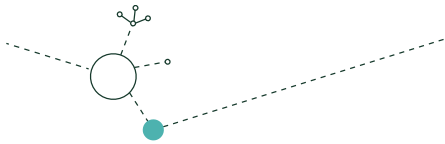
For nogle er den bevaringsvigtige tradition og kerne, at der synges salmer med dertilhørende orgelmusik, imens det for andre er rummet i sig selv, der er anledningen til, vi mødes.

Det er samtidigt centralt at fremhæve det faktum, at når vi stiller spørgsmålet om, hvad der er det u-opgivelige i folkekirken, hvem har da retten til at definere, hvad dette u-opgivelige er? Hvem skal spørges?

I mellemgruppen er én af deltagerne selv i tvivl om, hvorvidt han kan tillade sig at stille sig kritisk over for folkekirken og dens måde at agere på, eftersom han ikke selv bruger den.

”Når jeg sidder her, føler jeg heller ikke helt, at jeg kan tillade mig at udtale mig, fordi jeg ikke er bruger, daglig bruger, jeg kommer ind i kirken to gange om året og synes, at det er et storslået rum, og så kan jeg rigtig meditere eller et eller andet, men jeg bruger den ikke som den der folkesamlende ting, som den også er. Så jeg kommer helt i tvivl om, om jeg har ret til at sige det fordi, at jeg også sagtens kan fortsætte mit liv derudad, om kirken overhovedet fortsætter, som den er, om den overhovedet er der eller ej. Så jeg har ikke den store aktie i det, som man selvfølgelig har, hvis man taler om, at den skal udvikle sig, eller den skal ændre nogle ting.” (mellemgruppe, Åbyhøj).

Et svar på spørgsmålet kunne være, at folkekirken opgave er at spørge og rumme svar fra brugere såvel som ikke-brugere – at man for at kunne være *folkekirke* nødvendigvis må favne både dem, der bruger kirken, og dem, der ikke gør. Spørgsmål bliver under alle omstændigheder, hvem der har definitionsretten over kirken, dens traditioner, dens urokkelige ståsted, og hvor det giver mening at forny den?

Folkekirken – opsummering

Generelt tyder det på, at når deltagerne skal beskrive folkekirken, er de enige i, at folkekirken er et sted for alle. Heri ligger dog også en kritik af folkekirken. For hvis folkekirken forsøger at ramme for bredt, kan den risikere ikke at nå så mange. Deltagerne foreslår også, at hvis folkekirken i højere grad kunne arbejde sammen med andre - fusionskøkkenet – ville den kunne noget andet og noget mere.

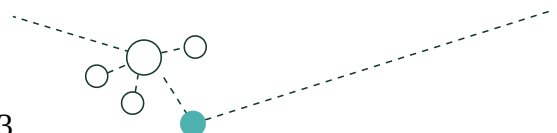
Deltagerne er ligeledes optagede af forholdet mellem tradition og fornyelse, hvor det umiddelbart fremstår som om, at deltagerne både ønsker at holde fast i udviklingen og samtidigt bevare de traditioner, som kirken har. De er særligt optagede af kirken som samlingspunkt, og at der skal være plads til det traditionelle sammen med fornyelsen.

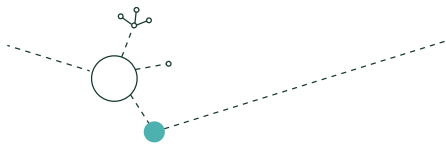
Konkluderende overvejelser

Åbyhøj er et område, der overordnet er præget af at ligge nær den store by. Det betyder, at man ikke har samme lokale stemning og følelse, som det er tilfældet fx i den urbane landsby. Beboerne vil søge aktiviteter nær hjemmet, men findes det rette tilbud ikke i nærheden, så er den store bys muligheder tilgængelige og lige for. Det stiller krav til den lokale kirke – til folkekirken generelt.

For spørgsmålet er, hvordan kirken formår at finde sin plads i det område, den er i? Og ser beboerne i byen de initiativer, som kirken tager, eller er det kun for nogle få, mens resten finder det, de søger, et andet sted.

I et område som dette kunne man med fordel overveje, hvad man kan bidrage med i sammenhæng med den nærliggende store by og dens mange tilbud?

Spørgsmål – Bynære parcelhuse

Sogneanalysen for Åbyhøj slutter foreløbigt her – ikke med svar, men med spørgsmål, som melder sig under læsningen. Der kan være andre og flere. Det afgørende er, hvordan I lokalt beslutter at arbejde videre, hvilke andre spørgsmål det vækker, og hvem det kunne give mening fortsat at invitere ind i samtalen om kirke og tro.

Lokalområdet

Hvad betyder bydelens placering tæt på den store by for kirkens aktiviteter og udtryk?

Hvordan defineres ”ånden” (DNA’en) i et byområde som Åbyhøj?

Skal/kan kirken være et mødested for diversitet og mangfoldighed?

Hvilke muligheder giver naboskabet til Gellerup/Bispehaven?

Kirkebrug

Hvordan engagerer kirken ”almindelige mennesker”?

Hvordan kan kirken bedst opfylde forventningen om at rumme det komplekse og stille eftertænkningens rum til rådighed?

Folkekirken

Hvad er det, kirken kan? Er det tydeligt nok?

Hvad er det særligt u-opgivelige for folkekirken?

Skal kirken dække alle faser i menneskelivet – fra vugge til grav?

Hvis ikke – hvad er hovedopgaven?

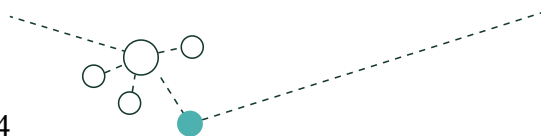
Den lokale kirke

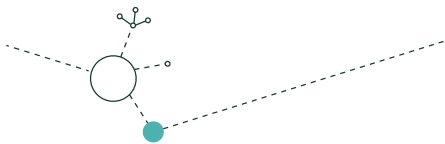
Hvorfor er det vigtigt, der er en kirke i et lokalområde?

Hvis kirken ikke var der – hvad ville der så mangle?

Hvad ville du ønske, at naboen fortæller om kirken?

Hvordan er man kirke i et område, der ligger så tæt på den store by?

Ravnsbjerg sogn – Forstad og boligblokke

Indledning³²

Der er i Ravnsbjerg afholdt tre fokusgrupper: Babysalmesang, mellemgruppe og seniorgruppe med henholdsvis fem, to og seks deltagere.

Salmesangsgruppen er sammensat af beboere, der aldersmæssigt fordeler sig mellem 24 og 30 år.

Deltagerne i denne gruppe har boet i området i en kortere årrække – mellem halvandet til fire år.

Mellemgruppen består af personer mellem 39 og 35, som har været bosat i området i cirka ét år. I seniorgruppen fordeler alderen sig fra 71 til 77 år, og deltagerne har boet i området i alt fra ni til 47 år.

Lokalområdet

Generelt beskriver alle grupperne området i og omkring Ravnsbjerg sogn som dejligt og lyst. Her er god adgang til motorvej samt natur, skov og dyreliv. Børnefamilierne sætter pris på, at skoven og de muligheder, den byder på, er i nærheden:

” [...] Og mine børn elsker, at de bare kan komme ned og se dyr ænder og køer og får og de der ting bare så tæt på, og de der togvogne i daginstitutionen, hvor vi har vores børns togvogne. Det er også der, de har dyr og en kæmpe legeplads [...].” (babysalmesang, Ravnsbjerg).

Ligeledes beskriver seniorgruppen fordelene ved bydelens store vidder og beliggenheden tæt på skov og strand:

E: ”Lys og luft. Jeg kommer fra København, det fik du ikke med, så, så store vidder, vil jeg sige, tæt på skov og strand og sø.”

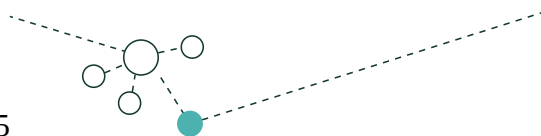
B: ”Ja, det er det, man næsten altid siger. Tæt på skov og strand.” (seniorgruppe, Ravnsbjerg)

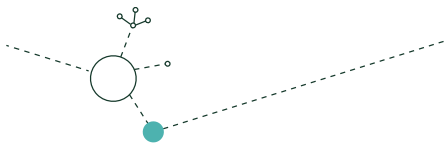
Fakta om Ravnsbjerg sogn *

Ravnsbjerg sogn har 9.021 indbyggere, hvoraf 4.111 er medlemmer af folkekirken. Sognet ligger ca. 5 km fra Aarhus C.

*Tallene er hentet fra sogn.dk og er de nyeste gældende tal fra 1/1 2019. Det vil sige, der kan være en mindre forskydning i indbyggertal samt folkekirkemedlemmer i forhold til, hvornår fx fokusgruppeinterviews er foretaget.

³² Det anbefales at læse det indledende afsnit inden sogneanalyserne: ”læsevejledning” for herved at lette læsningen og forståelsen af sogneanalyserne

Samme gruppe beskriver byen, altså Aarhus, som ”en storby uden at være stor”. Denne beskrivelse af Aarhus går igen i flere af de andre grupper i de fire medvirkende sogne. Hos deltagerne fra Vor Frue sogn og de fire unge-grupper er der bred enighed om, at Aarhus er en lille storby. I Ravnsbjerg nyder man godt af at bo ved siden af den store by med dens mange muligheder og samtidig være lidt uden for byen, hvilket fx betyder lavere huspriser (seniorgruppe, Ravnsbjerg). På grund af områdets placering kan det synes lidt besværligt at komme til midtbyen med offentlig transport, men det opvejes af, at man bor tæt på dyreliv og natur.

Lokale aktiviteter og fornemmelser

Deltagerne i fokusgrupperne giver udtryk for, at de opfatter Ravnsbjerg som en del af Aarhus, dog også med det ”men”, at de bor lidt udenfor. Dermed er mulighederne i Aarhus ikke på samme måde inden for rækkevidde, som det er tilfældet i fx Åbyhøj, der overordnet er defineret som byen i byen:

I: ”Synes I selv, at I bor i Aarhus eller...?”

M & MA: ”Jah, Jah, det synes vi.”

I: ”Jah, det er Århus, også selvom man er flyttet til Stavtrup?”

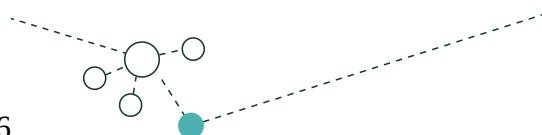
M: ”Jah, det er det.”

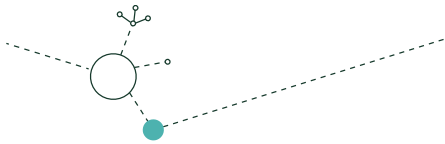
M: ”Vi siger i hvert fald, vi er en del af Aarhus.”

MA: ”Ja, det plejer jeg også at sige, men jeg synes også sådan hvis, hvis folk spørger, så bor jeg lige uden for Aarhus, så jeg tror faktisk ikke, det er sådan at kategorisere det som at bo i Aarhus. Jeg bor lige udenfor Aarhus.” (babysalmesang, Ravnsbjerg).

Selvom Aarhus ligger relativt tæt på, så giver deltagerne i Ravnsbjerg udtryk for, at der i Viby er meget af det, man skal bruge - institutioner, kirken, idrætsforeningen - og de foretrækker at finde aktiviteter, der foregår lokalt:

”Vi er glade for institutionerne, vi har i nærheden jo. Og så kommer vi jo deroppe i kirken til de der arrangementer, der er dér for børnene, som vi jo så også har glæde af. Og så er der en idrætsforening ikke så langt væk – lige nede på Viby Torv, som man også kan gå ved. Der er mange ting på den måde, synes jeg, som gør det rigtig... meget sådan, at man kan færdes lokalt, at man ikke behøver at komme så langt ud, men at vi har nogle lokale aktiviteter bare rundt om os. Det, synes jeg, betyder ret meget.” (mellemlgruppe, Ravnsbjerg).

Hvis det ønskede tilbud ikke er at finde lokalt, orienterer deltagerne sig i højere grad til fx Stavtrup fremfor at køre tværs igennem Aarhus by:

I: "Men tænker I fremadrettet, så er det den lokale sportsforening, så er det ikke noget med at køre tværs igennem byen til et eller andet...?"

T: "Nej, så ryger vi nok over til Stavtrup, hvis det endelig er."

I: "Ja, det er den vej, I orienterer jer, hvis det ikke er inde i Aarhus."

T: "Ja, det tænker jeg."

J: "Ej, det ville helt klart være rarest og bare satse på det lokale. [T: "jo jo"]. Så skulle det være fordi, at de begyndte at gå til noget særligt, kan man sige, hvor man ikke kan få det, men hvis man kunne gå til... ja, hvad de nu gerne vil gå til lige nede i Vibyhallen, så ville det helt klart være at foretrække [T: "ja ja selvfølgelig"]. Så kunne de jo cykle derned eller et eller andet." (mellemgruppe, Ravnsbjerg).

Overordnet er deltagerne tilfredse med lokalsamfundet, det har et godt socialt miljø med mange familier og gode naboer. Lokalfølelsen er dog ikke helt så stærk i området, som den fx er i den urbane landsby, det skyldes, at udvalget af fx indkøbsmuligheder og andre tilbud her i Ravnsbjerg er større.

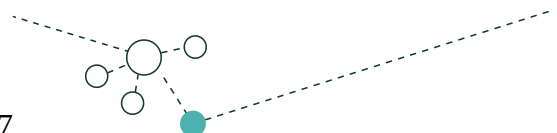
Udviklingen

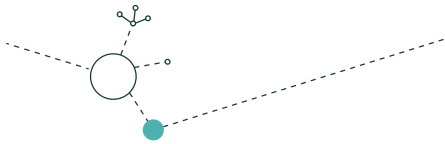
Også i Ravnsbjerg er indbyggerne bevidste om, at Aarhus er i hastig udvikling, og at deres eget nærområde også er det. Ravnsbjerg er et "tilflytterområde" (mellemgruppe), hvor der bygges meget nyt:

"Jeg ser det meget som sådan et ungt område, som er sådan ekspansivt og udvikler sig [T: "ja, der sker ret meget"], der bliver bygget til, og det må jo betyde, at der er folk til det. Tilflytterområde." (mellemgruppe, Ravnsbjerg)

Det er alt fra lejeboliger til nye børneinstitutioner, der bygges, og det er også primært unge børnefamilier, der flytter til området: "Så ja mange unge mennesker. Ah, der er også nogle ældre, men det er da primært børnefamilier. Det må man sige" (mellemgruppe, Ravnsbjerg).

Seniorgruppen konstaterer den samme tendens til, at tilflytterne er børnefamilier, men også, at når

tilflytterne har fået børn, hus og familier, flytter de måske væk for en tid for derefter, når de er blevet ældre, at vende tilbage til området:

E: ”Der er jo flere af os, der bor i seniorboliger, og jeg kan jo se, nu hvor jeg har boet 25 år ovre i det, jeg bor i, vi kan jo se, at mange af dem, der har boet rundt omkring i Viby, de kommer tilbage, og de bor herude i seniorboligerne.”

G: ”Sådan er det også ovre ved os. Folk de flytter, når de har børn og hus og det hele, og så bliver de ældre, og så kommer de tilbage.”

E: ”Ja, det er nemlig det. Man vender tilbage, når børnene er voksne. Her er dejlig roligt”
(seniorgruppe, Ravnsbjerg).

Seniorgruppen fremhæver endvidere, at den store arbejdsplads, Jyllands-Posten, gennem tiden har trukket mange mennesker til området og givet meget liv:

”Det skal også siges, at der jo også ligger en stor arbejdsplads her, som havde mange medarbejdere. Den tiltrak jo også mange af de mennesker, som bor herude.” (seniorgruppe, Ravnsbjerg).

Diversitet og mangfoldighed

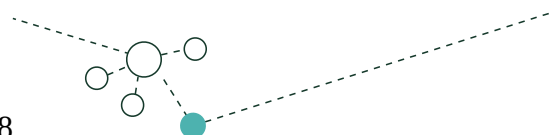
Ravnsbjerg er et område med diversitet og mangfoldighed. Det viser sig både i de forskellige boligtyper i området – fra millionvillaer over rækkehuse til boligblokke – samt i etnisk herkomst og forskel i beskæftigelse.

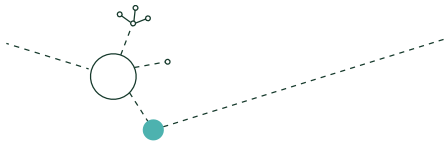
Deltagerne i mellemgruppen lægger vægt på, at huspriserne i Ravnsbjerg er lavere end andre steder i og omkring Aarhus:

”Og så det egentlig også bare at vælge ”for Money”, altså man kunne få noget heroppe, hvor man følte, at man fik noget for sine penge. Det følte vi ikke, at vi fik i andre områder af byen - som Åbyhøj og Højbjerg.” (mellemgruppe, Ravnsbjerg).

Der er flere af de interviewede, der bemærker, at området rummer alt fra millionvillaer til billige lejeboliger. Huspriserne er stigende i området, og det kan muligvis udelukke nogle og tilføre området en højere grad af monokultur. Dog er den overvejende opfattelse, at der er tale om en bred diversitet i Ravnsbjerg:

T: ”Så er det også et forholdsvis ressourcestærkt område, fordi priserne stiger også bare her. Du

kommer ikke i nærheden af et hus for under 4 millioner. Så det udelukker jo også nogen, kan man sige, allerede dér, ikke?”

I: ”Så er vi jo lidt ligesom i Åbyhøj og i de andre områder ikke.”

T: ”Ja det begynder det jo nærmest at smage af. Så diversiteten er måske ikke så stor”

J: ”Ej men det er jeg faktisk uenig i. Fordi du har jo rækkehusene [T: ”ja det er rigtigt”], og du har ghettoen, eller hvad man kalder det... Altså blokkene lige dernede.” (mellempgruppe, Ravnsbjerg).

Det fremstår tydeligt, at der ikke er nogle af de adspurgte, der oplever diversiteten som en ulempe. Naboerne er søde og venlige, og de tiltag, som kommunen har taget i forhold til at ændre beboersammensætningen over de sidste ca. fem år, har været en succes (seniorgruppen):

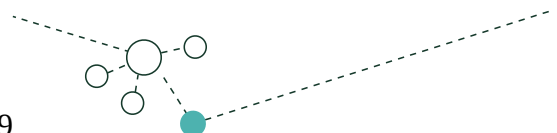
”For en fire-fem år siden dér fik vi lavet ovre ved os, at - det var noget med, at kommunen havde hver fjerde eller tredje lejlighed eller noget i den retning - så blev det lavet sådan, at det kunne man se bort fra, og så fortrinsvis så kom der folk ind, der var i arbejde, og det har virkelig, virkelig fungeret godt.” (seniorgruppe, Ravnsbjerg).

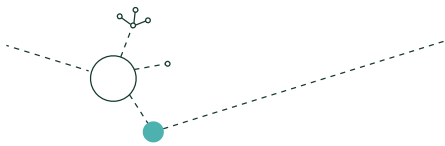
Selvom grupperne ved, at der er dele af Ravnsbjerg, der – især udadtil – fremstår som belastede boligområder, er de ikke selv optagede af det. De fleste af deltagerne beskriver området som roligt, hvor mange forskellige mennesker bidrager med noget godt. Det er et trygt sted med et godt naboskab:

”Ja, men altså det er det slet, slet, slet ikke mere overhovedet [et område med en negativ klang, Grøfthøjparken]. Altså vi har et dejligt netværk, og vi har en lokal klub dernede, hvor vi mødes tirsdag og fredag. Sommetider laver vi mad, og vi er en tyve stykker, og så er der dartklub. Jeg må sige, jeg har et ualmindeligt godt forhold til min nabo, vi har boet i stuen, og vi er fem på vores side, og så er der tre på den anden side. Og faktisk allesammen her har et godt naboskab.” (seniorgruppe, Ravnsbjerg)

Lokalområdet opsummering

Deltagerne fremhæver flere elementer, der gør, at de sætter pris på at bo i området: Glæden ved at bo tæt på vand, natur, skov og ikke mindst tæt på motorvejen og den store by. Kendetegnende er det dog, at beboerne generelt orienterer sig indadtil i deres eget byområde – i det lokale og i nærheden af det lokale. Man søger i lokalmiljøet efter det, man har brug for. Særligt er det også for

Ravnsbjerg, at deltagerne beskriver det som noget positivt, at der er stor mangfoldighed. Her er mange blandede kulturer og mange forskellige mennesker og måder at leve på.

Den lokale kirke

Smuk eller ej...

Ravnsbjerg Kirke er en nyere kirke – opført i midten af 70'erne, og især seniorgruppen mindes tiden før og omkring det tidspunkt, hvor kirken blev bygget. Gruppen fortæller om reaktionerne, da kirken blev opført. En deltager beskriver, hvordan folk i begyndelsen var ”bestyrtede” over kirkens moderne udseende:

”Da den blev bygget var folk jo bestyrtede. Og jeg har syntes lige fra starten: ”Det er lige mig” - træ og sten og naturmaterialer - og så er man fri for alle de der skræmmende gudebilleder og sådan noget ikke. Jeg synes, den er SÅ dejlig. Den giver ro, styrke og varme.” (seniorgruppe, Ravnsbjerg)

Selvom en deltager beskriver kirken som ”smuk” (seniorgruppe), er der ikke mange af de andre, der tilslutter sig ordvalget. Kirken bliver beskrevet som ”særpræget” (seniorgruppe, Ravnsbjerg), og at ”den er ikke særlig pæn udefra” (mellemgruppe, Ravnsbjerg). Dog er deltagerne enige om, at selvom kirken ikke ser indbydende ud udefra, så har man en anden oplevelse, når man træder ind i kirken:

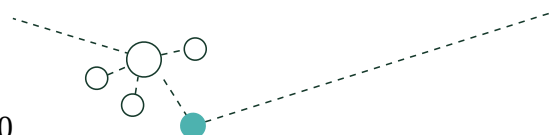
”Ja, indvendig er den rigtig hyggelig, men ej, den er ikke charmerende udefra. Jeg synes, den ser faktisk lidt stor og dunkel og dyster ud, synes jeg.” (mellemgruppe, Ravnsbjerg).

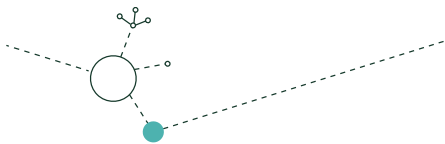
Placeringen af kirken

Det fremgår af interviewene, at deltagerne ser det som en fordel, at kirken ligger i lokalområdet, og at det betyder noget, at man kan komme hurtigt derop og ikke mindst hurtigt hjem igen:

”[...] fordi nogle gange tænkte jeg: ”Årh jeg har ikke sovet hele natten [... uklart], men om ti minutter er jeg derovre altså, hvis der sker noget, så kan jeg bare tage hjem.” (babysalmesang, Ravnsbjerg).

I seniorgruppen er der dog den indvending, at hvis man bor i den anden ende af sognet, er man nødt til at bruge offentlig transport for at komme til kirken, og her er busforbindelserne dårlige:

G: "Det var lidt svært at komme herover, syntes jeg [dengang kirken var nybygget]."

B: "Det er det stadigvæk."

G: "Ja, det er det stadigvæk. Vi er lidt langt fra dér, hvor jeg bor, det synes, jeg nok, vi er."

E: "Nåh? Er det jernbanen og Skanderborgvej, der skærer igennem?" G: "Ja."

B: "Der, hvor sognet strækker sig den anden vej, og der går ingen busser herover derfra."

G: "Altså hvis man skal med bus, så skal jeg med to busser. Først ned til Viby og skifte..."

I: "- og så tilbage igen."

G: "Så det er ikke så smart." (seniorgruppe, Ravnsbjerg).

Andre deltagere derimod – herunder salmesang - udtrykker, at de oplever, at kirken ligger centralt:

Ma: "Jeg synes, at det er rigtig godt, at den ligger lige dér lige i midten af alle... Jeg synes, det er rigtigt godt, de har bygget den deroppe med busser og lejligheder og alt altså, at kirken ligger der..."

K: "Jeg synes også, det er smart - der er SPAR lige ved siden af." (babysalmesang, Ravnsbjerg)

Generelt tyder det på, at beboernes oplevelse af kirkens tilgængelighed varierer - både rent geografisk og udseendemæssigt.

Kirkens arrangementer

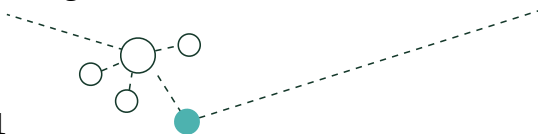
Flere af deltagerne er glade for at gøre brug af arrangementer, som den lokale kirke tilbyder – herunder fx salmesang, spaghettigudstjenester, legestue og højmesse. Kirken opleves som et hyggeligt sted, hvor man møder mennesker, man kan opbygge relationer til:

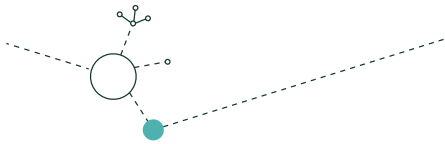
"Så får man pludselig et lidt mere sådan [I: "en relation"]... "hej xxx, hvordan går det". Vi ved sådan lidt, hvem hinanden er på den måde. Så man får en relation på en anden måde, end jeg i hvert fald har fået i nogle af de andre kirker" (mellemgruppe, Ravnsbjerg).

Dog nævner flere også, at kirken i højere grad kunne forsøge at "lokke folk til" og på den måde gøre mere for at være en del af det lokale miljø. Der er forslag som fx at holde koncerter i kirken:

"Jeg tænker, at der [i Aarhus] sker lidt mere af det, hvor man måske prøver at lokke ungdommen til. Det er der åbenbart ikke herude. Vi er bare børnefamilier. Ja, så sådan noget i den dur. Måske nogle aften - et eller andet [I: "ja"]." (mellemgruppe, Ravnsbjerg).

En deltager fra mellemgruppen påpeger, at hun har fået et mere nuanceret billede af, hvad kirken også kan, efter hun har deltaget i fx spaghettigudstjenester o. lign.:

”Jeg tænker da, at det er blevet mere nuanceret, at de også kan tilbyde de her ting. Det vidste jeg ikke eksisterede. Jeg troede kun, at det var de der gudstjenester, og så fik man børn, og så kom der ligesom noget mere. Så det tænker jeg.” (mellemgruppe, Ravnsbjerg).

Samtidigt er der i mellemgruppen også et ønske om, at de unge også på sigt kan få en god oplevelse sammen med deres familie:

J: ”Men så lad os sige, når børnene er 12-13 år, og de er for gamle til spaghettigudstjenester, hvad så? Vil vi så slet ikke komme i kirken længere eller hvad?”

T: ”Så vil jeg da håbe, at der er andre ting, der kan appellere. Altså det er ikke den der søndag morgen, jeg står tidlig ud af sengen for at komme til [...]. Nu ved jeg godt at det er kl. 10. Men nej, det ville jeg ikke gøre.”

J: ”Men så dér vil jeg for eksempel håbe, at der var et andet tilbud, så man stadigvæk faktisk kunne komme og have en god oplevelse med sin familie i et roligt øjeblik i kirken, men hvor man ikke skulle tæskes igennem det gamle testamente” (mellemgruppe, Ravnsbjerg).

Kirken som lokalaktør

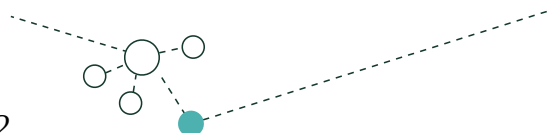
I samtalen om kirkens arrangementer er det naturligt at spørge, om deltagerne anser kirken som en del af det lokale miljø. Generelt hersker der enighed om, at kirken spiller en rolle i lokalsamfundet, og det er medvirkende til, at der er en social gevinst forbundet med kirken – nedenstående deltager beskriver i denne forbindelse kirken som et ”fællesskabssted”:

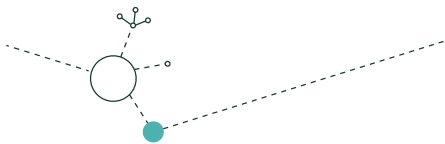
”Det er der er nogle aktiviteter i lokalområdet, det giver jo noget. Det, at man kan komme ud, og man kan få et break i sin hverdag og sådan nogle ting. Det giver jo helt klart noget. Og så er det jo et fællesskabssted, hvor man kommer hen og møder nogle andre, og det giver noget socialt. At man ikke bare sidder hjemme ved sig selv og spiser. Ja, og så giver det en oplevelse, og det giver ro og et pusterum, synes jeg. Så jeg synes at det giver sådan mange forskellige ting.” (mellemgruppe, Ravnsbjerg).

Deltagerne kommenterer dog også, at kirken i endnu højere grad kunne spille en rolle i lokalmiljøet, end den allerede gør. Dog kommer deltagerne ikke med forslag ud over, som tidligere nævnt, at afholde koncerter:

T: ”Det kunne de sagtens. Jeg tænker, at det er en ret progressiv kirke, og de gør ret meget uden overhovedet at have indblik i, hvad andre gør.”

J: ”Men for eksempel, som jeg sagde tidligere, der kunne godt være nogle koncerter eller et eller andet.” (mellemgruppe, Ravnsbjerg).

Den lokale kirke – opsummering

Deltagerne er overordnet set optaget af forholdet mellem, hvordan kirken præsenterer sig (udefra ser den ”dunkel” ud), og at oplevelsen, når man kommer ind, er en helt anden (hyggelig og man bliver taget godt imod).

Deltagerne fremhæver også ad flere omgange, at når de er i kontakt med kirken, finder de den progressiv og som en del af lokalområdet. Der er dog samtidig et ønske om, at kirken i endnu højere grad involverer sig i lokalsamfundet.

Kirkebrug

Som det også er tilfældet i analyserne fra de andre sogne, fremstår det forskelligt, hvordan de adspurgte deltagere bruger kirken. Nogle kommer til søndagens højmesse og synes, at der her er perspektiver at hente på hverdagen. Andre kommer kun sjældent i kirke og kun i forbindelse med aktiviteter for deres børn.

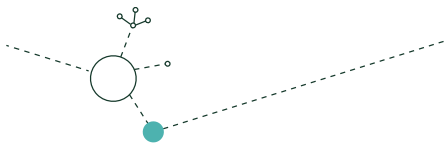
I babysalmesangsgruppen gør deltagerne brug af kirken i forbindelse med denne aktivitet, og enkelte fortæller, at det ligger i naturlig forlængelse af deres øvrige forhold til kirken. Andre deltager udelukkende i babysalmesangen, fordi de har fulgt trop med en veninde og syntes, det lød hyggeligt. Sidstnævnte har endvidere ikke tidligere deltaget i gudstjenester eller andre kirkelige arrangementer.

I mellemgruppen udtrykkes nogenlunde samme tendens, hvor nogle kommer i kirken som en naturlig forlængelse af et forhold til kirken/troen og andre, der er blevet opmærksomme på kirken i forbindelse med fx at skulle besøge sundhedsplejersken, der holder til ugentligt i kirken eller ved arrangementer og aktiviteter for børn og børnefamilier.³³

Seniorgruppen spænder ligeledes bredt i forhold til, hvordan de definerer deres forhold til kirken. Enkelte beskriver, hvordan de holder af højmassen og synes, at der hver søndag er noget at tage

³³ Det kommer i interviewene ikke til udtryk, om det er i Ravnsbjerg Kirke, deltageren har været til sundhedsplejerske og herved er blevet opmærksom på tilbuddet om babysalmesang, eller om det er i forbindelse med tidligere bopæl. Dog er det centrale, at det er i samarbejdet på tværs, at pågældende deltager er kommet i kontakt med kirken.

med hjem fra prædikenen. Der er samtidig enkelte, der omtaler sig selv som ”lunken kristen” eller ”kulturkristne”.

Størstedelen af alle deltagerne (særligt i mellem- og babysalmesangsgrupperne) bruger kun kirken i forbindelse med spaghettigudstjenester, børneaktiviteter, babysalmesang og til jul. Som en deltager formulerer det: ”Bevares, vi betaler jo penge til klubben” (mellemgruppe, Ravnsbjerg). En enkelt bruger af og til Domkirken, men føler ikke, at det er det samme og oplever mest, at hun ”hører til” her i sit eget sogn (seniorgruppe, Ravnsbjerg).

Kirkens rum

Overordnet giver deltagerne udtryk for, at de alle holder af at gøre brug af kirkens rum, og at det er positivt, at døren til kirken står åben, så man altid kan komme ind: ”Bare sidde der med børnene og stilheden” (babysalmesang, Ravnsbjerg). Faktisk er det betegnende for grupperne, at de alle definerer kirkens rum med ord som: ”tryghed, stilhed, ro og hygge”:

”Jeg elsker at komme ind bare alene i en kirke eller med mine børn og bare sidde derinde.”

J: ”Ja, der er et eller andet trygt ved det.”

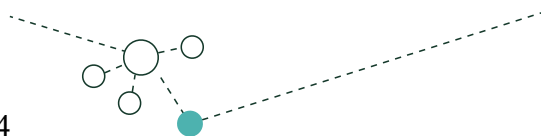
MA: ”Jeg synes, det er rigtig dejligt, at [uklart] har åbent om dagen, jeg elsker bare den der, at man kan bare komme ind [... uklart].”

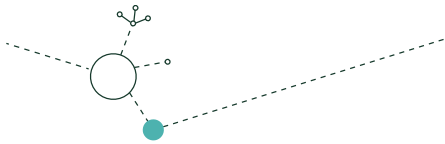
I: ”Ja, ro”

MA: ”Ja, lige præcis, der er en fornemmelse ved det, der er, når man kommer ind i kirken.”
(babysalmesang, Ravnsbjerg).

I mellemgruppen gives der udtryk for, at kirkens ro er en god kontrast til det hastværk, vi mennesker oplever omkring os:

”Men jeg tror måske faktisk, at det er derfor nogle gange, at det er rart at komme hen i kirken. Fordi at jeg føler, at det hele går så hurtigt. Jeg tænkte her den anden dag: ”Gud er det allerede jul” og: ”Gud er børnene allerede blevet så gamle”. Man står der og glæder sig til, at nu er det jul om et halvt år eller et eller andet, men jeg synes simpelthen, at tiden går sindssygt hurtig, og folk har travlt hele tiden, vi har selv travlt helt vildt hele tiden. Så det at komme hen i det der rum, hvor der er ro på bare lige en time eller sådan noget, det...” (mellemgruppe, Ravnsbjerg).

Seniorgruppen peger også på roen såvel som trygheden som en del af deres forventninger til det at komme i kirken. Her møder de altid nogen, de kender, og de beskriver det som trygt, at man kender alle fra præst, organist og kor til de andre sognebørn:

E: "Jeg vil da betegne mig selv som kulturkristen, men det giver jo, ro."

G: "Ja, og også det, men altså for det første, så har man også en kreds af mennesker, man kender. Er tryk. Og man kender også præsten."

E: "Ja, og sognebørnene."

G: "Ja, og organisten og dem, der er i koret, og altså man lærer dem jo allesammen at kende. Det er sådan et hyggeligt sted at komme."

E: "Man er på fornavn med præsten og organisten og dem alle sammen. Det er man jo."

G: "Ja, det er man jo, lige præcis."

B: "Er det ikke lidt med tryk igen, man føler dig tryk ved det, ikke også." (seniorgruppe, Ravnsbjerg)

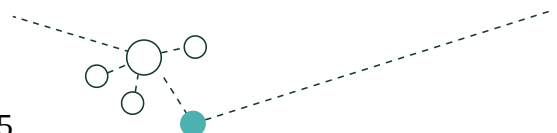
Det sociale og oplevelsen

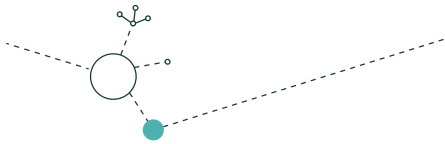
En deltager fremhæver, at kirken har et opdragelsesaspekt, som vedkommende finder vigtigt i forhold til sine børn. Her skal man lære at sidde stille og lytte til det, præsten siger:

"Jeg tænker faktisk, det er dét, der står øverst på min liste i forhold til [T: "ja"] det med at komme ind i kirken og se tiden... det ved jeg ikke, jeg synes måske også generel opdragelse. Det er et rum, hvor man skal være stille, og hvor man hører efter. En oplevelse det er det store rum, og de er jo ikke helt gamle nok til at høre efter historierne endnu, desværre, men bare det med, at man skal sidde stille, og man skal høre efter, hvad præsten siger, det har xxx lært meget tidligt [I: "okay"], og det tænker jeg... jeg synes egentlig, at det er meget rart at have sådan et rum. Og så sidder man der. Jeg får også selv megen ro, når vi sidder derinde." (mellemgruppe, Ravnsbjerg).

Dette er dog ikke den generelle tendens blandt de interviewede. De fleste forældre prioriterer arrangementer eller aktiviteter i kirken, hvor de oplever, at der er højt nok til loftet til, at børnene også kan være dér, og at man ikke skal være nervøs for, at børnene er urolige, og for at man konstant skal tysse på dem:

"Altså i det hele taget så må man bare sige, at når man har børn, synes jeg, og særligt når det er små børn, så dikterer de ekstremt meget. Altså hvis det ikke sådan hænger sammen med ens hverdag og

børnenes rytme, og hvis der for eksempel ikke er rum eller plads til børnene, det er der jo dér. De må gerne løbe lidt rundt, hvis de ikke kan sidde stille, og der bliver fortalt ting i deres højde. Det er det, der gør at man kan være med selv, så kan man selv sidde og slappe af i det. Ellers hvis det er sådan en almindelig gudstjeneste, vi skulle have børnene med, jeg vil slet ikke have kunne slappe af. Man skal sidde hele tiden og være nervøs for, at de begyndte at larme eller løb rund og sådan noget.” (mellemgruppe, Ravnsbjerg).

Når samme deltagere bliver spurgt, om de kunne finde på at tage til et arrangement i kirken uden børnene, er svaret, at de nok ville prioritere noget andet.

I mellemgruppen er svaret på, hvad der får dem til at gå i kirke: ”det sociale”, og det ”at give børnene en oplevelse” - ”altså med orgel og sang og stemning og det hele, ikke?” (mellemgruppe, Ravnsbjerg). På den måde ligner Ravnsbjerg sogn den urbane landsby, Elev, ved, at det ikke så meget er gudstjenesten og indholdet, man går efter, men nærmere dét at mødes med andre. Dette træk går også igen i seniorgruppens svar, når de fortæller om deres kirkebrug.

Dårlige oplevelser

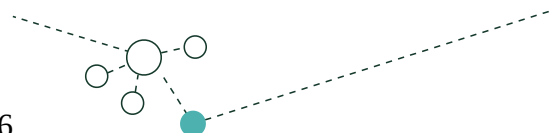
Med til deltagerens beskrivelse af, hvordan de bruger kirken og hvilke forventninger, de har til den, hører også fortællinger om de dårlige oplevelser. En deltager beskriver, at det i nogle kirker opleves lidt ”stift”:

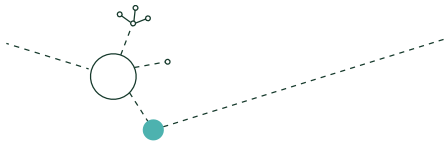
”Der, hvor jeg kommer fra på Sjælland, der har vi, jeg ved ikke, hvad han hedder, ham der har skrevet en masse bøger, og ja... Det er vores præst, og dér får man udleveret kuffert med legetøj til børnene, når man kommer i kirke og... man må, man må alt i den kirke, så det kan hurtigt blive lidt stift for mig lidt, når man er vant til at komme i sådan en kirke, og man så kommer i lidt andre kirker, så kan det godt komme til at virke lidt stift.” (babysalmesang, Ravnsbjerg).

Nogle af deltagerne bruger også ord som ”kedeligt”, ”utidssvarende”, og at man til tider ville ønske, at man bare kunne se barnet blive døbt uden at skulle være med til hele gudstjenesten:

M: ”Ja, altså det er da en af grundene til xxx ikke gider altså... Fordi han synes, det er kedeligt.”

Alle: ”ja”

M: ”Altså når man skal til barnedåb, og så tænker man åh, gid man bare kunne se et barn, der blev døbt, og så var det det. Frem for at sidde til en gudstjeneste altså... sådan har jeg det.”

I: ”Så der er simpelthen altså noget utidssvarende altså.”

M: ”Det, synes jeg.” (babysalmesang, Ravnsbjerg).

Der bliver også fortalt om oplevelser, hvor deltagerne er blevet irettesat af præsten, hvis de fx ammede i kirken, eller de er fx blevet bedt om at gå ud af kirken, fordi børnene larmede (babysalmesang, Ravnsbjerg). I begge tilfælde er deltagerne blevet forargede over reaktionerne, men det afholdt dem dog ikke fra at fx at vælge dåb til:

I: ”Men så for eksempel i dit tilfælde, kunne du, altså nu kommer du så her på trods, og det var med dit første barn, at du havde den oplevelse. Så du vælger alligevel og...”

M: ”Jamen, det er jo så en anden kirke.”

I: ”Ja, men du vælger så kirken - den kirke - fra?”

M: ”Nej, det gør jeg egentlig ikke, for ham her er også blevet døbt i den, men det er mere fordi, jeg både er blevet døbt og konfirmeret der, så det er ikke sådan at... der er noget høfligt i det.”

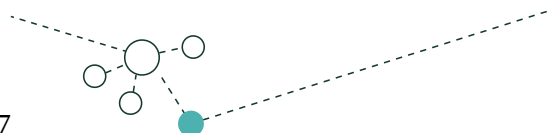
I: ”Så traditionen vejer trods alt tungere end en dårlig oplevelse.”

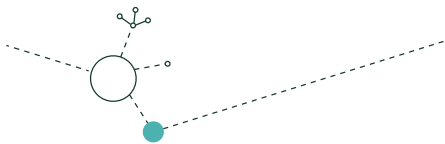
M: ”Ja, det synes jeg.” (babysalmesang, Ravnsbjerg)

Kirkebrug – opsummering

Også her i Ravnsbjerg sogn bruger deltagerne kirken ret forskelligt. Den overvejende andel af dem bruger den dog særligt ved traditionelle begivenheder såsom dåb, jul o. lign. De sætter pris på kirkens rum, og at døren er åben.

Dog er det kendetegnende, at når grupperne mødes i kirken, er den tungest vejende årsag, som også i Elev, det sociale.

Folkekirken

Folkekirkens forcer og udfordringer

Når fokusgrupperne bliver bedt om at forholde sig til folkekirken generelt, er det tydeligt, at nogle af deltagerne har en holdning til både, hvad kirken kan, og hvad den ikke kan.

I mellemgruppen er de enige i, at ritualerne er en vigtig del af folkekirken:

T: ”[...] jeg tænker, at det er kerneværdierne, som du sagde.”

I: ”Altså ritualerne i forbindelse med...”

J: ”Ja, ritualerne.”

I: ”At det virkelig er noget, kirken kan.”

T: ”Ja.”

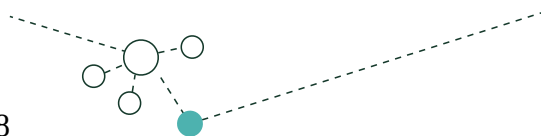
J: ”Ja, i hvert fald for vores vedkommende. Der er vi sådan rimelig faste på, at vi kan godt lide tanken om, at man bliver døbt i kirken.”

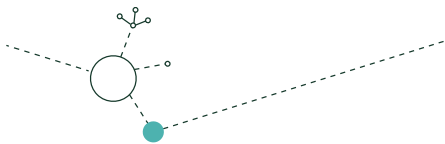
T: ”Det er i virkeligheden også derfor, vi er med i klubben.” (mellemgruppe, Ravnsbjerg).

Seniorgruppen mener også, ”at kirken kan noget, som ingen andre kan”, dog defineres det ikke nærmere, hvad dette ”kan” indeholder. Det interessante i denne sammenhæng er imidlertid, at selvom deltageren synes, at kirken kan noget helt særligt, så er oplevelsen samtidig: ”Men du må selv sørge for at opsøge det” (seniorgruppe, Ravnsbjerg). Det tyder på, at de adspurgte, ikke synes, at kirken går dem i møde.

Grupperne mener også, at folkekirken har en række udfordringer: Nogle oplever kirken som kedelig og størknet. I babysalmesangsgruppen nævnes det endvidere, at kirken ikke længere har samme autoritet, og mennesker ej heller samme behov for at henvende sig til kirken. Diskussionen om folkekirkens udfordringer i mellemgruppen, lægger vægt på, at folkekirken kan være udfordret af en herskende ”mig-kultur”, som søger væk fra traditionerne og dermed fra folkekirken:

”Og mig selvfølgelig ikke. Altså mig-samfundet. Det hænger jo også sammen med smid-væk kulturen. Der er sket et skred, og det er spændende, hvor det lander henne. Hvilket også er en udfordring for kirken, fordi så går folk også lidt væk fra de traditionelle, passende værdier.” (mellemgruppe, Ravnsbjerg).

I forlængelse heraf konstaterer samme gruppe, at kirkens opgave er at følge med tiden og at være nyskabende, dog uden at være alt for anderledes. Men man skal turde at forandre sig og kaste sig ud på dybt vand. Deltagerne er optagede af, at man skal turde at investere og måske endda forsøge at arbejde på kerneværdierne på en ny måde for derefter at se, hvordan tingene udfolder sig:

”Jo, jo, men det er nu nok der, man skal turde at sige: ”okay, vi har nogle kerneværdier inden for kristendommen, så lad os lege med dem, og lad os køre ud af den tangent” - og så måske lægge den store bog lidt op hylden, og så turde at gøre nogle andre ting med de værdier. Det er selvfølgelig et kæmpe skred, og det kommer ikke jo ikke til at ske over en weekend.” (mellemgruppe, Ravnsbjerg).

Nye tiltag

Forslagene til nye tiltag er ikke mange, men de er med her, fordi de giver et billede af, hvad man som fokusgruppedeltager synes, man kan røre ved, når folkekirken skal forsøge at udvikle sig.

Et ønske er mere liv i gudstjenesten - dog med det forbehold, at selvom formen på gudstjenesten måske er utidssvarende, skal det hele heller ikke laves om. Der er også forslag om at arrangere koncerter, og i mellemgruppen er lørdagsdåb også på dagsordenen:

I: ”For eksempel, hvis nu man havde en oversigt som sagde, ”at de her kirker i de her landområder tilbyder lørdagsdåb”. Så havde du en liste over hvad for nogle, og så kunne man jo slippe for at få ham den belærende.”

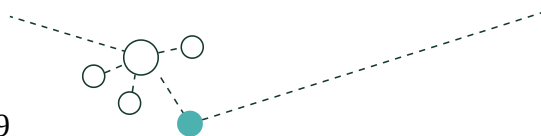
J: ”Ja, det er rigtigt.”

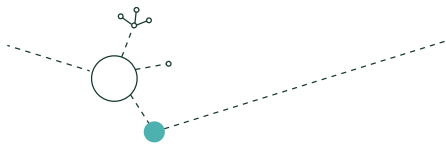
I: ”Og så kunne man gå direkte til dem, der havde lørdagsdåb.”

J: ”Det er rigtigt, for der er jo ikke nogen oversigt. Det kunne vi godt have brugt. I stedet for, at man skulle sidde og ringe til den enkelte kirke og høre om alle de der spørgsmål, man har. Altså det er rigtigt nok.”

T: ”Og helt [...] både i forhold til vielser og dåb, at de kunne skrive, hvad der er af muligheder at vælge, og om der er optaget. Det kunne man vel ret enkelt lave?” (mellemgruppe, Ravnsbjerg).

Der er en opfattelse af, at folkekirken for det meste hører til ”den gamle skole”, hvor der fx ikke må tages billeder under kirkelige handlinger som dåben, og det understøtter deltagernes oplevelse af, at folkekirken er en traditionel, gammeldags og stivnet institution:

J: ”Ja det synes jeg, det var, og jeg ved at min veninde, de måtte nemlig gerne i den kirke, de havde i Odense, hvor de jo fik nogle fine billeder af, at præsten døber barnet. Og jeg kunne godt have tænkt mig at få præsten med og selve situationen, fordi jeg syntes, at det var et flot [I: ”set-up”] minde ja. Så det var jeg lidt ærgerlig over, at vi ikke måtte. Men det var bare sådan en lille ting.”

T:” Men det svinger også igen ikke, for så er det hele mobiltelefoner osv., alt det der. Vil man have ro og fokus, eller skal folk sidde og skyde løs. Og der er det helt klart den gamle skole, der lever derude også i mange kirker, tror jeg. Det gider de sgu ikke. Og det kan man selvfølgelig synes om, hvad man vil.” (mellemlgruppe, Ravnsbjerg).

I seniorgruppen er der en samtale om folkekirkens rolle i forhold til kommunen fx i forbindelse med dødsfald. Der er enighed om, at det er dejligt, at præsten stiller sig til rådighed til en snak ved dødsfald, men det kan være svært selv at tage kontakt til præsten for at sige – for at indrømme – at man trænger til en snak: ” [...] men jeg ville jo gerne have, at hun [præsten] havde ringet til mig, så ville jeg nok tage kontakt. Men der har været en fra kommunen, de har sendt sådan en assistent ud [...]”. (seniorgruppe, Ravnsbjerg)

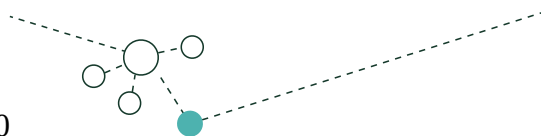
I samtalen bliver det altså tydeligt, at deltagerne kunne ønske, at den samtale foregik med en præst – for kirken kan noget, andre ikke kan:

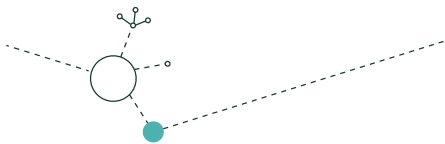
”Men jeg tænker også, at dem fra kommunen kunne lige så godt have været en præst, altså... hvis vi nu skal tilbage til det koncept her, så kunne man sige, det kunne godt være en præst, der sagde: ”Hvad har du egentlig brug for?” (seniorgruppe, Ravnsbjerg).

Kommunikation

Fokusgrupperne bliver også spurgt, hvad de mener om folkekirkens evne til at kommunikere. Generelt er oplevelsen, at den ikke er særligt god til at gøre opmærksom på sine tilbud. Som babysalmesangsgruppen bemærker: ”De kunne være bedre”. Det er centralt for netop salmesangsgruppen, at folkekirken bliver bedre til at kommunikere for at gøre folk bevidste om, at der er mere at komme efter end en traditionel gudstjeneste:

”Jo jeg tror måske, det kan bare være måske et oplæg eller et eller andet, så folk kan komme forbi og se, det er dét, vi gør. Det er ikke bare en kirke, det er ikke bare, at vi har noget gudstjeneste hver søndag, og det er kun gamle folk, som er herinde.” (babysalmesang, Ravnsbjerg).

Seniorgruppen diskuterer i denne forbindelse, hvor langt man kan gå. Er det fx præstens opgave at gå rundt og sige velkommen til nye tilflyttere? Nogle synes, det ville være en oplagt mulighed for kirken, andre er skeptiske og tilføjer, at det ”ville være for meget” (seniorgruppen, Ravnsbjerg).

Deltagerne i mellemgruppen synes ikke, at folkekirken - og heller ikke Ravnsbjerg Kirke - formår at kommunikere voldsomt godt. Det er kun, fordi de har hørt om fx spaghettigudstjenester fra andre på vejen, at de ved, at de eksisterer: ”Ja, ja, hvis vi ikke havde haft nogen tilknytning, så tror jeg ikke, at jeg havde slået op og set på side 4, at der var spaghettigudstjeneste” (mellemgruppe, Ravnsbjerg).

Mellemgruppen ville fx foretrække en målrettet kalender til at hænge på køleskabet i stedet for et kirkeblad eller at skulle holde øje med Facebook. Og deltagerne overvejer i den forbindelse, om det kunne være smart, hvis sedlen tilmed kom op at hænge i den lokale SPAR eller Rema 1000:

”Jeg tænkte sådan lidt, om de så skal måske havde et program hængende i SPAR eller i Rema eller sådan noget, men jeg ved ikke, går man hen og ser på det der?” (mellemgruppe, Ravnsbjerg).

Folkekirken som restaurant

Når deltagerne skal beskrive folkekirken som en restaurant er de – som det også fremgår i analyserne af Elev og Åby – enige om, at det er en restaurant, der serverer gammel dansk mad:

J: ”En gammel dansk restaurant med flæskesteg og sovs.”

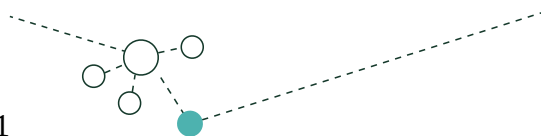
T: ”Ja den kunne nok godt re-tænkes lidt.”

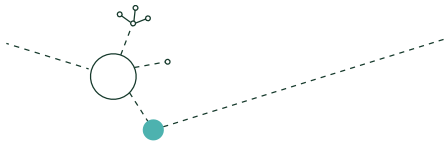
J: ”For lidt sovs og for tørre kartofler.” (mellemgruppe, Ravnsbjerg).

Folkekirken rummer de gamle, traditionelle værdier, men den kunne trænge til fornyelse. Der er dog også en risiko for, at folkekirken bliver for poppet, selvom det, ifølge én af deltagerne, måske ikke vil ændre ved, om folk kommer eller ej. Spørgsmålet er nærmere, om man vil holde krampagtigt fast i tingenes tilstand og risikere at færre og færre kommer, eller om man alligevel vil forsøge noget nyt. I diskussionen om forholdet mellem tradition og fornyelse forholder deltagerne sig til, om kirken skal være en med- eller en mod-kultur i forhold til udviklingen:

I: ”Kan det blive for poppet?”

J: ”Det er måske det jeg tænker, det kunne jeg godt være bange for at det blev.”

T: ”Jo jo, men det vil jo ikke afholde dig for at komme. Altså, du kommer jo ikke alligevel, og så bliver det for poppet, og så kommer du stadig ikke. På den måde, tror jeg godt, det kunne lokke nogle yngre til [J: ”nårh ja”]. Lige nu kommer de ikke, så må man jo prøve noget andet, tænker jeg” (mellemgruppe, Ravnsbjerg).

Ravnsbjerg kirke opleves af deltagerne i højere grad som lettere inspireret af det italienske køkken og ikke en restaurant med gammeldags dansk mad:

I: ”Hvis i så tænker på jeres oplevelser med Ravnsbjerg kirke, er det så også den her traditionelle danske mad og kartoflerne?”

J: ”Nej, det synes jeg ikke.”

T: ”Nej, nu får vi jo spaghetti og kødsovs.”

J: ”Ja, ja, den er meget italiensk-inspireret.” (mellemgruppe, Ravnsbjerg).

Seniorgruppen lægger vægt på, at folkekirken gerne skal være en restaurant, der bærer præg af det folkelige. Den skal kunne rumme alle typer mennesker og være et trygt og fredeligt sted. Der er dog ikke helt enighed om, hvor folkekirkelig folkekirken er:

B: ”En folkelig restaurant.”

Å: ”Hvad med Thors Mølle? Et hyggeligt, fredeligt sted hvor man føler sig tryk.”

B: ”Ja, folkelig.”

G: ”Det kan da godt være den er folkelig, men SÅ folkelig er den jo heller ikke, vel?”

Å: ”Den er da hyggelig og fredelig.”

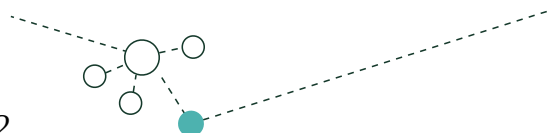
B: ”Arh, jeg synes nu kirken er folkelig. Jeg synes, den rummer alle. Det kalder jeg folkelig. Meget social.” (seniorgruppe, Ravnsbjerg).

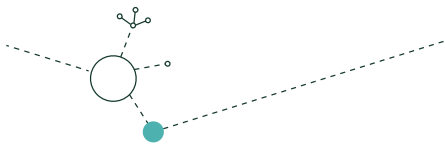
Diskussionen bliver ikke udfoldet yderligere, men det er et interessant spørgsmål, om folkekirken formår at favne så bredt og være så folkelig, som den siger, den er – eller som folk siger, den er: Folkekirken er også et sted, hvor man får det, man gerne vil – man kan tage det, man har brug for, og på den måde minder den om en buffet:

N: ”Det må vel være et sted, hvor man få det, man gerne vil have, og man kan tage det, man har lyst til at tage.”

I: ”Så det kunne godt være et sted med buffet måske?”

N: ”Jamen, er det ikke nærmest det?” (seniorgruppe, Ravnsbjerg)

B: ”Nej, lige præcis, xxx, som du siger, man bruger den, når man har brug for den. Den er dér, når man har brug for den.”

N: ”Det gør jeg i hvert fald.” (seniorgruppe, Ravnsbjerg).

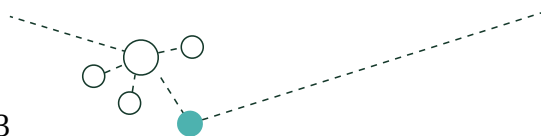
Folkekirken – opsummering

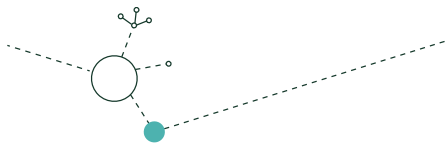
Overordnet ser deltagerne både styrker og udfordringer, når de taler om folkekirken. Der er en oplevelse af, at kirken kan noget, men det er svært for deltagerne at definere dette ”noget”- og de mener, at man selv skal opsøge det. Deltagerne er ligeledes optagede af, at kirken ikke længere har samme autoritet i samfundet, og at den har en opgave foran sig i forhold til at følge med tiden - dog uden at blive alt for anderledes. Det er gruppernes indtryk, at folkekirken står overfor en svær udfordring, når det kommer til kommunikationen. Og ét af spørgsmålene, der bliver bragt på banen, er, hvordan man egentlig vil finde information og dermed gøre brug af kirkens aktiviteter og arrangementer, hvis man ikke allerede kender til det kirkelige miljø.

Generelt opleves folkekirken som gammeldags samtidig med, at der er en risiko for, at folkekirken, i sin iver efter fornyelse, bliver for poppet.

Konkluderende overvejelser

Som folkekirke i et område som Ravnsbjerg er der en stor opgave i at favne alle målgrupper, der bor i sognet. Det er alt fra dem, der er vant til at komme i kirke til dem, der ikke kender til kirkens tilbud. Et af spørgsmålene, der presser sig på – særligt i et område som dette, hvor mangfoldigheden blomstrer – er, hvordan folkekirken kan blive mere for flere. Samtidig giver det stof til eftertanke, at deltagerne også i dette fokusområde er optagede af, at folkekirken formår både at forny sig og samtidigt fastholde det afgørende særlige, som kirken har at byde på.

Spørgsmål – Forstad og boligblokke

Sogneanalysen for Ravnsbjerg slutter foreløbigt her – ikke med svar, men med spørgsmål, som melder sig under læsningen. Der kan være andre og flere. Det afgørende er, hvordan I lokalt beslutter at arbejde videre, hvilke andre spørgsmål det vækker, og hvem det kunne give mening fortsat at invitere ind i samtalen om kirke og tro.

Lokalområdet

Hvilken betydning har det for kirken, at beboerne er optagede af det lokale liv?

Hvordan favner folkekirken mangfoldigheden og diversiteten i området?

Hvordan følger man bedst med i, hvordan området udvikler sig?

Hvem er vigtig at tale med?

Kirkebrug

Hvordan bruger kirken bedst folks erfaring med, at den tilbyder ro og stilhed?

Hvilke alternative oplevelser til ”tryghed og ro” kan kirken tilbyde?

Hvordan bruger man de dårlige oplevelser konstruktivt?

Folkekirken

Hvordan burde folkekirken se ud, hvis I skulle beskrive den som restaurant?

Hvad er det, der gør folkekirken folkelig?

Hvad ønsker I, at der bliver sagt om mødet med kirken??

Hvordan kan folkekirken være til i spændet mellem at gøre nyt og fastholde folks bedste erfaringer?

Den lokale kirke

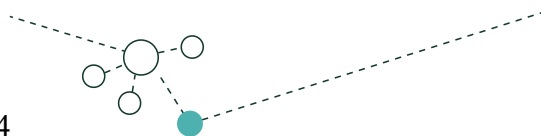
Hvem samarbejder den lokale kirke med i lokalsamfundet?

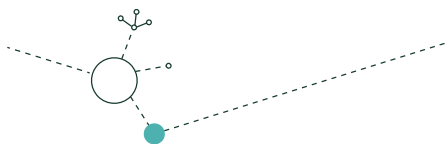
Kunne man forestille sig, at der var flere/andre samarbejdspartnere?

Skal en lokal kirke kunne favne alle aldre?
Eller skal/kan man pege videre på andre kirker?

Hvis turen til kirken er ”lang og besværlig”, hvordan kommer kirken da folk i møde?

Hvis kirken fremstår fx ”stor og dunkel” udefra, hvilke muligheder/udfordringer giver det kirken?

Vor Frue sogn – Midtbyen

Indledning³⁴

Babysalmesangsgruppen består af tre deltagere i alderen 25-39 år. De har været bosat i området mellem to og tretten år.

Mellemgruppen er ligeledes på tre personer, og de er mellem 29 og 42 år. Hvor salmesangsgruppen har små børn, har mellemgruppen børn i teenagealderen eller ingen børn og befinder sig derved et andet sted i livet end babysalmesangsgruppen. Deltagerne i mellemgruppen har været bosiddende i sognet i mellem ni og 21 år.

Seniorgruppen er på otte deltagere mellem 60-79 år og er primært enlige uden hjemmeboende børn samt par uden børn. Deltagerne i denne gruppe har boet i sognet i alt fra tre til 18 år.

Fakta om Vor Frue sogn *

Vor Frue Sogn er et sogn med 16.097 indbyggere, hvoraf 12.576 er medlemmer af folkekirken. Sognet ligger i Aarhus midtby.

*Tallene er hentet fra sogn.dk og er de nyeste gældende tal fra 1/1 2019. Det vil sige, der kan være en mindre forskydning i indbyggertal samt folkekirkemedlemmer i forhold til, hvornår fx fokusgruppeinterviews er foretaget.

Lokalområdet

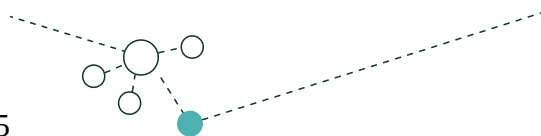
Alle deltagere er blevet spurgt om, hvad de forbinder med deres lokalområde, både det positive og negative. Fokusgruppedeltagernes beskrivelser af lokalområdet fordeler sig under følgende overskrifter: *Mulighedernes by*, *Oaser og åndehuller*, *Lokalmiljøer i byen*, *Diversitet*, *mangfoldighed og fællesskab* og *En ung by*.

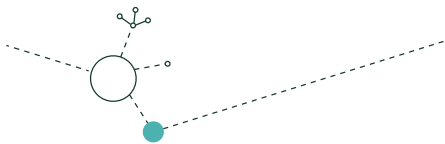
Mulighedernes by

Generelt giver deltagere udtryk for, at Aarhus er en by med mange mennesker og mange tilbud. En gruppe kalder også byen "hektisk" (babysalmesang, Vor Frue). De mange tilbud, de mange mennesker, det hektiske tempo stiller krav til byens beboere, og det betyder, at man skal være hurtig, hvis man vil deltage i et særligt tilbud, for der er mange om buddet.

"Altså ja, der er mange mennesker. Der sker meget. Der er mange tilbud. Min opfattelse er, at man skal være rigtig hurtig, når man er på barsel til at tilmelde sig ting fordi, at det er lige som om, at der bare er

³⁴ Det anbefales at læse det indledende afsnit inden sogneanalyserne: "læsevejledning" for herved at lette læsningen og forståelsen af sogneanalyserne

babyboom, og det bare bliver booket op med det samme. Jeg var rigtig hurtig da xx lige sagde ”Hey babysalmesang – der er pladser”. Så jeg skyndte mig fordi, at alt skal man være i god tid med.” (babysalmesang, Vor Frue).

Som bruger af byen har man ligeledes en tendens til at zappe mellem de forskellige tilbud: ”Hvis tilbuddet ikke ligger godt her, så zapper vi bare videre, så måske dyrker man den der zapper-kultur lidt mere i midtbyen” (babysalmesang, Vor Frue). Byen og dens mange tilbud og mennesker giver en fornemmelse af, at nærmest alt er tilgængeligt:

”Og jeg synes faktisk også, at som børnefamilie i Aarhus C og med teenagebørn, at byen også er tilgængelig. Sådan en lavpraktisk ting, som at min datter spiller i et band, så er der nede på Gyngen sådan en bandaften, hvor alle de bands, der spiller i de øvelokaler, de nu spiller i, booker Gyngen. Så skal de ikke betale noget for det, men så køber vi selvfølgelig en masse øl og vin, og så tjener de penge på det. Men den måde at gøre byen tilgængelig, for vi kunne også sidde i en eller anden røv-syg gymnastiksal, hvor der er rigtig dårlig lyd.” (mellemgruppe, Vor Frue).

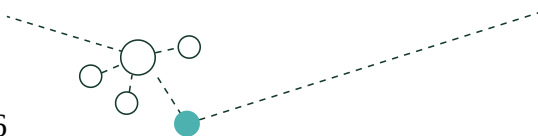
Selvom de fleste af fokusgruppedeltagerne beskriver byen som hektisk og travl, betragtes det dog ikke som noget negativt. I stedet forbinder man det med en ”lethed” og ikke mindst med en ”frihed”. Friheden til at gøre, hvad man vil, når man vil, og lethedens til at kunne gøre brug af de mange tilbud, som byen byder på (mellemgruppe, Vor Frue). En del af ”lethedens” i byen er begejstringen over, at det ikke er nødvendigt at sætte sig bag rattet, man tager blot cyklen, bussen eller går. Tilgængeligheden medfører, at man i byen har mulighed for at være spontan:

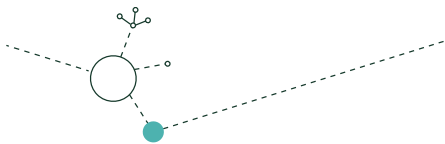
” [...] at alt det kulturelle bliver meget mere spontant, fordi det bliver sådan ”gad vide, om de viser en god film i Paradis”, hvor tidligere ville vi have fundet ud af, om der går en film på lørdag.” (mellemgruppe, Vor Frue).

Og

”Bare sådan: ”skal vi gå ned og gøre det nu? Ja vi går ned og gør det nu”. Det er ikke sådan noget med ”skal vi aftale, vi gør det på torsdag-agtigt?”. Det er bare sådan: ”Nu passer det”. ” (mellemgruppe, Vor Frue)

I byen er alt til rådighed, der er lange åbningstider, ja, selv det lokale supermarked anses som forlængelsen af ens eget køleskab: ” [...] vi bruger Føtex som vores private spisekammer, så vi behøver heller ikke rigtigt at handle, for de har altid åbent alligevel.” (mellemgruppe, Vor Frue).

Oaser og åndehuller

Når deltagerne beskriver byen giver de samtidig udtryk for, at med storbyens fart, larm og støj er der også behov for oaser. Steder, hvor man kan træde ud af larmen og måske endda møde mennesker, man normalt ikke møder.

Selvom der er rolige steder rundt om i byen, kan det være svært at træde ud af ræset. Her er fart på hele tiden, og flere ønsker, at der skal tænkes oaser ind i byplanlægningen:

” Der er et pres. Fordi altså... de oaser er der ikke, der er der virkelig knald på altså.

L: Ja, det er noget af det, som man også godt kunne tænke ind i byplanlægningen. Altså det der med at have oaser. For der er jo også noget fedt i, at man kan mødes på tværs. Nu sad jeg lige i dag og holdt arbejdsmøde med én på en cafe, hvor der så sad nogle journaliststuderende ved siden af og diskutererede noget. Det er jo også noget jeg godt kan lide, at man møder alle mulige. Og så sad der nogle lidt ældre herrer deroppe også. Det er jo herligt.” (mellemgruppe, Vor Frue).

Lokalmiljøer i byen

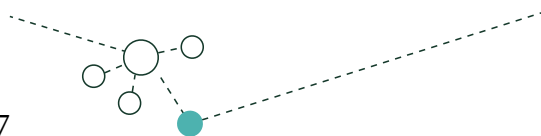
Seniorgruppen og mellemgruppen fortæller, at der i byen findes flere små lokalmiljøer med en slags ”forsamlingshus-stemning” (seniorgruppe, Vor Frue) – nærmest som små landsbyer inde i byen.

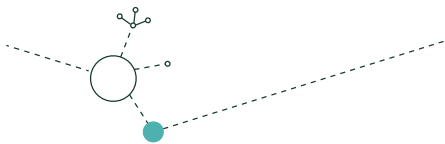
Samtidig påpeger deltagerne (her mellemgruppen), at der er den forskel til en rigtig landsby, at i en stor by kan man gå et andet sted hen, hvis nærmiljøet ikke byder på de muligheder, man efterspørger. Med andre ord strækker det lokale sig over et bredere område i en stor by, og de mange tilbud kan hurtigt få oplevelsen af ”det nære” til at flytte sig:

”For jeg har en forestilling om, at når jeg bor inde i byen, bruger jeg ikke mit nærmiljø særlig meget, hvorimod hvis jeg boede på landet, så ville mit nærmiljø være mere et nærmiljø. Men nu hvor jeg bor inde i byen, så tænker jeg ikke på midtbyen som mit nærmiljø.” (mellemgruppe, Vor Frue).

Diversitet, mangfoldighed og fællesskab

Fokusgrupperne beskriver Aarhus som en tryk by: ”[...] der er fuld belysning og masser af mennesker hele vejen hjem” (mellemgruppe, Vor Frue). Her er en nærhed – ikke bare i forhold til butikker o. lign. - men man bor også tæt på hinanden. Det betyder, at der ”altid er nogen hjemme” (mellemgruppe, Vor Frue).

En deltager fra mellemgruppen fremhæver, at der naturligvis er udsatte miljøer i byen – steder og mennesker, der kan skabe utryghed. Selvom det ikke er hensigtsmæssigt, at ens barn måske kan føle sig utryg, er diversiteten i midtbyen også noget af det, som flere af deltagerne i fokusgrupperne fra fx Elev og Åby savner i deres lokalmiljø. Diversiteten er altså både en ulempe ved at bo i byen, og samtidigt en fordel, fordi den udtrykker, at her er plads til forskellighederne:

”På den ene side så tænker jeg, det er godt for dem [børnene] at lære, at vi skal allesammen være her, og sådan er der nogen, hvis liv er, og det skal vi også rumme. Og på den anden side, så skal man selvfølgelig heller ikke være skræmt fra vid og sans, når man går ud af bussen.” (mellemgruppe, Vor Frue).

En ung by

I en artikel fra september 2019 står der: ”Aarhus C er det første postnummer, hvor halvdelen er unge i 20’erne”.³⁵ Og der hersker heller ingen tvivl hos de adspurgte i Vor Frue sogn om, at Aarhus er en studie-by med mange unge mennesker. En deltager fortæller, hvordan beboerne i vedkommendes boligområde er blevet yngre over tiden, hvilket kan skyldes, at forældre købene er blevet mere udbredte:

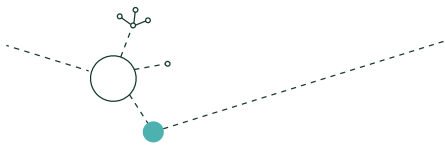
”[...] fordi der er rigtig mange - qua forældre køb - der er kommet til. Aldersgennemsnittet er røget meget langt ned for at bo i lejlighed, og så har det, i hvert fald for mig, været væsentligt at finde nogen steder at bo, hvor der ikke er to værelser, fordi ellers så er der fest torsdag, fredag, lørdag og nogen gange også tirsdag.” (mellemgruppe, Vor Frue).

Samme deltager beskriver i forlængelse heraf den store udskiftning i byen:

”Og det der med, at man jo ikke kan være herre over sine naboer gør så, at jeg egentlig også har det behov for at være sikker i, at der faktisk ikke hele tiden er udskiftning, hvilket der er meget i Århus. Det er meget en udskiftnings-by. Man kan til gengæld sige, at hvis man har en træls nabo, så går der nok ikke meget mere end tre år, så har man fået en ny.” (mellemgruppe, Vor Frue).

³⁵ <https://www.dr.dk/nyheder/landets-foerste-ungdomsbydel-unge-i-20erne-bebor-halvdelen-af-aarhus-c>

At byen beskrives som en studie-by betyder også, at der er tidspunkter, hvor byen føles mere eller mindre affolket – fx hen over sommeren. Og måske er det også den oplevelse, at byen ikke altid myldrer, der gør, at en deltager beskriver byen som en ”lille storby” (seniorgruppe, Vor Frue).

Lokalområdet - opsummering

Fokusgruppedeltagerne betragter Aarhus som en lille storby. Byen har storbyens larm, støj, muligheder og liv i gaderne. Der er tilgængelighed og mulighed for spontanitet og alt fra kultur til skov og strand. Samtidigt rummer den lille storby en nærhed og flere små lokalmiljøer. Opfattelsen af, hvad nærmiljøet er, kan dog let udvides alt efter, hvor det lige passer at deltage i et arrangement eller lignende.

Byen er først og fremmest præget af de mange studerende. Det har betydning for, hvem ens naboer er, hvordan rytmen er i hverdagen og ikke mindst, hvordan gadebilledet ser ud henover ugerne i løbet af året.

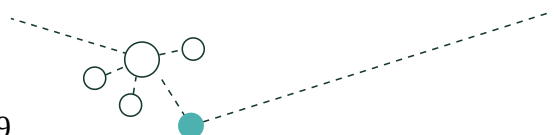
Den lokale kirke

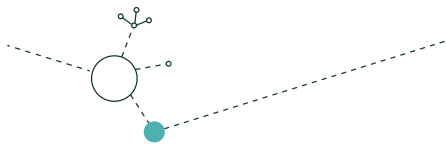
Fokusgruppedeltagerne er blevet bedt om at beskrive deres forhold til den lokale kirke og til arrangementer og aktiviteter i kirken. Deltagernes svar er inddelt under overskrifterne: *Et stort sogn*, *Den lokale kirkes kommunikation*, *Den enkelte over de mange* og *Kirken i lokalsamfundet*.

Et stort sogn

De mange tilgængelige tilbud i byen har betydning for, hvordan grupperne tænker om deres lokale kirke. Især mellemgruppen giver udtryk for ikke at høre til én kirke, altså sognekirken, men nærmere at føle sig som en del af et større sogn - et sogn, der omfatter hele midtbyen.

Deltagernes mest gennemgående ønske til kirken og dens aktiviteter, er, at det skal passe ”tidsmæssigt og bekendelsesmæssigt” (jf. nedenstående citat, Vor Frue). Hvis én kirke har lukket, så kan det være, en anden har åben. I forlængelse heraf giver det god mening for flere af de adspurgte, at gudstjenesterne ligger på forskellige tidspunkter rundt omkring i byen. Deltagerne i mellemgruppen nævner, at man i midtbyen kunne tænke kirkerne sammen som ”et stort sogn”:

”[...] man har valgt sådan noget som at have gudstjenester på forskellige tidspunkter, men det kunne godt være nemmere at finde. Også måske på tværs af sognene. [...] Det ville være mindre vigtigt for mig at komme i min sognekirke, end at kunne tilpasse det der, hvor det tidsmæssigt og bekendelsesmæssigt passer. Så måske at man mere tænkte Århus som en storkirke. Altså.”

J: ”Som et stort sogn.”

L: ”Ja, eller hvor jeg kunne... hvis det passer mig bedre kl. 16 så kan jeg tage i Vor Frue, eller hvis jeg synes præsten i Skt. Lukas er bedre, så kan jeg tage derud. Eller hvis nogen vil eksperimentere med noget, som lyder spændende, eller som jeg for alt i verden ikke skal være med til... men, at det var bedre mulighed for at vælge efter, hvad man.”

T: ”Ja, lige præcis. De er så tæt på hinanden, ikke.” (mellemgruppe, Vor Frue).

Den lokale kirkes kommunikation

Flere af deltagerne ønsker bedre information om de forskellige gudstjenester og aktiviteter, så man ikke behøver at være medlem af en facebookgruppe eller holde øje med sognebladet.³⁶ En del af denne diskussion handler generelt om folkekirkens kommunikation (mere herom senere).

Seniorgruppen er bevidst om, at kirken ”skal hamle op med” og gøre sig synlig i byens travle liv. En deltager fremhæver dog et arrangement, som har været en succes, fordi kirken valgte at være med i noget, der allerede er en del af bylivet:

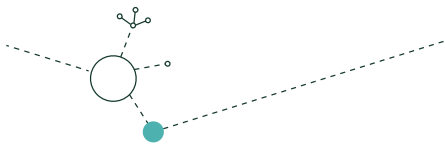
”Det var derfor, det er så godt til litteraturfestivalen, at præsten fra Vor Frue ligesom gik ind med nogle, da det var udsolgt lige med det samme. De havde både litteratur og teologer.” (seniorgruppe, Vor Frue).

En anden pointerer, at hun i kraft af sit job kunne se, hvordan de lokale kirker kunne være endnu bedre til at gøre opmærksomme på sig selv:

”Jamen altså nu i forhold til mit arbejde, der, synes jeg, vi skal være noget opsøgende i forhold til, nu arbejder jeg som pædagog, og vi vil gerne have børnene med til gudstjenester. Men vi skal selv ringe rundt og spørge, der tænker jeg godt, at de lokale kirker... det er jo simpelthen så ligetil at sende ud til institutionerne i nærområdet. Hvor der skal vi selv være opsøgende. [...] børnene hos os, de nyder at komme i kirke i december, men det kan også være svært at få etableret en kontakt, synes jeg.” (babysalmesang, Vor Frue).

³⁶ Det er noteret, at Vor Frue kirke ikke længere udgiver sogneblad/kirkeblad. Deltagernes henvisning til sognebladet kan skyldes, at vedkommende får sognebladet fra én af byens andre sogne – eller at det ikke er gået op for fokusgruppedeltageren, at sognebladet ikke længere kommer i postkassen.

En af deltagerne fra babysalmesangsgruppen fortæller, at hun synes, det er ærgerligt, at så få mennesker i virkeligheden har været inde i kirken. Ingen af de 60 gæster, som hun havde med til sit barns barnedåb, havde før været inde i kirken, men var blot tidligere gået forbi:

”Jeg synes, at det er lidt opsigtsvækkende, at der var 60 mennesker med til barnedåben i Vor Frue Kirke, som ligger så centralt i Aarhus, og der var ikke én af mine gæster, der havde været i den kirke før. De er gået forbi. Alle vidste, hvordan den så ud udefra, men ingen har været indenfor. Og det havde jeg jo heller ikke selv før, at han kom til verden.” (babysalmesang, Vor Frue).

Og sådan trænger spørgsmålene sig på: Hvordan og hvad vil man kommunikere til mennesker i både nær og fjern?

Den enkelte over for de mange

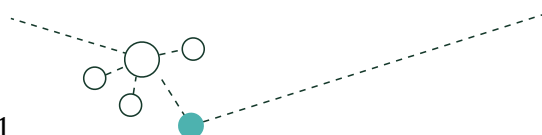
En anden udfordring, som en deltager i mellemgruppen bringer på banen, er, at de mange mennesker og aktiviteter kan gøre det svært at skabe tættere relationer. Som det ofte er tilfældet i en større by, er opfattelsen af kirkerne, at de fungerer som ét stort sogn, der kan have sværere ved at skabe relationer til det enkelte menneske i sognet, og at folk derfor nærmere har en tilknytning til bygningerne:

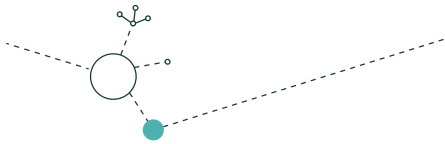
”Nej, jeg oplever nok ikke rigtigt, at min lokalkirke har noget særligt behov for eller interesse i mig, fordi den er så stor. Lidt ligesom når man har en storbylæge, så kommer man også ind til en ny læge. Jeg har ikke en læge, jeg har en relation til, fordi jeg kommer ind til den læge, der nu har tid. Og det er måske lidt det samme jeg har - og det er ikke nødvendigvis dårligt - men det gør, at jeg ikke får en personlig relation til noget menneske dér. Jeg har kun en personlig relation til bygningen.” (mellemgruppe, Vor Frue).

Med andre ord er kirkens – sognets - størrelse årsag til, at det kan være svært for storbykirken at tale til den enkelte.

Kirken i lokalsamfundet

Tilbuddet om gudstjenester på forskellige tidspunkter af døgnet er ifølge fokusgrupperne medvirkende til at placere kirkerne som en del af lokalsamfundet. Det skyldes, at kirkerne tilpasser

sig byens andre tilbud ved at sørge for, at deres arrangementer også er tilgængelige for mange. Her kan man få alt, når man vil - også muligheden for at gå til gudstjeneste, når det passer.

I analysen af lokalområdet, Vor Frue sogn, fremgår det tydeligt, at nærmiljøet i en større by bestemmes mindre af afstande og mere af, hvilke aktører, der er synlige i området – og det gælder også i forhold til synet på den lokale kirke:

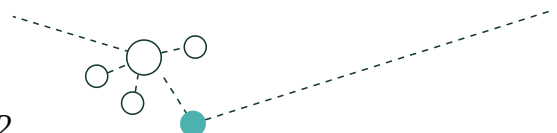
”Det er også et spørgsmål, om det havde en relevans i nærmiljøet. Det kræver så også, at man kigger på, hvad nærmiljøet er. Det handler måske ikke bare om, hvad det er for en kirke, der ligger tættest på, men også, at man generelt kigger på ikke bare, hvordan man bruger kirken, men også alle andre nærmiljøer. For jeg har en forestilling om, at når jeg bor inde i byen, bruger jeg ikke mit nærmiljø særlig meget, hvorimod hvis jeg boede på landet, så ville mit nærmiljø være mere et nærmiljø. Men nu hvor jeg bor inde i byen, så tænker jeg ikke på midtbyen som mit nærmiljø.” (mellemsgruppe, Vor Frue).

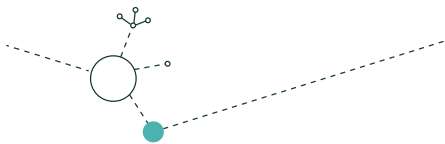
I byen er det let for kirken at glide i ét med sammensuriet af det hektiske liv, hvor de mange tilbud er i stærk konkurrence, og det kommer også til udtryk i tilvalget af aktiviteter. En deltager bor fx i en mindre by udenfor Aarhus, men gør brug af tilbuddet om babysalmesang inde i Aarhus C, Vor Frue. Tilbuddet her passede hende og barnet bedre. Men havde der været et lignende tilbud tilgængeligt i hendes lokalområde, ville hun have støttet det tilbud:

”[...] For når man kommer derudefra, hvor jeg bor nu, er det så helt tilfældigt, fordi der ikke er noget, fordi ellers ville jeg jo helt klart gå ind for at støtte lokalt. Og havde der været det her tilbud, så var jeg ikke taget herind, selvom jeg kendte xxx, og jeg er rigtig glad for det, men havde det været dér, så ville jeg ligeså gerne støtte lokalt. Og der kan I [underforstået ”dem i byen”] ligesom mere vælge og vrage, hvis man kan sige det sådan og sige: ”ved du hvad, det her er ikke godt nok til mig, så vil jeg hellere noget andet, eller det passer bedre på det her”. ” (babysalmesang, Vor Frue).

Den ”landsbyagtige” fornemmelse, som nogle af deltagerne oplever i dele af den store by, kan man ikke nødvendigvis overføre til oplevelsen af, at også kirken er en del af et lille nært lokalmiljø:

”Jeg kommer sådan cirka til Domkirken, og så tænker jeg: ”Ej, der er også langt jo” og ”Man kan jo få det hele derhjemme”. Så for os er det faktisk nærmest blevet sådan helt landsbyagtigt. Altså vi køber vores brød ved den lokale bager og vores kaffe ved det lokale kafferisteri. Men der er bare ikke nogen lokalkirke, det ville være Domkirken, og den har ikke det der hjemmegjorte kafferisteri over sig, fordi den er så kæmpe stor.” (mellemsgruppe, Vor Frue).

Den lokale kirke - opsummering

For et sogn som Vor Frue er tilhørsforholdet til sognekirken og dermed bevidstheden om sognegrænserne ikke særligt tydelige hos fokusgruppedeltagerne. De betragter desuden byens kirker som ét stort sogn, hvor de kan vælge den kirke, der passer dem bedst. Der er også et klart ønske om en bedre kommunikation af arrangementer og aktiviteter. Den lokale kirke, Vor Frue Kirke, står over for den udfordring, at det er svært at skabe kontakt/relationer til den enkelte. Et element, som fokusgruppedeltagerne også lægger vægt på.

Kirkebrug

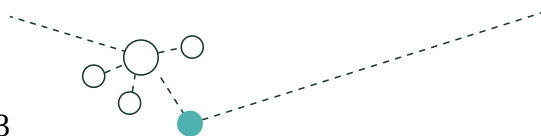
Deltagerne er blevet spurgt i hvilken forbindelse, de sidst har gjort brug af kirkens aktiviteter og arrangementer samt hvilke forventninger, de har til kirken. Generelt kan man konstatere også for fokusgrupperne fra Vor Frue sogn, at deres forhold til folkekirken og deres brug af den varierer meget.

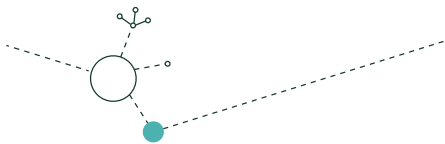
Nogle sætter pris på søndagens højmesse og kommer regelmæssigt til gudstjenester enten i Vor Frue kirke eller i én af de andre kirker i byen (seniorgruppe). Andre anser ikke sig selv som troende og kommer kun i kirken, fordi her findes et tilbud, der passer dem rent praktisk (jf. fx babysalmesang).

Det fremgår, at nærmest alle deltagerne har været i kontakt med kirken enten i forbindelse med kirkelige handlinger i form af dåb, vielse, konfirmation og bisættelser/begravelser, og så er der dem, der bruger kirken fx til små afbræk i hverdagen, til meditationsgudstjenester, højmesser, søndag kl. 17.00-gudstjeneste og ikke mindst i forbindelse med kirkekoncerter og musikarrangementer. I det følgende er deltagernes betragtninger inddelt under følgende overskrifter: *Præstens rolle*, *Rummet*, *Åbne døre* og *Orientering/kommunikation*.

Præstens rolle

I særligt to af grupperne, babysalmesang og mellemgruppen, hænger forventninger til folkekirken og dens arrangementer sammen med, hvordan præsten fremstår. Der er blandt andet en forventning til prædikenens ”kvalitet” og ”autenticitet”:

”Jeg vil gerne købe ind på den der med kvaliteten, og jeg tænker også, der er sådan en... noget af det, jeg faktisk godt kan lide, det er de dele af folkekirken, hvor man ikke lefle, hvis det giver mening. Altså hvor det ikke bliver 'nu skal vi...' altså, at man faktisk nogle gange lige skal strække sig lidt for helt at forstå, hvad det egentligt er, der bliver sagt.” (mellemgruppe, Vor Frue).

Folkekirken må ikke ”lefle” for folk og skal stå ved dét, den er, og at kirken giver rum for eftertanke og refleksion. Det betyder noget, at man kan mærke, at præsten ”har noget på hjerte”:

”Jo, men det der med, at man rent faktisk føler, der står en, der har noget på hjertet, så kan det næsten være hvad som helst, vil jeg sige. Men det der med, at der en, der har gjort sig den omhyggelighed med arbejdet, og man kan mærke på vedkommende, at det her kommer fra hjertet. Altså vedkommende står inde for det her og putter et personligt præg på det. Det er først, når en præst laver en personlig analyse over teksten, at jeg synes, den bliver relevant.” (mellemgruppe, Vor Frue).

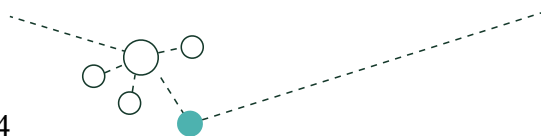
Udover kvalitetsbevidstheden og ønsket om at mærke præstens autenticitet giver babysalmesangsgruppen udtryk for, at de forventer, at præsten tager udgangspunkt i samfundet og samfundsrelevante emner:

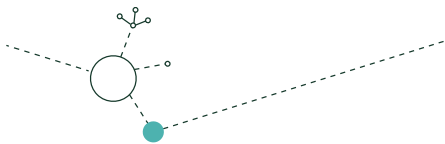
”Fordi jeg er også helt enig i, jeg kan faktisk godt lide at lytte til de der prædikener, og hvis de begynder, de skal jo sige det der evangelie, men når de begynder at tale ud fra det, så lytter jeg hurtigt efter, okay skal vi tilbage til lammene og fårene osv. ude på marken, så kobler jeg også af. Men begynder de at tage noget samfundskritisk eller et eller andet, hvad ved jeg, eller bare noget lokalt udfordring, hvis der er en udfordring med en skole, der er ved at lukke i området, eller hvad ved jeg - alle mulige ting, så slår man lige pludselig lyttelapperne ud. Og så handler det måske også om mig og ikke om hvad der skete for 2000 år siden, måske, ifølge nogen. Så bliver det meget mere jordnært.” (babysalmesang, Vor Frue)

Rummet

Som det er tilfældet blandt deltagerne i de andre grupper (særligt Åby, Unge og Ravnsbjerg) er fokusgruppedeltagerne fra Vor Frue sogn optagede af kirkerummets betydning. Kirkens rum kan noget andet end fx sportshallen og biblioteket (babysalmesang, Vor Frue) – rummene bærer på noget kulturelt betydningsfuldt, som skal bevares og ikke mindst udnyttes:

”[...] jeg synes, at der står nogle flotte kirkerum til rådighed. Det er jo mange kvadratmeter rundt omkring i byen, og dem, synes jeg, bør udnyttes.” (babysalmesang, Vor Frue).

At kirkerummet har en værdi i sig selv, kommer til udtryk uanset, om man definerer sig selv som troende eller ej:

” [...] Jeg synes, at rummet er rigtig dejligt, men xxx skal ikke døbes, og vi er heller ikke troende, men jeg synes helt sikkert, at rummene skal bevares. Jeg synes, at der er noget kulturelt ved kristendommen og kirkerne, som kunne være fedt at bevare, jeg ved bare ikke helt hvad udviklingen med det skal være.” (babysalmesang, Vor Frue).

Udover at pege på kirkerummets kulturelle værdi, har deltageren dog ikke en forestilling om, hvordan udviklingen og behovet for at bevare kirkerummene vil kunne kombineres.

Hos babysalmesangsgruppen er det også et ønske hos en deltager, at kirken er et rum, man ikke blot kommer i til bisættelser, bryllupper og konfirmationer, men at man i højere grad udnytter de muligheder, der kan være i rummet.

I forbindelse med rejser til udlandet fortæller grupperne, at de bruger kirkerummet som en pause fra ”det hele”:

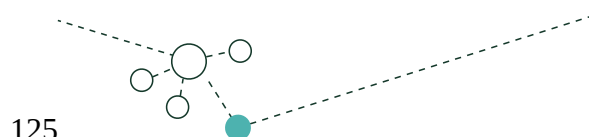
” Ja, men jeg kan rigtig godt lide at komme, altså jeg kan faktisk godt lide at være til gudstjeneste - jeg gør det bare alle andre steder end til hverdag, kan man sige.” (mellemgruppe, Vor Frue).

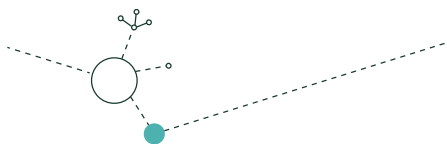
Åbne døre

Overordnet ønsker fokusgruppedeltagerne, at kirkerne er tilgængelige, ligesom andre tilbud i byen er det. En deltager fra babysalmesangsgruppen fortæller, at hun tager ind til byen for at finde den aktivitet, hun søger, men hvis den havde været tilgængeligt i hendes eget lokalområde, havde hun gjort brug af den her:

” [...] nu er det så helt tilfældigt, fordi der ikke er noget, fordi ellers ville jeg jo helt klart gå ind for at støtte lokalt. Og havde der været det her tilbud, så var jeg ikke taget herind, selvom jeg kendte xxx, og jeg er rigtig glad for det, men havde det været dér, så ville jeg ligeså gerne støtte lokalt. Og dér kan I ligesom mere vælge og vrage, hvis man kan sige det sådan, og sige: ”Ved du hvad, det her er ikke godt nok til mig, så vil jeg hellere noget andet, eller det passer bedre på det her tidspunkt”. ” (babysalmesang, Vor Frue).

En altid åben dør er vigtig for deltagerne – her er et rum, man kan træde ind i, væk fra hverdagens brus og larm:

”Men det er altså virkelig et sted man kan gå hen, hvor der er ro midt i byen. Det er ret vildt ikk’. For det er bare lige at gå ind, bum, så er der ro. Den er ret unik.” (mellemgruppe, Vor Frue).

Og sådan bruges rummet. Her kan man bare lige gå ind og sætte sig, hvis man fx ”har fået nok af folk og julegaver” (mellemgruppe, Vor Frue). Den åbne dør ind til rummet, som kan give et pusterum og afbræk fra hverdagen, står centralt i deltagernes bevidsthed om, hvad kirken kan og skal kunne være for dem.

Kirken skal være lige så tilgængelig og åben som resten af byen. Den skal være der, når det passer byens beboere. En deltager bemærker, at det ville være optimalt, hvis kirkedøren står åben, men konstaterer dog i samme åndedrag, at der også kan være udfordringer i, at en dør står åben i Aarhus Centrum:

”Og det med at døren var åben, man kunne komme, og så når det passede selvfølgelig. Jeg ved godt at det måske er et problem i dag eller en udfordring i dag. Men hvis nu døren stod åben, når man gik forbi, så kunne det faktisk godt være, at man gik ind af den. Jeg ved godt, at man nok ikke kan lade døren stå åben inde i midtbyen.” (babysalmesang, Vor Frue).

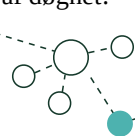
En anden gruppe, mellemgruppen, har en oplevelse af, at kirken har ”lukket”, når de går til den lokale kirke. Det betyder, at man som udgangspunkt henvender sig til det sted, der med sikkerhed er åbent:

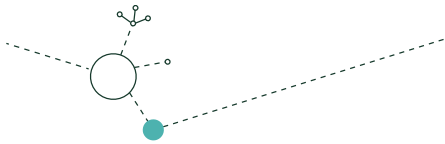
”Det er meget Domkirken og så nogle gange Vor Frue, men jeg synes altid, der er lukket derovre, så Domkirken er meget mere tilgængelig.” (mellemgruppe, Vor Frue).³⁷

Deltagerne overvejer også, om der er grænser for, hvordan man kan bruge kirkens rum. Der er ingen løsning på diskussionen, men en tilkendegivelse af, at ”man skal passe på, at man ikke gør det for poppet” (babysalmesang, Vor Frue). Og selvom man synes, det er godt, der sker noget andet, og at menigheden fx inddrages på nye måder, er der en tydelig bevidsthed om den dobbelthed, der ligger i på den ene side at bevare respekten for kirken samtidig med, at folkekirken ikke låser sig fuldstændig:

”Der skal selvfølgelig være respekt for kirken. Men derfor synes jeg heller ikke, at man behøver at låse sig. Jeg ved ikke lige hvor grænserne går, men det kan da også blive for meget. Ja, det synes jeg da også, det kan.” (babysalmesang, Vor Frue).

³⁷ Til orientering står døren i Vor Frue kirke ulåst i udvalgte tidsrum i løbet af døgnet.

Orientering/kommunikation

Holdningerne til kirkens kommunikation og information om arrangementer er forskellige.

Seniorgruppen oplever ikke de store problemer med at få information fra kirken:

T: "Man kan jo bare melde sig til nyhedsbrev, så får man det jo på sin skærm."

R: "Det svære er at vælge."

I: "Ja der er for mange tilbud næsten?"

N: "Der er rigtig mange tilbud, det er helt vildt." (seniorgruppen, Vor Frue).

De lidt yngre fokusgruppedeltagere har imidlertid en anden oplevelse af, hvordan kirken kommunikerer. Mellemgruppen og babysalmesangsgruppen er for så vidt enige om, at kirkebladet fremstår "kedeligt", og der siges ting som: "Jeg får det ikke åbnet, ærlig talt" (babysalmesang, Vor Frue). Facebook fungerer i denne sammenhæng til dels for babysalmesangsgruppen. Dog er der på samme tid den udfordring, at man på forhånd skal vide, at facebookgruppen er der og følge den for at være sikker på at se opslagene.

"Men man skal også være medlem af [Facebook]gruppen jo. Hvordan skal kirken promovere sig selv, hvis der er sådan, at man faktisk skal være medlem af gruppen for at få de informationer. Så det er lidt svært, for jeg ville også meget hellere have det på Facebook, fordi det er der, jeg ser ting. Men det er svært, hvordan de skal komme ud over horisonten." (babysalmesang, Vor Frue).

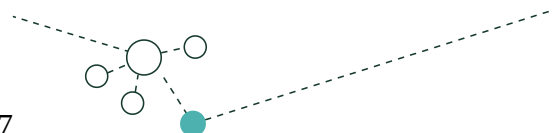
Andre deltagere, herunder særligt babysalmesang, påpeger, at ønsker man viden om folkekirkens og dermed den lokale kirkes arrangementer og aktiviteter, så kræver det, at man selv er opsøgende:

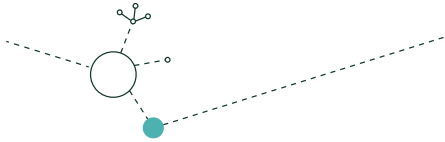
M: "Jeg synes ikke, at de har gjort særlig meget reklame for sig selv, og det, de gør, det er de der gammeldags sogneblade, som godt nok har set mere spændende dage. Nu læser jeg da også dem hjemme ved mine forældre, og hvor man ellers..."

I: "Meget tekst og meget små billeder og mange af dem, ikke?"

M: "Ja. Man kunne godt gøre det lidt mere nutidigt. Og jeg tror, det er dér, det også halter. De når ikke ud til folk. Jeg synes, at det er synd, at kirken ikke har fulgt udviklingen. Hvis man kan sige det sådan." (babysalmesang, Vor Frue).

Diskussionen om, hvorvidt folkekirken har fulgt med udviklingen påpeger også, at det er som om, at folkekirken appellerer til en anden målgruppe end den aktuelle, og at man ikke er opmærksom på dette generationsskifte, og hvem man i virkeligheden skal tale til:

T: ”Men jeg synes bare ikke, at det er sådan samfundet, hvis man skulle tage udgangspunkt i det, i samfundet, i udvikling, så hører det lidt en anden generation til, at man kommer, og at man er sådan vanedannende, og det skal være, som det plejer. Jeg tænker, det hører en anden generation til end den generation, man som folkekirke skal appellere lidt til”.

I: ”Ja.”

T: ”Det er en generation hvor der er lidt mere power.”

I: ”Der skal ske noget uventet.”

T: ”Ja. Lidt mere eventyrligt. Ja.” (babysalmesang, Vor Frue).

Mellemgruppen påpeger endvidere, at kirken ikke er nok opmærksom på, at man her er i konkurrence med mange andre tilbud, og at der ikke bliver gjort det der ekstra – heller ikke når det kommer til prædikenen:

” [...] desværre må jo så sige, at jeg synes, at nu har vi jo så mange kirker, så der er jo for så vidt stor konkurrence, men jeg synes bare ikke helt, man nødvendigvis mærker det i prædikenen. Der, synes jeg, mange kunne oppe sig lidt.” (mellemgruppe, Vor Frue).

I mellemgruppen har de – som den eneste gruppe – et ønske om, at der i folkekirken skal være større tydelighed og gennemsigtighed i forhold til fx præsternes profiler. Én deltager fremhæver, at det er vigtigt at vide, om præsten fx har en negativ holdning til at ville vie fraskilte/homoseksuelle - nærmest som en ”Tripadvisor” med præster/kirker:

”Men hvis vi nu taler om kirkerne som i intern konkurrence. Det behøver de ikke nødvendigvis at være, men hvis nu Julie og jeg skulle i kirke næste søndag, hvilken vælger man så? Altså hvordan orienterer I jer i det der kirkelige...”

T: ”Det har jeg ikke lykkedes med faktisk.”

L: ”Jeg Googler.”

I: ”Og hvad Googler du så efter?”

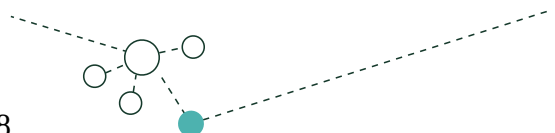
L: ”Tidspunkt og præst.”

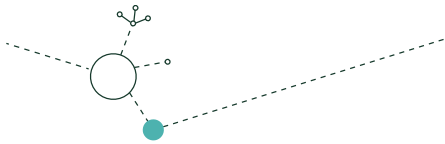
T: ”Nårh, så misforstod jeg. Jeg tænkte for at finde en ordentlig, altså en god... jeg mangler anmeldelserne et eller andet sted.”

L: ”Ja, man kunne godt have sådan en Tripadvisor for kirker.”

T: ”Det synes jeg faktisk mangler.” (mellemgruppe, Vor Frue).

Diskussionen understreger, at der i byen ikke er en særlig trofasthed over for den lokale kirke, men at det bekendelsesmæssige og tidsmæssige har afgørende betydning.

Kirkebrug - opsummering

Deltagerne har flere forskellige forventninger til og oplevelser af deres brug af kirken. Alt fra præstens rolle til beskrivelsen af, at også her i midtbyen kan kirkens rum have en vigtig funktion. Spørgsmålene er dog, hvordan man kan gribe og udvikle på denne interesse for kirkerummet? Kan man fx kombinere det med deltagerne overvejelser om ”åbne døre” og tilgængelighed?

Derudover viser det sig, at deltagerne orienterer sig på meget forskellig vis i det kirkelige landskab, og her er der flere ideer om bl.a. en Tripadvisor for kirker, alt sammen funderet i et ønske om at kunne få lettere adgang til information om kirken.

Folkekirken

Fokusgrupperne bliver bedt om at forholde sig til deres generelle oplevelse af folkekirken.

Overskrifterne for analysen af deres svar fordeler sig over følgende: *Folkekirken som restaurant*, *Folkekirken gennem generationer* og *Spændetrøjer og glaslofter*.

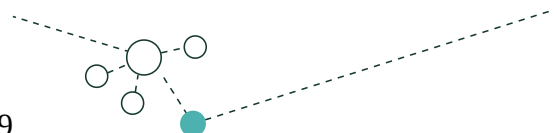
Folkekirken som restaurant

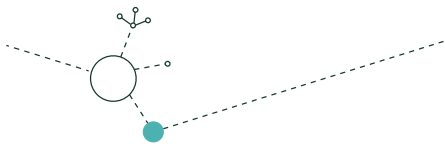
Spørgsmålet: ”Hvis folkekirken var en restaurant, hvilken ville den så være?” er blevet stillet til de fleste af grupperne. Hensigten med spørgsmålet er at få folk til at sætte ord på et forholdsvis svært og abstrakt emne.

I Vor Frue sogn har seniorgruppen arbejdet med spørgsmålet.

Gruppen er overordnet uenige om, hvordan man bedst kan beskrive folkekirken som en restaurant. Én tænker folkekirken som en slags loge, hvor man nærmest føler, man skal være medlem for at turde at nærme sig, en anden sammenligner folkekirken med spisestedet *Dalle Valle*, hvor der er noget for enhver smag, og alle bliver mætte. Til dette siger en anden deltager, at det er nedgørende at sammenligne folkekirken med en sådan restaurant:

”Det skal være et sted hvor dét, man får at spise er bedre end det, man kan lave derhjemme, men det skal serveres på en sober måde, på en hvid dug, med en tjener, der ved, hvad han snakker om. Det skal da ikke være Dalle Valle.” (seniorgruppe, Vor Frue).

Selvom deltagerne har svært ved at blive enige om det restaurant-udtryk, der bedst definerer folkekirken, er der grundlæggende enighed om, hvilke kvaliteter restauranten skal besidde. Den kan fx ikke være som en Michelin-restaurant, og på den anden side heller ikke for jævn – men måske nærmere et sted midt imellem.

Samtalen i seniorgruppen om folkekirken som restaurant er et godt billede på, hvor svært det kan være at definere og blive enige om, hvad det egentlig er, folkekirken er og skal.

Folkekirken gennem generationer

I mellemgruppen fremhæver en deltager, at folkekirken er et sted, hvor der er højt til loftet, og at det er ”noget sådan lidt højtravende og højtflyvende” (mellemgruppe, Vor Frue). Samme deltager henviser også til roen og tyngden, som er ord, der i øvrigt er bragt op af de andre deltagere til at definere kirken: ”Du får den der tyngdefornemmelse i kroppen, hvor der bare er ro” (mellemgruppe, Vor Frue).

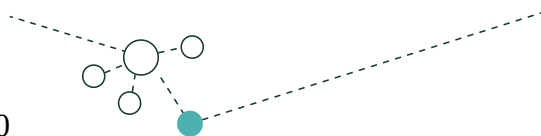
Beskrivelsen af folkekirken som et sted med ro og tyngdefornemmelse kan sammenlignes med et lignende udsagn fra seniorgruppen:

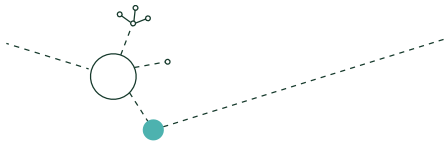
” [...] kirken for mig er en form for tryghed, hvis jeg skal bruge det, hvis jeg lige skal bruge lidt tryghed, så ved jeg, at jeg kan gå over i min kirke eller hvilken som helst kirke.” (seniorgruppe, Vor Frue).

Men i seniorgruppen, er der også en bekymring for, at det, de selv oplever og forbinder med folkekirken, ikke kommer til at gå i arv til de næste generationer, og det må folkekirken arbejde med:

” Det er derfor, der er brug for at gentænke folkekirken i dag, for de unge mennesker på 40 år, som har små børn, der skal døbes eller konfirmeres osv. De forstår slet ikke, hvad vi snakker om, de synes, vi er åndsvage, undskyld, de synes i hvert fald, jeg er åndsvag.” (seniorgruppe, Vor Frue).

Spørgsmålet er, om seniorgruppen her peger på en udfordring i folkekirken, eller om folkekirken blot er ved at finde en anden vej ind i de næste generationers hverdag? Måske efterspørger de nye generationer ikke trygheden ved at gå ind i en kirke, men nærmere fornemmelsen af ro og afbræk fra den travle hverdag – som også en deltager fra babysalmesangsgruppen formulerer det efter en

oplevelse til en aftengudstjeneste: ” [...] udenfor suser mennesker bare forbi og [der er] et virvar, og her er bare sådan en ro.” (babysalmesang, Vor Frue).³⁸

Babysalmesangsgruppen er desuden optaget af, at folkekirken skal være opmærksom på at nå de yngre generationer og især de unge i konfirmationsalderen:

”Igen for at sige, at det er jo konfirmanderne, man skal fange. Hvis de først tager stilling til: ”Næh jeg er ikke troende, eller jeg er ateist” og de ved ikke, hvad de siger ja til. Det er min holdning. De aner ikke, hvad de siger ”ja” til i den alder. 7. Klasse, det er simpelthen... det er svært nok for dem at tage stilling til uddannelse, når de nærmer sig 9. -10. Klasse. I gymnasiet er man selv nogle gange for ung til at tage stilling til den slags, og så skal man i 7. tage stilling til, hvilken tro man skal have.” (babysalmesang, Vor Frue).

Samme gruppe fremhæver ordet ”vedkommenhed” med udgangspunkt i en oplevelse til en konfirmationsgudstjeneste, hvor konfirmanderne selv bidrog med en lille opgave hver: ”[...] den der stolthed over, at jeg faktisk skal præstere noget. Jeg er ikke bare én, der bliver placeret på en kirkebænk. Jeg er faktisk også noget værd” (Vor Frue, babysalmesang), og som samme deltager konstaterer:

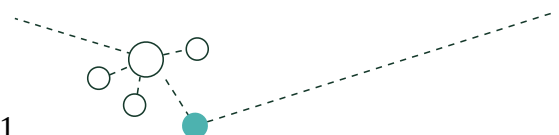
”På den måde, også bare for at sige, at det der med vedkommenhed, synes jeg bare er så vigtigt. At kirken skal være vedkommende for os. Vi skal føle, vi gør en forskel, og at vi ikke er så distancerede fra det.” (babysalmesang, Vor Frue).

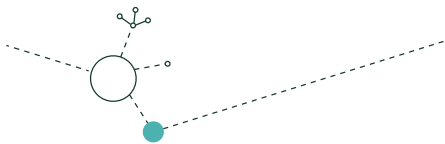
Spændetrøjer og glaslofter

Der er flere positive fortællinger og oplevelser, når deltagerne taler om folkekirken: ”Jeg har ikke ret mange dårlige oplevelser med det. Jeg har mange gode oplevelser...” (babysalmesang, Vor Frue). Men deltagerne ser også udfordringer ved folkekirkens nuværende form, og at de kan opleve det som ”lidt halv-kedeligt” (babysalmesang, Vor Frue). Højtideligheden kan fx få en til at føle sig ”utilpas”:

”Jeg ved ikke lige, om jeg har den gyldne idé, men bare det der med at gøre det mindre - ja det ved jeg ikke - højtideligt. Fordi det bliver så kantet. Jeg tror måske, at der er nogle, som føler sig utilpasse, fordi man skal gøre ”sådan”, så skal man være stille, og så skal man sidde ned på det rigtige tidspunkt og rejse sig på det rigtige tidspunkt.” (babysalmesang, Vor Frue).

³⁸ De yngres oplevelse af kirken som et afbræk til hverdagslivet – mødet med roen – kommer i øvrigt også til udtryk i samtalerne med fokusgruppedeltagerne fra de andre udvalgte sogne.

Samme deltager fortsætter samtalen og udtrykker, hvor svært det kan være, når man står overfor dette ”højtidelige pres”, ritualer og koder, man skal kende for at kunne følge fx gudstjenesten, og det spænder ben for oplevelsen:

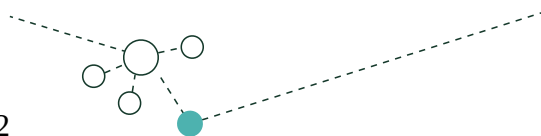
”Og så er de bange for at gøre noget forkert, og måske bliver man også bare væk, og det er også bare gabende kedeligt, og den der præst står også bare og snakker, og jeg kan ikke forholde mig til det. Det skal være mere jordnært. Jeg har måske ikke den gyldne tråd, men det kommer for langt væk fra hverdagen til de mennesker, der er i dag, eller hvad man kan sige, ikke. Det bliver for uhåndterbart.” (babysalmesang, Vor Frue).

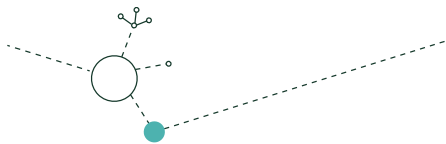
Seniorgruppen bemærker ligeledes, at traditioner, dogmer, ritualer og kirkebygningen er det, der ”sætter én i en spændetrøje” (seniorgruppe, Vor Frue), som kan stå i vejen for den ønskede oplevelse: ”at kirken er det dér, som er mellem folk” (seniorgruppe, Vor Frue).

Det peger videre over i en samtale om, at det vigtige er fællesskabet og evnen til at samarbejde for, at folkekirken skal kunne komme videre: ”man bliver nødt til at holde hånd i hånd, for at kunne komme videre” (seniorgruppe, Vor Frue). I salmesangsgruppen formulerer man det som, at folkekirken skal være bedre til at give plads til det lille twist, der får folk til at undre sig:

”Man skal vække folk lidt, i stedet for at det bare skal være sådan ”nå hvad sker der nu?”. Det er det samme og det samme og det samme. Man skal give folk et wake-up call midt i det hele. ”Hvad er det lige?” ”Nåh ja det kan da også ske i en kirke”. Altså udførelsen af Aros – de har jo gennemtænkt det hele. At hver gang man går rundt, man skal irritere sig over de trappetrin. Alle irriterer sig over de trappetrin, når man går op af trapperne, fordi de er for store. Og os med små ben, korte ben, det kan heller ikke passe med to trin. Men det er helt gennemtænkt, at man skal irritere sig lidt, for ”gud, hvad er nu det for noget”. ”Hvorfor skal jeg gå op af sådan en trappe her”. For at sige, at det er godt til det her samfund, hvor der er så mange tilbud, at man bliver vækket lidt, der hvor man så færdes.” (Vor Frue, babysalmesang).

Deltagerne i mellemgruppen taler også om en dobbelthed i folkekirken. På den ene side ønsker man at holde fast i det ”højtravende og højtflyvende” (mellemgruppe, Vor Frue), og at der skal være højt til loftet. Samtidig er det som om, at der er et ”glasloft” over tænkningen i folkekirken. Et loft, der er svært at definere og præcist at kende grænserne for og dermed vide, hvad man kan og ikke kan:

”Der er sådan et begreb indenfor innovationstænkning, som hedder ”at bryde igennem glasloftet”. Altså når man siger, at her kan alt lade sig gøre, men så er det tit, at alt kan lade sig gøre, men ikke lige dét der. Det er dét, man nogle gange refererer til som ”glasloftet”, fordi det kan ikke ses, men det er der. Det er sådan en tavs viden om, hvad vi gør, og hvad vi ikke gør. Det er egentligt det, jeg tænker. Sådan ét er der, tror jeg, også i folkekirken.” (mellemsgruppe, Vor Frue).

Billedet med glasloftet kommer på sin vis også til udtryk i de andre fokusgrupper – om end indirekte. Det sker blandt andet i forbindelse med, at deltagerne kan have svært ved at forklare, hvor grænserne går for, hvad man kan og må bruge kirkerummet til.

Folkekirken - opsummering

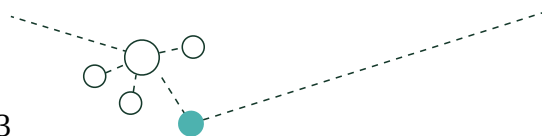
Da seniorgruppen skal sammenligne folkekirken med en restaurant, står det klart, at det er svært for dem at blive enige og lægge sig fast på en beskrivelse. Dog er de enige om, at folkekirken hverken er en alt for fin eller utilgængelig restaurant, samtidigt heller ikke et jævnt eller enkelt sted.

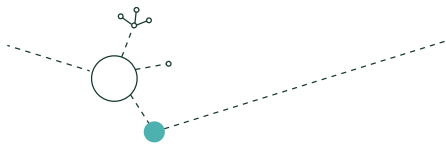
Ligeledes er det tydeligt, at deltagerne fra generation til generation forbinder forskellige ord med folkekirken: Seniorgruppen bruger ord som tryghed, mens de yngre forbinder folkekirken med ord som ro og afbræk. Endelig er der hos alle en bevidsthed om, at folkekirken må bevæge sig med udviklingen og menneskelivet og på den måde skabe sammenhænge, der er vedkommende, jordnære og håndterbare, og som samtidig rummer kvalitet og autenticitet.

Konkluderende overvejelser

Vor Frue sogn ligger i centrum og er præget af alle byens muligheder og tilgængeligheden til alt. En stor andel af indbyggerne er mellem 20 og 29, og i den resterende del er en bred diversitet, som også her bliver fremhævet som et plus.

For beboerne i et sogn som Vor Frue er der ikke en udpræget bevidsthed om sognegrænser. Byen er stedet, hvor tingene folder sig ud uden blik eller interesse for de grænser, som kirkerne arbejder med. Dette er både en gave til og en opgave for folkekirken, for kirken står på den ene side i den gunstige situation, at der er megen aktivitet i lokalområdet, som de kan placere sig selv i. På den anden side kan det være en udfordring at være en del af de lokalmiljøer, der blomstrer og fastholde sin relevans midt i alle de muligheder, som byen byder på.

Spørgsmål – Midtbyen

Sogneanalysen for Vor Frue slutter foreløbigt her – ikke med svar, men med spørgsmål, som melder sig under læsningen. Der kan være andre og flere. Det afgørende er, hvordan I lokalt beslutter at arbejde videre, hvilke andre spørgsmål det vækker, og hvem det kunne give mening fortsat at invitere ind i samtalen om kirke og tro.

Lokalområdet

Byen beskrives med ord som spontanitet, tilgængelighed, lethed og frihed. Hvilken betydning har det for kirkens liv?

Hvordan kan kirken i centrum af den store by bidrage til at skabe oaser/åndehuller?

Hvordan kobler den lokale kirke sig på alle byens muligheder? - Og omvendt hvilke muligheder har byen for at koble sig på kirken?

Hvordan kan man i højere grad blive en del af nærmiljøet?

Den lokale kirke

Hvordan bliver kirken et sted i byen, hvor mennesker kan mødes og få oplevelsen af at gå andre i møde?

Hvilken plads ønsker kirken at tage i byen?

For hvem er kirken som sognekirke vigtig?

Hvordan kommunikerer kirken i og til nye netværk?

Folkekirken

Hvilke ord drømmer kirken i centrum af den store by om, at andre bruger om kirken?

Hvis der findes en tavs viden i folkekirken om, hvad der kan lade sig gøre, og hvad der ikke kan lade sig gøre, hvordan taler man så om det?

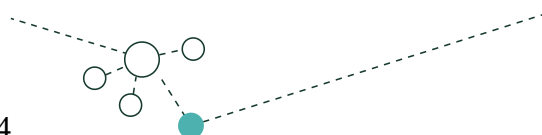
Hvordan kan man udfordre vanen?

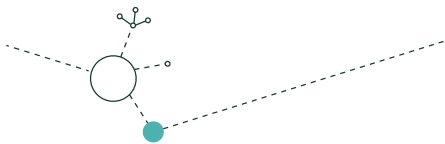
Kirkebrug

Hvordan kan man gøre oplevelsen af tilgængelighed til kirken større?

Hvor åben kan en kirkedør være?

Hvordan kan oase-begrebet forbindes med en kirke i centrum af en større by?

Unge - Midtbyen

Indledning³⁹

På grund af den store vægt af unge i midtbyen har det været relevant at brede fokusgruppeinterviewene ud til også at dække unge i alderen 18-26 år. Ønsket er at gøre undersøgelsen så repræsentativ som mulig.⁴⁰ Deltagerne er så vidt muligt blevet stillet de samme spørgsmål, som de andre fokusgruppedeltagere, hvorfor analysen af unge er bygget op på samme måde.

Der er nedsat fire fokusgrupper under samme kriterier, som tidligere i analysen – altså en netværksorienteret rekruttering.⁴¹ Grupperne fordeler sig under overskrifterne: ”Studerende”, ”unge 1”, ”unge 2” og ”unge 3”. Det er også disse kategorier, der henvises løbende til i analysen. Gruppen af studerende består af unge, der har boet i eller omkring Aarhus i alt fra én dag til fire år – her er deltagerne mellem 23 og 26 år.

Gruppen unge 1 består af deltagere, der har været bosat i området fra én måned til to år. Deltagerne i pågældende gruppe fordeler sig aldersmæssigt mellem 19 og 24 år.

Gruppen unge 2 har en aldersspredning på mellem 18 og 19 år og har haft tilknytning til området i alt fra to måneder til at have været bosat i midtbyen i nærmest hele deres liv.

Gruppen unge 3 består af deltagere, der har boet i eller omkring Aarhus fra to måneder og op til hele deres liv. Aldersspredningen er her mellem 18 og 21 år.

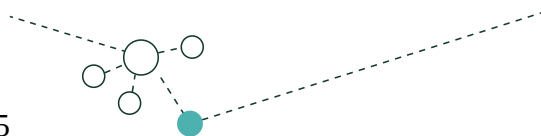
Lokalområdet:

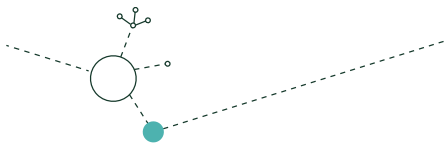
Gennem interviewene af unge-grupperne kommer mange af de samme betragtninger og erfaringer af livet i byen frem, som også gør sig gældende i de adspurgte grupper fra Vor Frue sogn. Samtidig er der enkelte elementer, som unge-grupperne i højere grad lægger vægt på.

³⁹ Det anbefales at læse det indledende afsnit inden sogneanalyserne: ”læsevejledning” for herved at lette læsningen og forståelsen af sogneanalyserne

⁴⁰ Læs mere om henværing af fokusgruppe-deltagere i afsnittene under: ”Metodevalg og undersøgelsesdesign”

⁴¹ Læs mere herom i afsnittet af samme navn

Når de unge skal definere deres lokalområde er det primært ud fra følgende overskrifter: *Uni og unge*, *En by med fart*, *Byens mange muligheder*, *Den lille storby*, *Diversitet og mangfoldighed* og *Smilets by*.

Uni og unge

De interviewede unge beskriver Aarhus som en by med mange unge indbyggere, der bærer præg af de mange uddannelsesinstitutioner i byen – særligt universitetet:

”Jeg har skrevet: ”ung by”. Der er rigtig mange unge mennesker i bybilledet, og derfor har jeg også skrevet uddannelsespræget, for det, synes jeg, at jeg lagde meget mærke til, da jeg flyttede hertil. Jeg synes, det var meget sådan: ”Hvad læser du? ” Jeg læste ikke noget de første to år, jeg var her, så meget den her: ”Hvad læser du? Hvad studerer du? Går du på Uni? ” Ellers så er du ingenting nærmest. Den der meget uddannelsesprægede, meget unge by.” (unge studerende, midtbyen).

Ord som ”uni”, ”uddannelse”, ”studieby”, ”uddannelsesby”, ”megastudieby” går faktisk igen i alle grupperne på samme måde som i de andre adspurgte grupper i midtbyen.⁴²

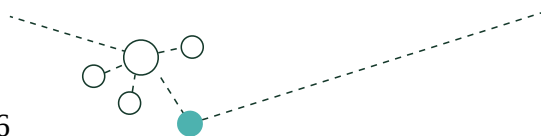
Byens mange muligheder

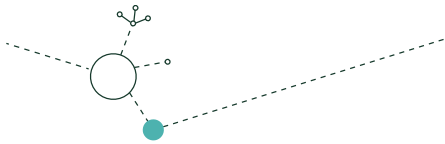
Det er tydeligt, at byens kraftige vækst har betydning for, hvordan deltagerne oplever byen. Byen bliver beskrevet som fyldt med arkitektur, og de fleste nævner Aarhus Ø som et sted, der også kendetegner byen og by-oplevelsen:

”Ja, nu går jeg ret tit omkring havnen, det er sådan ret tydeligt i bybilledet. Jeg bor på Trøjborg og uanset hvad vej, jeg går mod centrum, så rammer man ret meget noget, der bygger ud ad.” (studerende, midtbyen).

Byen fremstår som en by med ”fart”, fordi der hele tiden bygges nyt, og der sker noget (studerende, midtbyen). I samtalerne i unge-grupperne er der ligeledes enighed om, at byen er en fed by, som har mange tilbud – herunder særligt kulturelle. Samtidigt rummer Aarhus en masse u-opdagede aktiviteter:

⁴² Jf. analysen af Vor Frue sogn

” [...] det der med at have boet i Aarhus hele sit liv, men at der stadig er nye ting at se, er ret fedt. Det der med, at det ikke nødvendigvis skal, men at man ikke skal gøre de samme tre ting, hver gang, man skal ud og lave noget, altså f.eks. tog vi en byvandring i sidste uge, fordi en af vores veninder havde fødselsdag for at lave noget nyt og for at lege turister i egen by, fordi der mange ting, man stadig ikke ser. Det, synes jeg, er fedt, at der stadig er nogle rum, man kan opdage, fordi der er så meget udvikling, så der hele tiden kommer noget nyt at se.” (studerende, midtbyen).

De unge nævner alt fra pop-up-shops rundt i byen til alt fra skov, strand, Ceres, AGF, Mølleparken, Fairbar, kultur som Aros og Den Gamle By – eksemplerne er mange.⁴³ En deltager beskriver særligt Den Gamle By og Aros samt byens skov og natur som noget unikt for Aarhus - som et ”åndehul”:⁴⁴

”Jeg har også skrevet Den Gamle By og Aros, og så har jeg skrevet det her med skov og natur, det, synes jeg, er ret unikt for Aarhus som storby, at vi har de her åndehuller inde i byen hele tiden.” (studerende, Midtbyen).

Den lille storby

Selvom Aarhus pga. de mange indbyggere, den rivende udvikling og de mange muligheder betragtes som en storby, er Aarhus også ”en lille storby”. To af grupperne definerer byen på følgende måder: ” [...] en stor landsby eller en lille storby” (unge 1, midtbyen), og ”en lille storby”. Samme gruppe tilføjer tilmed: ”Aarhus er verdens mindste storby og verdens største landsby” (unge 3, midtbyen).⁴⁵ Grupperne uddyber ikke nærmere, hvad de mener, men man kunne forestille sig, at hvis man sammenholder Danmarks to store byer, Aarhus og København, er Aarhus knap så meget en storby som København.

En deltager sammenligner de to byer og fremhæver her Aarhus med sine fordele særligt pga. størrelsen:

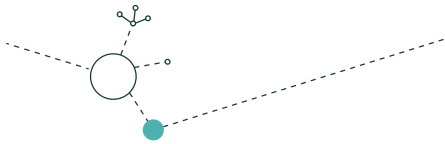
”... og der er noget ved størrelsen også, det der med, at man kan møde en veninde nede på banegården og så mødes med en anden ven til en kebab i den anden ende af byen, og så kan man tage op på universitet og sådan, altså alt kan lade sig gøre, inden for ret kort tid, så man kan nå meget på en dag.” (studerende, midtbyen).

⁴³ Gruppernes oplevelse af byens mange muligheder giver mening at sammenholde med det, som fokusgruppedeltagerne fra Vor Frue benævner som ”byens tilgængelighed” jf. analysen af Vor Frue sogn.

⁴⁴ Jf. Diskussionen i analysen af Vor Frue om oaser/åndehuller.

⁴⁵ Definitionerne af Aarhus C som den lille storby er ligeledes at finde i analysen af Vor Frue sogn og Ravnsbjerg sogn.

Enkelte deltagere fortsætter og beskriver byen som ”hyggelig” og refererer til Aarhus som ”smilets by”, hvor indbyggerne er imødekommende: ”Smilets by har jeg skrevet, fordi jeg synes, de mennesker, man møder er meget imødekommende.” (studerende, midtbyen).

Diversitet og mangfoldighed

En deltager i gruppen ”unge 1” peger på, at Aarhus kan favne ”fra Gellerup til Risskov” (Unge 1, midtbyen). Beskrivelsen er interessant, fordi alle deltagerne nævner, at byen rummer en stor ”mangfoldighed”, ”forskellighed” og ”diversitet”:⁴⁶

” [...] så har jeg skrevet mangfoldig, og det er det her med plads til nogle forskelle, nogle nye tiltag, og at man kan have en eller anden pop-up shop, og det kan være, at den varer 14 dage, og det kan være, at den bliver et hit og altså, at, det føler jeg også, at der er plads til.” (studerende, midtbyen).

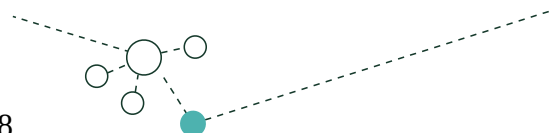
Et andet billede på denne diversitet er fx området omkring Klostersvej/Mølleparken:

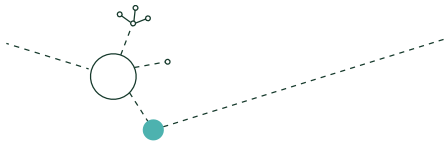
”Jeg synes, det er en sørgelig realitet, at der er nogen der hjemløse eller skal være på gaden, altså det er mega træls og tragisk, men jeg tror aldrig, det som sådan er noget, der har generet mig. Altså da vi gik i gymnasiet og var yngre, så sad vi også tit nede i mølleparken, og dengang kunne du jo købe alt muligt i Mølleparken, altså sådan der er Mølleparken jo heller ikke det fineste sted i byen, men der var simpelthen ikke noget i vejen for at sidde dernede. Så kom Tromme-Klaus måske og kastede en frisbee i hovedet på én, men det var måske også det. Der er aldrig nogen af os, der har lidt overlast eller er traumatiseret. Så jeg tror også bare, det er blevet en del af, hvad Aarhus er og et eller andet sted, så kan du vælge det til eller fra, for du ved godt, hvor i byrummet du måske bliver mere udsat for det end andre steder, ikke?” (studerende, midtbyen)

Som beboer i byen kan man godt mærke ulemperne ved et område som fx Klostersvej, det opleves dog primært som noget ”sundt” at bo i en by med mangfoldighed modsat fx en mindre forstad til Aarhus, hvor man ikke mærker den samme diversitet som i byen:

” [...] det er jo ikke ligesom i Hørning, der mærker man ikke den der diversitet i mennesker. Så jeg tror bare, det er sundt at se nogle andre måder at leve på og nogle andre typer mennesker, og have den der samtale med dem for ligesom at få manet nogle af de her fordomme til jorden, jeg tror virkelig, det er vigtigt.” (unge studerende, midtbyen).

⁴⁶ Det er i øvrigt beskrivende generelt i undersøgelsen, at deltagerne lægger vægt på diversiteten og mangfoldigheden som en force i byen. jf. analyser af de fire sogne nær byen.

De unge beskriver byens diversitet som alt fra ”en stor ghetto” (unge 3, midtbyen), ”fra Risskov til Gellerup” (unge 1, midtbyen) til at bruge ord som ”mangfoldighed”, ”rummelig by”, ”samler folk” (unge 3, midtbyen).

Byens udfordringer

I tre af grupperne diskuterer deltagerne, hvilke udfordringer, byen kan have. Her fremhæves både de mange muligheder, individualiseringen og risikoen for, at nærheden bliver mindre, og at ensomheden derved kan vokse sig større.

C: ”Der er sindssygt mange muligheder.”

I: ”Det er en udfordring?”

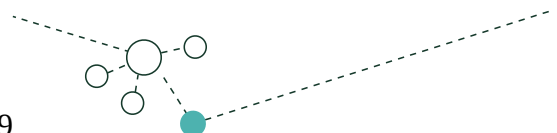
F: ”Det er en udfordring, fordi man i hvert fald... [går i stå], men altså det har jeg snakket rigtig meget med mine veninder om i hvert fald, især i forbindelse med studiet, er nogen, der er interesseret i at bruge byen rigtig, rigtig meget, og derfor føles det som en udfordring, når der er rigtig mange tilbud. Det er også en luksus - det er et luksusproblem. Men vi vil så gerne det hele, fordi det hele lyder godt, og det er også en udfordring for byen, fordi dem, der så laver alle de her arrangementer, de har så også den udfordring at råbe op i et crowd, hvor der er rigtig, rigtig mange ting. Det tror jeg rigtig mange af kulturinstitutionerne er påvirket af, og samtidig er der jo flere end nogensinde, der bruger kulturen og bruger byen. Så det, tror jeg, er en udfordring.” (studerende, midtbyen).

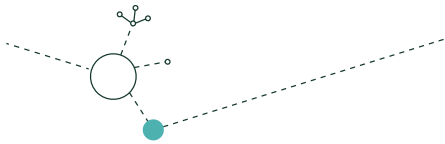
Samme gruppe mener også, at det kan være en ulempe, hvis man ikke får grebet mulighederne. Faren er, at byens fart og de mange muligheder har konsekvenser for mennesker i byen, fordi det kan give oplevelsen af gerne at ville være alle mulige andre steder end lige dér, hvor man er (studerende, midtbyen):

”Ja, det er hele tiden hvad er det næste? Og hvad går jeg glip af? Det kan godt være jeg er her, men hvad var det andet, jeg skulle? Var det federe? Ja, det er meget centralt.” (studerende, midtbyen).

To af grupperne taler endvidere om nærhed, ensomhed og individualitet. En deltager fra gruppe 1 fortæller om frykten for, at vi er blevet for individualiserede:

”Jeg synes, at ligesom hun [en anden deltager i diskussionen] siger, at vi bliver for individualiseret også, at vi ikke føler, at vi har brug for et fællesskab eller fællesskaber, hvilket jeg ikke føler, man kan klare sig uden. Du ved, at folk går væk fra fællesskaber og hen til individet.” (unge 1, midtbyen).

Risikoen ved den store by med de mange muligheder er også:

”at nærheden bliver mindre og ensomheden bliver større for nogen grupper, fordi der lige pludselig er en masse tilbud, og hvis du ikke er den, der råber højt, så tror jeg, det er lettere at blive isoleret og blive ensom.” (studerende, midtbyen).

Opsummering Lokalområdet

Der hersker ingen tvivl om, at de unge oplever byen som et sted, hvor unge lever, bor og uddanner sig. Ligeledes er de bevidste om den hastige udvikling, som byen er under, og at ligegyldig hvilken retning, man kigger, så bygges der til, ud, hen eller op.

Deltagerne beskriver byens mange muligheder - arkitektoniske, kulturelle såvel som adgangen til skov, strand osv., og netop dette "mulighedernes rum" er kendetegnende for byen.

Aarhus beskrives også af unge-grupperne som "den lille storby". Især i sammenligningen med København er Aarhus ud over være ”storbyagtig” også hyggelig og imødekommende: "Smilets by".

Byens diversitet og mangfoldighed fylder også for ungegrupperne, de er dog ikke udelukkende positive omkring byens størrelse, dens mange muligheder, for det travle liv og de mange tilbud kan også medføre øget ensomheden og mindre nærhed.

Den lokale kirke

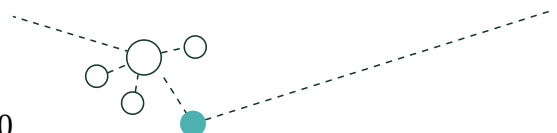
På baggrund af interviewene af unge-grupperne er det svært at få et klart billede af, hvad den lokale kirke betyder. Det skyldes særligt, at de adspurgte bor forskellige steder i byen, og flere af dem gør ikke brug af kirken. Ikke mindst tyder det på, at unge-grupperne deler oplevelsen af, at kirken ikke er en naturlig del af deres lokalsamfund.

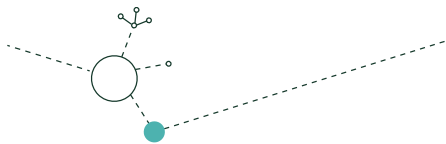
Da deltagerne bliver bedt om at opremse de kirker, de kender i og nær Aarhus, spænder det vidt, hvor mange kirker, der bliver nævnt. Men det er tydeligt, at det ikke er kirkernes placering, der betyder mest for deltagerens brug af dem. En deltager fremhæver, at der måske er en lille chance for, at vedkommende ville bruge kirken lidt mere, hvis den var tættere på:

N: ”Okay, hvad betyder kirkernes placering for jeres brug af dem?”

M: ”Meget.”

L: ”Ikke noget.”

N: "Ingen."

M: "Ingenting"

N: "Nej."

O: "Jeg bor ved siden af den, og jeg bruger den ikke."

L: "Ja, same."

M: "Jeg vil sige, at jeg bor lige ved siden af den, og jeg vil bruge den... det kan man godt nok ikke sige, da jeg bruger den 0, men hvis den lå længere væk, vil jeg bruge den mindre i relation til det 0."

L: "Du ville overveje det mindre."

M: "Ja, hvis der ikke var en kirke lige i min baghave, så ville jeg aldrig nogensinde tænke, skal jeg ikke tage i kirke." (unge 2. midtbyen).

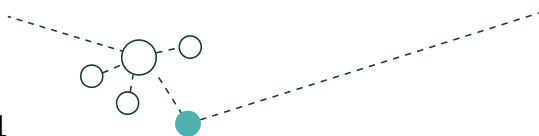
I en anden gruppe er deltagerne primært enige om, at kirkens placering ikke betyder noget for deres kirkegang: "Nu siger jeg bare noget... de gange jeg har været i kirke i de sidste to år, har på ingen måde haft noget at gøre med, hvor kirken har ligget" (unge 3, midtbyen). En enkelt deltager udtrykker dog, at placeringen har en betydning, og hvis kirken var nabo, så ville det nok gøre en forskel: "Jo, hvis jeg boede ved siden af en kirke, så ville jeg nok gøre det lidt oftere. Hvis jeg var nabo til kirken" (unge 3, midtbyen).

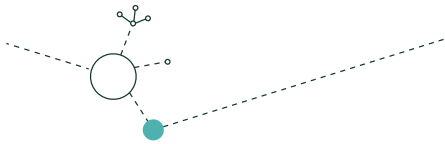
Kirkebrug

I de unge fokusgrupper er der flere, der definerer sig som "ikke troende", "ikke-religiøs", "agnostiker" eller "ikke medlem". Kategorier, der i en eller anden grad tager afstand fra folkekirken og det, den står for. Der er dog også interviewdeltagere, der definerer sig selv som troende, og som gør brug af kirken, eller som har et ønske om at gøre brug af kirken: "[...] jeg er kristen, men jeg bruger mere troen, end jeg bruger kirkerne som bygning" (unge 1, midtbyen). Tendensen er blandt de unge, at selvom de ikke definerer sig selv som troende, så kunne de godt finde på at gøre brug af kirkens tilbud i forbindelse med et oplæg eller lignende.

Et par af deltagerne nævner, at det særligt er pga. deres uddannelser, at de er begyndt at interessere sig for folkekirken og dens arrangementer. Det betyder, som de selv beskriver det, at de "har fået øjnene op" for kirkens værdi og kulturarv, og at det med at gå i kirke er kommet med alderen:

"Altså, det er jo egentlig også noget, jeg mere er begyndt på jo ældre, jeg er blevet, eller ligesom har fået en bedre forståelse af, hvad de betyder for mig og måske især i form af min uddannelse som xxx, fordi dér har vi skullet arbejde med det. Der har jeg f.eks. en del om turisme, og hvordan man skaber

oplevelser til turisterne, og hvad har Aarhus at byde på, og dér synes jeg, at kirkerne er en kæmpe stor værdi og et stykke kulturarv, som jeg synes, vi skal værne om, så for mig har jeg ligesom fået øjnene op for, hvor meget det betyder, og hvor vigtigt det er at blive ved med at have de her institutioner og blive ved med at bruge dem til noget.” (studerende, midtbyen).

Hyggelig, rolig – og kedelig

Når deltagerne bliver spurgt, hvilke forventninger, de har til at gå i kirke, er flere af deltagerne enige om, at beskrive det som ”hyggeligt” - fx i forbindelse med de faste ritualer, dåb, begravelser, vielser eller til julegudstjenester.

Samtidig bemærker flere også, at de oplever gudstjenesten som kedelig. En deltager beskriver, hvordan vedkommende ville ønske, at man blot kunne deltage i den efterfølgende reception og slippe for kirken: ”[...] man ville måske ønske, at man bare kunne komme til receptionen bagefter, fordi det er rigtig kedeligt...” (unge 1, midtbyen).

Deltagerne i unge 2 taler om ”de faste gamle gudstjenester” som kedelige, og at det er det, der afholder dem fra at komme – i hvert fald som yngre. De forestiller sig dog, at de ser anderledes på det, når de bliver ældre:

O: ”Jamen, hvis de holder sig til de faste gamle gudstjenesterne, så nej, så ville jeg ikke komme, fordi det er kedeligt. Man hører også om det i religion, så hvis man gerne vil høre det, så kan man selv finde det på nettet.”

M: ”Jeg tror, at grunden til, at jeg ikke ville bruge den mere, end jeg bruger den på nuværende tidspunkt i mit liv, er fordi jeg er agnostiker og ja...”

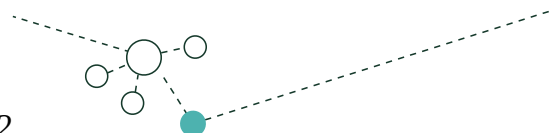
N: ”Hvad skulle der ske for, at du bruger den mere?”

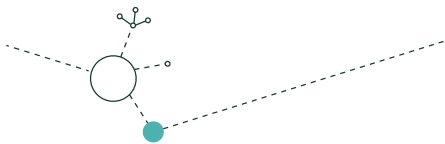
M: ”Jeg tror måske når jeg bliver ældre, at der er noget fællesskabsgivende i det...”

O: ”Hvordan ældre?”

M: ”Sådan ægte gammel, når jeg bliver gammel og grå, så tror jeg der kan være noget fællesskabsgivende i det [...]” (unge 2, midtbyen).

På den ene side kan man opfatte det modsætningsfyldt, at grupperne definerer kirken som både ”hyggelig” og ”kedelig”. På den anden side kan det hænge sammen med, at det hyggelige aspekt handler om, at deltagerne forbinder kirken med julehygge, samværet med familien eller fx, fordi man mødes i forbindelse med en livsbegivenhed, hvor kirken spiller en rolle.

Rummets muligheder

Når deltagerne er kritiske overfor gudstjenesten og kalder den ”kedelig”, bør det også nævnes, at især to af grupperne taler om, at rummet kan noget særligt, og at dette ikke er afhængigt af tro og tilhørsforhold. Kirken kan bruges som et sted, hvor der er ”ro”, ”pause fra hverdagen”, en ”timeout” (unge 2, midtbyen) og et sted, hvor man – uafhængigt af ens forhold til tro – kan fordybe sig i eksistentielle spørgsmål:

”Jeg har været til gudstjenester, hvor man uafhængigt om man er kristen eller ej, kan få en eller anden indsigt i det almene menneske og få en eller anden refleksion over, hvad fanden er det, man render rundt og laver.” (unge 2, midtbyen).

En enkelt deltager sammenligner oplevelsen af at gå i kirke med dét at gå i biografen:

N: ”Det er ligesom at tage i biografen.”

O: ”Bare uden...”

N: ”Så kobler man lige af i en times tid.”

O: ”Ja, men det er rigtigt.”

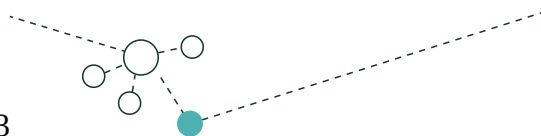
N: ”Ja, man har jo ikke sin telefon fremme.”

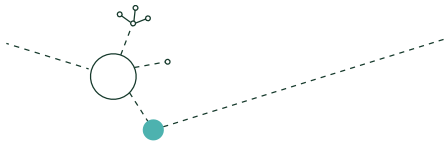
O: ”Et eller andet sted gennemgår man de samme... det der med, at man skal snakke om det bagefter.” (unge 2, midtbyen).

De andre grupper diskuterer ligeledes, hvad de forventer af et kirkebesøg og er overordnet enige om, at rummet indbyder til ”refleksionstid”, ”tænkepause”, ”tænketid” og tilføjer ord som ”højtideligt”, ”respektfuldt” og ”kulturelt” (unge 3, midtbyen). En deltager siger i denne sammenhæng: ”Det kan godt være, man ikke tror på det, men jeg føler, at når jeg er til gudstjeneste, at jeg får noget ud af det alligevel” (unge 3, midtbyen) – en anden deltager fortsætter og forklarer, at det, der kommer ud af det, er fællesskabet:

”Det er vel også en del af et fællesskab. Det der med, at man kommer dér, fordi man kender nogen, der kommer der. Ikke fordi man måske tror på gud, men måske omgivelserne er rare at være i.” (unge 3, midtbyen).

Kirken og kirkens rum er altså et sted, hvor der er ro og tid til at reflektere, og det stemmer overens med holdningerne i de andre fokusgrupper. Men en deltager siger også, at vedkommende ikke helt føler sig velkommen i kirken:

”Jeg føler mig ikke velkommen i kirken, jeg er klar over at folk ville sige kom indenfor og hyggeligt, men jeg føler, at jeg er på lånt tid derinde, fordi jeg ikke køber ind på præmissen.” (studerende, midtbyen).

Et hul

Generelt kan man sige, at de unge, der opfatter sig selv som ikke-troende, ikke føler sig som en del af ”klubben”. De er klar over, at alle er velkomne i kirken, men som én af de studerende fortæller, bliver han nærmest skeptisk overfor kirkens velvilje - og hentyder, at det kan føles som om, man holder nogen for nar, hvis man deltager på trods af sine forbehold.

En anden deltager, der ligeledes definerer sig selv som ikke-religiøs siger, at kirken ikke udfylder ”noget hul” i hans liv:

”Altså, det er jo ikke fordi jeg har noget i mod at bruge tid i kirken, men der er bare ikke noget hul i mit liv, hvor kirken skulle fylde. Jeg er ikke religiøs og kirken er egentlig et meget hyggeligt sted, men altså jeg har ikke brug for noget, som kirken gør, som jeg ikke kan gøre selv. Et eller andet sted, er det bare fordi jeg ikke rigtig har noget at gøre der.” (unge 1, midtbyen).

Fitnesscenteret

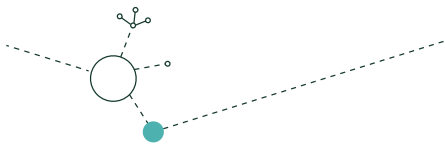
Endnu et perspektiv, som de unge diskuterer, er, hvordan det bliver opfattet af omverdenen, hvis man siger: ”Jeg skal i kirke”. Det er forbundet med en vis blufærdighed og manglende accept i sammenligning med fx at være medlem af et fitnesscenter. Hvis man skal en tur i fitnesscenter og prioriterer dét, er der ikke nogen, der stiller spørgsmål eller undrer sig, men at finde tid til at gå i kirke vil blive betragtet anderledes af omgangskredsen:

”Jeg vil gerne, men jeg tror det er svært at finde tid til det, da alle kigger mærkeligt, hvis man siger, at man gerne vil sætte tid af til at træne, og man siger, at man gerne vil sætte tid af til at tage i kirke, så er folk sådan WTF.” (unge 2, midtbyen).

Opsummering Kirkebrug

Det værd at fremhæve, at deltagernes forventninger til at gå i kirke er, er præget af modsætningsforholdet mellem at være hyggeligt og samtidig kedeligt.

Dog er der enkelte af fokusgruppedeltagerne, der mener, at kirkerummet er et sted, hvor man kan få en "pause fra hverdagen" - i det hele taget er deltagerne i stand til at se flere positive elementer ved kirkerummet - fx mobilfri-zone eller at det kan bidrage med en oplevelse, man har behov for at tale om efterfølgende.

Men det kan det være svært for de unge at mærke, at kirken udfylder "et hul" i deres liv, og generelt er det at gå i kirke ikke noget, som de unge vil prioritere med samme naturlighed som at have et medlemskab af et fitnesscenter.

Folkekirken

Unge-grupperne er alle blevet bedt om overordnet at forholde sig til folkekirken. Hvad ser de som udfordringer, og hvor ligger folkekirkens styrker? Hvad kan folkekirken blive bedre til, og hvordan opleves mødet med folkekirken?

Naturlighed og åndelighed

Generelt tager ungegruppernes betragtninger både udgangspunkt i, hvordan folkekirken fremstår, og hvad der ellers gør sig gældende for mennesker i dag som fx travlhed og individualisering:

A: "Det er jeg sådan set enig i, jeg kan huske, at Keld Holm sagde, tidligere biskop, at han synes, at individualiseringen var gået for langt, og han forstod ikke hvorfor alle skulle have deres egen musik til bryllupper og så var der nogen, der skulle have et helt farverigt bryllup, nogle gange skulle nogen have hiphop musik og alt sådan noget her."

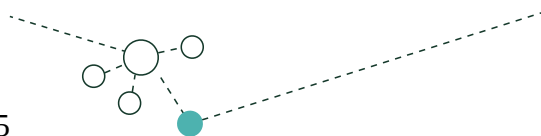
I: "Ja, og det er du enig i."

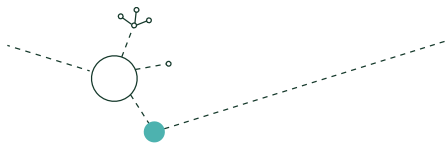
A: "Det er jeg jo lidt."

T: "Det lægger sig lidt op af noget xxx sagde, i forhold til, at vi bliver travle og måske lidt for høje forventninger til, hvad vi egentlig kan kapere, det der med, at man skal kunne det hele fordi... Ja, man skal ikke rigtig vise, at det kan blive for meget, det synes jeg... Ja." (unge 3, midtbyen).

Ungegrupperne betragter desuden ikke længere folkekirken som et naturligt valg, og det normale i deres omgangskreds er efterhånden at fravælge folkekirken:

C: "Ja det er ikke et naturligt valg længere, det er faktisk rigtigt, det er ikke et naturligt valg længere at blive døbt, det er ikke et naturligt valg længere at blive konfirmeret, det er ikke et naturligt valg længere

at blive gift i en kirke. Den har jeg indtryk af, at den holder mere fast, end de andre gør, men jeg tror, det er fordi, at det føles pompøst, det er ikke samme følelse som at gå på rådhuset.”

L: ”Nej det føles ikke ens at gå på rådhuset i en stor hvid kjole.”

C: ”Nej, det er lidt det! Lige præcis, det er ikke helt det samme, så der er andre konnotationer der, så jeg tror, det er rigtigt nok, at det ikke er det naturlige valg længere, jeg tror mit indtryk er, at folkekirken skal kæmpe lidt mere for vores generation, at vi kommer lidt mere med, der skal nogle andre ting til, at vi skal føle os mere ønsket dér, tror jeg.” (studerende, midtbyen).

Problemet er ikke, at åndeligheden ikke længere er interessant, men det er blot ikke lige så populært at bekende sig til kristendommen, som det fx er at dyrke buddhismen eller hinduismen:

” [...] det er ikke så fedt længere at tro på Jesus og Gud vel? I forhold til buddhisme og hinduisme, hvor det er sådan: ”Nååh, jeg har lige været nede i et tempel og siddet og været munk i en måned”, og det er meget sejt, men ikke ligeså sejt at sige, at man har været på Jesus-camp.” (studerende, midtbyen).

Ud af kirkens rum

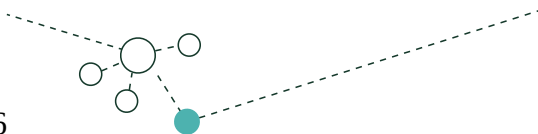
De unge er generelt nysgerrige efter at følge med i, hvordan folkekirken udvikler sig. Flere henviser til Aarhus Ø-projektet med badehusene, og at de er spændte på at se, hvordan initiativet kommer til at udfolde sig.⁴⁷ Aarhus Ø-projektet er, ifølge flere af dem, interessant, fordi der sker noget særligt, når man trækker arrangementer ud af kirkens rum:

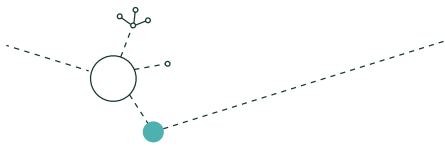
” [...] og jeg tror måske kirkens rammer, jeg tror også det er det, der måske kan skræmme nogen væk, fordi det bliver så stort og pompøst og meget virkeligt og visuelt virkeligt, at man går ind i en kirke. Og det der med, øh, Ø-kirkerne, eller hvad det nu ellers kan være, eller at man har et lokale her, sådan et eller andet, det kan virke mere diskret eller afslappet eller hvad man kan sige.” (studerende, midtbyen).

Deltagerne mener, at det ikke nytter noget blot at rykke arrangementer de over i sognegården, men de er optagede af de nye perspektiver, der kan opstå, hvis man rykker ud af kirken:

” [...] men jeg tror altså også, at der sker et eller andet spændende, når man rykker kirken ud af kirkens rum, det ved jeg i hvert fald, når man rykker teateret ud af teaterets rum, så sker der noget helt specielt, det bliver meget mere tilgængeligt, og folk har meget mere interesse i at interagere med det, og derfor er jeg meget spændt på det projekt med badehusene der.” (studerende, midtbyen).

⁴⁷ Læs evt. nærmere om FUV's projekt på Aarhus Ø: <https://www.fkuv.dk/undersogelser-og-viden/projekter-undersogelser-og-rapporter/kirken-i-den-nye-by-kirken-paa-oe>

Tradition overfor udvikling

Unge-grupperne taler som i de andre grupper også om folkekirkens evne til at bevare og tilbyde traditioner. Deltagerne ser det både som folkekirkens force, men det er samtidig også et område, der iflg. de unge bør udvikles på.

Som en deltager påpeger, er folkekirkens udfordring: ” [...] at den er vel helt vildt let at vælge fra” (studerende, midtbyen) og forklarer det med, at der ikke længere er det samme behov for traditioner og dermed ikke den samme naturlighed i at vælge kirken til.

Dog er traditionerne med til at binde os sammen – at fastholde os på blandt andet fællesskabet – og der anes dermed også en ambivalens i forhold til ukritisk at skrotte gamle traditioner og ritualer:

”Altså det kan godt være, det bare er min personlige holdning, men jeg føler, at på den ene side skal de træde ind i en moderne tidsalder, men på den anden side føler jeg ikke, det ville nytte noget at skrotte alle salmer og ritualer, og nu gentænker vi det hele. Det er noget, når man kommer juleaften, og man synger *Dejlig er jorden*, det gør også et eller andet. De der gamle ritualer er også med til at binde os sammen og skabe et fællesskab, det var også noget af det, vi snakkede om, var mest hyggeligt, det med at mærke, at man er sammen. Så det er svært, fordi det skal heller ikke være prædikener, der varer i en time, men der skal stadigvæk være de der traditioner.” (Unge 1, midtbyen).

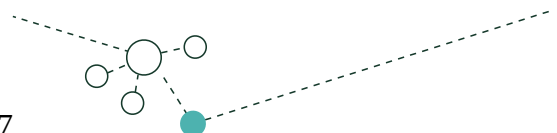
En deltager fra unge 1-gruppen undrer sig over, at alle de ting, som unge sætter pris, ikke eksisterer i folkekirken:

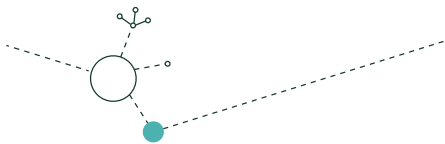
”Jeg synes der er mange sociale ting, som unge godt kan lide at lave. Det er som om de former for aktiviteter, filmaftenener og spil et eller andet, havespil, når det er godt vejr, at de ikke rigtig eksisterer i kirken, men eksisterer i alle mulige andre steder, aktiviteter, alt det unge gør og tænker, altså det ikke eksisterer i kirken så ofte.” (unge 1, midtbyen).

En anden deltager fra samme gruppe gør opmærksom på, at vedkommende ser flere udfordringer for folkekirken:

” [...] så det her med, at de unge mennesker, som går op i kirke, de tyer til valgmenigheder. For eksempel Aarhus valgmenighed har et mega-godt sammenhold for unge mennesker. Måske mere hipt eller sexet for de unges skyld, der er ikke rigtig nogle af folkekirkerne, som tager det op.” (unge 1, midtbyen).

Samlet set udtrykker ungegrupperne et ønske om, at folkekirken finder en måde at gøre sig aktuel på (unge 3, midtbyen).

Folket i folkekirken

Folkekirken skal blande sig mere i samfundsdebatten – både bredt i samfundet og ikke mindst lokalt - finde en stemme, som er kirkens og ikke kun udtryk for den enkelte præsts holdning:

”At den skal blive bedre til at blande sig i det lokale samfund, men også generelt i debatten. Så det ikke kun er enkelte præster som for eksempel Sørine Gotfred, man hører. Den skal blive bedre. Derfra tror jeg også, at den kan ramme større fællesskaber, hvis den tager de her dybere etiske diskussioner. At man begynder at tage diskussionen om etik og moral, i stedet for vi bare læner os... i stedet for det bare bliver lagt tilbage på nogle traditioner. Så er det folkekirken har svært ved og kunne fange alle de her mennesker, som forsøger at blive originale.” (unge 3, midtbyen).

Spørgsmålet om, folkekirken virkelig er så folkelig, bliver også diskuteret i de unge fokusgrupper. Folkekirken er måske ikke så favnende, og når derfor ikke så bredt ud:

”Jeg synes ikke at folkekirken er så folkelig. Den rammer ikke den brede målgruppe, det er meget de der gamle pensionister fra min landsby, hvor jeg kommer fra. Altså så har de ikke lige andet at give sig til, så går de op i sognehuset og synger nogle salmer og sidder og ser en eller anden kirkedokumentar. Den rammer ikke bredt ud, jeg har ikke en lyst til at gå i folkekirken, da der ikke er noget der interesserer mig.” (unge 3, midtbyen).

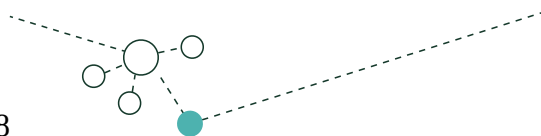
I en anden gruppe er der ligeledes diskussionen om, hvorvidt folkekirken formår at leve op til sin folkelighed:

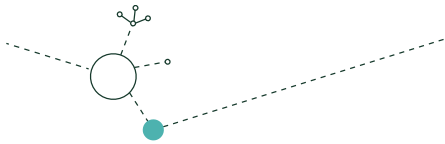
”Hmm bare sådan rent brand-mæssigt, tror jeg, det ville være interessant at kalde folkekirken for ”folkeK” for jeg synes den mangler ”folke” i det, altså en større fremhævelse af det og derfor, synes jeg, at det er spændende at tage folkekirken ud af kirken, og ligesom kaste ideen lidt op sådan.” (studerende, midtbyen).

Folkekirken som restaurant

Indtil nu har analysen vist, at deltagerne opfatter folkekirken som et sted, hvor der skal være plads til alle. Små priser og et menukort med traditionel mad, så alle kan være med og lide maden. Ungegruppernes beskrivelser adskiller sig dog lidt fra de foregående analyser.

Næsten alle definerer her folkekirken som et sted, der serverer buffet. Nogle uddyber ved at kalde det en ”julemadsbuffet” (unge 2) for at understrege det, at her er noget alle kan lide. En anden af

grupperne (studerende), fremhæver dog, at det er sjældent, at buffeter i virkeligheden er lækre, og det er heller ikke tilfældet med folkekirken - men den har potentialet til at kunne blive det:

C: "Jeg forestiller mig sådan en buffet med potentielt ret lækker mad."

L: "Men buffeter har jo aldrig lækker mad."

C: "Nej det er mere det der med at vise, at der et potentiale, som måske ikke bliver udnyttet."
(studerende, midtbyen).

Der er generel enighed om, at folkekirken serverer traditionel dansk mad, og der er også en hyggelig stemning. Det er beskrivelser som fx "farmors køkken" (unge 2), et sted med "mormor-stemning" (unge 3) eller en kro, der serverer tarteletter og medisterpølse (unge 3). Alt sammen et udtryk for, at folkekirken er et sted, hvor alle skal kunne være med. De studerende sammenligner folkekirken med Dalle Valle med det argument, at på Dalle Valle kan man rumme mennesker i arbejdstøj såvel som mennesker med slips:

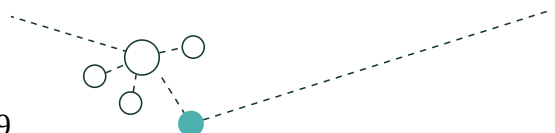
"ja den var jeg solgt på, den idé. Ja, altså fordi der er nogen, der kan komme derind i arbejdstøj og nogen, der kommer i slips, og begge to kan ligesom spise der og nogle, de vil, altså de kan få den dyre, de tager menukortet og vil gerne dykke lidt mere ned i, hvad restauranten har at tilbyde, og andre kommer ind for buffeten. Det var ligesom det, vi syntes ramte meget godt." (studerende, midtbyen).

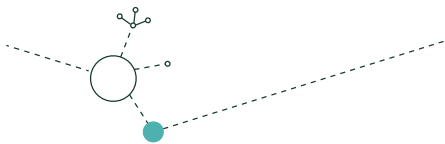
Folkekirken er også en restaurant, hvor den gode vin er gemt væk bag baren, og at selvom folkekirken egentlig er skabt til at kunne rumme mange forskellige mennesker, så er det for det meste de samme mennesker, der kommer igen og igen. Dem, der allerede véd, hvor den gode vin er gemt:

"[...] der står altid en vin på bordet, lidt til overpris, og den er ikke særlig god, og de har altid alt det gode gemt nede bagved, men du skal spørge om vinkortet, så det er kun dem, der er vant til at komme der, som ved, at det eksisterer." (studerende, midtbyen).

Problemet opstår for dem, der kun kommer engang imellem, og som ikke ved noget om den gode vin og det særlige menukort bag baren:

"Vi snakkede om, at det er det her sted, hvor der egentlig skulle være plads til mange, sådan det her meget mangfoldige sted, sådan stort, rummeligt, men at det nok ender med at være de samme mennesker, der kommer igen, fordi de ligesom ved, at der er noget mere at komme efter, og så er der de sjældne gæster, der er der engang i mellem, som kommer ind og får det, de altid får, men synes måske, det er sådan lidt "ahh, hvorfor gjorde vi nu det her igen?" (studerende, midtbyen).

Umiddelbart har de unge en opfattelse af, at folkekirken er for alle – men de giver også udtryk for, at den opleves lidt eksklusiv og ikke så let tilgængelig. (jf. ovenstående citat).

Der er også en mindre gruppe, der beskriver folkekirken som en Michelin-restaurant – en lidt dyrere restaurant, som faktisk ikke er for alle. Her tænkes især på diskussionen om, at der er præster, der ikke vil vie homoseksuelle. Deltagerne synes, det er blevet bedre, men mener samtidig, at når præsten fx ikke vil vie homoseksuelle, så er det en måde at ekskludere nogen fra fællesskabet på – at folkekirken dermed bliver som en restaurant, hvor prisen sættes op, så alle ikke har mulighed for at være med:

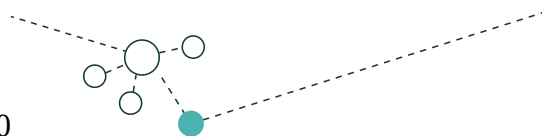
”Det er sådan, at det er en lidt dyrere restaurant, hvor ikke alle har råd til at komme, så på den måde, så grunden til vi lavede den relativt lille i forhold til Jensens Bøfhus, er at det er blevet bedre på området, man vil gerne vie homoseksuelle, men præster må stadigvæk gerne sig nej. Så på den måde er det ikke alle, der har råd til at tage ind og spise, fordi priserne er så høje”. (unge 1).

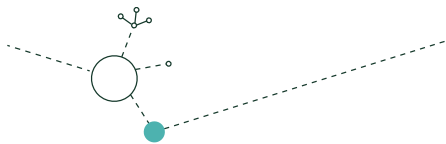
Opsummering - Folkekirken

De unge taler overordnet om, at folkekirken ikke længere er et naturligt valg for alle. Samtidig synes de ikke, at folkekirken har formået at kæmpe for og holde fast i de yngre generationer. De fremhæver også, at folkekirken i højere grad end tidligere er i en form for konkurrenceforhold med andre trosretninger.

Som det også er tilfældet i analysen af de andre sogne berører de unge grupper også forholdet mellem det at fastholde traditionerne og samtidig udvikle sig. Traditionen er det, der binder mennesker sammen - skaber fællesskab - men man skal samtidig heller ikke forholde sig ukritisk til en tradition blot for traditionens skyld.

Det er er tankevækkende, at de unge mener, at folkekirken overser nogle centrale elementer i forhold til at gå de unge i møde med det, som de unge interesserer sig for. Og spørgsmålet opstår her – også blandt de unge – om folkekirken overhovedet er så folkelig, som den gerne vil være. De unge giver udtryk for, at folkekirken er for de få, og som de fremhæver i deres sammenligning af folkekirken med en restaurant, er det et eksklusivt sted, der gemmer de gode flasker vin væk.

Spørgsmål – Midtbyen, unge

Sogneanalysen for unge slutter foreløbigt her – ikke med svar, men med spørgsmål, som melder sig under læsningen. Der kan være andre og flere. Det afgørende er, hvordan I lokalt beslutter at arbejde videre, hvilke andre spørgsmål det vækker, og hvem det kunne give mening fortsat at invitere ind i samtalen om kirke og tro.

Lokalområdet

Hvordan kan kirken tage unges behov for nærvær og udfordringer med ensomhed med ind i det daglige arbejde?

Hvordan kan kirken blive en del af de mange muligheder, de unge ser i byen?

Hvordan kan kirken skabe åndehuller for unge?

Den lokale kirke

Hvad drømmer I om, at de unge tænker om folkekirken?

Hvilke værdifulde åbninger er der for folkekirken i byen hvis man ikke tænker kirken som en sognekirke?

Er der brug for, at kirken er til stede på andre måder?

Kirkebrug

Hvilken betydning kan det få for folkekirkens tilbud, at fællesskabet er det vigtigste for de unge?

Kan folkekirken spille en rolle for mennesker, der regner sig for ikke-troende?

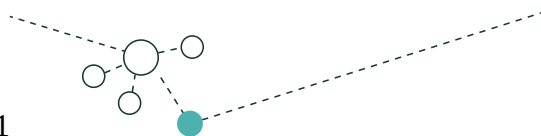
Folkekirken

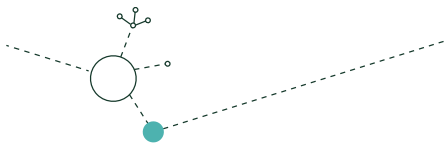
Hvad tilbyder folkekirken de unge?

Hvordan kan man blive en del af de aktiviteter, som engagerer unge?

Hvordan bliver man klogere på, hvad der egentlig interesserer de unge?

Hvilke eksisterende fællesskaber kunne folkekirken/menighedsråd tale med?

Konklusion

”For lidt sovs og tørre kartofler” - sådan beskriver én af de adspurgte fokusgruppedeltagere folkekirken. Der er i rapporten mange forskellige beskrivelser – provokerende, billedrige, bekræftende - af både folkekirken og den lokale kirke. Rammende beskrivelser af hvad den brede befolkning tænker om folkekirken i og omkring den store by i hastig vækst og udvikling. Og det har været undersøgelsens primære sigte at undersøge, hvad folk tænker, spørger om og forventer af folkekirken - hvilke religiøse og kulturelle værdier, der er gældende for de adspurgte for på den måde at kunne tegne et bredt snit af, hvad befolkningen tænker om folkekirken i eller nær den større by.

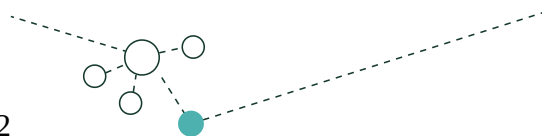
Det centrale omdrejningspunkt i arbejdet har været at forholde sig så åbent og nysgerrigt som muligt til de adspurgtes udsagn og beskrivelser. Rapporten fokuserer på at åbne for perspektiver og muligheder - gennem løbende at stille spørgsmål – fremfor at drage konklusioner. Dog skal der her ved undersøgelsens afslutning anføres nogle konkluderende pointer.

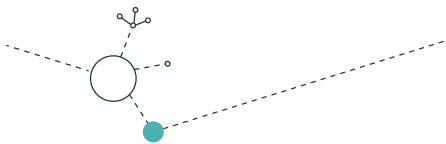
Undersøgelsens design og tilrettelæggelse (første hoveddel) har vist sig nyttig på flere områder:

Den kvalitative undersøgelse (fremfor fx en kvantitativ) har tilført den ønskede dybde og nuance i samtalerne og dermed også i deltagernes svar og refleksioner. Tilgangen har vist sig at være givtig, når man som ”lytter” og ”læser” ønsker at blive ved med at forholde sig åbent og nysgerrigt til det, der bliver sagt, tænkt og spurgt om.

Ligeledes har valget om indkredsningen af de fire udvalgte sogne vist sig at tilføre undersøgelsen værdi, fordi de ikke blot fungerer som fokus-sogne, men også fungerer som generelle eksempler på fire forskellige byområder i og omkring en større by i vækst.

Dertil har den netværksorienterede rekruttering af fokusgruppedeltagerne samt de afholdte samtaler i grupperne medført, at der fra begyndelsen af samtalerne har været grobund for en god dialog. Der har været både rum og tid til at tænke ud af boksen og finde ind til den fortrolighed, der også skal til i en samtale om kirkebrug, tro og folkekirken. I de tilfælde, hvor interviewereren giver redskaber til at tale om et svært og abstrakt emne – såsom folkekirken – har det haft god effekt at formulere spørgsmål som: ”Hvis folkekirken var en restaurant, hvilken ville det så være? ”.

På baggrund af disse erfaringer kan man konkludere, at undersøgelsens design har været vellykket. Desuden har det vist sig at være en forholdsvis enkel metode, der kan gentages rundt om i kirkelandskabet, hvor man ønsker at få mennesker i tale og åbent lytte til, hvad de tænker, efterspørger og søger ved folkekirken og den lokale kirke.

...

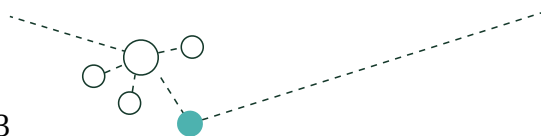
Endvidere har undersøgelsen haft det underliggende mål at forsøge at uddrage generelle træk ved både indbyggere og byområder i og nær den store by for på den måde at kunne anvendes bredt af andre stifter og sogne. Det er tydeligt, at undersøgelsen bidrager til en generel forståelse og indsigt i, hvad der kan være på spil i de fire beskrevne by-typer. Hvilke spørgsmål og udviklingsområder der trænger sig på.

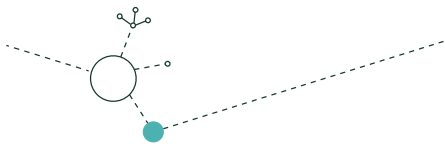
I forlængelse af de generelle beskrivelser og herunder også sogneanalyserne er det tydeligt, at man kan konkludere, at ”den store by” (i dette tilfælde Aarhus) og dens hastige vækst unægtelig har betydning for livet i byerne på flere afgørende punkter:

Overvejelser om det lokale og følelsen af at være en del af et lokalmiljø er et tema, der går igen i hele undersøgelsen. I den ene ende af skalaen – den urbane landsby - prioriterer indbyggerne at støtte op om det lokale og det sociale liv, og de er bevidste om denne prioritering. I den anden ende af skalaen - centrum af den store by – er der også bevidsthed om at være en del af et mindre lokalmiljø (nærmest ”forsamlingshusagtigt”), men loyaliteten overfor det lokale er her ikke så stærk, at beboerne vælger arrangementer og tilbud til og fra på den baggrund.

Denne forskel kommer også til udtryk i synet på den lokale kirke. Hvor kirken i centrum ikke opleves som en del af lokalmiljøet, kan man se, at når man bevæger sig ud af byen mod forstæder og ud til den urbane landsby, bliver kirken langt mere forankret i beboernes bevidsthed som en del af det lokale. Folks kirkebrug hænger derfor også sammen med, hvilken type by, man bor i. I den urbane landsby vægtes det lokale og sociale liv højt, og det bliver dermed også definerende for, hvornår og hvordan man bruger kirken. I den store by og i områderne lige op til den står det derimod tydeligt, at kirken står i skarp konkurrence med alle de andre tilgængelige tilbud.

Et andet gennemgående motiv i samtalerne med fokusgrupperne er, at jo længere væk man kommer fra den store by, desto mere fremherskende bliver monokulturen. Bevidstheden om primært

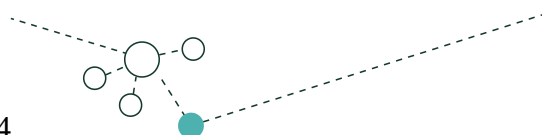
fordelene ved, at det område man bor i indeholder en vis diversitet og mangfoldighed, spores igennem hele undersøgelsen, og her ser man også, at der tydelig forskel på graden af monokultur i centrum og i områderne omkring den store by.

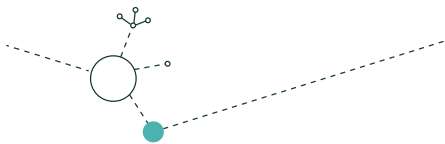
På tværs af de adspurgte grupper og by-typer er holdningen, at folkekirken må forholde sig til den hastige udvikling i og omkring den store by. Dog er det ikke muligt på baggrund af deltagernes svar at konkludere noget entydigt om, hvordan denne fornyelse eller udvikling skal udfolde sig. En tydelig ambivalens præger helt generelt deltagernes holdning til spørgsmål som: Hvilke tiltag kan få de adspurgte til selv at gøre brug af kirken? Eller i hvor høj grad kirken bør forny sig og bevæge sig med udviklingen eller stå stille som en modbevægelse til den hastige vækst?

Der er ligeledes en dobbelthed i deltagernes beskrivelse af deres forventninger til og oplevelse af folkekirken. Generelt beskrives folkekirken som et sted for alle. Dog skal denne formulering ikke blot betragtes som en ros, da der heri også ligger den kritik, at folkekirken med mange af sine arrangementer forsøger at ramme for bredt og dermed risikerer ikke at nå så mange.

Et er sikkert, at når man spørger folk, hvad de tænker om folkekirken, deres lokale kirke, lokalområdet, og hvordan de gør brug af kirken, så er svarene både provokerende og tankevækkende, og de giver mulighed for nye åbninger, perspektiver og spørgsmål at arbejde videre med. Og rapportens pointer understreger vigtigheden af, at vi må blive ved med at spørge og forholde os åbent og nysgerrigt overfor, hvad folk tænker, siger og gør – hvad betyder det fx for folkekirken, når den sammenlignes med en restaurant, der serverer ”for lidt sovs og for tørre kartofler”?

Og som rapporten også tydeliggør, så har det stor betydning for arbejdet som præst, kordegn, kirketjener o. lign. hvilken type by, man arbejder i. Det har betydning for hvilke spørgsmål, der bringes på bane, hvordan typen af arrangementer og aktiviteter kan formes og ikke mindst, hvordan folk ser på den lokale kirke.

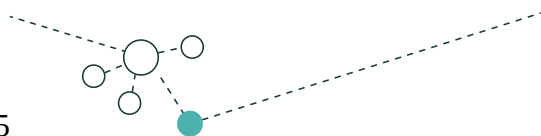
Sådan er der konkluderende pointer at hente i rapporten *Nysgerrig Folkekirke*. Konklusioner, viden og indsigt, som på flere måder betyder, at vi lige nu står i et mellemrum: Vi har spurgt mennesker, fokusgrupper, hvordan de tænker om deres lokalområde, deres lokale kirke, hvordan de bruger

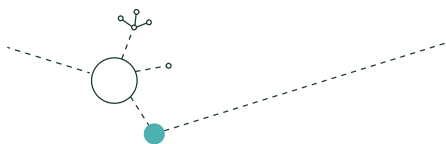
kirken, deres forventninger - om oplevelserne lever op til forventningerne - og ikke mindst, hvordan de ser på folkekirken overordnet. Der er rigtig mange spørgsmål – vigtige spørgsmål – og det giver mange svar. Øvelsen er nu at tage spørgsmålene og svarene med videre til eftertanke og refleksion og så føre dem tilbage til folk igen. Hvilke handlinger kalder det her på rundt om i menighedsråd? Hvad kræver det af institutionen, folkekirken? Hvad kræver det af biskopper, provster?

Der hersker ingen tvivl om, at når der på denne måde sættes fokus på folket i ”folkekirken”, så bør det lede til nye spørgsmål, til forandringer og til nye måder at tænke folkekirken på både som kirke, lokalkirke og som institution.

Det er afgørende, at vi tør stå i dette mellemrum - mellem folk og kirke, mellem teologi og antropologi – tør at vakle og at bevæge os ind i folks tanker og gøren såvel som at turde at tage deres spørgsmål og overvejelser med ind i de teologiske refleksioner. Det er værdifulde spørgsmål og overvejelser, man får serveret, hvis man lytter nysgerrigt og åbent til folks oplevelser og forventninger og ikke blot lader dem stå som konstateringer som ”for lidt sovs og for tørre kartofler”. Man kan tage dem med omkring bordet til menighedsrådsmødet, til præstemødet, til provstikonventet, i samtalen med skolen og andre lokale aktører i samtale om, hvad kirken skal og kan i lokalsamfundet.

Således er resultatet af undersøgelsen, at det er nysgerrigheden i folk, det der bliver sagt, ment og forventet, som folkekirken skal bruge som spejl og referencepunkt til at arbejde videre med det at være en folkekirke.

Tak

På vegne af Aarhus Stift: biskop, Henrik Wigh-Poulsen samt provst og projektleder Esben Thusgård

Listen er lang over de personer, der har haft indflydelse på og været afgørende for designet af undersøgelsen og tilblivelsen af nærværende rapport.

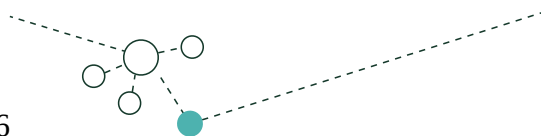
Først og fremmest skal der lyde en tak til Kirkeministeriet for bevillingen til udførelsen af projektet. Dernæst er en yderst central del af rapporten naturligvis de personer, der har deltaget i fokusgruppe-interviewene fra de udvalgte sogne. Der skal derfor lyde en stor tak til fokusgruppe-deltagerne fra de udvalgte sogne: Elev, Ravnsbjerg, Åby og Vor Frue, som har delt ud af deres uvurderlige viden, tid, engagement og energi.

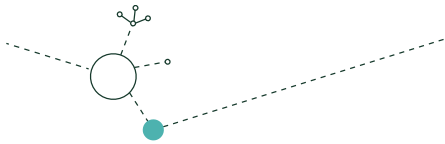
Tak til de involverede præster, provster og menighedsråd fra de udvalgte sogne for at stille sig til rådighed både i forbindelse med rekruttering, afholdelse af interviews og i forbindelse med afrapporteringen.

Tak til følgegruppen, Jesper Kurdahl, Kirstine Helboe, Annette Bennedsgaard og Kirsten Donskov Felter for sparring og inspiration i designfasen.

Tak til samarbejdspartnerne ved Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter, herunder særligt projektet Kirken i den nye by/Kirken på Ø og ansatte her. Tak for sparring og vidensdeling med PhD-studerende Lars Buch Viftrup.

Tak til provsterne Jette-Marie Bundgaard-Nielsen, Esben Andersen og Poul-Henning Bartholin for opbakning og interesse og til sognepræst, Hanne Henriksen, for at have været en kritisk med- og modspiller i rapportens slutfase. Tak til kommunikationskonsulent i Aarhus Stift Karen Karmark, korrekturlæser, cand.mag. Rie Bangsgaard Vestergaard – og slutteligt, men ikke desto mindre, en stor tak til cand.mag. Sanne Andersen Hansen for at have stået til rådighed for spørgsmål, viden og sparring i perioden efter at have forladt projektet.

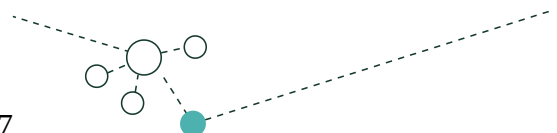

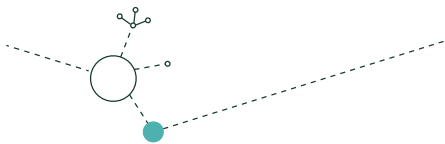

Bilag

Liste over netværk, der har været rettet henvendelse til:

- Beboerforeninger/Borgerforeninger
- Idrætsforeninger
- Fællesråd
- Babysalmesang
- Seniorklubber
- Strikkeklubber
- Litteraturklubber
- Kor
- Madklubber
- Lokalcentre
- Boligforenings- bestyrelser
- Konfirmandforældre
- Bestyrelse på spillesteder
- Deltagere ved Spaghettigudstjeneste
- Kollektiver
- Dagplejere
- Lokale facebookgrupper
- Studenterforeninger
- ReThinkers – Visit Aarhus
- Skolebestyrelser
- Aktivitetscenter
- Private kontakter
- Der har været rettet henvendelse til sportsklubber, forældrebestyrelser, lokalforeninger, borgerforeninger, beboerbestyrelser mv.
- Der har desuden været forsøgt at skabe kontakt til beboer i nye boligområder gennem entreprenører og udlejere.

Eksempler på henvendelser

Kære

Som en del af projektet *Kirken i Byen*, er xxx udvalgt til nærmere undersøgelser af, hvad indbyggerne har af forestillinger og forventninger til fremtiden og livet i byen. Jeg vil derfor meget gerne i kontakt med personer, som kunne være interesseret i at deltage i en fokusgruppe om Aarhus, hvor du får mulighed for at komme med din mening om kirkerne i Aarhus og reflektere over, hvordan kirkerne i xxx kan være en aktiv aktør i jeres lokalsamfund og i udviklingen af Aarhus.

Det sker fordi Aarhus Stift er ved at undersøge, hvordan kirkerne i byen kan bidrage til livet i et urbant og moderne samfund, og derfor vil vi meget gerne høre fra de mennesker, som bor og lever i byen!

NB: Det er ikke nogen forudsætning at man kender noget til kirken, og man behøver heller ikke at være medlem af folkekirken. Alle er velkomne og alle synspunkter er relevante og interessante!

Det kræver ikke andet, end at I har lyst til at tilbringe et par timer i godt selskab, hvor I drøfter og reflekterer over en række spørgsmål, som jeg præsenterer. Det er altså ikke en undersøgelse af om befolkningen i xxx kan Fadervor – men en oprigtig interesse i jeres forestillinger og forventninger til livet og fremtiden i Aarhus.

Ordet er frit, så kom og fortæl om dine drømme og ønsker for byen, og bidrag til at gentænke folkekirken i Aarhus. Jeg håber meget at I har lyst til at være med, og at vi sammen kan skabe nogle hyggelige og sjove rammer for en anderledes samtale om byen.

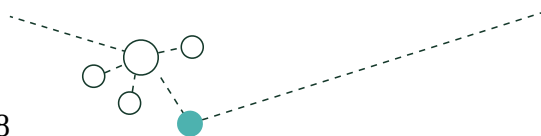
Sted:

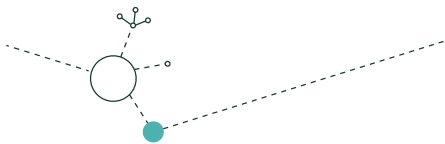
Dato/Tid: (Det praktiske tilrettelægges efter deltagerne)

Så er du interesseret i at mødes og bl.a. snakke om hvilken restaurant, som bedst beskriver folkekirken, så tilmeld dig ved at sende en mail og du vil blive kontaktet med forslag til datoer og tidspunkt.

Hvis du har spørgsmål eller kommentarer er du meget velkommen til at kontakte mig, og man kan læse mere om projektet på hjemmesiden www.kirkenibyen.dk

Med venlig hilsen - Sanne A. Hansen Akademisk medarbejder – *Kirken i Byen*

Eksempel på interviewguide

Der er overordnet brugt samme skabelon til alle interviews – samtidig bærer alle interviewene præg af at være selvstændige samtaler og kan på den måde fremstå vidt forskellige. Der kan være øvelser og spørgsmål, der ikke er bragt på banen i alle grupper.

Ligeledes er den oprindelige interviewguide bredere end eksemplet her, denne version forsøger at være repræsentativ for, hvordan og hvad man kan spørge om i de tilfælde, man ønsker svar indenfor de temaer, som rapporten drejer sig om.

Interviewguide

1) Præsentation af projektet

2) Præsentation af deltagere

- Navn, bopæl
- Hvad I fik at spise til morgenmad i går
- Inddeling af grupper (ca. efter byområder – unge)

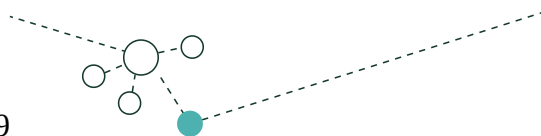
3) Om byen/lokalområdet

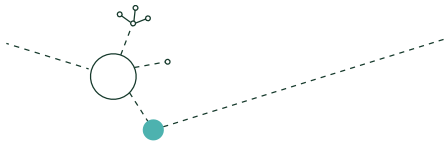
Post-it øvelse

- Hvad tænker I umiddelbart, at xxx er for en by?
 - Vælg tre ord, som beskriver jeres byområde
- Har jeres område en særlig identitet? Hvordan?

Kun i forhold til Elev:

- Hvordan kommer Elev og Nye til at være i forhold til hinanden?
- Hvad kan Nye tilbyde til Elev-beboere?
- Hvad kan Elev tilbyde til Nye-beboere?

4) **Kirkebrug**

Babysalmesang

- Hvorfor går I til babysalmesang?

Ikke babysalmesang

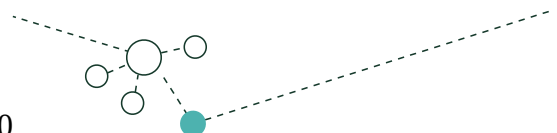
- Hvornår var I sidst i kirke

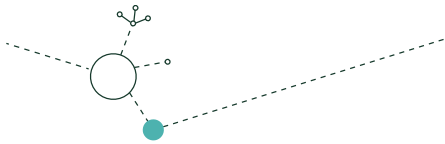
Generelt

- Nævn to gode og to dårlige elementer ved jeres sidste kirkebesøg
- Har I været i jeres lokale kirke?
- Hvordan bruger I den lokale kirke?
 - I hvilke anledninger har I været i kirken?
- Deltager I i arrangementer og gudstjenester i andre kirker (i Aarhus)?
 - Hvilke? Hvorfor disse?
 - Hvorfor ikke?
- Hvis I skulle bruge en anden kirke end jeres lokale, hvilken kunne det så være - Hvorfor?
- Hvilke særlige forventninger til kirker i de specifikke områder har I?
 - Forskel på landsby, forstad, social boligbyggeri, midtbyen?

5) **Den lokale kirke - Beliggenhed og brug**

- Hvordan tænker I om brugen af den lokale kirke og bruge af de andre kirker i Aarhus?
 - Ville I bruge den lokale til noget I ikke ville bruge "by-kirkerne" til og omvendt?
- Kunne I tænke jer at bruge kirken i Elev og/eller kirkerne i Aarhus mere?
 - Kommunikation? Hvad er vigtigt for jer?
- Hvad betyder kirkens placering og beliggenhed for jer og brugen af kirken?
 - Betyder det noget om man kan gå/cykle eller er det ok at skulle køre?

6) Forestillinger og Forventninger til Folkekirken – Hvad er kirke?

Foran deltagerne ligger en bunke billeder (Visual Explorer)

Vælg 1 billede, som, du synes, viser hvad kirke kan være – det kan enten være den lokale kirke eller folkekirken overordnet og

Vælg 1 billede, som viser, hvad kirke ikke er (det kan godt være elementer i samme billede)

- Samtale om gennemgang af valgte billeder
- Hvis folkekirken (overordnet set) var en restaurant, hvilken restaurant ville det så være?
- Ville det samme gælde for Elev kirke
- Kunne man forestille sig en kirke i Nye ville være anderledes?

Kirken og byen

- Hvad drømmer I om, at folkekirken (overordnet) er?
- Hvordan kan kirken gøre en forskel i byen (Aarhus og Elev)
- Betyder Elev kirke noget for byen? For livet i byen?
- Kunne I tænke jer at buge kirken i Elev og/eller kirkerne i Aarhus mere?
 - Hvad betyder noget for jer når I bruger / ikke bruger kirken?
- Hvis I skulle begynde at bruge kirken i Elev mere, hvad skulle der så til?
 - Kan I tænke på noget som kunne få jer til det?
- Kommunikation, tydelighed, arrangementer?
- Skal der være kirke i Nye eller kan man tænke noget helt andet?
- Kan man tænke en kirke som en aktiv del af byen i Nye?

7) Afslutning

- Tak for deltagelse, og videre forløb herfra
- Kontakt igen ved andre arrangementer udfyld mailingliste

